

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

2023

Redno letno poročilo

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

REDNO LETNO POROČILO ZA LETO 2023

Ljubljana, april 2024

Predgovor predstojnika Zagovornika načela enakosti

Letno poročilo predstavlja vse ravni delovanja institucije za varstvo pred diskriminacijo v preteklem letu. Leta 2023 so bile v ospredju našega dela težave in potrebe ljudi z invalidnostmi. Ker se je veliko ljudi na nas obrnilo tudi zaradi nedostopnosti zdravstvenega varstva, je tudi to postala pomembna vsebina našega dela.

Razumevanje širine teh problematik smo poglobili s pomočjo številnih lastnih in zunanjih raziskav. Položaj ranljivih skupin smo podrobneje opisali v treh posebnih poročilih.

Zagovornik je zaradi dodatnih finančnih sredstev v primerjavi s prejšnjimi leti pripravil več priročnikov in drugih izdelkov za informiranje in ozaveščanje ljudi o varstvu pred diskriminacijo.

Kot je na obisku pri Zagovorniku novembra 2023 ocenila evropska komisarka za enakost Helena Dalli, je zavzeto delo organov za enakost najustreznejši način zagotavljanja pravice vsakega od nas. Skupni cilj je, da smo vsi ne glede na naše osebne okoliščine varni pred diskriminacijo.

Preprečevanje diskriminacije v družbi je eden od načinov zagotavljanja varstva človekovih pravic.

Ta proces je lahko zares uspešen le, če v njem z Zagovornikom sodelujejo različni partnerji. Prisluhniti moramo ljudem, nevladnim organizacijam, izobraževalnim in drugim javnim državnim institucijam, njihovim predlogom in naporom. Če se vsi ti procesi, ki sicer potekajo avtonomno, tudi smiselno povežejo, lahko v družbi dosegamo napredek, ki je v dobro vseh.

Zato se ob predstavitvi letnega poročila za dosedanje in tudi nadaljnje sodelovanje zahvaljujem poslankam in poslancem, vladnim in nevladnim organizacijam, posameznim aktivistkam in aktivistom, medijem ter sodelavkam in sodelavcem. Brez sodelovanja vseh, napredek, ki se kaže v tem poročilu, ne bi bil mogoč.

Hvala vsem, ki vam je mar za človekove pravice.

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Ljubljana, april 2024

VSEBINA REDNEGA LETNEGA POROČILA ZA LETO 2023

- 1 DELOVANJE ORGANA
- 2 DEJAVNOSTI ORGANA
- 3 DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI**
- 4 SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA
- 5 ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH
- 6 UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ
- 7 OCENE DISKRIMINATORNOSTI IN ZAHTEV ZA PRESOJO USTAVNOSTI
- 8 PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH
- 9 VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA SISTEMSKI RAVNI**
- 10 PRIPOROČILA
- 11 UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA
- 12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST
- 13 IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE
- 14 SODELOVANJE S CIVILNO DRUŽBO
- 15 SODELOVANJE NA DRŽAVNI RAVNI
- 16 MEDNARODNO SODELOVANJE

REDNO LETNO POROČILO ZA LETO 2023 JE DOSTOPNO NA POVEZAVI

<https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

KAZALO

1 DELOVANJE ORGANA	13
1.1 Pravne podlage za delovanje Zagovornika načela enakosti.....	14
1.2 Poslovanje in delovanje Zagovornika.....	15
2 DEJAVNOSTI ORGANA	19
2.1 Ključne funkcije Zagovornika.....	20
2.2 Pregled izvajanja nalog in dejavnosti po 21. členu ZVarD.....	21
3 DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI	33
3.1 Pravna podlaga za delo s posameznimi primeri	34
3.2 Temeljni pojmi.....	35
3.2.1 Obstoj diskriminacije.....	35
3.2.2 Namen diskriminirati	35
3.2.3 Osebne okoliščine	36
3.2.4 Področja družbenega življenja	37
3.2.5 Oblike diskriminacije.....	38
3.3 Pristojnosti organa v posameznih primerih	39
3.4 Metodološko pojasnilo	39
3.5 Statistika končanih zadev v letu 2023	40
3.6 Statistika končanih zadev po osebnih okoliščinah	41
3.7 Statistika končanih zadev po področjih družbenega življenja.....	42
3.8 Statistika končanih zadev po oblikah diskriminacije	43
4 SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA	45
4.1 Postopek svetovanja pri Zagovorniku	46
4.2 Statistika svetovanj, informiranj in podpore.....	47
5 ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH	49
5.1 O zastopanju in spremljanju v sodnih postopkih	50
6 UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ	51
6.1 Postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj	52
6.2 Statistika postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj.....	54
6.3 Opisi primerov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj.....	55
6.3.1 Ugotovljena diskriminacija.....	55
6.3.2 Neugotovljena diskriminacija.....	58
6.3.3 Zavrnilna odločba	59
6.3.4 Sklepi o ustavitvi postopka	59

6.4	Odstopi inšpektoratom	63
6.5	Postopki o odločbah Zagovornika pred Upravnim sodiščem	69
6.6	Omejitve za ugotavljanje diskriminacije pri Zagovorniku	71
6.6.1	Postopki pred drugimi državnimi organi	71
6.6.2	Zasebna in druga razmerja zunaj pravnega urejanja	71
6.7	Druga ravnanja, ki ne pomenijo diskriminacije v smislu ZVarD	72
6.7.1	Osebnе izbire in ne osebnе okoliščine kot razlog različne obravnave	72
6.7.2	Odsotnost posega v pravice, pravne interese ali ugodnosti	72
6.7.3	Ravnanje, ki ne posega v pravice drugih	73
6.7.4	Razlika med diskriminacijo in drugimi krivicami oziroma nepravilnostmi	74
6.7.5	Izjeme od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD	74
7	OCENE DISKRIMINATORNOSTI IN ZAHTEVE ZA PRESOJO USTAVNOSTI	77
7.1	Pravna podlaga za ocene diskriminatornosti predpisov	78
7.2	Statistika ocen diskriminatornosti predpisov	79
7.3	Pregled ocen diskriminatornosti predpisov	80
7.3.1.	Ugotovljene diskriminatornosti predpisov	81
7.3.2.	Diskriminatornost predpisov ni ugotovljena	82
7.4	Vložene zahteve za presojo ustavnosti pred Ustavnim sodiščem	84
8	PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH	87
8.1	Pravna podlaga in način zbiranja podatkov	88
8.2	Obravnavani primeri diskriminacije – Inšpektorati	89
8.2.1	Inšpektorat za delo	90
8.2.2	Inšpektorat za šolstvo	92
8.2.3	Inšpektorat za šport	93
8.2.4	Zdravstveni inšpektorat	93
8.2.5	Tržni inšpektorat	93
8.2.6	Inšpektorat za informacijsko družbo	94
8.2.7	Agencija za komunikacijska omrežja in storitve	94
8.2.8	Pregled podatkov o primerih inšpekcijskih organov	95
8.3	Obravnavani primeri diskriminacije – Policija	96
8.3.1	Prekrški po Zakonu o varstvu javnega reda in miru – Vzburjanje nestrpnosti	97
8.3.2	Kazniva dejanja po 131. členu Kazenskega zakonika – Kršitev enakopravnosti	98
8.3.3	Kazniva dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika – Spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti	99
8.4	Obravnavani primeri diskriminacije – Tožilstvo	101
8.5	Obravnavani primeri diskriminacije – Sodišča	103

9	VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA SISTEMSKI RAVNI	113
9.1	Pravna podlaga varstva pred diskriminacijo na sistemski ravni	114
10	PRIPOROČILA.....	115
10.1	Pravna podlaga in namen priporočil.....	116
10.2	Pregled priporočil Zagovornika.....	118
10.3	Priporočila na predlagane zakone in druge predpise.....	120
10.4	Priporočila na veljavne zakone in druge predpise (odprava diskriminacije).....	128
10.5	Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja	129
10.6	Priporočila za odpravo neenakega obravnavanja v konkretnih primerih.....	134
11	UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA	135
11.1	Pravna podlaga in namen posebnih ukrepov.....	136
11.2	Izvajanje splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah	139
11.3	Pregled splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah	141
11.4	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	141
11.5	Ministrstvo za digitalno preobrazbo.....	141
11.6	Ministrstvo za finance	142
11.7	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.....	142
11.8	Ministrstvo za infrastrukturo.....	142
11.9	Ministrstvo za javno upravo	142
11.10	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	143
11.11	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj.....	143
11.12	Ministrstvo za kulturo	143
11.13	Ministrstvo za naravne vire in prostor.....	144
11.14	Ministrstvo za notranje zadeve	144
11.15	Ministrstvo za obrambo.....	145
11.16	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo	145
11.17	Ministrstvo za pravosodje	146
11.18	Ministrstvo za solidarno prihodnost.....	146
11.19	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije	147
11.20	Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.....	147
11.21	Ministrstvo za zdravje	149
11.22	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve.....	150
11.23	Urad vlade za narodnosti.....	150
11.24	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov	151
11.25	Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu.....	151

12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST	153
12.1 Pravna podlaga in pomen raziskav za delo Zagovornika.....	154
12.2 Posebna poročila.....	157
12.2.1 Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi	157
12.2.2 Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane.....	159
12.2.3 Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane.....	160
12.3 Neodvisni raziskavi.....	162
12.3.1 Javnomenjska raziskava: Diskriminacija na področju zdravstvenega varstva.....	162
12.3.2 Kvalitativna raziskava: Diskriminacija in zagotavljanje enakih možnosti ljudem z invalidnostmi na področju zaposlovanja in dela	167
12.4 Analize	169
12.4.1 Poznavanje Zagovornika in protidiskriminacijske zakonodaje med javnimi uslužbenci na lokalni ravni.....	169
12.4.2 Pregled uresničevanja Sklepnih ugotovitev in priporočil Odbora Združenih narodov glede uresničevanja pravic oseb z invalidnostmi v Sloveniji	171
12.4.3 Dostopnost taksi prevozov za osebe, ki uporabljajo invalidski voziček.....	173
12.4.4 Ustreznost prevoda Konvencije o pravicah invalidov v slovenski jezik v primerjavi z angleškim izvirnikom	174
12.4.5 Pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2022 po osebnih okoliščinah oziroma skupinah ljudi z vidika pristojnosti Zagovornika	176
13 IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE	177
13.1 Vloga in pomen izobraževanja ter informiranja	178
13.2 Izobraževanje	179
13.3 Ozaveščanje z organizacijo lastnih dogodkov	181
13.4 Ozaveščanje z udeležbo na dogodkih	183
13.5 Ozaveščanje s publikacijami in s sodelovanjem na sejmskih dogodkih	189
13.6 EU-projekt Soočimo se z diskriminacijo.....	191
13.7 Obveščanje.....	192
14 SODELOVANJE S CIVILNO DRUŽBO	193
14.1 Načini sodelovanja z nevladnimi organizacijami	194
15 SODELOVANJE NA DRŽAVNI RAVNI.....	195
15.1 Vloga in pomen sodelovanja.....	196
15.2 Predsednica Republike Slovenije	197
15.3 Državni zbor Republike Slovenije	198
15.4 Državni svet Republike Slovenije.....	199
15.5 Vlada Republike Slovenije	200

15.5.1	Sodelovanje Zagovornika z MDDSZ	201
15.5.2	Sodelovanje Zagovornika z MDP	202
15.5.3	Sodelovanje Zagovornika z MJU	203
15.5.4	Sodelovanje Zagovornika z MKGP	203
15.5.5	Sodelovanje Zagovornika z MKRR	204
15.5.6	Sodelovanje Zagovornika z MOPE	204
15.5.7	Sodelovanje Zagovornika z MSP	205
15.5.8	Sodelovanje Zagovornika z MVI	205
15.5.9	Sodelovanje Zagovornika z MZEZ	206
16	MEDNARODNO SODELOVANJE	207
16.1	Pravna podlaga in pomen mednarodnega sodelovanja	208
16.2	Evropska mreža organov za enakost – Equinet.....	209
16.3	Evropska unija	212
16.4	Svet Evrope.....	213
16.5	Organizacija združenih narodov	214
16.6	Drugi mednarodni dogodki.....	215
16.7	Mednarodna izmenjava informacij v zvezi z diskriminacijo.....	217
16.7.1	Prejete prošnje za informacije	218
16.7.2	Poslane prošnje za informacije	220
17	KRATICE IN OKRAJŠAVE	221

1 DELOVANJE ORGANA

1.1 Pravne podlage za delovanje Zagovornika načela enakosti

14. člen Ustave Republike Slovenije (enakost pred zakonom)

V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino.

Vsi so pred zakonom enaki.

Varstvo pred diskriminacijo je ena izmed temeljnih človekovih pravic, ki jo utemeljuje 14. člen Ustave Republike Slovenije¹ (Ustava).

Državni zbor Republike Slovenije (Državni zbor) je 21. aprila 2016 sprejel Zakon o varstvu pred diskriminacijo² (ZVarD), ki je začel veljati 24. maja 2016. Na podlagi ZVarD je bil ustanovljen nov samostojni državni organ, specializiran za področje diskriminacije: Zagovornik načela enakosti (Zagovornik).

V skladu s pravnim redom Evropske unije (EU) Zagovornik opravlja naloge nacionalnega organa za enakost. Na ta način Slovenija zagotavlja izvajanje 15., 21., 23. in 39. člena Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in izpolnjevanje naslednjih direktiv:

1. Direktive Sveta 2000/43/ES o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost;
2. Direktive Sveta 2000/78/ES o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu;
3. Direktive Sveta 2004/113/ES o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi;
4. Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (preoblikovano);
5. Direktive 2014/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o ukrepih za lažje uresničevanje pravic, podeljenih delavcem v okviru prostega gibanja delavcev.

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

² Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg.

1.2 Poslovanje in delovanje Zagovornika

Proračun Zagovornika za leto 2023

Vlada Republike Slovenije (Vlada) je junija 2021 določila razrez proračuna za leti 2022 in 2023. Državni zbor je 18. novembra 2021 potrdil vladni predlog, po katerem je sprejeti proračun Zagovornika za leto 2022 znašal 1.471.492 evrov. Prav toliko je bil predviden tudi proračun Zagovornika za leto 2023.

Predsednik Vlade dr. Robert Golob je na sestanku z zagovornikom načela enakosti Mihom Lobnikom 22. avgusta 2022 izrazil podporo krepitvi Zagovornika načela enakosti v letu 2023. Po sestanku je v izjavi za javnost poudaril, da podpira vse rešitve za odpravo več let trajajočih diskriminatornih praks, ki bodo prispevale k zmanjševanju neenakosti v Sloveniji. Ocenil je, da je Zagovornik institucija, ki pomembno prispeva k družbi enakih možnosti.

Septembra 2022 je zato Vlada v proračunu za leto 2023 Zagovorniku določila sredstva v višini 1.820.500 evrov. V Državnem zboru je 23. novembra 2022 tak proračun Zagovornika za leto 2023 potrdilo 50 poslank in poslancev.

Dodatnih 349.008 evrov glede na leto 2022 je Zagovornik v letu 2023 potreboval za naslednje naloge:

1. Dokončanje razvoja organa v okviru Faznega načrta razvoja in rasti Zagovornika iz leta 2017

V letu 2023 sta bili tako na podlagi izvedenih javnih natečajev s 1. marcem 2023 sklenjeni dve pogodbi o zaposlitvi za nedoločen čas, in sicer v oddelku za ugotavljanje diskriminacije, svetovanje in zagovorništvo. Strošek dela v letu 2023 za dodatni zaposlitvi je znašal okvirno 52.000 evrov.

2. Zakonsko predpisano uskladitev plač z inflacijo

Vlada in reprezentativni sindikati javnega sektorja so 13. oktobra 2022 podpisali Dogovor o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023. Na podlagi omenjenega dogovora se je vrednost plačnih razredov s 1. oktobrom 2022 vsem uslužbencem v javnem sektorju zvišala za 4,5 odstotka. S 1. aprilom 2023 pa so se plače dvignile še enkrat, in sicer za en plačni razred, kar je pomenilo dodaten, približno štiriodstoten dvig. Tako se je celoten strošek plač v organu zvišal za okvirno 48.000 evrov.

3. Izvedbo z zakonom predvidenih aktivnosti v skupni vrednosti okvirno 232.000 evrov. Zagovornik je:

- organiziral štiri samostojne vsebinske dogodke z vso potrebno logistiko,
- pripravil radijske, televizijske in video oglase in izvedel promocijsko kampanjo,
- prevedel ključne vsebinske dokumente v italijanski, madžarski in angleški jezik,
- izvedel sedem raziskav in analiz o diskriminaciji v Sloveniji,
- oblikoval, natisnil in izdal tri posebna poročila, izobraževalne priročnike za delodajalce ter za zaposlene in iskalce zaposlitve ter brošuro Recimo ne diskriminaciji ljudi z invalidnostmi,
- oblikoval, natisnil in izdal redno letno poročilo za leto 2022,
- prevedel, oblikoval, natisnil in izdal redna letna poročila za leto 2022 v italijanskem, madžarskem in angleškem jeziku.

4. Zvišanje materialnih stroškov poslovanja zaradi inflacije

Zaradi povišanja cen izdelkov in storitev in posledično višje letne inflacije v letu 2023, so se materialni stroški poslovanja in delovanja Zagovornika povišali za dodatnih 17.000 evrov.

Pridobivanje predhodnih soglasij Ministrstva za finance ob »zaklenjenem« proračunu

12. oktobra 2023 je Ministrstvo za finance obvestilo Zagovornika o omejevanju prevzemanja finančnih obveznosti do konca leta 2023. S tem je Ministrstvo za finance enostransko poseglo v neodvisnost delovanja organa. Za vse nastale stroške v okviru sprejetega proračuna za leto 2023, za katere še niso bile sklenjene pogodbe ali naročilnice, je bilo potrebno pridobiti predhodno soglasje Ministrstva za finance. To je veljalo od 17. oktobra 2023 do konca proračunskega leta 2023. Izjema so bili stroški v zvezi s službenimi potovanji.

Taka praksa Ministrstva za finance, ki s tem onemogoča in pogojuje delo samostojnega državnega organa, je v nasprotju s Priporočili Evropske komisije o standardih za organe za enakost. To pomeni, da se Ministrstvo za finance vmešava v neodvisno delo organa, saj z neizdajo soglasji odloča o izvedbi njegovih načrtovanih nalog.

Ministrstvu za finance je Zagovornik od oktobra do decembra 2023 posredoval osem vlog za prevzemanje obveznosti v breme proračuna 2023 v skupni vrednosti **85.146 evrov**.

Zagovornik je do 12. decembra 2023 prejel soglasja Ministrstva za finance za vse predložene stroške, je pa moral pri nekaterih stroških dodatno utemeljiti nujnost izdatka, na soglasje enega od predloženih stroškov pa je čakal več kot tri tedne, kar je posledično močno otežilo izvedbo vseh potrebnih pravnih postopkov pred končanjem proračunskega leta. Šele ob aktivnem opozarjanju, da gre za sredstva, rezervirana v že potrjenem proračunu za leto 2023, je Zagovornik prejel potrebno soglasje ministrstva.

Kadrovski načrt Zagovornika za leto 2023

Kadrovski načrt Zagovornika za leto 2023 je bil usklajen s sprejetim proračunom Zagovornika za leto 2023. Zagovornik je sledil temeljni usmeritvi delovanja na področju preprečevanja diskriminacije, ki jo nalaga ZVarD, prav tako pa je upošteval tudi Priporočila Evropske komisije št. 2018/951 z dne 22. 6. 2018 o standardih za organe za enakost in priporočila iz Poročila Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti o Sloveniji – ECRI z dne 4. 6. 2019. Omenjeni dokumenti poudarjajo, da morajo imeti tovrstni organi za izvajanje vseh svojih z zakonom določenih nalog dovolj ustreznega kadra.

Na dan 31. decembra 2023 je bilo pri Zagovorniku poleg predstojnika zaposlenih 26 javnih uslužbencev, kar je za dva manj, kot je bilo za leto 2023 predvideno s kadrovskim načrtom.

Realizacija porabe integralnih sredstev proračuna Zagovornika za leto 2023 je bila 97,12-odstotna (1.768.101 evrov od 1.820.500 evrov)

V proračunskem letu 2023 je Zagovornik za izvajanje svojih z zakonom določenih nalog uporabil 1.768.101 evrov integralnih proračunskih sredstev. Od tega je bilo za kadre namenjenih 1.190.151 evrov, za materialne stroške 548.218 evrov ter 29.732 evrov za investicije in investicijsko vzdrževanje. Iz materialnih stroškov je Zagovornik na proračunski postavki, namenjeni raziskavam in ozaveščanju, porabil 199.102 evrov, na proračunski postavki, namenjeni tekočim materialnim stroškom, kot so pisarniški in splošni material, operativni stroški, poslovne najemnine in zakupnine, povračilo stroškov energije, vode, komunalnih storitev in komunikacije ter za izdatke službenih potovanj v domovini in tujini, 355.091 evrov ter 14.023 evrov na proračunski postavki, namenjeni za izobraževanje javnih uslužbencev Zagovornika.

Tabela: Realizacija porabe integralnih sredstev proračuna Zagovornika v letu 2023 (v EUR)

	Veljavni proračun (P3)	Podpisane odredbe (O1)	Preostanek sredstev na PP	Realizacija v %
PP: 170001 - Plače	1.240.000,00	1.190.150,73	49.849,27	95,98
PP: 170002 - Materialni stroški	337.374,27	335.091,91	2.282,36	99,32
PP: 170003 - Raziskave in ozaveščanje	199.102,27	199.102,27	0,00	100,00
PP: 180001 - Investicije in investicijsko vzdrževanje	30.000,00	29.732,89	267,11	99,11
PP: 180002 - Izobraževanje	14.023,46	14.023,46	0,00	100,00
SKUPAJ	1.820.500	1.768.101,26	52.398,74	97,12

EU projekt »Face discrimination – Soočimo se z diskriminacijo«

Zagovornik je skupaj s partnerji leta 2022 pripravil, kandidiral in uspel na javnem razpisu EU programa »EU CERV - Equal« s projektom »Face discrimination – Soočimo se z diskriminacijo«. Za prvo od dveh let tega projekta je za vse štiri partnerje projekta iz EU-razpisa dobil namenskih 283.143 evrov sredstev. Ta so lahko porabljena izključno za izpeljavo projekta in ne za uresničevanje rednih z zakonom predpisanih nalog Zagovornika.

Skupni proračun Zagovornika je zato v letu 2023 znašal 2.103.643 evrov, in sicer:

- integralna sredstva za delovanje, izvajanje nalog po zakonu in investicije Zagovornika: 1.820.500 evrov in
- sredstva za partnerje EU-projekta »Face discrimination – Soočimo se z diskriminacijo«: 283.143 evrov.

Za izvedbo projekta je bil 27. oktobra 2022 z Evropsko komisijo podpisan Grant Agreement Project 101083547 - Face discrimination, s katerim je bila opredeljena vrednost celotnega projekta za dve leti v višini 440.629,21 evrov.

Zagovornik je kot vodilni partner za izvajanje projektnih aktivnosti za leto 2023 prejel sredstva v višini 109.970 evrov, partner Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti (PRIZMA) v višini 53.060,02 evrov, partner Skupnost občin Slovenije (SOS) sredstva v višini 44.277,46 evrov in partner Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT) sredstva v višini 75.835,61 evrov. Projekt se izvaja od decembra 2022 do novembra 2024.

Finančni del slovenske udeležbe pri projektu (10 odstotkov) prispeva za svoj del vsak partner sam.

Tabela: Vrednost projekta »Face Discrimination – Soočimo se z diskriminacijo« v letu 2023 po posameznih partnerjih

Vrednost projekta v letu 2023 po posameznih partnerjih (v EUR)				
Leto	Partner	SLO udeležba (10 %)	EU udeležba (90 %)	Skupaj
2023	AGRFT	7.583,56	68.252,05	75.835,61
2023	Prizma	5.306,00	47.754,02	53.060,02
2023	SOS	4.427,75	39.849,71	44.277,46
2023	Zagovornik	10.997,00	98.973,00	109.970,00
Skupaj		28.314,31	254.828,78	283.143,09

2 DEJAVNOSTI ORGANA

2.1 Ključne funkcije Zagovornika

Tri ključne funkcije organov za enakost so opisane v Priporočilih Evropske komisije o standardih za organe za enakost iz junija 2018 ter Splošnih priporočilih Sveta Evrope o organih za enakost za boj proti rasizmu in nestrpnosti na nacionalni ravni iz februarja 2018. Tem priporočilom sledi tudi Zagovornik.

Informiranje, svetovanje in zagovorništvo

Zagovornik nudi neodvisno pomoč in podporo diskriminiranim posameznikom, svetuje in sodeluje v nekaterih izbranih sodnih postopkih. Poleg tega 38. člen ZVarD omogoča Zagovorniku tudi postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti pri Ustavnem sodišču. Več o tem v naslednjih poglavjih:

3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri;
4. Svetovanje, informiranje in podpora;
5. Zastopanje in spremljanje v sodnih postopkih;
7. Ocene diskriminatornosti in zahteve za presojo ustavnosti.

Sprejemanje prijav in ugotavljanje diskriminacije

Zagovornik ugotavlja diskriminacijo v posamičnih primerih, pri katerih ugotavlja oziroma odloča, ali je v določenem primeru šlo za diskriminacijo (postopek poteka na način posebnega upravnega postopka in se konča z ugotovitveno odločbo). Več o tem v naslednjih poglavjih:

3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri;
6. Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj.

Raziskovanje, spremljanje, izdajanje priporočil in ozaveščanje

Zagovornik opravlja tudi sistemsko delo, ki vključuje raziskovanje in analizo stanja diskriminacije na nacionalni ravni, na podlagi česar pripravi neodvisna poročila, priporočila in predlogi posebnih ukrepov. Sistemske naloge vključujejo tudi: spremljanje splošnega stanja, ozaveščanje, izobraževanje in izmenjavo razpoložljivih informacij znotraj Evropske unije ter drugo mednarodno sodelovanje. Več o tem v naslednjih poglavjih:

8. Podatki o obravnavanih primerih diskriminacije pri drugih državnih organih;
9. Varstvo pred diskriminacijo na sistemski ravni;
10. Priporočila;
11. Ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja;
12. Raziskovalna dejavnost;
13. Izobraževanje, ozaveščanje in obveščanje;
14. Sodelovanje s civilno družbo;
15. Sodelovanje na državni ravni;
16. Mednarodno sodelovanje.

2.2 Pregled izvajanja nalog in dejavnosti po 21. členu ZVarD

21. člen ZVarD natančneje opisuje naloge in pooblastila Zagovornika, zato je zaradi večje preglednosti opravljenega dela v tem pregledu za vsako od zakonsko določenih obveznosti iz 21. člena predstavljena kratka obrazložitev opravljenih nalog v preteklem letu.

Prva alineja 21. člena ZVarD

Opravljanje neodvisnih raziskav o položaju oseb z določeno osebno okoliščino, zlasti spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti ter ostalih vprašanj glede diskriminacije oseb z določeno osebno okoliščino

Vprašanje	Koliko neodvisnih raziskav je bilo izvedenih in katere neodvisne raziskave so bile izvedene v letu 2023?
Odgovor	V letu 2023 je Zagovornik izvedel sedem neodvisnih raziskav: dve raziskavi in pet analiz.
Pojasnilo	<p>V letu 2023 je Zagovornik izvedel dve neodvisni raziskavi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Raziskava o diskriminaciji na področju zdravstvenega varstva in 2. Raziskava o diskriminaciji in zagotavljanju enakih možnosti ljudem z invalidnostmi na področju zaposlovanja in dela. <p>V letu 2023 je Zagovornik izvedel pet obsežnejših analiz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poznavanje Zagovornika in protidiskriminacijske zakonodaje med javnimi uslužbenci na lokalni ravni; 2. Pregled uresničevanja Sklepnih ugotovitev in priporočil Odbora Združenih narodov glede uresničevanja pravic oseb z invalidnostmi v Sloveniji; 3. Dostopnost taksi prevozov za osebe, ki uporabljajo invalidski voziček; 4. Ustreznost prevoda Konvencije o pravicah invalidov v slovenski jezik v primerjavi z angleškim izvornikom in 5. Pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2022 po osebnih okoliščinah z vidika pristojnosti Zagovornika načela enakosti.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji kabineta ³ izvajal oddelek A ⁴ .
Poglavje	12. Raziskovalna dejavnost Zagovornika

³ Kabinet – Kabinet Zagovornika.

⁴ Oddelek A – Oddelek za sistemsko spremljanje, ozaveščanje in preventivo na področju diskriminacije.

Druga alineja 21. člena ZVarD

Objavljanje neodvisnih poročil in dajanje priporočil državnim organom, lokalnim skupnostim, nosilcem javnih pooblastil, delodajalcem, gospodarskim subjektom in drugim subjektom o ugotovljenem položaju oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije

Vprašanje	Koliko neodvisnih poročil je bilo pripravljenih (objavljenih) v letu 2023?
Odgovor	Zagovornik je v letu 2023 pripravil in objavil štiri neodvisna poročila.
Pojasnilo	Zagovornik je v letu 2023 pripravil in objavil redno letno poročilo za leto 2022 ter tri posebna poročila: <ol style="list-style-type: none"> 1. Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi; 2. Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane; 3. Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane.
Izvedba	To dejavnost so v koordinaciji s predstojnikom izvajali kabinet ter oddelka A in B ⁵ .
Poglavje	Vsa poročila so objavljena na spletni strani www.zagovornik.si pod zavihkom: Izdelki Zagovornika.

Vprašanje	Koliko priporočil je bilo izdanih (in komu) v zvezi s položajem oseb z določeno osebno okoliščino (katero) glede preprečevanja oziroma odpravljanja diskriminacije v letu 2023?
Odgovor	V letu 2023 je Zagovornik izdal 127 priporočil.
Pojasnilo	Zagovornik je izdal 127 priporočil, od tega: <ul style="list-style-type: none"> - 83 priporočil na predlagane zakone in druge predpise, - 6 priporočil na veljavne zakone in druge predpise - 37 priporočil za spodbujanje enakega obravnavanja in - 1 priporočilo za odpravo neenakega obravnavanja v konkretnem primeru. <p>19 priporočil je izdal Državnemu zboru, osem Vladi, 92 različnim ministrstvom, šest različnim osebam javnega prava ter štiri priporočila osebam zasebnega prava.</p> <p>Priporočila so se nanašala na osebne okoliščine: invalidnost (81), spol (8), premoženjsko stanje (8), jezik (7), starševstvo (5), državljanstvo (4), zdravstveno stanje (3), spolna identiteta (2) ter po eno priporočilo za osebne okoliščine družbenega položaja, izobrazbe, kraja bivanja ter rase, narodnosti oziroma etničnega porekla.</p> <p>Največ priporočil je bilo izdanih na področju zdravstvenega varstva (32), dela in zaposlovanja (28) ter dostopa do dobrin in storitev (24).</p>

⁵ Oddelek B – Oddelek za ugotavljanje diskriminacije, svetovanje in zagovorništvo.

Izvedba	To dejavnost sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelek A in B.
Poglavje	10. Priporočila

Tretja alineja 21. člena ZVarD

Opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora na podlagi predlogov iz 5. poglavja tega zakona glede spoštovanja določb tega ali drugega zakona, ki določa njegovo pristojnost

Vprašanje	Koliko predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj iz 5. poglavja ZVarD je v letu 2023 Zagovornik obravnaval in končal?
Odgovor	V letu 2023 je Zagovornik zaključil obravnavo 34 predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj.
Pojasnilo	<p>V letu 2023 je Zagovornik zaključil obravnavo 34 predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj.</p> <p>Od teh 34 končanih postopkov ugotavljanja je v letu 2023 Zagovornik izdal 13 odločb in 14 sklepov. V preostalih 7 primerih so bili izidi postopkov različni: pisno pojasnilo, uradni zaznamek ali neuedba postopka.</p> <p>V devetih zadevah, ki jih je Zagovornik končal z izdajo odločbe, je bila diskriminacija ugotovljena. V treh zadevah, ki jih je Zagovornik končal z izdajo odločbe, diskriminacija ni bila ugotovljena, v eni zadevi pa je bila izdana zavrnilna odločba.</p> <p>Zagovornik je v letu 2023 v 12 zadevah pristojnim organom predlagal, da opravijo inšpekcijski nadzor oziroma začnejo s postopkom o prekršku.</p> <p>V letu 2023 je Upravno sodišče v zvezi z odločbami Zagovornika izdalo dve sodbi. Sodišče je izdalo tudi en sklep o zavrženju tožbe zoper odločbo Zagovornika, ki ga je potrdilo tudi Vrhovno sodišče. (Več v poglavju 6.5 Postopki o odločbah Zagovornika pred Upravnim sodiščem)</p> <p>31. decembra 2023 je pred Upravnim sodiščem potekalo še 14 upravnih sporov, v katerih so stranke izpodbijale odločbe, ki jih je izdal Zagovornik. (Več v poglavju 6.5 Postopki o odločbah Zagovornika pred Upravnim sodiščem)</p>
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek B.
Poglavje	3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri 6. Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj

Četrta alineja 21. člena ZVarD

Zagotavljanje neodvisne pomoči diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic glede varstva pred diskriminacijo v smislu svetovanja in pravne pomoči strankam v drugih upravnih in sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo

Vprašanje	Koliko diskriminiranim osebam je bila v letu 2023 zagotovljena neodvisna pomoč v smislu svetovanja in pravne pomoči v upravnih in drugih sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo?
Odgovor	V letu 2023 je Zagovornik zagotavljal neodvisno pomoč 611 ljudem.
Pojasnilo	Zagovornik je v letu 2023 opravil približno 2.500 ur svetovanja. Svetovanje in pravno pomoč je nudil 611 ljudem. Zagovornik je v letu 2023 skupno obravnaval 617 posameznih svetovanj in oblik pravne pomoči, od tega 339 pisnih in 278 telefonskih.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek B.
Poglavje	3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri 4. Svetovanje, informiranje in podpora

Peta alineja 21. člena ZVarD**Ozaveščanje splošne javnosti o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje**

Vprašanje	Kako se je v letu 2023 ozaveščalo splošno javnost o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje?
Odgovor	Zagovornik je v skladu z mednarodnimi priporočili določil cilje komuniciranja, prednostne ciljne skupine, ključna sporočila ter različne komunikacijske poti. Ozaveščanje je potekalo vse leto.
Pojasnilo	<p>Zagovornik je tudi v letu 2023 izvajal aktivnosti za prepoznavnost organa in varstva pred diskriminacijo v splošni javnosti in državni upravi.</p> <p>Zagovornik o vseh svojih dejavnostih obvešča javnost na svoji spletni strani in družabnih omrežjih Facebook in Twitter ter z nastopi predstojnika v medijih (21). Pripravil je tudi 70 sporočil za javnost ter prejel in odgovoril na 69 novinarskih vprašanj. Na spletni strani www.zagovornik.si je objavil 76 vesti o svojem delu.</p> <p>Zagovornik je v letu 2023 pripravil šest krajših in šest daljših televizijskih oglasov ter tri radijske oglase za ozaveščanje o diskriminaciji. Televizijski oglasi so dostopni na Youtube kanalu Zagovornika (@Zagovornik). Radijski oglasi so bili predvajani v drugi polovici decembra 2023, dodatno predvajanje je predvideno v začetku leta 2024. Televizijski oglasi so bili predvajani v prvih dveh mesecih leta 2024, ko je bila izvedena tudi ozaveščevalna kampanja po družbenih omrežjih.</p> <p>Zagovornik je organiziral dve okrogli mizi in svoje delo predstavil tujim diplomatom. V okviru EU-projekta »Face Discrimination – Soočimo se z diskriminacijo« je soorganiziral konferenco, z dvema vsebinskima okroglima mizama ter avtorsko predstavo študentov AGRFT o različnih vidikih diskriminacije z naslovom Kaj pa z Rdečo kapico?</p> <p>Zagovornik je leta 2023 izobraževal in usposabljal na 16 dogodkih ter na šestih dogodkih ozaveščal specifične javnosti. Udeležil pa se je tudi 29 različnih nacionalnih dogodkov.</p> <p>Zagovornik je leta 2023 aktivno sodeloval z vsaj 300 organizacijami civilne družbe. Oblike sodelovanja so bile: poizvedbe za pripravo raziskav, analiz, posebnih poročil, ocen diskriminatornosti predpisov in ugotavljanj diskriminatornosti ravnanj; odgovori Zagovornika na poizvedbe civilnodružbenih organizacij; sestanki s civilnodružbenimi organizacijami; aktivnosti informiranja in ozaveščanja; izobraževalne aktivnosti ter pisma podpore projektom civilnodružbenih organizacij.</p> <p>Zagovornik je leta 2023 izdal redno letno poročilo za leto 2022 (naklada 400 izvodov). Redno letno poročilo za leto 2021 je prevedel v angleščino (naklada 200 izvodov), madžarščino (100 izvodov) in italijanščino (100 izvodov).</p>

Pojasnilo	<p>Zagovornik je v letu 2023 izdal tudi Posebno poročilo o nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane (250 izvodov), Posebno poročilo o nedostopnosti objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (500 izvodov) in Posebno poročilo o nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane (500 izvodov). Pripravil je tudi prevod v angleščino vseh treh posebnih poročil.</p> <p>Zagovornik je v letu 2023 izdal tudi publikaciji Zagotavljanje enakih možnosti in preprečevanje diskriminacije pri zaposlovanju in delu – Povzetek priročnika za delodajalce (2.900 izvodov) in Zagotavljanje enakih možnosti in preprečevanje diskriminacije pri zaposlovanju in delu – Priročnik za zaposlene in iskalce zaposlitve (3.000 izvodov).</p> <p>Pripravil je tudi novo brošuro »Recimo ne diskriminaciji ljudi z invalidnostmi« (5.000 izvodov).</p>
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek A.
Poglavje	13. Izobraževanje, ozaveščanje in obveščanje

Šesta alineja 21. člena ZVarD**Spremljanje splošnega stanja v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami**

Vprašanje	Na kakšen način se je v letu 2023 spremljalo splošno stanje na področju varstva pred diskriminacijo in položaj oseb z določenimi osebnimi okoliščinami?
Odgovor	V letu 2023 je Zagovornik spremljal stanje na področju varstva pred diskriminacijo s poizvedbami, v kar je bilo vključenih več kot 2.800 različnih pravnih subjektov.
Pojasnilo	<p>V letu 2023 je Zagovornik pozval vlado, 14 ministrstev, dve službi vlade, tri urade vlade in generalno policijsko upravo, da poročajo o sprejetih in izvajanih posebnih ukrepih.</p> <p>K poročanju o primerih diskriminacije, ki so jih obravnavali v letu 2023, je Zagovornik pozval 31 inšpekcijskih organov, Policijo, Vrhovno državno tožilstvo in 66 sodišč v Republiki Sloveniji.</p> <p>Zagovornik je spremljal stanje na področju varstva pred diskriminacijo tudi pri 1.254 vzgojno izobraževalnih ustanovah, 351 zdravstvenih ustanovah, 256 ključnih deležnikih na področju socialnega varstva, 212 lokalnih skupnostih, 58 upravnih enotah, 126 kulturnih institucijah, 98 policijskih postajah, 7 zaporih, 69 sodiščih in njihovih zunanjih oddelkih, 19 tožilstvih, 13 zavodih za zaposlovanje, 10 kmetijsko svetovalnih službah in pri 15 naravnih parkih, 269 nevladnih organizacijah na področju invalidnosti in štirih avtobusnih prevoznikih.</p>
Izvedba	To dejavnost sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelka A in B.
Poglavje	8. Podatki o obravnavanih primerih diskriminacije pri drugih državnih organih 11. Ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enake obravnave 12. Raziskovalna dejavnost 14. Sodelovanje s civilno družbo

Sedma alineja 21. člena ZVarD**Predlaganje sprejetja posebnih ukrepov za izboljšanje položaja oseb, ki so v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine**

Vprašanje	Kateri posebni ukrepi so bili v letu 2023 predlagani v sprejetje za izboljšanje položaja oseb v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine?
Odgovor	Zagovornik je v letu 2023 izdal 127 priporočil, od tega 12 predlogov posebnih ukrepov za odpravo diskriminacije.
Pojasnilo	<p>Predlogi posebnih ukrepov za izboljšanje položaja oseb v manj ugodnem položaju so se navezovali na naslednje osebne okoliščine (nekateri posebni ukrepi so se nanašali na več osebnih okoliščin hkrati):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invalidnost (11) - Starost (9) - Premožensko stanje (4) - Starševstvo (3) - Jezik (1) - Spol (1) <p>Predlogi posebnih ukrepov so bili:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Priporočilo glede zagotavljanja dostopnosti do informacij o možnostih zdravstvene oskrbe delavcev migrantov v ambulantah za zavarovane ljudi brez izbranega osebnega zdravnika; 2. Priporočilo glede prilagoditve načina opravljanja mature za kandidate s posebnimi potrebami; 3. Priporočilo glede osnutka predloga Zakona o javnih uslužbencih o omogočitvi možnosti dopolnitve vlog in načinov vročanja; 4. Priporočilo glede osnutka predloga Zakona o javnih uslužbencih o vključitvi splošne pravice do razumnih prilagoditev za ljudi z invalidnostmi; 5. Priporočilo na Zakon o gospodarskih družbah o razširitvi kroga družb, ki morajo zagotoviti ciljni delež zastopanosti manj zastopanega spola; 6. Priporočilo na Zakon o gospodarskih družbah o določitvi, da je imenovanje osebe, ki je bila v izbirnem postopku izbrana v nasprotju z določbami tega zakona glede zagotavljanja večje zastopanosti manj zastopanega spola, nično, hkrati pa je oškodovana oseba upravičena do odškodnine in nadomestila; 7. Priporočilo na Zakon o prevozih v cestnem prometu o pripravi analize o obstoju manj ugodnega položaja obstoječih in drugih potencialnih upravičencev do brezplačnega prevoza; 8. Priporočilo na Zakon o prevozih v cestnem prometu o določitvi pogojev in meril za ugotavljanje upravičenosti do brezplačnega prevoza; 9. Priporočilo o natančni določitvi, na kakšen način bodo programi počitniškega varstva, ki jih sofinancira Mestna občina Ljubljana, pod enakimi pogoji dostopni otrokom s posebnimi potrebami; 10. Priporočilo na Zakon o sodiščih o urejeni obveznosti sodišč za zagotovitev razumnih prilagoditev; 11. Priporočilo o spremembi Zakona o prevozih v cestnem prometu tako, da bodo do brezplačnega prevoza upravičeni tudi spremljevalci, ki osebe z invalidnostmi spremljajo med prevozom z javnim potniškim prometom; 12. Priporočilo o prilagojenosti in deležu avtobusov, ki jih mora imeti koncesionar za gibalno in senzorno ovirane potnike.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek A.
Poglavje	10. Priporočila 11. Ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enake obravnave

Osma alineja 21. člena ZVarD**Sodelovanje v sodnih postopkih zaradi diskriminacije v skladu z ZVarD**

Vprašanje	V koliko in v katerih sodnih postopkih je v letu 2023 v skladu z 39. členom ZVarD sodeloval Zagovornik?
Odgovor	Zagovornik v letu 2023 ni sodeloval v nobenem sodnem postopku.
Pojasnilo	V letu 2023 Zagovornik v skladu z 39. členom ZVarD v zvezi z zastopanjem strank v civilno-pravnih postopkih ni sodeloval v nobenem sodnem postopku.
Izvedba	
Poglavje	

Deveta alineja 21. člena ZVarD

Zagotavljanje izmenjave razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi Evropske unije

Vprašanje	Koliko in katere informacije je v letu 2023 izmenjeval Zagovornik na mednarodnem področju?
Odgovor	Zagovornik je v letu 2023 izvedel 27 medsebojnih izmenjav informacij o diskriminaciji v okviru Evropske unije in mednarodnih organizacij.
Pojasnilo	<p>Zagovornik je v letu 2023 z evropskimi in mednarodnimi organizacijami izvedel 27 medsebojnih izmenjav informacij z namenom spremljanja stanja diskriminacije. Od tega je odgovoril na 25 prošenj za informacije ter sam poslal dve prošnji za informacije.</p> <p>Za namen izmenjave informacij je Zagovornik v angleški jezik prevedel redno letno poročilo za leto 2022 in vsa tri posebna poročila:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi; - Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane; - Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane. <p>Angleški izvodi so bili posredovani relevantnim deležnikom (članicam Equineta, Evropski komisiji, Evropskemu parlamentu, Svetu Evrope, OZN, OVSE, veleposlaništvom in več relevantnim mednarodnim nevladnim organizacijam).</p>
Izvedba	Dejavnosti sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelka A in B.
Poglavje	16. Mednarodno sodelovanje

Vprašanje	Na koliko mednarodnih dogodkih s področja varstva pred diskriminacijo je v letu 2023 sodeloval Zagovornik?
Odgovor	V letu 2023 se je Zagovornik udeležil 50 mednarodnih strokovnih posvetov, konferenc in drugih dogodkov.
Pojasnilo	<p>V letu 2023 se je Zagovornik udeležil 50 mednarodnih strokovnih posvetov, konferenc in drugih dogodkov v živo ali po spletu, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 14 sestankov v okviru delovnih skupin Evropske mreže organov za enakost – Equinet; - sedem drugih dogodkov v organizaciji ali soorganizaciji Equineta; - štirih dogodkov v okviru EU in organizacij pod njenim okriljem; - dveh dogodkov v okviru Sveta Evrope; - dveh dogodkov v okviru Organizacije združenih narodov; - 21 drugih mednarodnih strokovnih dogodkov in srečanj.
Izvedba	Dejavnosti sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelka A in B.
Poglavje	16. Mednarodno sodelovanje

Deseta alineja 21. člena ZVarD**Opravljanje drugih nalog, določenih z ZVarD**

Vprašanje	Katere so druge naloge Zagovornika, določene z ZVarD?
Odgovor	Med druge naloge, določene z ZVarD, sodi obravnava pobud za oceno diskriminatornosti oziroma presojo ustavnosti zakona ali drugega predpisa (38. člen ZVarD).
Vprašanje	Koliko pobud za oceno diskriminatornosti oziroma presojo ustavnosti zakona ali drugega predpisa je v letu 2023 obravnaval Zagovornik?
Odgovor	V letu 2023 je Zagovornik obravnaval 14 pobud za oceno diskriminatornosti predpisov.
Pojasnilo	<p>Zagovornik je v letu 2023 prejel devet novih pobud za oceno diskriminatornosti. Skupaj s petimi prenesenimi pobudami iz leta 2022 je v letu 2023 izvajal 14 postopkov ocen diskriminatornosti predpisov.</p> <p>Zagovornik je v letu 2023 končal šest postopkov ocen diskriminatornosti predpisov.</p> <p>Zagovornik je v treh končanih zadevah predpise ocenil kot diskriminatorne. V treh zadevah diskriminatornosti predpisa ni prepoznal.</p> <p>V enem od postopkov, kjer je predpis ocenil kot diskriminatoren, je podal tudi zahtevo za presojo ustavnosti na Ustavno sodišče, in sicer glede Zakona o osebni asistenci (ZOA). Po oceni Zagovornika je ZOA v nasprotju z Ustavo v delu, kjer pridobitev osebne asistencije omejuje z zgornjo starostno mejo 65 let. S tem ne zagotavlja vsem osebam enakih ustavno zagotovljenih pravic, saj različno ureja pravice ljudi z invalidnostmi samo na podlagi tega, koliko so stari. Postopek pred Ustavnim sodiščem je še v teku.</p> <p>V leto 2024 je bilo v nadaljnjo obravnavo prenesenih osem zadev.</p>
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek B.
Poglavje	7. Ocene diskriminatornosti in zahteve za presojo ustavnosti

3 DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI

3.1 Pravna podlaga za delo s posameznimi primeri

Temeljni akt, na podlagi katerega Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) izvaja svoja pooblastila, je Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD), ki opredeljuje personalno in materialno pristojnost Zagovornika.

Personalna pristojnost se nanaša na vprašanje, kdo lahko uveljavlja varstvo pred diskriminacijo. To so predvsem fizične osebe ali skupine fizičnih oseb. Pravna oseba lahko varstvo pred diskriminacijo uveljavlja le, če je izpostavljena diskriminaciji zaradi osebnih okoliščin fizičnih oseb, ki so povezane s to pravno osebo (tretji odstavek 1. člena ZVarD), na primer kot njeni člani, ustanovitelji ali vodstvo oziroma upravljavci.

Materialna pristojnost pa se nanaša na področja, na katerih je v Sloveniji diskriminacija prepovedana.

ZVarD poleg tega opredeljuje tudi posamezne oblike diskriminacije, pri katerih lahko Zagovornik ukrepa (6.–12. člen).

Postopke ugotavljanja diskriminacije Zagovornik vodi skladno z ZVarD ob smiselni uporabi Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP). Predlogi za obravnavo in vprašanja, ki jih prejema, se nanašajo na številna področja, ki so v Sloveniji obsežno zakonodajno normirana. Zato pri svojem delovanju Zagovornik uporablja tudi vse druge predpise, ki veljajo v Republiki Sloveniji – Ustavo, zakone in podzakonske akte.

15. člen Ustave Republike Slovenije (uresničevanje in omejevanje pravic)

Človekove pravice in temeljne svoboščine se uresničujejo neposredno na podlagi ustave.

Z zakonom je mogoče predpisati način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kadar tako določa ustava, ali če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine.

Človekove pravice in temeljne svoboščine so omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta ustava.

Zagotovljeni sta sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravica do odprave posledic njihove kršitve.

Nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ta ustava ne priznava, ali da jo priznava v manjši meri.

3.2 Temeljni pojmi

3.2.1 Obstoje diskriminacije

ZVarD v 2. členu določa varstvo pred diskriminacijo zaradi različnih osebnih okoliščin na področjih družbenega življenja, pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti ter v drugih pravnih razmerjih na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju.

ZVarD v 4. členu pravi, da diskriminacija pomeni vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.

Za ugotavljanje diskriminacije je treba ugotoviti:

1. osebno okoliščino, zaradi katere se diskriminacija dogaja;
2. področje, na katerem se je diskriminacija zgodila;
3. obliko diskriminacije;
4. ali različna obravnava posega v pravice, svoboščine, koristi ali ugodnosti osebe;
5. vzročno zvezo med osebno okoliščino in neenako obravnavo, ki posega v pravice, svoboščine, koristi ali ugodnosti osebe;
6. ali različna obravnava sodi v katero od izjem od prepovedi diskriminacije, ki ne pomenijo kršitve zakona.

Le ravnanje, ki vsebuje vse navedene elemente, zakonsko gledano pomeni diskriminacijo po ZVarD. Druga neželena, sporna ali krivična ravnanja, ki niso povezana z osebnimi okoliščinami ali ne predstavljajo posega v pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti, ne štejejo za diskriminacijo. Lahko pa gre za druga nezakonita ravnanja, za obravnavo katerih so pristojni drugi organi.

3.2.2 Namen diskriminirati

Za obstoj diskriminacije ni potrebno dokazati, da je kršitelj namenoma diskriminiral, dovolj je, da je do diskriminacije prišlo oziroma bi do nje lahko prišlo. Presojajo se torej dejanski učinki, ki jih ima ali bi jih lahko imelo določeno ravnanje na osebo ali skupino, ne pa vprašanja, ali je imel kršitelj namen diskriminirati. Kršitelj se torej ne more izvzeti iz odgovornosti z argumentom, da njegov namen ni bil diskriminirati, če obravnava je ali bi lahko dejansko povzročila diskriminatorne učinke.

3.2.3 Osebnostne okoliščine

ZVarD v 1. členu opredeljuje namen in vsebino zakona, ki je zagotavljanje varstva pred diskriminacijo, in sicer na podlagi specifičnih osebnih okoliščin. ZVarD povzema predvsem osebne okoliščine, navedene v Ustavi, Kazenskem zakoniku (KZ-1) in Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR-1).

Te osebne okoliščine so: spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina.

Iz obrazložitve členov predloga ZVarD⁶ izhaja, da so osebne okoliščine tiste prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusi, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka.

Glede na navedeno, Zagovornik kot druge osebne okoliščine, ki v ZVarD niso izrecno navedene, šteje tudi državljanstvo (državljanstvo druge države članice EU, državljanstvo tretje države), nosečnost, starševstvo, zdravstveno stanje, kraj rojstva, barvo kože, kraj bivanja itn.

Osebne okoliščine je mogoče povezati tudi s pravnimi osebami, kadar je glede na okoliščine to smiselno, in sicer zaradi povezave z osebnimi okoliščinami njihovih članov, ustanoviteljev ali oseb, ki jo vodijo in upravljajo.

Varstvo pred diskriminacijo je zagotovljeno tudi osebam, ki so kakor koli (pravno ali dejansko) povezane z osebo z določeno osebno okoliščino (npr. z zakonsko zvezo ali sorodstvom, druženjem). Kršitelj se torej ne more izvzeti iz odgovornosti z argumentom, da oseba, ki jo je diskriminiral, osebnih okoliščin nima, ima pa jo z njo povezana oseba. V tem primeru gre za obliko diskriminacije, ki jo imenujemo »diskriminacija prek povezave« (1. alineja drugega odstavka 5. člena ZVarD).

Varstvo pred diskriminacijo je zagotovljeno tudi osebam, ki so diskriminirane iz razloga, ker jim je določena osebna okoliščina pripisana. Ni torej pomembno, ali oseba dejansko ima določeno osebno okoliščino, če je bila diskriminirana, kakor da bi to osebno okoliščino imela. Kršitelj se torej ne more izvzeti iz odgovornosti z argumentom, da oseba, ki jo je diskriminiral zaradi določene osebnih okoliščin, ki ji jo je pripisal, te osebne okoliščine dejansko nima (2. alineja drugega odstavka 5. člena ZVarD).

34. člen Ustave Republike Slovenije
(pravica do osebnega dostojanstva in varnosti)

Vsakdo ima pravico do osebnega dostojanstva in varnosti.

⁶ Iz obrazložitve k 1. členu ZVarD ob predstavitvi predloga zakona (EVA 2015-2611-0046, str. 39)

3.2.4 Področja družbenega življenja

ZVarD v 2. členu opredeljuje področja družbenega življenja, na katerih je v skladu s pravom Evropske unije zagotovljeno enako obravnavanje in prepoved diskriminacije. Našteta področja izhajajo iz direktiv Evropske unije in iz prakse Sodišča EU. Skladno z ZVarD se enako obravnavanje nanaša samo na področja družbenega oziroma javnega življenja (vključno s civilnimi in gospodarskimi zadevami), torej na področja, na katerih posamezniki in posameznice (ali v določenih primerih tudi pravne osebe) uveljavljajo svoje pravice oziroma izvajajo dolžnosti ter nastopajo v pravnem prometu, ne velja pa za strogo zasebna razmerja (npr. družinska, prijateljska ali intimna razmerja).

Področja družbenega življenja, na katerih poteka varstvo pred diskriminacijo

Evidenčne številke v nadaljevanju povzetih primerov so vpisane z barvami, ki označujejo posamezna področja družbenega življenja:

Delo in zaposlovanje

1. Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem).
2. Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso.
3. Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

1. Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

1. Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
2. Socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

1. Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

1. Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

1. Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

1. Na to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije, in zadeve (v primeru priporočil), ki naslavlajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

3.2.5 Oblike diskriminacije

ZVarD v skladu z direktivami EU opredeljuje pojma neposredna in posredna diskriminacija ter določa ravnanja, ki poleg neposredne in posredne oblike diskriminacije pomenijo diskriminacijo. Za diskriminacijo štejejo tudi nadlegovanje in spolno nadlegovanje ter navodila za diskriminacijo, prepovedani so povračilni ukrepi zoper diskriminirano osebo ali osebo, ki ji pomaga (viktimizacija). Kot posebna oblika diskriminacije je določeno tudi pozivanje k diskriminaciji.

Oblike diskriminacije so:

1. **Neposredna diskriminacija** (prvi odstavek 6. člena ZVarD),
2. **Posredna diskriminacija** (drugi odstavek 6. člena ZVarD),
3. **Nadlegovanje** (prvi odstavek 8. člena ZVarD),
4. **Spolno nadlegovanje** (drugi odstavek 8. člena ZVarD),
5. **Navodila za diskriminacijo** (9. člen ZVarD),
6. **Pozivanje k diskriminaciji** (prvi odstavek 10. člen ZVarD),
7. **Javno opravičevanje zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin** (drugi odstavek 10. člena ZVarD),
8. **Viktimizacija** (11. člen ZVarD).

ZVarD opredeljuje tudi hujše oblike diskriminacije. Določenost hujših oblik diskriminacije je skladno s tretjim odstavkom 39. člena ZVarD ustrezna tudi za določanje višine odškodnine za nepremoženjsko škodo v sodnih postopkih. Prav tako je zakonodajalec za prekrške, ko gre za hujše oblike diskriminacije, določil višje globe, ki jih lahko izrekajo pristojni inšpektorati.

Hujše oblike diskriminacije so:

1. **Večkratna diskriminacija** (12. člen ZVarD),
2. **Množična diskriminacija** (12. člen ZVarD),
3. **Dolgotrajna, ponavljajoča se diskriminacija** (12. člen ZVarD),
4. **Diskriminacija s težko popravljivimi posledicami** (12. člen ZVarD),
5. **Diskriminacija v razmerju do otrok** (12. člen ZVarD),
6. **Diskriminacija v razmerju do drugih slabotnih oseb** (12. člen ZVarD),
7. **Podajanje ali širjenje rasističnih, versko, narodnostno in spolno razlikovalnih pozivov, napeljevanje, ščuvanje, hujskanje k sovraštvu in diskriminaciji ter širše javno pozivanje, ki spodbuja k diskriminaciji** (prvi odstavek 10. člena ZVarD).

63. člen Ustave Republike Slovenije
(prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti
ter prepoved spodbujanja k nasilju in vojni)

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. Protiustavno je vsakršno spodbujanje k nasilju in vojni.

3.3 Pristojnosti organa v posameznih primerih

Zagovornikove pristojnosti s področja obravnave posameznih primerov so opredeljene v 21. členu ZVarD, postopek pri Zagovorniku v primeru diskriminacijepa pa je opredeljen tudi v členih 33 do 44 ZVarD. Razdelimo jih lahko na naslednja področja:

- Zagotavljanje neodvisne pomoči diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi z varstvom pred diskriminacijo v smislu svetovanja in pravne pomoči strankam v drugih upravnih in sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo (četrta alineja 21. člena ZVarD);
- Postopek ugotavljanja diskriminacije na predlog diskriminirane osebe (33. člen ZVarD);
- Postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti (34. člen ZVarD);
- Pridobivanje podatkov in dokumentov, potrebnih za ugotavljanje diskriminacije (37. člen ZVarD);
- Izdelava ocene diskriminatornosti predpisov in vložitev zahteve za presojo ustavnosti in zakonitosti (38. člen ZVarD);
- Zastopanje strank v sodnih postopkih (prvi odstavek 41. člena ZVarD);
- Spremljanje strank v sodnih postopkih (četrti odstavek 41. člena ZVarD);
- Inšpekcijski nadzor (prvi odstavek 42. člena ZVarD);
- Odstop pristojni inšpekciji, če postopek pred Zagovornikom ne bi bil smiseln (četrti odstavek 42. člena ZVarD);
- Odstop pristojni inšpekciji, če kršitelj ne spoštuje odločbe Zagovornika (43. člen ZVarD).

3.4 Metodološko pojasnilo

Zagovornik je v letu 2023 obravnaval zadeve, prejete v letu 2023, in tiste, katerih obravnavo je prenesel iz prejšnjih let. V rednem letnem poročilu Zagovornik statistično poroča o številu obravnavanih zadev, ki so bile v koledarskem letu 2023 tudi končane. Oznaka »končano« pomeni, da je bila določena zadeva v letu 2023 končana, torej je bil narejen izdelek v okviru pristojnosti Zagovornika (npr. odgovor pri svetovanju, odločba, sklep, ocena diskriminatornosti predpisa ali zahteva za oceno ustavnosti in zakonitosti).

Statistični pregled daje podatke o osebnih okoliščinah, ki so bile v predlogih za obravnavo diskriminacije ali prošnjah za svetovanje navedene kot razlog za prijavo ali prošnjo (zatrjevane osebne okoliščine). Enako velja za področja in oblike diskriminacije.

3.5 Statistika končanih zadev v letu 2023

V leto 2023 je bilo iz prejšnjih let prenesenih v obravnavo 79⁷ zadev. V letu 2023 je Zagovornik v obravnavo prejel skupno 387 novih pisnih zadev svetovanja, ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj in ocenjevanja diskriminatornosti predpisov.

Grafični prikaz statistike obravnavanih in končanih zadev v letu 2023

Število zadev v obravnavi na dan 31. 12. 2022	+	Število prejetih zadev v 2023	=	Število končanih zadev v letu 2023	+	Število zadev v obravnavi na dan 31. 12. 2023
79		387		379		87
Svetovanje: 50 Ugotavljanje: 24 Ocene diskriminatornosti: 5		Svetovanje: 313 Ugotavljanje: 65 Ocene diskriminatornosti: 9		Svetovanje: 339 Ugotavljanje: 34 Ocene diskriminatornosti: 6		Svetovanje: 24 Ugotavljanje: 55 Ocene diskriminatornosti: 8

V statističnem pregledu so prikazana pisna svetovanja, ne pa tudi telefonska svetovanja na brezplačni telefonski številki 080 81 80.

Končani primeri zajemajo zadeve, v katerih je bilo osebam nudeno svetovanje skladno s četrto alinejo 21. člena ZVarD, zadeve, v katerih je potekal postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj po 5. poglavju ZVarD, ter zadeve, v katerih je Zagovornik izvajal postopek ocene diskriminatornosti predpisov, skladno z 38. členom ZVarD.

V letu 2023 je bilo obravnavanih skupaj 466 zadev. Od tega je bilo 379 končanih, v leto 2024 pa skupno prenesenih 87 zadev.

Zagovornik je pri 379 zadevah, končanih v letu 2023, v 89 odstotkih oziroma 339 zadevah izvajal svetovanje, v devetih odstotkih zadev oziroma 34 zadevah je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije, v preostalih dveh odstotkih oziroma šestih zadevah pa postopek ocene diskriminatornosti predpisa.

⁷ Od 1. januarja 2023 Zagovornik zaključene postopke ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj, v katerih so stranke oporekale odločitvi Zagovornika pred Upravnim sodiščem in je sodišče nato postopek zaključilo ali vrnilo v ponovno odločanje Zagovorniku, vodi kot nove postopke ugotavljanja diskriminacije. Zato se tu navedeno število zadev iz preteklih let, ki so bile v obravnavi 31. 12. 2022 in jih je Zagovornik prenesel v 2023 (79), ne ujema s številom teh zadev, navedenim v Rednem letnem poročilu Zagovornika za leto 2022 (82).

3.6 Statistika končanih zadev po osebnih okoliščinah

Tabela: Zatrjevane osebne okoliščine diskriminacije v zadevah, končanih v letu 2023

Zatrjevane osebne okoliščine diskriminacije	Svetovanje, informiranje	Ugotavljanje diskriminacije	Ocene	Skupaj	Odstotek Skupaj (%)
1. Spol	24	4	0	28	6,6
2. Narodnost	16	4	0	20	4,7
3. Rasa ali etnično poreklo	8	1	0	9	2,1
4. Jezik	8	0	0	8	1,9
5. Vera ali prepričanje	19	3	1	23	5,4
6. Invalidnost	68	13	1	82	19,3
7. Starost	20	3	3	26	6,1
8. Spolna usmerjenost	16	1	0	17	4
9. Spolna identiteta	8	0	0	8	1,9
10. Spolni izraz	2	0	0	2	0,5
11. Družbeni položaj	8	3	0	11	2,6
12. Premoženjsko stanje	6	1	0	7	1,7
13. Izobrazba	1	1	0	2	0,5
14. Državljanstvo	6	4	0	10	2,4
15. Kraj bivanja	6	1	0	7	1,7
16. Nosečnost, starševstvo	10	3	0	13	3,1
17. Zdravstveno stanje	14	1	0	15	3,5
18. Drugo	26	5	2	33	7,8
19. Ni osebne okoliščine	103	0	0	103	24,3
SKUPAJ	369	48	7	424	100

En pobudnik lahko zatrjuje diskriminacijo na podlagi več osebnih okoliščin hkrati ali pa podatek o osebni okoliščini kot vzroku za diskriminacijo ni bil podan oziroma je šlo za splošna vprašanja, ki se niso nanašala na nobeno osebno okoliščino oziroma na diskriminacijo. Zato številka v stolpcu in vrstici »Skupaj« ni enaka številu končanih primerov v letu 2023.

Iz statističnega pregleda končanih zadev po osebnih okoliščinah je razvidno, da v približno 24 odstotkih končanih zadev svetovanja, ugotavljanja diskriminacije in ocen diskriminatornosti predpisov osebna okoliščina ni bila navedena, je iz opisa ravnanja ni bilo mogoče razbrati ali pa so pobudniki zatrjevali neenako obravnavo iz drugih razlogov, ki ne ustrezajo osebni okoliščini po ZVarD.

3.7 Statistika končanih zadev po področjih družbenega življenja

Tabela: Zatrjevana področja življenja v zadevah, končanih v letu 2023

Področja, kjer se zatrjuje diskriminacija	Svetovanje, informiranje	Ugotavljanje diskriminacije	Ocene	Skupaj	Odstotek skupaj(%)
1. Dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica, vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem.	35	2	0	37	9,2
2. Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso.	12	0	0	12	3
3. Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.	72	8	0	80	19,9
4. Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.	4	0	0	4	1
5. Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo in socialne ugodnosti.	61	5	2	68	16,9
6. Zdravstveno varstvo.	13	1	0	14	3,5
7. Vzgoja in izobraževanje.	48	6	1	55	13,7
8. Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji in preskrbo z njimi.	65	11	1	77	19,2
9. Drugo	51	3	1	55	13,7
SKUPAJ	361	36	5	402	100

En pobudnik lahko zatrjuje diskriminacijo na več področjih življenja hkrati ali pa na drugih področjih, ki v zakonu niso izrecno opredeljena, diskriminacijo lahko zatrjuje na področjih, na katerih Zagovornik nima pristojnosti, ali pa na Zagovornika naslovi le prošnje za splošne podatke o obravnavanih primerih ipd. Zato številka v stolpcu in vrstici »Skupaj« ni enaka številu končanih primerov v letu 2023.

Približno 14 odstotkov primerov se je nanašalo na druga področja, ki v zakonu niso izrecno navedena, med njimi so npr. delovanje sodišč, upravno delovanje državnih organov, notranje zadeve, pogoji javnih razpisov ter področje medijev.

3.8 Statistika končanih zadev po oblikah diskriminacije

Tabela: Zatrjevane oblike diskriminacije v zadevah, končanih v letu 2023

Zatrjevane oblike diskriminacije	Svetovanje, informiranje	Ugotavljanje diskriminacije	Ocene	Skupaj	Odstotek skupaj(%)
Neposredna diskriminacija	118	18	3	139	62,9
Posredna diskriminacija	50	7	0	57	25,8
Nadlegovanje	8	1	0	9	4,1
Spolno nadlegovanje	0	1	0	1	0,5
Navodila za diskriminacijo	1	2	0	3	1,4
Viktimizacija	1	0	0	1	0,5
Pozivanje k diskriminaciji ali javno opravičevanje zapostavljanja in preziranja	9	2	0	11	5
Skupaj:	187	31	3	221	100
Od tega:					
Množična	27	1	0	28	80
Večkratna	6	0	0	6	17,1
Intersekcijska	0	0	1	1	2,9

En primer lahko izkazuje značilnosti več oblik diskriminacije hkrati, v nekaterih primerih pa ni mogoče govoriti o obliki diskriminacije, saj ne gre za primere s tega področja. Zato številka v stolpcu in vrstici »Skupaj« ni enaka številu končanih primerov v letu 2023.

4 SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA

4.1 Postopek svetovanja pri Zagovorniku

Pristojnost

Pri svetovanju in nudenju podpore Zagovornik najprej preveri, ali zadeva sodi v pristojnost Zagovornika. Če zadeva sodi v pristojnost Zagovornika – torej če stranka navede, da je bila neenako obravnavana zaradi katere izmed svojih osebnih okoliščin in da se je to zgodilo na enem od področij družbenega življenja, kot jih našteva ZVarD – Zagovornik stranki pojasni svoje pristojnosti in se z njo dogovori o najprimernejšem načinu ukrepanja.

Želje posameznikov o ohranjanju anonimnosti in neizpostavljenosti

Zagovornik se srečuje tudi s posamezniki, ki se zaradi različnih razlogov ne želijo izpostavljati ali želijo ostati anonimni, potrebujejo pa informacije in napotke, kako ravnati, če bi se odločili za ukrepanje zaradi diskriminacije. Nekateri poizvedujejo, ali je v njihovem primeru mogoče ukrepati tudi, če ostanejo anonimni. V tem primeru Zagovornik pojasni, da je to odvisno od okoliščin primera. Če gre za primer, ki se nanaša na točno določeno ravnanje, povezano s konkretno osebo in konkretnim kršiteljem, potem popolne anonimnosti ni mogoče pričakovati, saj ni mogoče preiskovati konkretnega ravnanja, ne da bi se hkrati razkrila identiteta prijavitelja. Če je žrtev več ali prihaja do širše diskriminacije, pa je mogoče voditi postopek obravnave domnevne diskriminacije in ohraniti anonimnost.

Svetovanje v drugih postopkih

Če je stranka že udeležena v drugih sodnih ali upravnih postopkih, a je vprašanje, ki ga zastavi Zagovorniku, povezano z diskriminacijo, Zagovornik svetuje stranki, kako lahko vprašanje diskriminacije izpostavi v tekočih postopkih. Strankam lahko pomaga tudi pri argumentiranju navedb v postopkih pred drugimi državnimi organi, kadar so ti postopki povezani z diskriminacijo ali bi lahko povzročili diskriminacijo.

Nevstopanje v postopke pred drugimi organi

Kadar stranke niso zadovoljne z izidi postopkov pred drugimi organi, jih Zagovornik informira, da lahko izide teh postopkov izpodbijajo le s pravnimi sredstvi, ki so predvideni v teh postopkih. Zagovornik enako svetuje strankam, ki menijo, da so bile v teh postopkih diskriminirane. Zagovornik namreč ne deluje kot hierarhično nadrejeni organ drugim državnim organom, ki skozi vodenje upravnih ali sodnih postopkov izvajajo naloge s svojega delovnega področja.

Napitve k drugim pristojnim organom in svetovanje o drugih pravnih sredstvih

Kadar stranka na Zagovornika naslovi vprašanje ali prošnjo za svetovanje s področja, ki ne sodi v njegovo pristojnost, Zagovornik stranko usmeri na drug pristojni organ. Zagovornik ji lahko neobvezno svetuje o možnih drugih ukrepih oziroma pravnih sredstvih, ki so predvidena na določenih področjih, urejenih z zakonom.

Dostopnost Zagovornika

Zagovornik je skladno z zakonom in Poslovnikom Zagovornika načela enakosti⁸ dostopen za prijavitelje in osebe z vprašanji po elektronski pošti (gp@zagovornik-rs.si), v času uradnih ur na brezplačni telefonski številki (080 81 80) in navadni pošti (Železna cesta 16, 1000 Ljubljana). Ob predhodnem dogovoru v času uradnih ur zaposleni pri Zagovorniku sprejemajo prijavitelje tudi osebno na naslovu Železna cesta 16 v Ljubljani.

⁸ Uradni list RS, št. 10/2019

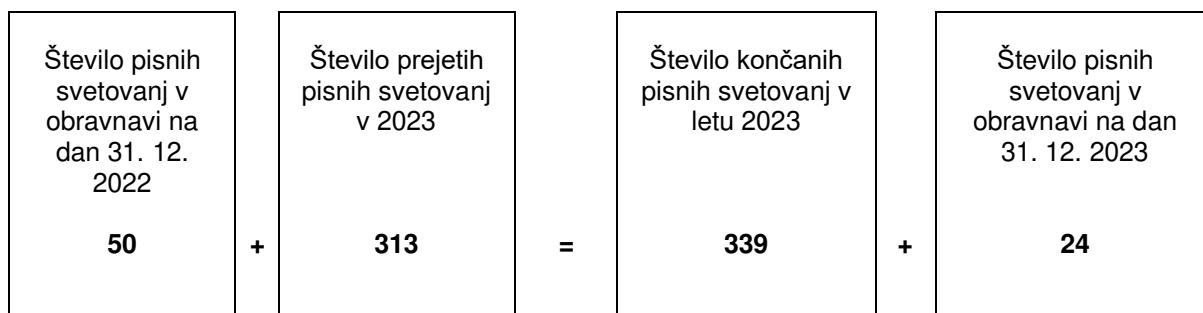
4.2 Statistika svetovanj, informiranj in podpore

V letu 2023 je Zagovornik **končal 339 pisnih zadev s področja svetovanja in opravil 278 telefonskih svetovanj**, v katerih je stranke informiral o svojih pristojnostih in možnostih, ki jih imajo v primerih diskriminacije, zaradi diskriminacije svetoval v postopkih, ki jih stranke že vodijo pred drugimi državnimi organi, ter jim nudil podporo v postopkih, povezanih z varstvom pred diskriminacijo. Skupaj je opravil 617 svetovanj.

Zadeve, ki jih vodi kot primere svetovanja, informiranja in podpore, Zagovornik konča na različne načine. O svetovanjih lahko Zagovornik naredi uradni zaznamek. Veliko večino postopkov pisnega svetovanja konča s pisnim pojasnilom. V nekaterih primerih Zagovornik s poizvedbo pri domnevnem kršitelju pomaga doseči sporazumno rešitev situacije. Zagovornik lahko konča svetovanja tudi z izdajo priporočila, lahko pa kršitelja pozove k ukrepanju in odpravi spornih praks.

Končanje postopkov je odvisno tudi od odzivnosti prijavitelja. Če je prijavitelj anonimen ali v postopku neodziven, iz izvorne vloge pa ni mogoče pridobiti zadostnih informacij za pripravo pojasnila, se postopek konča zgolj z uradnim zaznamkom. Z uradnim zaznamkom se lahko končajo tudi zadeve, ki jih Zagovornik prejme le v vednost.

Grafični prikaz statistike pisnih svetovanj

Tabela: Izidi postopkov pisnih svetovanj pred Zagovornikom za zadeve, končane v letu 2023

Izidi postopkov pred Zagovornikom	Število	Odstotek (%)
Pojasnilo	327	96,5
Priporočilo	1	0,3
Opozorilo in poziv	3	0,9
Uradni zaznamek o končanju zadeve	8	2,3
SKUPAJ	339	100

Opisi končanih svetovanj so dostopni na spletni strani Zagovornika na povezavi <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/opravljena-svetovanja/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> lahko poiščete določeno končano svetovanje glede na osebno okoliščino, področje ali obliko diskriminacije.

5 ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH

5.1 O zastopanju in spremljanju v sodnih postopkih

Zastopanje po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo

Pristojnost Zagovornika za zastopanje in spremljanje diskriminiranih oseb v sodnih postopkih, sproženih na podlagi 39. člena ZVarD, je določena v 41. členu ZVarD. Ta določba opredeljuje posebne pogoje, ki jih mora izpolnjevati Zagovornik za **zastopanje** diskriminiranih oseb v tožbah pred sodišči. Zakon določa, da lahko v imenu Zagovornika opravlja procesna dejanja le oseba, ki je zaposlena pri Zagovorniku in ima opravljen pravniški državni izpit (prvi odstavek 41. člena ZVarD). Zagovornik se pred sodiščem izkaže s pooblastilom diskriminirane osebe.

Če oseba soglaša, lahko Zagovornik osebo v postopku pred sodiščem samo **spremlja**. Spremljanja ni treba izkazovati s pooblastilom, temveč diskriminirana oseba v postopku le izjavi, da jo določena oseba, zaposlena pri Zagovorniku, spremlja in da želi, da je v postopku prisotna.

V letu 2023 Zagovornik ni imel primerov zastopanja ali spremljanja diskriminiranih oseb v tožbah oziroma postopkih pred sodiščem.

Zastopanje po Zakonu o kolektivnih tožbah

Skladno s 57. členom Zakona o kolektivnih tožbah⁹ (ZKolT) je Zagovornik v primerih zatrjevane diskriminacije večjega števila oseb, ki jih ni mogoče določiti, izključno upravičen za vložitev tožbe, s katero zahteva ustavitev ravnanj, ki po zakonu, ki ureja varstvo pred diskriminacijo, pomenijo diskriminacijo, ali prepoved začetka takih ravnanj.

V letu 2023 Zagovornik ni imel primerov zastopanja ali spremljanja diskriminiranih oseb v kolektivnih tožbah oziroma postopkih pred sodiščem.

Na podlagi 23. člena Poslovnika Zagovornika načela enakosti Zagovornik sprejme odločitev o tem, ali bo v konkretnem primeru sodeloval v sodnem postopku glede na naravo posameznega primera in lastne kadrovske ter finančne zmožnosti, kar oceni za vsak primer posebej. Pri primerih strateške litigacije ni v ospredju posamezen primer, ampak z njimi Zagovornik zasleduje svoje strateške cilje na področju varstva pred diskriminacijo.

Zakon o varstvu pred diskriminacijo in Zakon o kolektivnih tožbah poverjata možnost zastopanja in spremljanja diskriminiranih oseb v sodnih postopkih tudi nevladnim organizacijam, ki imajo status delovanja v javnem interesu na področju varstva pred diskriminacijo in varstva človekovih pravic (41. člen ZVarD in 57. člen ZKolT).

⁹ Uradni list RS, št. 55/17, 133/23

6 UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ

6.1 Postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj

Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj poteka po posebnem upravnem postopku na podlagi prejetih predlogov za obravnavo diskriminacije, ki jih Zagovornik prejme od strank (po 33. členu ZVarD), in v postopkih, sproženih po uradni dolžnosti (34. člen ZVarD).

Zagovornik vsak predlog za obravnavo, ki ga prejme, najprej preuči, ali so podane vse bistvene sestavine predloga za obravnavo, določene v 36. členu ZVarD, in ugotavlja, ali je izpolnjeno trditveno dokazno breme. To pomeni, da preveri ali so podana dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije:

1. Ali je navedena osebna okoliščina, zaradi katere naj bi šlo za slabšo obravnavo;
2. Ali gre za slabšo obravnavo na področju, za katerega velja prepoved diskriminacije;
3. Ali gre za eno od ravnanj, ki so kot prepovedane oblike diskriminacije določene v zakonu;
4. Ali je obravnavo, zaradi katere je vložen predlog za obravnavo, take narave, da posega v pravice, svoboščine, ugodnosti ali pravne koristi;
5. Ali obstaja vzročna zveza med osebno okoliščino in slabšo obravnavo;
6. Ali ravnanje sodi med izjeme od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD.

Če trditveno dokazno breme ni izpolnjeno ali če manjkajo bistvene sestavine vloge, zaprosi stranko za dopolnitev predloga, pri čemer smiselno upošteva pravila splošnega upravnega postopka. V primeru anonimnega predloga za obravnavo preveri, ali so podani pogoji za sprožitev postopka po uradni dolžnosti skladno s 34. členom ZVarD.

Ko prejme popolno vlogo, v kateri je izpolnjeno trditveno dokazno breme, po 37. členu ZVarD preveri navedbe pri domnevnem kršitelju ali drugih subjektih, od katerih lahko zahteva predložitev tistih podatkov in dokumentov, ki so v skladu z načelom sorazmernosti nujno potrebni za obravnavo posameznega primera za ugotovitev obstoja diskriminacije. Državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe Zagovorniku na njegovo zahtevo brezplačno predložijo vse podatke, tudi osebne, in dokumente, ki jih Zagovornik nujno potrebuje za ugotovitev, ali v obravnavanem primeru obstaja diskriminacija.

Narava postopka ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj, v katerem je ključno pravilo obrnjenega dokaznega bremena (prvi odstavek 40. člena ZVarD), domnevne kršitelje prepovedi diskriminacije spodbuja, da sodelujejo v postopku, saj se v primeru izpolnitve trditvenega bremena predlagatelja dokazno breme prevale nanje, kar pomeni, da morajo oni dokazati, da niso diskriminirali. Če ne izkoristijo priložnosti za dokazovanje, da niso diskriminirali, lahko ima to zanje neugodne posledice v postopku. Zagovornik ni pristojen za izrekanje sankcij, kadar se domnevni kršitelji ali drugi subjekti ne odzovejo na pozive za podatke.

V postopkih ugotavljanja diskriminacije, ki jih vodi po 33. ali 34. členu ZVarD, ima Zagovornik pristojnost izdajanja odločb, s katerimi ugotovi obstoj diskriminacije ali pa tega ne ugotovi oziroma predlog zavrne. Če predlagatelj ne odgovori na poziv za dopolnitev predloga oziroma predloga kljub pozivu ne dopolni ustrezno, Zagovornik postopek konča s sklepom o zavrženju predloga. V primerih, ko se stranki ob Zagovornikovem sodelovanju medsebojno sporazumno poravnata, postopek s sklepom ustavi. Prav tako ravna tudi v primeru, če predlagatelj predlog med postopkom umakne.

Zagovornik lahko predlog, na podlagi katerega bi sicer lahko uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije, obravnava tudi na druge načine, če presodi, da bo na ta način diskriminatornost hitreje in učinkoviteje odpravljena. V primerih očitnih kršitev, predvsem kadar je v preteklosti o podobnih primerih morebiti že odločil, kot so npr. odkrito diskriminatorni oglasi za najem stanovanja, Zagovornik pozove domnevnega kršitelja, da odpravi kršitev, in o tem seznanj predlagatelja. Če kršitelj diskriminatornost odpravi, gre za neformalno rešitev zadeve, ki se ne konča z izdajo odločbe ali sklepa Zagovornika. Če kršitelj diskriminatornosti ne odpravi na podlagi Zagovornikovega poziva, sledi izdaja odločbe ali sklepa. Zagovornik lahko v zvezi s predlogom, za katerega presodi, da je po vsebini pravzaprav prošnja za svetovanje, domnevno diskriminirani osebi tudi pisno svetuje. V teh primerih se obravnava zaključí s pojasnilom Zagovornika.

Zagovornik lahko postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj uvede tudi po uradni dolžnosti, skladno s 34. členom ZVarD. Ugotavljanje dejstev in zbiranje dokazov o obstoju diskriminacije poteka na enak način, in sicer skladno s 37. členom ZVarD in ob smiselni uporabi ZUP.

Zagovornik postopke po uradni dolžnosti uvede na podlagi anonimne prijave, vprašanja ali prijave tretje osebe (ki ni diskriminirana oseba).

6.2 Statistika postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj

V letu 2023 je Zagovornik končal obravnavo 34 predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj; pet od njih je začel po uradni dolžnosti.

Zagovornik je izdal 13 odločb in v devetih primerih ugotovil diskriminacijo.

Zagovornik je v 12 zadevah pristojnim organom predlagal, da opravijo inšpekcijski nadzor oziroma začnejo s postopkom o prekršku.

Grafični prikaz statistike ugotavljanja diskriminacije

Število ugotavljanj v obravnavi na dan 31. 12. 2022	+	Število prejetih prijav diskriminacije v 2023	=	Število končanih ugotavljanj v letu 2023	+	Število ugotavljanj v obravnavi na dan 31. 12. 2023
24¹⁰		65		34		55

Tabela: Izidi postopkov pred Zagovornikom za zadeve ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj, končane v letu 2023

Izidi postopkov pred Zagovornikom	Število	Odstotek (%)
Odločba – ugotovitvena – diskriminacija je bila ugotovljena	9	26,6
Odločba – ugotovitvena – diskriminacija ni bila ugotovljena	3	8,8
Odločba – zavrnilna – ni šlo za vprašanje diskriminacije	1	2,9
Sklep o ustavitvi postopka	8	23,6
Sklep o zavrženju iz procesnih razlogov	6	17,6
Uradni zaznamek o končanju zadeve	3	8,8
Pisno pojasnilo	1	2,9
Neuvedba postopka	3	8,8
Odstop drugemu pristojnemu organu	0	0
Priporočilo – ko se s tem konča postopek	0	0
SKUPAJ	34	100

¹⁰ V Rednem letnem poročilu Zagovornika za leto 2022 je navedeno, da je bilo konec leta 2022 v obravnavi še 27 zadev. Tu navedeno število je za tri zadeve manjše, saj Zagovornik od 1. januarja 2023 zaključene zadeve iz preteklih let, v katerih so stranke zaradi nestrinjaja z odločitvijo Zagovornika vložile tožbo na Upravno sodišče in jih je to zaključilo ali pa vrnilo v ponovno odločanje, vodi kot nove postopke ugotavljanja diskriminacije.

6.3 Opisi primerov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj

6.3.1 Ugotovljena diskriminacija

1. Diskriminacija pri izbiri osebnega zdravnika zaradi osebne okoliščine kraja bivanja

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja pri izbiri osebnega zdravnika. Zdravnica in zdravstveni dom nista želela vpisati pacienta, ker ne prebiva v isti občini, v kateri je zdravstveni dom. Po Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju si lahko zavarovanci prosto izberejo osebnega zdravnika. Kraj bivanja zavarovanca je dopusten razlog za zavrnitev izbire osebnega zdravnika samo, če zdravnik oceni, da zaradi oddaljenosti pacientu ne bi mogel zagotoviti vseh storitev. V obravnavanem primeru je bil zavarovanec iz občine, ki meji na občino, v kateri deluje zdravnica, ki ga je zavrnila. Zagovornik je na Ministrstvo za zdravje naslovil priporočilo. Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. (Odločba št. [0700-45/2022/10](#) z dne 23. 1. 2023)

2. Nižanje božičnice zaradi odsotnosti na delovnem mestu zaradi osebnih okoliščin starševstva, nosečnosti in zdravstvenega stanja je diskriminacija

Zagovornik je po uradni dolžnosti opravil postopek ugotavljanja diskriminacije, v katerem je ugotovil še en primer diskriminacije pri merilih za izplačilo božičnice. Podjetje je višino nagrade vezalo na prisotnost na delovnem mestu. Tisti, ki so bili med letom odsotni več kot 24 dni, so prejeli nižjo božičnico. Zagovornik je ugotovil, da je to postavilo v slabši položaj zaposlene, ki so bili odsotni z dela zaradi osebnih okoliščin starševstva, nosečnosti in zdravstvenega stanja. Zagovornik je Inšpektoratu za delo poslal predlog za uvedbo postopka o prekršku. Postopek še ni bil uveden. Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. (Odločba št. [0700-57/2022/6](#) z dne 28. 2. 2023)

3. Zagovornik ugotovil diskriminacijo Maročana na Upravni enoti Ljubljana

Zagovornik je ugotovil, da je bil Maročan, ki je poročen s slovensko državljanke, diskriminiran v postopkih na upravni enoti Ljubljana. Uslužbenka upravne enote bi morala vlogo zakoncev sprejeti, a jo je zavrnila, ker je menila, da sta zakonsko zvezo sklenila zato, da bi maroškemu državljanu omogočila prebivanje v Sloveniji. Za to predvidenega zakonitega postopka preverjanja pristnosti zakonske zveze ni sprožila, temveč je povsem neskladno z določbami zakona o upravnem postopku zavrnila sprejem njegove vloge. Druga uslužbenka je za izdajo zelenega potrdila od Maročana pričakovala izkaz legalnega vstopa v državo, kot to velja za druge tujce, čeprav bi morala pri njem upoštevati, da je družinski član državljanke Slovenije in ga zato obravnavati drugače kot ostale tujce, ki nimajo potrdila o legalnem vstopu v Slovenijo. To je po oceni Zagovornika naredila zaradi napačnega razumevanja navodil Ministrstva za notranje zadeve upravnim enotam iz leta 2009. Upravna enota je odgovorila, da bodo ugotovitve Zagovornika obravnavali na strokovnem sestanku ter pisno obvestili vse zaposlene v upanju, da do podobne situacije v prihodnosti ne bo prišlo. Navodilo je ministrstvo na pobudo Zagovornika ustrezno dopolnilo in iz njega zdaj jasno izhaja, da vsi družinski člani državljanov EU uživajo pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic EU, ne glede na to, kako so v katero izmed držav vstopili. (Odločba št. [0700-34/2022/24](#) z dne 19. 6. 2023)

4. Zagovornik ugotovil diskriminacijo dijakinje s težavami pri branju pri opravljanju mature

Zagovornik je ugotovil, da je Državna komisija za splošno maturo Državnega izpitnega centra (RIC) ravnala diskriminatorno, ko dijakinji s potrjenimi težavami pri branju ni odobrila uporabe preprostega pripomočka (modre folije), ki bi jo pri pisanju mature šele izenačil z drugimi dijaki, da bi lahko tako pokazala svoje znanje. Dijakinjo je diskriminirala zaradi njene osebne okoliščine zdravstvenega stanja. Zagovornik je ob tej ugotovitvi diskriminacije Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje in Državnemu izpitnemu centru priporočil, naj se dijakom s posebnimi potrebami na pisnih izpitih pri maturi omogoči uporabo barvne folije, če jo potrebujejo zaradi svojega zdravstvenega stanja oziroma invalidnosti. Po pravilniku o načinu izvajanja mature je že predvidena tudi možnost uporabe označevalca besedila, ki naj se tolmači tako, da bo omogočena tudi uporaba prozornih barvnih folij. Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče.

Zagovornik je Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje izdal tudi priporočilo. Ministrstvo je odgovorilo, da je naklonjeno dopolnitvi oziroma korekciji Pravilnika o načinu izvajanje mature za kandidate s posebnimi potrebami pri maturi. (Odločba št. [0700-34/2023/17](#) z dne 20. 6. 2023)

5. Ginekologinja diskriminirala pacientko zaradi spolne usmerjenosti

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo v primeru, ko je ginekologinja zavrnila nadaljnjo zdravstveno obravnavo istospolno usmerjene pacientke v času njene nosečnosti. To je storila na podlagi ugovora vesti, v katerem je opravljanje vseh svojih storitev odrekla izključno istospolno usmerjenim pacientkam, ki so v postopku oploditve z biomedicinsko pomočjo (OBMP). Zagovornik je na Zdravstveni inšpektorat poslal predlog za uvedbo postopka o prekršku. Inšpektorat je uvedel postopek o prekršku. (Odločba št. [0700-58/2022/17](#) z dne 21. 6. 2023)

6. Zagovornik ugotovil diskriminacijo v zaposlitvenem postopku

Iskalko zaposlitve so v državni ustanovi na razgovoru za službo vprašali tudi, ali ima družino in otroke. Zagovorniku je prijavila diskriminatorno obravnavo. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije potrdil, da so kandidatki res zastavili vprašanje o družinskem življenju, ki ga po 28. členu Zakona o delovnih razmerjih ni dovoljeno postaviti. Postavljanje takih vprašanj v okviru zaposlitvenih postopkov pomeni diskriminacijo na podlagi osebnih okoliščin starševstva in družinskega stanja. Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. Zagovornik je zadevo odstopil tudi Inšpektoratu za delo, ki je izdal odločbo o prekršku, s katero je kršitelja in njegovo odgovorno osebo spoznal za odgovorni storitve prekrška ter jima izrekel opomin. (Odločba št. [0700-3/2023/10](#) z dne 21. 8. 2023)

7. Diskriminacija pri oddaji nepremičnine

Zagovornik načela enakosti je bil obveščen o oglasu na spletni strani za oddajo nepremičnin, v katerem je bilo navedeno, da se nepremičnina oddaja izključno slovenskim družinam. V postopku ugotavljanja diskriminacije je ugotovil, da je ta diskriminatorni pogoj postavil lastnik nepremičnine, nepremičninska agencija pa ga je nekritično zapisala v oglas. Diskriminatorno sta ravnala oba. Zagovornik je na Tržni inšpektorat poslal predlog za uvedbo postopka inšpekcijskega nadzora oziroma postopka o prekršku. Inšpektorat še ni uvedel prekrškovnega postopka. (Odločba št. [0700-48/2022/19](#) z dne 11. 9. 2023)

8. Diskriminatorni pogoj pri javnem razpisu za oddajo stanovanj v najem

Zagovornik načela enakosti je ugotovil diskriminacijo pri prijavi na javni razpis za oddajo stanovanj v najem zaradi osebne okoliščine družinskega statusa. Razpis Stanovanjskega sklada Republike Slovenije je enostarševske družine z deljenim (skupnim) skrbništvom postavil v slabši položaj v primerjavi z drugimi prosilci pri uveljavljanju prednostnih kategorij. Zagovornik je na Tržni inšpektorat poslal predlog za uvedbo postopka inšpekcijskega nadzora oziroma postopka o prekršku. Inšpektorat še ni uvedel prekrškovnega postopka. (Odločba št. [0700-24/2022/16](#) z dne 2. 11. 2023)

9. Zagovornik ugotovil diskriminacijo zaposlene zaradi članstva v sindikatu

Zagovornik je obravnaval primer, ko je direktor javnega medija diskriminiral zaposleno tako, da ji je prepovedal odobritev dela od doma, medtem ko so drugi zaposleni na primerljivih delovnih mestih to možnost imeli. Zagovornik je ugotovil, da je javni zavod po navodilu direktorja tako postopal zaradi sindikalnih aktivnosti zaposlene. Zato je odločil, da je zavod zaposleno diskriminiral zaradi njenega članstva v sindikatu, ki je po Zakonu o delovnih razmerjih ena izmed osebnih okoliščin, zaradi katere nihče ne sme biti obravnavan slabše. Zagovornik je poslal Inšpektoratu za delo predlog za uvedbo postopka o prekršku. (Odločba št. [0700-55/2022/25](#) z dne 24. 11. 2023)

6.3.2 Neugotovljena diskriminacija

1. Zavrnitev odprtja bančnih računov zaradi zakonskih omejitev ni diskriminacija

Zagovornik je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije na podlagi dveh identičnih predlogov za obravnavo. Predlagateljica sta zatrjevala, da jima banke zavračajo odprtje računa, ker nista Slovenca. Iz njune izjave je izhajalo, da sta kot namen odprtja bančnega računa navedla trgovanje s kriptovalutami. Pogoje za odprtje osnovnega računa, ki jih je postavila banka (ob vsakokratni položitvi denarja na račun bi morala izkazovati izvor premoženja), sta štela za diskriminacijo. Zagovornik je po preučitvi dejanskega in pravnega stanja ugotovil, da ravnanja banke, ko je predlagateljema sprva sicer zavrnila odprtje osnovnega plačilnega računa, ker je presodila, da njun namen ni skladen z namenom osnovnega plačilnega računa, pozneje pa jima je odprtje omogočila pod pogoji, k izpolnjevanju katerih jo zavezuje veljavna zakonodaja, ni mogoče šteti za neposredno diskriminacijo zaradi državljanstva predlagateljev. (Odločba št. 0700-15/2022/71 z dne 18. 8. 2023)

2. Zagovornik ni ugotovil diskriminacije beguncev iz drugih držav v primerjavi z begunci iz Ukrajine

Zagovornik je po uradni dolžnosti opravil postopek ugotavljanja diskriminacije, v katerem je preveril navedbe, da Urad za oskrbo in integracijo migrantov bolje obravnava ukrajinske begunce v primerjavi z begunci iz drugih držav. Ugotovil je, da je različna obravnava, ki so je deležni, predvsem posledica njihovih različnih pravnih statusov in nekaterih objektivnih okoliščin, ne pa posledica različnih narodnosti oziroma etničnega porekla beguncev. Zato diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. 0700-23/2022/26 z dne 30. 8. 2023)

3. Srednja šola z organizacijo obvezne ekskurzije v tujini ni diskriminirala dijakov iz manj premožnih družin

Zagovornik je po uradni dolžnosti obravnaval domnevno diskriminacijo dijakov, ker je srednja šola organizirala obvezno tedensko ekskurzijo v tujini. Predlagatelj diskriminacije je zatrjeval, da so zaradi tega diskriminirani dijaki, ki si ne morejo privoščiti plačila udeležbe na takšni ekskurziji. Zagovornik je ugotovil, da je šola skupaj s starši zbrala namenske prispevke za plačilo udeležbe na ekskurziji za dijake, ki nanjo zaradi premoženjskega stanja sicer ne bi šli. Zato Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. 0700-43/2023/5 z dne 6. 11. 2023)

6.3.3 Zavrnilna odločba

1. Zagovornik ni ugotovil diskriminacije kandidatke po spolu in starosti pri zaposlitvi v javnem zavodu

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, ki ga je vložila dirigentka zoper javni zavod, pri katerem ni opravila avdicije za dirigentko, s čimer bi si zagotovila redno zaposlitev v zavodu. Trdila je, da avdicije ni opravila zaradi svoje starosti in spola, saj da zavod zaposluje le starejše dirigente moškega spola. Zagovornik je po preučitvi vseh pridobljenih pojasnil ter izvedbi dokazov ugotovil, da razlog, da dirigentka ni opravila avdicije, nista bila njen spol ali starost, temveč to, da so delovna telesa zavoda (orkester, solist, zbor in baletni ansambel) zavračala sodelovanje z njo. Kot problematičen se je izkazal njen odnos do zaposlenih in njena strokovnost, ne pa navedeni osebni okoliščini. Ključen protiargument zavoda je bilo dokazilo o starosti dirigentov, ki jih je zavod zaposlil v zadnjih 30 letih. Čeprav v zavodu še ni bilo redno zaposlene nobene dirigentke, pa je izredna priljubljenost druge dirigentke med delovnimi telesi zavoda, zlasti orkestra, izkazala dejstvo, da sam spol dirigentke ne more biti razlog, da ne bi opravila avdicije. Zagovornik je pred končno odločitvijo predlagateljico seznanil s svojimi ugotovitvami, na kar se ni več odzvala. **Ker predlagateljica ni izpolnila svojega trditvenega bremena, saj ni izkazala dejstev, ki bi upravičevala domnevo o kršitvi prepovedi diskriminacije, je Zagovornik svoj postopek zaključil z zavrnitvijo predloga za obravnavo diskriminacije.** (Odločba št. 0700-12/2023/13 z dne 6. 11. 2023)

6.3.4 Sklepi o ustavitvi postopka

1. Kršiteljica umaknila diskriminatorne izjave z družbenih omrežij

Zagovornik je po uradni dolžnosti vodil postopek ugotavljanja diskriminacije v zvezi z javnim nasprotovanjem in aktivnostmi civilne iniciative krajanov določenega kraja oziroma njenih članov zoper priselitve oseb s težavami v duševnem razvoju/zdravju v okviru projekta deinstitutionalizacije. Na socialnih omrežjih in v občinskih glasilih je civilna družba objavila več objav z namenom nasprotovanja projektu deinstitutionalizacije. Zagovornik je ob preverjanju procesnih predpostavk za vodenje postopka ugotovil, da kolektivne osebe, ki nimajo pravne subjektivitete (kot je npr. civilna iniciativa), ne more šteti med kršitelje po ZVarD, kar pa ne velja za posamezne predstavnike civilne iniciative kot fizične osebe. V izjavi ene od posameznic, članice civilne iniciative, objavljenih na njenem Facebook profilu, je prepoznal vse elemente pozivanja k diskriminaciji, ki je ena od oblik diskriminacije po ZVarD. Posameznica je v tej izjavi, dostopni vsem, primerjala osebe z motnjami v duševnem razvoju/zdravju s storilcem hudega kaznivega dejanja in svarila ljudi pred posledicami priselitve varovancev v njihov kraj. **Med postopkom ugotavljanja je kršiteljica na podlagi Zagovornikovih poizvedb umaknila sporne zapise na svojem FB profilu, s katerimi je prej pozivala k diskriminaciji.** Zagovornik je v skladu z določbami ZUP ustavil postopek. (Sklep o ustavitvi postopka št. 0700-43/2022/9 z dne 20. 2. 2023).

2. Diskriminatorno neizplačilo božičnice zaradi odsotnosti z dela iz zdravstvenih razlogov in zaradi starševstva

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica zatrjevala domnevno diskriminacijo pri izplačilu božičnice pri delodajalcu. Navedla je, da je bila od decembra 2020 na bolniški, od maja 2021 pa na porodniški odsotnosti. Delodajalec v decembru izplačuje 13. plačo oziroma božičnico, ki je ni bila deležna, ker ni bila dejavno prisotna na delovnem mestu. Zagovornik je uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije, v katerem je delodajalec med drugim obvestil Zagovornika, da ima v pripravi in podpisovanju aktualiziran pravilnik ter da bodo delavki izplačali poslovno uspešnost. Zagovornika je zaprosil, da postopek ustavi. **Predlagateljica je Zagovornika obvestila, da ji je delodajalec izplačal božičnico in umaknila predlog za obravnavo diskriminacije.** Zagovornik je zato postopek s sklepom ustavil. (Sklep o ustavitvi postopka št. [0700-44/2022/14](#) z dne 28. 2. 2023)

3. Domnevna diskriminacija zaposlene zaradi vere in narodnosti

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica navedla, da je diskriminirana zaradi vere in narodnosti s strani delodajalca. Zaposleni pri delodajalcu naj bi potencialnim uporabnikom razkrival njene osebne podatke (o veri in narodnosti), zaradi česar naj bi izgubila določene uporabnike njenih storitev. Zagovornik je predstavil stranki, kaj je bistveno pri postopku ugotavljanja ter na kakšen način lahko ukrepa v zvezi z ugotovljenimi kršitvami.

Stranka je v zvezi z navedenimi ravnanji vzporedno vodila tudi aktivnosti prek sindikata, o čemer je ažurno poročala. V izjasnitev so ji bile podane navedbe domnevnega kršitelja. Ko jih je prejela, se je predlagateljica zaradi težke življenjske situacije odločila, da prijavo umika. **Ker je predlagateljica predlog za obravnavo umaknila, je Zagovornik postopek ugotavljanja s sklepom ustavil.** (Sklep o ustavitvi postopka št. [0700-6/2023/13](#) z dne 8. 5. 2023)

4. Pravila družbe niso vsebovala navodila za diskriminacijo

Zagovornik je na predlog sirskega državljanca, ki živi v Sloveniji, vodil postopek ugotavljanja diskriminacije zoper slovensko družbo za izdajanje elektronskega denarja in plačilne storitve, ki je s predlagateljem enostransko prekinila poslovno razmerje zgolj zaradi njegovega sirskega državljanstva. Kot je navedla, je to storila zaradi pravil mednarodne korporacijske družbe, za katero družba izdaja kartice. V tej zadevi je Zagovornik izdal odločbo št. [0700-27/2021/21](#) z dne 9. 3. 2022, v kateri je ugotovil, da tako ravnanje družbe pomeni diskriminacijo.

Zagovornik je nato po uradni dolžnosti sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije zoper mednarodno korporacijsko družbo, pri čemer je njen dopis slovenski družbi za izdajanje elektronskega denarja in plačilnih storitev obravnaval kot domnevno navodilo za diskriminacijo. Ugotovil je, da je mednarodna družba izdajateljem svojih kartic ne daje izrecnih navodil, kako ravnati v konkretnih primerih, niti ne smernic takega ravnanja, ampak zgolj določena pojasnila oziroma opozorila glede upoštevanja njenih pravil, ki se vežejo na sankcijske ukrepe ZDA, ki jih morajo izdajatelji upoštevati skupaj z lokalno zakonodajo.

Zagovornik je na podlagi ugotovitev slovenski družbi izdal priporočilo, da še naprej posluje s sirskimi in drugimi državljani držav, ki živijo v Sloveniji. Mednarodni korporacijski družbi pa je priporočil, da je pri podajanju razlag svojih pravil izdajateljem kartic bolj jasna. (Sklep o ustavitvi postopka št. 0700-24/2023/8 z dne 15. 6. 2023)

5. Domnevna diskriminacija otroka s posebnimi potrebami zaradi neujemanja s spremljevalcem

Zagovornik je obravnaval primer domnevne diskriminacije otroka s posebnimi potrebami na področju vzgoje in izobraževanja, ki v šoli potrebuje pomoč spremljevalca. Otrok se z dodeljenim spremljevalcem ni ujel, zato ga je šola premestila na drugo delovno mesto, otrok pa tako ni imel vedno ustrezne obravnave. Med drugim ni mogel v šolo v naravi, ker tam ne bi imel spremljevalca, zanj pa takrat tudi ni bil organiziran nadomestni pouk. Med enim od odmorov je doživel epileptični napad in takrat ob njem ni bilo nikogar, ki bi mu pomagal, čeprav mu je bil z odločbo Zavoda za šolstvo tudi zato zagotovljen spremljevalec. Za zasedbo delovnega mesta spremljevalca je zahtevani pogoj samo zaključena srednja šola, čeprav delo terja specifična znanja. Mogoče je tudi, da se otrok in spremljevalec preprosto ne ujameta, a možnost zamenjave ni predvidena, kar lahko otroku prav tako povzroči nepopravljive posledice. Z novim šolskim letom je otrok dobil novega spremljevalca, s katerim dobro sodelujeta, zato so starši otroka umaknili predlog za obravnavo diskriminacije. Zagovornik je postopek ugotavljanja diskriminacije ustavil.

Zagovornik je med postopkom ugotavljanja diskriminacije zaznal pomanjkljivosti Pravidnika o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, zaradi katerih je v obravnavanem primeru otrok doživljal neustrezno obravnavo pri izobraževanju v primerjavi z drugimi. **Zagovornik je zato pristojnemu ministrstvu priporočil dopolnitev pravilnika z merili, ki jih morajo izpolnjevati spremljevalci otrok s posebnimi potrebami, da bi lahko opravljali to delo. Pri dodelitvi spremljevalca bi se morale upoštevati tudi specifične potrebe otroka, ki mu je spremljevalec namenjen. Omogočena bi morala biti tudi možnost zamenjave spremljevalca za primere, ko bi se izkazalo, da izbrani ni primeren za to delo ali da se z otrokom ne razumeta.** (Sklep o ustavitvi postopka št. 0700-23/2023/47 z dne 14. 12. 2023)

6. Domnevna diskriminacija otroka s posebnimi potrebami pri počitniškem varstvu

Zagovornik je obravnaval primer domnevne diskriminacije otroka s posebnimi potrebami pri počitniškem varstvu. Pri tem je ugotovil, da sta društvi, pri katerih naj bi otroka sprejeli v počitniško varstvo, sprejemali tudi otroke s posebnimi potrebami in bi tudi tega otroka, če bi za to prejeli dodatna sredstva občine ali staršev. Potreboval bi namreč stalnega spremljevalca, česar društvi nista mogli zagotoviti za 15 evrov dnevno, kolikor je program za vsakega otroka sofinancirala občina. Zagovornik je postopek ustavil zaradi odločitve predlagatelja, da umakne predlog za obravnavo diskriminacije.

Na podlagi pridobljenih podatkov v postopku je Zagovornik mestni občini priporočil, naj pri pripravi podobnih razpisov za izvajalce počitniškega varstva natančneje določi, kako bo varstvo pod enakimi pogoji dostopno vsem otrokom s posebnimi potrebami. Mestni občini je priporočil tudi, da za te otroke omogoči višji znesek sofinanciranja varstva, kadar je to utemeljeno zaradi večjih potreb posameznega otroka.

Mestna občina je v odzivu na priporočilo Zagovornika zapisala, da bodo priporočilo upoštevali pri naslednjem javnem razpisu, ter pojasnila, da vsako leto povečujejo sredstva, ki so namenjena počitniškemu varstvu otrok. (Sklep o ustavitvi postopka št. [0700-40/2023/18](#) z dne 14. 12. 2023)

7. Posredna diskriminacija zaposlene osebe z invalidnostmi pri povrnitvi stroškov prevoza na delo

Predlagateljica je navedla, da je zaradi osebne okoliščine invalidnosti posredno diskriminirana glede pravice do povračila stroškov za prevoz na delo in z dela. Pojasnila je, da razdalje 1,5 kilometra, kolikor je njeno prebivališče oddaljeno od delovnega mesta, zaradi invalidnosti ne more prehoditi dvakrat dnevno, zato se v službo vozi z avtomobilom, stroške prevoza pa krije sama.

Zagovornik je njenemu delodajalcu pojasnil, da je razlaga določb kolektivnih pogodb na način, da se potni stroški tistim, ki na delo prihajajo iz kraja, ki je oddaljen manj kot 2 km, ne povrnejo, na videz nevtralna, vendar pa bi lahko dejansko pomenila posredno diskriminacijo oseb z invalidnostmi. Invalidnosti, kot jih opisuje predlagateljica, namreč povzročajo stroške za prevoz na delo in z dela, ki so ravno v povezavi z ugotovljeno invalidnostjo in zaradi invalidnosti večji, kot jih imajo osebe brez invalidnosti v primerljivih situacijah. Zagovornik je ocenil, da bi bila v takih primerih primerna oziroma razumna prilagoditev v smislu Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI), da se osebam z invalidnostmi, za katere se ugotovi, da jim tudi na krajših razdaljah zaradi poti na delo nastajajo stroški, delodajalec povrne take stroške s pogojem, da so stroški potrebni in neizogibni ter da njihovo izplačilo za delodajalca ni nesorazmerno breme. Pravna podlaga za povrnitev stroškov na tak način so poleg določb Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1) in kolektivnih pogodb tudi določbe tretjega odstavka 3. člena ZIMI v povezavi s 5. členom ZIMI.

Delodajalec je sporočil, da bo sledil usmeritvam Zagovornika, zato je predlagateljica predlog umaknila. Zagovornik je postopek ustavil. (Sklep o ustavitvi postopka št. [0700-47/2023/17](#) z dne 14. 12. 2023)

Končani postopki ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj so v celoti dostopni na spletni strani Zagovornika na povezavi <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/zakljucena-ugotavljanja-diskriminacije/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> lahko poiščete opise končanih postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj glede na osebno okoliščino, področje ali obliko diskriminacije.

6.4 Odstopi inšpektoratom

V skladu s četrtem odstavkom 42. člena in 43. členom ZVarD lahko Zagovornik odstopi primer v obravnavo pristojnim inšpekcijskim organom. Predlaga jim, da opravijo inšpekcijski nadzor in/ali izvedejo postopek o prekršku.

Zagovornik nima prekrškovnih pooblastil, zato ob ugotovljenih kršitvah zakona ne more sam sankcionirati kršiteljev.

Inšpekcijski nadzor in prekrškovni postopek

Inšpekcijski nadzor je nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov. Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb ZVarD v skladu z določbo prvega odstavka 42. člena ZVarD opravljajo tudi pristojne inšpekcije.

Prekrškovni postopek je kaznovalni postopek. Njegov namen je odločanje o odgovornosti storilca za prekršek in sankcioniranje tistih storilcev, ki so bili spoznani za odgovorne. Prekršek je dejanje, ki pomeni kršitev določenega predpisa in je zanj predpisana sankcija v skladu z Zakonom o prekrških¹¹ (ZP-1).

ZVarD v 45. členu določa dejanja, ki so prekrški, in predpisuje sankcije zanje. Za prekrške, ki so določeni v ZVarD, se lahko izrečejo opozorilo, opomin ali globa. Vendar ZVarD ne podeljuje Zagovorniku prekrškovnih pooblastil.¹² ZVarD omogoča Zagovorniku, da pripravi predlog za uvedbo postopka o prekršku in ga pošlje področni inšpekciji v nadaljnjo obravnavo. Ta mora primer obravnavati in o odločitvi obvestiti Zagovornika.

Pregled poslanih predlogov pristojnim organom

Zagovornik je od leta 2019¹³ do 31. decembra 2023 pristojnim organom v 37 zadevah predlagal, da opravijo inšpekcijski nadzor oziroma začnejo s postopkom o prekršku.

Pristojni organi so Zagovornikov predlog:

- v dveh zadevah obravnavali samo kot predlog za inšpekcijski postopek,
- v 26 zadevah obravnavali samo kot predlog za začetek prekrškovnega postopka,
- v petih zadevah¹⁴ hkrati obravnavali kot predlog za začetek inšpekcijskega in prekrškovnega postopka,
- v štirih zadevah pristojni organ še ni sporočil odločitve, kakšen postopek bo vodil.

¹¹ Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 - uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 - odl. US, 92/14 - odl. US, 32/16, 15/17 - odl. US, 27/17 - ZPro, 73/19 - odl. US, 175/20 - ZIUOPDVE, 195/20, 5/21 - odl. US, 15/21 - ZDUOP, 123/21 - ZPrCP-F, 206/21 - ZDUPŠOP).

¹² Več o tem v Zagovornikovem Rednem letnem poročilu za leto 2018, str. 40 – 43; <https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2022/08/Redno-letno-porocilo-2018.pdf>.

¹³ Marca 2019 je Zagovornik prvič podal predlog za uvedbo inšpekcijskega oziroma prekrškovnega postopka na inšpektorat.

¹⁴ Predlogi Zagovornika v teh petih zadevah so upoštevani dvakrat; tako pri pregledu postopkov inšpekcijskega nadzora kot tudi v pregledu prekrškovnih postopkov.

V sedmih postopkih **inšpekcijskega nadzora** je bilo:

- v treh zadevah ugotovljeno, da do kršitve ni prišlo;
- v eni zadevi je bilo na podlagi Zagovornikovega predloga izrečenih 38 opozoril po ZIN;
- v treh zadevah Zagovornik še čaka na odločitev pristojnih inšpektoratov.

Od leta 2019 do 31. decembra 2023 je Zagovornik pristojnim organom v 37 zadevah predlagal, da opravijo inšpekcijski nadzor oziroma začnejo postopek o prekršku.

31 Zagovornikovih predlogov so pristojni organi obravnavali kot predloge za uvedbo **prekrškovnega postopka**:

- v 10 zadevah so pritrdili ugotovitvam Zagovornika ter izdali odločbe, s katerimi so kršiteljem izrekli globo (tri zadeve) oziroma opomin (sedem zadev);
- v eni zadevi je bilo na podlagi Zagovornikovega predloga izrečenih 33 opozoril po ZP-1;
- v štirih zadevah je bil postopek o prekršku ustavljen, ker dejanje ni bilo prekršek (dve zadevi) oziroma ker ni bilo dokazano, da je obdolženi storil prekršek (dve zadevi);
- v 10 zadevah odločba o prekršku ni bila izdana, razlogi za to pa so bili: pregon je zastaral (pet zadev), dejanje ni bilo prekršek (dve zadevi), obstajali so razlogi, ki izključujejo pregon (dve zadevi) in pregon ni bil smotrno (ena zadeva);
- v eni zadevi organ predloga Zagovornika ni obravnaval, ker je ocenil, da ni pristojen;
- v petih zadevah je bil prekrškovni postopek začel, vendar še ni končan.

Zagovornik je v letu 2023 v 12 zadevah pristojnim organom predlagal, da opravijo inšpekcijski nadzor oziroma začnejo postopek o prekršku.

Pristojni organi so Zagovornikov predlog:

- v eni zadevi obravnavali samo kot predlog v inšpekcijskem postopku,
- v petih zadevah obravnavali samo kot predlog za začetek prekrškovnega postopka,
- v dveh zadevah¹⁵ obravnavali hkrati kot predlog za začetek inšpekcijskih in prekrškovnih postopkov,
- v štirih zadevah pa pristojni organ še ni sporočil odločitve, kakšen postopek bo vodil.

V 3 postopkih **inšpekcijskega nadzora** je bilo:

- v eni zadevi ugotovljeno, da do kršitve ni prišlo;
- v eni zadevi je bilo na podlagi Zagovornikovega predloga izrečenih 38 opozoril po ZIN;
- v eni zadevi Zagovornik še čaka na odločitev pristojnega inšpektorata.

---

¹⁵ Predlogi Zagovornika v teh dveh zadevah so upoštevani dvakrat; tako pri pregledu postopkov inšpekcijskega nadzora kot tudi v pregledu prekrškovnih postopkov.

Sedem Zagovornikovih predlogov so pristojni organi obravnavali kot predloge za uvedbo **prekrškovnega postopka**:

- v dveh zadevah so pritrdili ugotovitvam Zagovornika ter izdali odločbe, s katerimi so kršiteljem izrekli opomin;
- v eni zadevi je bilo na podlagi Zagovornikovega predloga izrečenih 33 opozoril po ZP-1;
- v eni zadevi je bil postopek o prekršku ustavljen, ker ni bilo dokazano, da je obdolženi storil prekršek;
- v dveh zadevah odločba o prekršku ni bila izdana, ker dejanje ni prekršek oziroma ker pregon ni bil smotrni;
- v eni zadevi je bil prekrškovni postopek začel, vendar še ni končan.

V tabeli so predstavljene vse zadeve, ki jih je Zagovornik od leta 2019 do 31. decembra 2023 odstopil pristojnim inšpektoratom s predlogom za uvedbo postopka inšpekcijskega nadzora oziroma postopka o prekršku.

Legenda tabele: vsebina v stolpcu »Odločitev pristojnega organa«

- **Ni kršitve**: pristojni organ ugotovi, da do kršitve ni prišlo in postopke na podlagi 28. člena ZIN ustavi.
- **Opozorilo po ZIN**: pristojni organ odkrije odkrije nepravilnosti, vendar oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo po drugem odstavku 33. člena ZIN zadosten ukrep.
- **Prekršek**: z odločbo o prekršku je storilec spoznan za odgovornega za prekršek in mu je izrečena sankcija (**globa** v skladu s 17. členom ZP-1 ali **opomin** v skladu s 21. členom ZP-1).
- **Opozorilo po ZP-1**: prekrškovni organ namesto izreka sankcije kršitelja opozori, v skladu z določbo 53. člena ZP-1, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in je opozorilo zadosten ukrep.
- **Postopek ustavljen**: sodišče je o storilčevi pritožbi odločilo v postopku o zahtevi za sodno varstvo; sodišče lahko postopek o prekršku ustavi iz razlogov, navedenih v prvem odstavku 136. člena ZP-1, npr. če **dejanje ni prekršek** ali če **ni dokazov**, da je obdolženi storil prekršek.
- **Odločba o prekršku ni bila izdana**: prekrškovni organ se je na podlagi določbe četrtega odstavka 51. člena ZP-1 odločil, da odločbe o prekršku ne bo izdal. To lahko stori, če iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da **dejanje ni prekršek**; če je pregon zastaral - **zastaranje**, ali so podani drugi **razlogi, ki izključujejo pregon**; oziroma če gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine pa kažejo, da **postopek ne bi bil smotrni**.
- **Še ni odločitve**: prekrškovni postopek je bil začel, vendar še ni končan.

Tabela: Kronološki pregled odstopov zadev inšpektoratom v letih 2017–2023

	Inšpektorat	Evidenčna št. zadeve	Datum odstopa	Vrsta postopka	Odločitev pristojnega organa	Generični opis zadeve
1	IRSNZ	0700-45/2017 0610-1/2019	19. 3. 2019	Prekrškovni	Organ ni pristojen	<u>Diskriminacija kolesarskega sodnika</u>
2	TIRS	0700-2/2019 0610-2/2019	16. 7. 2019	Prekrškovni	Prekršek/globa	<u>Diskriminatorna odstranitev oglasa</u>
3	TIRS	0700-24/2020 0610-1/2020	3. 9. 2020	Prekrškovni	Prekršek/opomin	<u>Diskriminacija pri vstopu v trgovino</u>
4	IRSNZ	0700-30/2018 0610-2/2020	25. 9. 2020	Inšpekcijski Prekrškovni	Ni kršitve Odločba o prekršku ni bila izdana - zastaranje	<u>Diskriminatorno ravnanje varnostnika</u>
5	TIRS	0700-78/2019 0610-3/2020	26. 10. 2020	Prekrškovni	Prekršek/opomin	<u>Diskriminacija potnikov pri uporabi taksijev</u>
6	TIRS	0700-45/2020 0610-4/2020	28. 10. 2020	Prekrškovni	Prekršek/globa	<u>Diskriminatorna igralnina za tenis</u>
7	IRSD	0700-12/2020 0610-5/2020	5. 11. 2020	Prekrškovni	Postopek ustavljen - dejanje ni prekršek	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
8	IRSD	0700-30/2019 0610-6/2020	6. 11. 2020	Prekrškovni	Postopek ustavljen - dejanje ni prekršek	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
9	IRSD	0700-14/2020 0610-1/2021	19. 3. 2021	Prekrškovni	Prekršek/opomin	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
10	IRSD	0700-19/2021 0610-2/2021	30. 9. 2021	Prekrškovni	Še ni odločitve	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
11	IRSD	0700-14/2021 0610-3/2021	30. 9. 2021	Prekrškovni	Postopek ustavljen - ni dokazov	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
12	IRSD	0700-4/2021 0610-4/2021	5. 10. 2021	Prekrškovni	Prekršek/globa	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
13	IRSD	0700-17/2021 0610-5/2021	8. 11. 2021	Prekrškovni	Prekršek/opomin	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
14	IRSD	0700-16/2021 0610-6/2021	29. 11. 2021	Prekrškovni	Še ni odločitve	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
15	IRSD	0700-38/2021 0610-1/2022	15. 2. 2022	Inšpekcijski Prekrškovni	Ni kršitev Odločba o prekršku ni bila izdana - razlogi, ki izključujejo pregon	<u>Diskriminacija zaposlene</u>

	Inšpektorat	Evidenčna št. zadeve	Datum odstopa	Vrsta postopka	Odločitev pristojnega organa	Generični opis zadeve
16	IRSD	0700-12/2021 0610-2/2022	8. 3. 2022	Prekrškovni	Še ni odločitve	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
17	IRSD	0700-55/2020 0610-3/2022	8. 3. 2022	Prekrškovni	Še ni odločitve	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
18	IRSŠŠ	0700-28/2021 0610-4/2022	8. 3. 2022	Prekrškovni	Odločba o prekršku ni bila izdana – razlogi, ki izključujejo pregon	<u>Diskriminacija pri šolanju na domu</u>
19	TIRS BS	0700-2/2021 0610-5/2022	18. 3. 2022 16. 5. 2022	Inšpekcijski Prekrškovni	Še ni odločitve Odločba o prekršku ni bila izdana – zastaranje	<u>Diskriminatorno ravnanje banke</u>
20	TIRS	0700-27/2021 0610-6/2022	18. 3. 2022	Prekrškovni	Prekršek/opomin	<u>Diskriminatorno ravnanje banke</u>
21	IRSD	0700-5/2021 0610-7/2022	21. 3. 2022	Prekrškovni	Odločba o prekršku ni bila izdana – zastaranje	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
22	TIRS	0700-53/2020 0610-8/2022	26. 5. 2022	Prekrškovni	Odločba o prekršku ni bila izdana – zastaranje	<u>Diskriminacija dijakov</u>
23	IRSD	0700-26/2021 0610-9/2022	15. 7. 2022	Prekrškovni	Odločba o prekršku ni bila izdana – dejanje ni prekršek	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
24	IRSŠŠ	0700-7/2022 0610-10/2022	17. 8. 2022	Prekrškovni	Odločba o prekršku ni bila izdana – zastaranje	<u>Diskriminacija kandidatke na razgovoru za delo</u>
25	IRSD	0700-62/2021 0610-11/2022	1. 12. 2022	Inšpekcijski	Še ni odločitve	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
26	IRSD LJ	0700-13/2022 0610-1/2023 (zoper pravno osebo)	27. 1. 2023	Inšpekcijski	Še ni odločitve	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
27	IRSD MB	0700-13/2022 0610-2/2023 (zoper samostojnega podjetnika)	27. 1. 2023	Inšpekcijski Prekrškovni	Ni kršitve Odločba o prekršku ni bila izdana – dejanje ni prekršek	<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
28	TIRS	0700-8/2022 0610-3/2023	30. 1. 2023	Prekrškovni	Prekršek/opomin	<u>Diskriminacija pri postrežbi v lokalu</u>

	Inšpektorat	Evidenčna št. zadeve	Datum odstopa	Vrsta postopka	Odločitev pristojnega organa	Generični opis zadeve
29	ZIRS - > ZZZS	0700-45/2022 0610-4/2023	31. 1. 2023	Prekrškovni	Odločba o prekršku ni bila izdana – postopek ne bi bil smotr	<u>Osebna okoliščina kraja bivanja – izbira osebnega zdravnika</u>
30	ZIRS	0709-9/2023 0610-5/2023	2. 9. 2023	Inšpekcijski Prekrškovni	38 opozoril po ZIN 33 opozoril po ZP-1	<u>Diskriminatorni načini naročanja v zdravstvenih ambulantah</u>
31	TIRS	0702-146/2023 0610-6/2023	20. 6. 2023	Prekrškovni	Postopek ustavljen – ni dokazov	<u>Diskriminacija pri postrežbi v lokalu</u>
32	ZIRS	0700-58/2022 0610-7/2023	26. 7. 2023	Prekrškovni	Še ni odločitve	<u>Diskriminacija glede dostopa do ginekoloških storitev</u>
33	IRSD	0700-3/2023 0610-8/2023	24. 8. 2023	Prekrškovni	Prekršek/opomin	<u>Diskriminatorno vprašanje na zaposlitvenem razgovoru</u>
34	IRSD	0700-55/2022 0610-9/2023	7. 12. 2023	Še ni odločitve		<u>Diskriminacija pri odločanju o predlogu za delo na domu</u>
35	TIRS	0700-48/2022 0610-10/2023	8. 12. 2023	Še ni odločitve		<u>Diskriminatoren oglas za oddajo nepremičnine</u>
36	IRSD	0700-57/2022 0610-11/2023	12. 12. 2023	Še ni odločitve		<u>Diskriminatorno izplačilo božičnice</u>
37	TIRS	0700-24/2022 0610-12/2023	19. 12. 2023	Še ni odločitve		<u>Diskriminatoren stanovanjski razpis</u>

6.5 Postopki o odločbah Zagovornika pred Upravnim sodiščem

Proti odločbi Zagovornika je skladno z Zakonom o upravnem sporu (ZUS-1) dovoljen upravni spor.

V letu 2023 je Upravno sodišče izdalo **dve sodbi in en sklep** v zvezi z odločbami Zagovornika.

1. V zadevi ponudbe televizijskih vsebin v obliki, prilagojeni senzorno oviranim osebam na RTV Slovenija in pri zasebnem operaterju Telemach d. o. o., je glede tč. 1 in 2 odločbe Zagovornika Upravno sodišče zavrnilo tožbo, glede tč. 3 pa je zadevo vrnilo Zagovorniku v ponovno odločanje. Upravno sodišče je naložilo Zagovorniku, da ugotovi morebitno diskriminacijo tudi pri drugih komercialnih televizijskih postajah in kabelskih operaterjih. (Odločba št. [0700-29/2019/49](#) z dne 24. 2. 2021, št. zadeve [0703-1/2021](#))¹⁶
2. V zadevi diskriminacije osebe, ki živi s hivom, pri dostopu do zobozdravstvenega varstva v Zdravstvenem domu Maribor je Upravno sodišče tožbi ugodilo in zadevo vrnilo Zagovorniku v ponovno odločanje. Upravno sodišče je Zagovorniku naložilo, da preveri relevantne okoliščine s pomočjo izvedenca ustrezne stroke. (Odločba št. [0700-3/2017/42](#) z dne 5. 9. 2019, št. zadeve [0703-3/2019](#))
3. V zadevi diskriminacije žensk v zaporu Ig je Upravno sodišče izdalo sklep o zavrženju tožbe zoper odločbo Zagovornika zato, ker tožba ni bila vložena na podlagi tretjega odstavka 17. člena oziroma drugega odstavka 18. člena ZUS-1 na zahtevo Vlade in prek zastopnika javnega interesa (t. j., državnega odvetništva). Navedeni sklep je potrdilo tudi Vrhovno sodišče. Kršitelj je Zagovorniku na njegov poziv pojasnil, kako so bile ugotovljene diskriminatornosti odpravljene. (Odločba št. [0700-67/2019/23](#) z dne 2. 9. 2020, št. zadeve [0703-1/2020](#))¹⁷

¹⁶ Zoper odločbo Zagovornika št. 0700-29/2019/49 z dne 24. 2. 2021 je bila vložena tožba na Upravno sodišče, ki je izdalo sodbo št. I U 504/2021-49 z dne 18. 1. 2023, s katero je tožbi deloma ugodilo, tako da se 3. točka izreka odločbe Zagovornika odpravi ter se v tem delu zadeva vrne Zagovorniku v ponovno odločanje (glede zavrnitve predloga za obravnavo viktimizacije in zavrnitve predloga za obravnavo diskriminacije v zvezi s pravico do dostopa do informacij in televizije na treh komercialnih televizijah in v delu, v katerem se očita diskriminacijo tudi drugim komercialnim televizijskim postajam ter odgovornim osebam domnevnih kršiteljev). V preostalem delu (tč. 1 in 2 odločbe Zagovornika) je Upravno sodišče tožbo zavrnilo (t. j., glede ugotovitve Zagovornika, da Radiotelevizija Slovenija in posamezni zasebni operater nista kršila prepovedi diskriminacije po ZVarD).

¹⁷ V zadevi št. 0700-67/2019, v kateri je Republika Slovenija, Ministrstvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij vložila tožbo zoper odločbo Zagovornika št. 0700-67/2019/23, v kateri je ugotovil diskriminacijo žensk v zaporu, je Upravno sodišče izdalo sklep z dne 8. marca 2023, s katerim je zavrglo tožbo kot nedopustno. V obrazložitvi je zapisalo, da je spor med določenimi javno-pravnimi subjekti sicer možen po tretjem odstavku 7. člena ZUS-1, vendar pogoj iz prvega dela tega določila ni izpolnjen, saj gre za spor med dvema državnima organoma. Glede pogoja, »če ni z ustavo ali zakonom zagotovljeno drugo sodno varstvo«, pa Upravno sodišče ugotavlja, da tudi ni izpolnjen, ker je v konkretnem primeru zagotovljeno drugo sodno varstvo, in sicer bi lahko tožbo zoper odločbo Zagovornika vložil zastopnik javnega interesa. Zoper sklep Upravnega sodišča je Ministrstvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij po Državnem odvetništvu vložilo pritožbo v upravnem sporu. Vrhovno sodišče je pritožbo zavrnilo in potrdilo izpodbijani sklep (sklep VS RS I Up 100/2023 z dne 30. 11. 2023).

Na dan 31. decembra 2023 je pred Upravnim sodiščem potekalo **še 14 postopkov**, v katerih so stranke v upravnem postopku izpodbijale odločbo, ki jo je izdal Zagovornik. Primeri se nanašajo na naslednje teme in so predstavljeni v časovnem zaporedju:

1. Diskriminatorna odstranitev oglasa Zavoda Živim z mestnega avtobusa LPP, zadeva ponovno v obravnavi na Upravnem sodišču (Odločba št. [0700-2/2019/98](#) z dne 16. 6. 2022, št. zadeve [0703-4/2022](#)).
2. Diskriminacija kupca zaradi rase v okviru obravnave varnostnikov podjetja Sintal v trgovini Spar v Radovljici (Odločba št. [0700-30/2018/58](#) z dne 16. 7. 2019, št. zadeve [0703-2/2019](#)).
3. Diskriminacija javne uslužbenke v vrtcu Črnuče zaradi starševstva pri dodelitvi letne ocene dela (Odločba št. [0700-26/2020/41](#) z dne 1. 7. 2021, št. zadeve [0703-2/2021](#)).
- 4.–7. Diskriminacija zaradi zdravstvenega stanja in starševstva pri obračunu poslovne uspešnosti z upoštevanjem prisotnosti na delovnem mestu v podjetjih Elektro Celje, Arriva, Krka in Pekarna Pečjak (Odločba št. [0700-14/2021/10](#) z dne 7. 9. 2021, št. zadeve [0703-3/2021](#), Odločba št. [0700-55/2020/17](#) z dne 11. 10. 2021, št. zadeve [0703-4/2021](#), Odločba št. [0700-3/2021/6](#) z dne 13. 12. 2021, št. zadeve [0703-1/2022](#) in Odločba št. [0700-57/2022/6](#) z dne 28. 2. 2023, št. zadeve [0703-3/2023](#)).
8. Zaprtje osebnega bančnega računa pri NKBM zaradi kubanskega državljanstva (Odločba št. [0700-2/2021/37](#) z dne 9. 3. 2022, št. zadeve [0703-2/2022](#)).
9. Dostop do brezplačnih smučarskih vozovnic za dijake iz občine Kranjska gora na podlagi datuma prijave stalnega prebivališča (Odločba št. [0700-53/2020/15](#) z dne 19. 4. 2022, št. zadeve [0703-3/2022](#)).
10. Slabša obravnava političnih strank, ki v svojih programih nasprotujejo vrednotam določene verske skupnosti, na radijski postaji Radio Ognjišče (Odločba št. [0700-9/2022/9](#) z dne 19. 9. 2022, št. zadeve [0703-5/2022](#)).
11. Diskriminacija zaradi zdravstvenega stanja, starševstva, nosečnosti, invalidnosti in družinskega stanja pri določitvi merila za dodelitev nagrade z naslova poslovne uspešnosti družbe Petrol in nagrade za delovno uspešnost kolektiva prodajnega mesta v družbi Petrol, d. d., in Posredništvo pri prodaji, Bojan Podjaveršek, s. p. (Odločba št. [0700-13/2022/11](#) z dne 30. 11. 2022, št. zadeve [0703-1/2023](#)).
12. Diskriminacija na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja pri izbiri osebnega zdravnika v Zdravstvenem domu Domžale (Odločba št. [0700-45/2022/10](#) z dne 23. 1. 2023, št. zadeve [0703-2/2023](#)).
13. Diskriminacija dijakinje s težavami pri branju pri opravljanju mature na Državni komisiji za splošno maturo Državnega izpitnega centra (RIC) (Odločba št. [0700-34/2023/17](#) z dne 20. 6. 2023, št. zadeve [0703-4/2023](#)).
14. Postavljanje vprašanja o družinskem življenju v okviru zaposlitvenih postopkov pri Eko skladu pomeni diskriminacijo (Odločba št. [0700-3/2023/10](#) z dne 21. 8. 2023, št. zadeve [0703-5/2023](#)).

6.6 Omejitve za ugotavljanje diskriminacije pri Zagovorniku

Obstajata dva položaja, ko pred Zagovornikom ni mogoče ugotavljati diskriminacije, saj Zagovornik zanju ni pristojen. Gre za primere, ko v zadevi že potekajo postopki pred drugimi državnimi organi, in za zadeve, ki se nanašajo na zasebna in druga razmerja zunaj pravnega urejanja.

6.6.1 Postopki pred drugimi državnimi organi

Pristojnost Zagovornika je omejena z ZVarD, hkrati pa Zagovornik sledi načelu delitve oblasti in načelu zakonitosti, po katerih so za različna področja pravnega urejanja pristojni različni državni organi ali sodišča.

Skladno s prakso Ustavnega sodišča (npr. odločba št. U-I-92/12-13 z dne 10. oktobra 2013) Zagovornik v posamične pravne postopke (upravne ali druge postopke, ki se vodijo na podlagi zakona, ki ureja upravni postopek, ter sodne postopke), ki jih vodijo zanje pristojni organi, ne more vstopati oziroma ne more nadzorovati njihovega vodenja in preverjati pravilnosti sprejetih odločitev. V teh postopkih imajo prijavitelji možnost preverjati pravilnost (zakonitost) postopka ter izpodbijati končne odločitve s pravnimi sredstvi, ki jih za te postopke določa zakon. Takšno poseganje v posamične postopke mimo hierarhično strukturiranega sistema pravnih sredstev bi bilo v neskladju z 2. členom Ustave (načelo pravne države), ki vsebuje načelo večstopenjskega odločanja.

Če posameznik stopi v stik z Zagovornikom v zadevi, o kateri že teče pravni postopek pred drugim organom, Zagovornik ni pritožbeni organ in ne more ugotavljati, ali je v tem postopku prišlo do diskriminacije. V takih primerih lahko izvaja svojo pristojnost nudenja neodvisne pomoči diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic glede varstva pred diskriminacijo v smislu svetovanja in pravne pomoči osebam v drugih upravnih in sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo (četrta alineja 21. člena ZVarD).

Prav tako Zagovornik ne vodi postopkov ugotavljanja diskriminacije, če v zadevi že teče sodni postopek po 39. členu ZVarD. V tem primeru, ko posameznik sam sproži tožbo za prenehanje diskriminacije po 39. členu ZVarD, lahko Zagovornik taki osebi svetuje ali jo v postopku spremlja.

6.6.2 Zasebna in druga razmerja zunaj pravnega urejanja

Druga omejitev, ki onemogoča odločanje o diskriminaciji, obstaja, če se domnevna diskriminacija dogaja na področju, ki je zunaj pravnega urejanja. **Gre torej predvsem za strogo zasebna in intimna razmerja, ki jih pravo ne ureja, kot so na primer izbira partnerja, prijateljski, družinski, medčloveški ali sosedski odnosi.** Tudi v teh situacijah je namreč prisotnih veliko ravnanj, ki bi lahko izpolnjevali tudi znake diskriminacije po ZVarD, vendar so izvzeti iz ugotavljanja diskriminacije po ZVarD. V primeru pa, da tovrstna ravnanja dosežejo mejo pravnega urejanja in so na področju življenja, ki ga ureja zakon, je ugotavljanje diskriminacije mogoče, kakor tudi drugi postopki pred drugimi pristojnimi organi (kazenski, odškodninski, inšpekcijski, itn).

6.7 Druga ravnanja, ki ne pomenijo diskriminacije v smislu ZVarD

V nadaljevanju so predstavljene najpogostejše situacije, v katerih Zagovornik prejme predlog za obravnavo, vendar se te ne nanašajo na diskriminacijo. O diskriminaciji v smislu ZVarD ni mogoče govoriti, kadar gre za:

- 6.7.1 Osebne izbire in ne osebne okoliščine kot razlog različne obravnave,
- 6.7.2 Odsotnost posega v pravice, pravne interese ali ugodnosti,
- 6.7.3 Ravnanja, ki ne posegajo v pravice drugih,
- 6.7.4 Razliko med diskriminacijo in drugimi krivicami oziroma nepravilnostmi,
- 6.7.5 Izjeme od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD.

6.7.1 Osebne izbire in ne osebne okoliščine kot razlog različne obravnave

Prijavitelji diskriminacije kot razlog diskriminacije večkrat navedejo okoliščine, za katere Zagovornik ugotovi, da ne ustrezajo definiciji osebne okoliščine po ZVarD. Osebna okoliščina v zakonskem smislu pomeni, da gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka.

V ostalih primerih gre navadno (a ne nujno) za osebno izbiro oziroma odločitev posameznika. Ta je lahko pogojena tudi z nekaterimi objektivnimi dejavniki, preferencami, željami in življenjskimi težnjami, vendar pa v tem primeru ne govorimo o osebnih okoliščinah v smislu prirojenosti in neodtujljivosti.

Ugotavljanje, katera osebna okoliščina bi lahko bila razlog za zatrjevano obravnavo, je eden od prvih korakov v postopku pred Zagovornikom, da bi ugotovil, ali je za zadevo sploh pristojen. 14. člen Ustave in 1. člen ZVarD vsebujeta širok nabor zaščitenih osebnih okoliščin, poleg tega pa oba predpisa vsebujeta tudi odprto generalno klavzulo (»katera koli druga osebna okoliščina«), ki omogoča upoštevanje tudi tistih osebnih okoliščin, ki v določbah niso izrecno navedene. Te Zagovornik ugotavlja v skladu z definicijo osebnih okoliščin iz obrazložitve členov k predlogu ZVarD.¹⁸ Le v primeru spolnega nadlegovanja ni potrebno dokazovati vzročne povezavo med osebno okoliščino in diskriminatornim ravnanjem.

6.7.2 Odsotnost posega v pravice, pravne interese ali ugodnosti

Diskriminacije ni mogoče ugotoviti v primerih, ko iz opisa zadeve ni mogoče izluščiti posega v človekove pravice, temeljne svoboščine, druge pravice, pravne interese ali ugodnosti, kot zahteva 4. člen ZVarD. Zagovornik skladno s tem torej najprej preveri, ali je dobrina, na katero se pobudnik ali predlagatelj sklicuje v svoji pritožbi ali vprašanju, zavarovana v zakonu oziroma ali jo je mogoče opredeliti glede na veljaven zakonski okvir (tudi če ni izrecno določena kot pravica).

Taka pravica, korist ali ugodnost je lahko opredeljena tudi tako, da ima država, lokalna skupnost, druga pravna ali fizična oseba ali kateri koli drugi zavezanec po ZVarD v katerem koli predpisu opredeljeno specifično obveznost. Če take pravice, pravnega interesa, ugodnosti ali obveznosti ni mogoče identificirati, potem ne gre za diskriminacijo v smislu ZVarD.

¹⁸ Iz obrazložitve k 1. členu ZVarD ob predstavitvi predloga zakona (EVA 2015-2611-0046, str. 39)

6.7.3 Ravnanje, ki ne posega v pravice drugih

Za diskriminacijo ni mogoče šteti niti ravnanja, ki ne posega v pravice drugih, kot so npr. posebni ukrepi in razumne prilagoditve. Gre za ukrepe, ki so potrebni zaradi izenačevanja izhodiščnih položajev, in odpravljanje primanjkljajev oseb ali skupin z določeno osebno okoliščino, ki bi bile brez teh ukrepov v občutno slabšem položaju od oseb ali skupin, ki te osebne okoliščine nimajo.

V takih primerih gre lahko za posebne ukrepe, ki so lahko bodisi spodbujevalni bodisi pozitivni. Ti ukrepi so namenjeni samo določenim (ranljivim) skupinam, ki so nesorazmerno izpostavljene diskriminaciji, sprejeti pa so s ciljem odpravljanja manj ugodnega položaja, ki je za te skupine že izkazan. Osebe, ki ne pripadajo tem ranljivim skupinam, pa zato, ker same niso deležne ugodnosti posebnih ukrepov, niso diskriminirane, saj v nasprotju z ranljivimi skupinami niso v manj ugodnem položaju. Posebni ukrepi so tako način preprečevanja posredne diskriminacije oseb iz ranljivih skupin, hkrati pa pomenijo izjemo od prepovedi neposredne diskriminacije oseb, ki ranljivi skupini ne pripadajo.

Podobno velja za področje primernih oziroma razumnih prilagoditev. Institut razumne prilagoditve je urejen v 5. členu Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu, ki pravi: »Da se zagotovi skladnost z načelom enakega obravnavanja, kar zadeva hendikepirane osebe, se zagotovijo razumne prilagoditve. To pomeni, da delodajalci sprejmejo ustrezne ukrepe glede na potrebe v konkretni situaciji, da se hendikepirani osebi omogoči dostop, sodelovanje ali napredovanje v službi ali usposabljanje, razen če bi taki ukrepi delodajalca nesorazmerno obremenili. Obremenitev ni nesorazmerna, če jo zadosti kompenzirajo ukrepi v okviru politike, ki jo zadevna država članica izvaja v zvezi s hendikepiranimi osebami.« Obveznost zagotavljanja razumnih prilagoditev določa tudi Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov (KOPI). V slovenskem zakonskem okviru je primerna prilagoditev nadalje izvedena le delno, in sicer samo na področju invalidnosti z Zakonom o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) in Zakonom o izenačevanju pravic invalidov (ZIMI).

V zvezi z drugimi osebnimi okoliščinami primerne prilagoditve v slovenskih predpisih niso urejene, torej zavezanci po ZVarD k njim niso zavezani. Jih pa lahko ponudijo, saj je na določenih področjih le na ta način mogoče dosledno uresničevati določene pravice in svoboščine. V praksi se lahko izkaže potreba po primernih prilagoditvah pri osebnih okoliščinah starševstva, veroizpovedi, zdravstvenega stanja in podobno.

6.7.4 Razlika med diskriminacijo in drugimi krivicami oziroma nepravilnostmi

Za diskriminacijo tudi ne gre v situacijah, kjer je navzoča kakšna druga krivica, nepravilnost ali nezakonnost, katere razlog ni osebna okoliščina posameznika ali posameznice. Tudi če Zagovornik ugotovi, da obstaja možnost, da bi lahko v obravnavani zadevi šlo za določeno nepravilnost, diskriminacije ne more ugotoviti, če v zadevi ni podana nobena od osebnih okoliščin. Če npr. neenaka obravnava ni povezana z osebnimi okoliščinami, ne gre za diskriminacijo po prvem odstavku 14. člena Ustave, ampak za drugo vrsto neenake obravnave, ki se presoja po drugem odstavku 14. člena Ustave. Ta določa, da so vsi pred zakonom enaki. V takih primerih obstajajo različna druga pravna sredstva, s katerimi je mogoče obravnavati nepravilnosti, npr. redne pritožbene poti, sodno varstvo, področni inšpektorati in drugi specializirani neodvisni državni organi.

6.7.5 Izjeme od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD

V določenih primerih in pod določenimi pogoji je različna obravnava na podlagi osebnih okoliščin dopustna. Kdaj je dopustna, določa 13. člen ZVarD.

Po tem členu zakona je možno za dopustno izjemo od prepovedi diskriminacije opredeliti takšna neenaka obravnavanja, ki temeljijo na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna.

Zagovornik tako v nekaterih primerih, ko kaže na diskriminacijo, pred ugotovitvijo diskriminacije opravi testa legitimnosti in sorazmernosti. S prvim najprej oceni, ali določeno neenako obravnavanje, ki je na videz diskriminatorno, zasleduje legitimen cilj. Za legitimne cilje štejejo cilji, ki so zakoniti (torej skladni z vrednotami, ki so zavarovane z ustavo in zakoni) in stvarno ter objektivno utemeljeni, kar pomeni, da obstajajo podatki, ki kažejo na to, da je uresničevanje takih ciljev potrebno za zagotavljanje dobrobiti posameznika in skupnosti kot celote (na primer zagotavljanje socialne varnosti, dvig zaposlenosti, zagotavljanje najvišje ravni izobrazbe itn.). Posamezen ukrep lahko ima tudi več legitimnih ciljev, kadar pa so si ti cilji med seboj v nasprotju, je potrebno pravno tehtanje, kateremu cilju podeliti višjo vrednost. Cilji niso legitimni takrat, kadar so v nasprotju z ustavnimi in zakonsko varovanimi vrednotami in dobrinami.

Če Zagovornik obstoj legitimnega cilja potrdi, sledi ugotavljanje, ali so sredstva za doseg tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna (strogi test sorazmernosti, ki obsega presojo treh vidikov posega, in sicer test ustreznosti, potrebnosti oziroma nujnosti ter sorazmernosti v ožjem smislu). Zagovornik na podlagi testa sorazmernosti ugotavlja, ali so sredstva ustrezna, torej ali je z njim zastavljeni cilj mogoče doseči, potrebna oziroma nujna, torej ali je zastavljeni cilj mogoče doseči le s temi sredstvi oziroma ali obstajajo milejša sredstva za doseganje tega cilja, ter sorazmerna, torej ali uporabljena sredstva za doseganje zastavljenega cilja ne prinašajo več škode za eno stran kot koristi za drugo oziroma za doseganje cilja ene strani ne posegajo prekomerno v pravice druge. Primer za to je tehtanje med javnim interesom, ki ga zastopa sredstvo razlikovanja, in negativnimi posledicami tega sredstva za fizično osebo, pravno osebo ali skupino. Če se tehtanje v tem primeru prevesi v korist varovanja javnega interesa, posledice pa niso ocenjene kot dovolj hude za različno obravnavano osebo ali skupino, so sredstva za doseganje cilja sorazmerna.

Le če so izpolnjeni vsi ti pogoji, Zagovornik lahko ugotovi upravičeno izjemo od prepovedi diskriminacije.

13. člen ZVarD pa opisanega postopanja ne dopušča vedno. V določenih primerih neenako obravnavanje na podlagi določenih osebnih okoliščin in na določenih področjih družbenega življenja tudi po 13. členu ZVarD ni dopustno.

Izjeme od prepovedi diskriminacije na področjih zaposlovanja, dela in sindikalne dejavnosti

Zakon tako na področjih zaposlovanja in dela ter sindikalne dejavnosti¹⁹ prepoveduje vsako neenako obravnavo zaradi osebnih okoliščin:

- spola,
- rase ali narodnosti,
- vere ali prepričanja,
- invalidnosti,
- starosti ali
- spolne usmerjenosti.

Tudi tu pa določa nekaj izjem, pri katerih pri odločanju, ali gre za kršitev prepovedi diskriminacije, napotuje na izvedbo testov legitimnosti in sorazmernosti ali pa neenako obravnavo vnaprej opredeli za nediskriminatorno.

Kljub načelni prepovedi neenake obravnave zaradi osebnih okoliščin spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu in sindikalnih dejavnostih tako 13. člen ZVarD kot možne izjeme od prepovedi diskriminacije, pogojeno s testoma legitimnosti in sorazmernosti, opredeli neenako obravnavanje v naslednjih primerih:

- kjer je le-to utemeljeno na naravi določenih delovnih mest oziroma na poklicnih zahtevah, ki terjajo, da dela opravljajo osebe s točno določenimi osebnimi okoliščinami;
- na podlagi osebne okoliščine starosti, kjer je to povezano s politikami zaposlovanja, trga dela in poklicnega usposabljanja;
- na podlagi osebne okoliščine vere ali prepričanja, kjer gre za delo v verskih skupnostih in organizacijah, katerih etika temelji na veri ali prepričanju;
- kjer gre za ugodnejšo obravnavo žensk zaradi nosečnosti in materinstva na področjih zaposlovanja in dela.

Izjeme od prepovedi diskriminacije na področjih socialne zaščite, izobraževanja, dostopa do dobrin, storitev in stanovanj

Na področjih socialne zaščite, izobraževanja ter dostopa do dobrin, storitev in stanovanj²⁰ je po 13. členu ZVarD načeloma vedno nedopustno tudi neenako obravnavanje na podlagi naslednjih osebnih okoliščin:

- spola,
- narodnosti in rase ali etničnega porekla.

Izjema od tega pravila je določena le za neenako obravnavo po spolu, če takšna neenaka obravnavo v vseh točkah preneha testa legitimnosti in sorazmernosti, samo:

- kadar gre za zagotavljanje blaga in storitev izključno ali predvsem osebam enega spola.

¹⁹ Gre za družbena področja iz prvih štirih alinej prvega odstavka 2. člena ZVarD: dostop do zaposlitve, dostop do vseh oblik poklicnega usposabljanja, zaposlitvenimi pogoji, članstvom oziroma vključevanjem delavcev v njihove organizacije.

²⁰ Gre za družbena področja iz zadnjih štirih alinej prvega odstavka 2. člena ZVarD: socialno zaščito, vključno z socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom, socialnimi ugodnostmi, vzgojo in izobraževanjem ter dostopom do blaga in storitev, vključno s stanovanji.

7 OCENE DISKRIMINATORNOSTI IN ZAHTEVE ZA PRESOJO USTAVNOSTI

7.1 Pravna podlaga za ocene diskriminatornosti predpisov

38. člen ZVarD podeljuje Zagovorniku pooblastilo za vlaganje zahtev za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije. Zagovornik izvaja določbo tako, da pred odločitvijo o začetku postopka za oceno ustavnosti ali zakonitosti najprej opravi oceno diskriminatornosti predpisa.

Postopek ocene diskriminatornosti ni upravni postopek, ampak gre za interni postopek, zasnovan z namenom zagotavljanja transparentnosti odločanja. Na podlagi ocene diskriminatornosti predpisa Zagovornik izda bodisi priporočilo za spremembo spornega predpisa bodisi vloži zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti na Ustavno sodišče.

Preden Zagovornik izvede oceno diskriminatornosti posameznega predpisa, naredi predhodni preizkus oziroma preliminarno analizo tega predpisa.

Če ugotovi, da vsebina predpisa ne sodi v polje delovanja Zagovornika, in v primerih, ko je očitno, da ne gre za diskriminacijo oziroma taka ocena ne bi bistveno pripomogla k odpravi diskriminatornosti ravnanj, Zagovornik ne izvede ocene diskriminatornosti. Svojo odločitev o tem obrazloži. V nasprotnem primeru Zagovornik izvede oceno diskriminatornosti predpisa, ki se zaključí bodisi z oceno, da je predpis diskriminatoren, bodisi z oceno, da ni diskriminatoren.

Ureditev v predpisu je diskriminatorna, če gre v primerljivih situacijah za neenako obravnavo posameznih skupin ljudi na podlagi ene ali več osebnih okoliščin iz prvega odstavka 1. člena ZVarD (spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, jezika, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza, družbenega položaja, premoženjskega stanja, izobrazbe ali katere koli druge osebne okoliščine).

V polje delovanja Zagovornika ne sodi zgolj varstvo pred diskriminacijo pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, temveč tudi varstvo pred nedopustnim razlikovanjem glede drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.

Obravnavanje posameznikov pod slabšimi pogoji, ki temelji na osebnih okoliščinah, je lahko dopustno, vendar le izjemoma, če ima predpis legitimen cilj (npr. politika zaposlovanja, socialna politika), sredstva za doseganje tega cilja pa so ustrezna (primerna glede na cilj), potrebna (omejena zgolj na nujno potrebno) in sorazmerna (ob tehtanju različnih pravic in interesov).

Ocene diskriminatornosti Zagovornik izvaja na pobudo stranke ali na lastno pobudo.

V primeru, da Zagovornik ugotovi diskriminatornost predpisa, izda priporočilo o spremembi predpisa. Kadar oceni, da je to potrebno, lahko vloži zahtevo za presojo ustavnosti zakona na Ustavno sodišče. Ustavno sodišče je tista državna ustanova, ki dokončno odloči, ali je določen predpis neustaven.

7.2 Statistika ocen diskriminatornosti predpisov

Zagovornik je v letu 2023 izvajal 14 ocen diskriminatornosti predpisov. V letu 2023 je končal šest ocen, v leto 2024 pa jih je v nadaljnjo obravnavo prenesel osem.

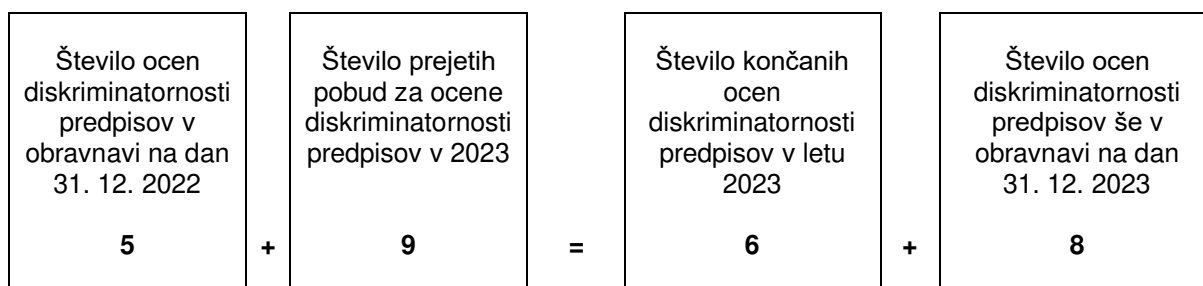
Zagovornik je v treh končanih zadevah ocenil predpise kot diskriminatorne, od tega je v dveh zadevah izdal oceno diskriminatornosti predpisa, v eni zadevi pa se je skliceval na že izvedeno oceno iz leta 2021, saj je šlo vsebinsko za identično zadevo tisti, v kateri je leta 2021 že izdal oceno diskriminatornosti istega predpisa.

V treh zadevah ni prepoznal diskriminatornosti predpisa.

Zagovornik je v dveh končanih postopkih ocenjevanja diskriminatornosti predpisov, v katerih je ocenil predpis kot diskriminatoren, izdal tudi priporočila.

Zagovornik je imel na dan 31. 12. 2023 v obravnavi še osem ocen diskriminatornosti.

Grafični prikaz statistike ocen diskriminatornosti

Tabela: Izid postopkov pred Zagovornikom za ocene diskriminatornosti predpisov, končanih v letu 2023

Izidi postopkov pred Zagovornikom	Število	Odstotek (%)
Ocena – diskriminacija je ugotovljena	3	50
Ocena – diskriminacija ni ugotovljena	3	50
Skupaj končanih ocen	6	100
Še v obravnavi	8	
Skupaj obravnavanih ocen	14	

7.3 Pregled ocen diskriminatornosti predpisov

V nadaljevanju sledijo povzetki ocen diskriminatornosti predpisov, ki jih je Zagovornik končal v letu 2023. Med povzetimi zadevami so tiste, v katerih je predpis ocenil kot diskriminatoren (tri), ter tiste, v katerih predpisa po izvedenem postopku ni ocenil kot diskriminatornega (tri).

Ocene diskriminatornosti predpisov so v celoti dostopne na spletni strani Zagovornika na povezavi <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/ocene-diskriminatornosti-predpisov/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> pod razdelkom Iskanje po **vseh zaključenih primerih** lahko z evidenčno številko poiščete določeno oceno diskriminatornosti predpisov.

7.3.1. Ugotovljene diskriminatornosti predpisov

Ocene diskriminatornosti (tri), ki jih je Zagovornik izvedel v letu 2023 in je predpis oziroma del predpisa ocenil kot diskriminatoren:

1. Zakon o osebni asistenci je po oceni Zagovornika diskriminatoren v delu, kjer pridobitev osebne asistencije omejuje z zgornjo starostno mejo 65 let.

Zakon o osebni asistenci (ZOA) je po oceni Zagovornika diskriminatoren v delu, kjer pridobitev osebne asistencije omejuje z zgornjo starostno mejo 65 let, s čimer ne zagotavlja vsem osebam enakih ustavno zagotovljenih pravic in različno ureja pravice ljudi z invalidnostmi samo na podlagi tega, koliko so stari. Zagovornik je o tem že izdal oceno diskriminatornosti v letu 2021,²¹ zato je v tem postopku ni ponovno izvajal, saj se predpis v tem delu ni spremenil, in je štel predpis za diskriminatoren na podlagi že izvedene ocene. V letu 2023 je Zagovornik v zvezi s tem na Ustavno sodišče podal tudi zahtevo za presojo ustavnosti. Pristojno je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) (050-16/2020, 050-3/2023 in 0703-6/2023/1).

2. Zakon o osebni asistenci je po oceni Zagovornika diskriminatoren tudi do mladostnikov zaradi omejevanja pravic po starosti.

Zakon o osebni asistenci (ZOA) je po oceni Zagovornika diskriminatoren tudi v delu, kjer kot minimalno starost za uveljavljanje pravic osebne asistencije določa 18 let, pri čemer se je omejil na starostno skupino nad 15 let. Tudi v tem primeru, enako kot pri zgornji starostni meji, je Zagovornik ocenil, da za različno obravnavo ni dopustnega razloga. Ministrstvu za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti je priporočil spremembo zakona na način, da bo osebna asistencija dostopna tudi za osebe, ki so stare med 15 in 18 let. MDDSZ je odgovorilo, da vztraja pri svojih argumentih, da taka ureditev ni diskriminatorna. Pristojno je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) (050-4/2023/14).

3. Pogoji za registriranje in kategoriziranje športnikov po starosti diskriminatorni.

Pogoji, pravila in kriteriji za registriranje in kategoriziranje športnikov v Republiki Sloveniji z dne 20. 1. 2022 (Pravila) so v točkah 2.3.1.2 in 2.3.2.1 diskriminatorni, ker določajo, da starejši od 50 let ne morejo pridobiti naziva registriranega športnika, čeprav izpolnjujejo vsa ostala zakonska merila, kar pomeni, da športnike različno obravnavajo samo na podlagi osebne okoliščine starosti. Zagovornik je ocenil, da je določba diskriminatorna, saj Strokovni svet za šport v postopku ocene diskriminatornosti predpisa ni navedel argumentov, ki bi upravičevali različno obravnavo športnikov glede na njihovo starost. Zagovornik je Strokovnemu svetu za šport priporočil, da v Pravilih odpravi zgornjo starostno mejo za registracijo športnikov. Pristojen je Strokovni svet za šport RS (050-9/2023/2).

²¹ Gre za zadevo 050-16/2020, v kateri je Zagovornik dne 25. 1. 2021 izdal oceno diskriminatornosti tretje alineje drugega odstavka 6. člena in 35. člena tedaj veljavnega Zakona o osebni asistenci, ker je ugotovil, da so bile osebe z invalidnostmi, ki so bile na dan uveljavitve tedaj veljavnega ZOA stare 65 let in več, so izpolnjevale vse ostale pogoje za pridobitev osebne asistencije ter niso bile vključene v programe osebne asistencije, ki so se izvajali na podlagi razpisov ministrstva (v smislu 35. člena tedaj veljavnega ZOA), in se zato prehodna določba, skladno s katero bi lahko uveljavljali pravico do osebne asistencije po tem zakonu, zanje ni uporabljala, neupravičeno prikrajšane pri uveljavljanju pravice do osebne asistencije po tedaj veljavnem ZOA izključno zaradi svoje starosti.

7.3.2. Diskriminatornost predpisov ni ugotovljena

Ocene (tri), ki jih je Zagovornik izvedel v letu 2023 in predpisa ni ocenil kot diskriminatornega, so se nanašale na naslednje teme:

1. **Zagovornik je ocenil, da določba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki določa vračilo dela socialnih prispevkov za trajno zaposlitev žensk, ni diskriminatorna do moških, ampak gre za spodbujevalni ukrep za zaposlovanje žensk.**

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) z določbo o olajšavi, ki so je deležni delodajalci, če za nedoločen čas zaposlijo matere, ki skrbijo za otroka do tretjega leta starosti in se pri njih prvič zaposlujejo, v tej zaposlitvi pa ostanejo neprekinjeno najmanj dve leti, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren do očetov, ki skrbijo za otroka do tretjega leta starosti. Zagovornik je na podlagi pridobljenih statističnih podatkov ugotovil, da so matere na trgu dela oziroma pri zaposlovanju še vedno v manj ugodnem položaju kot očetje prav zaradi tega, ker so ženske–matere, zato ta ureditev ni diskriminacija moških, ampak spodbujevalni ukrep za zaposlovanje žensk–mater. Pristojno je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) (050-22/2022/9).

2. **Določbi Zakona o zdravilih in Zakona o nalezljivih boleznih v povezavi z Zakonom o pacientovih pravicah, ki ureja pojasnilno dolžnosti zdravnika in pravico do obveščenosti, po oceni Zagovornika nista diskriminatorni**

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti določb 68. člena Zakona o zdravilih (ZZdr-2) in 22.a člena Zakona o nalezljivih boleznih (ZNB) v povezavi z 20. členom Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP). Predlagatelj ocene teh predpisov je zatrjeval diskriminacijo otrok, katerih starši bi radi pred obveznim cepljenjem temeljito preverili, ali je cepivo za njihove otroke res varno, v primerjavi z otroki staršev, ki tega ne preverjajo tako vestno. Zatrjeval je, da navedeni predpisi onemogočajo preverbo varnosti in učinkovitosti cepiva, posledica pa je, da otroci staršev, ki se zaradi domnevne nedostopnosti podatkov o cepivu odločijo, da svojih otrok ne bodo cepili, ne smejo v javni vrtec. Otroci drugih staršev so cepljenja deležni in se lahko vpišejo v vrtec.

Zagovornik je v oceni pojasnil, da navedeni predpisi vsem omogočajo dostop do določenih informacij o cepivu in da ne onemogočajo dostopa na podlagi osebnih okoliščin tistih, ki bi jih sestava cepiva zanimala. Zato je ocenil, da predpisi niso diskriminatorni po ZVarD. Pojasnil je tudi, da o utemeljenosti zdravstvenih razlogov za opustitev cepljenja pri določenem otroku ne odločajo starši, saj gre za strokovno medicinsko vprašanje, lahko pa podajo predlog, da se cepljenje opusti. V javni vrtec in v javno sofinancirane programe zasebnega vrtca se lahko vključijo vsi otroci, ki so opravili predpisano cepljenje, ter tisti necepljeni otroci, ki niso cepljeni iz medicinskih razlogov, zato tudi v tem primeru ne moremo govoriti o diskriminaciji na podlagi katere od osebnih okoliščin otroka. Pristojno je Ministrstvo za zdravje (MZ) (050-5/2023/2).

3. Poslovnik mestne občine po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti 106. člena Poslovnika Mestne občine Ljubljana (Poslovnik), ki določa, da lahko Mestni svet pri posamezni točki po odprtju razprave kadarkoli odloči, da se obravnava zadeve preloži ali konča. Tako lahko vsakokratna večina svetnikov v mestnem svetu prepreči izrekanje o določeni točki dnevnega reda seje vsem članom mestnega sveta, ki niso del te večine.

Po ugotovitvah Zagovornika Poslovnik ne določa, da bi bila politična pripadnost določeni stranki, ki jo zastopajo določeni mestni svetniki, ali pa politično prepričanje mestnih svetnikov razlog, da večina svetnikov v mestnem svetu onemogoči izrekanje o določeni temi svetnikom, ki niso del večine. To možnost Poslovnik daje vsakokratni večini svetnikov, ne glede na to, v katero stranko so vključeni člani večine ali ostali mestni svetniki, oziroma tudi ne glede na politično prepričanje mestnih svetnikov.

Zagovornik je zato ocenil, da Poslovnik v tej točki ni diskriminatoren po ZVarD, saj ni izpolnjen bistveni element za ugotovitev diskriminacije – to je osebna okoliščina, zaradi katere je kakšen mestni svetnik lahko obravnavan slabše kot drugi v enakem položaju, ki je brez te osebne okoliščine.

Pobudnik ocene je zatrjeval tudi, da je 106. člen Poslovnika sporen z vidika spoštovanja demokratične ureditve iz 1. člena Ustave. Zagovornik je v oceni pojasnil, da je za pravno presojo o tem pristojno izključno Ustavno sodišče. Pojasnil je tudi, da Zagovornik v tem primeru ne more podati pobude za presojo ustavnosti. Kot je odločilo Ustavno sodišče (U-I-16/21, U-I-27/21 z dne 18. 11. 2021), sme Zagovornik zahtevati ustavno presojo določenega predpisa le v primeru neskladja s prvim odstavkom 14. člena Ustave (prepoved diskriminacije), in sicer v zvezi s katero koli človekovo pravico in temeljno svoboščino zaradi osebne okoliščine. Prav tako lahko Zagovornik zahteva presojo v primeru neskladja z drugim odstavkom 14. člena Ustave, ki se nanaša na splošno načelo enakosti pred zakonom, če bi razlikovanje temeljilo na osebnih okoliščinah v smislu ZVarD (kar v predmetnem primeru ni izpolnjeno).

Na podlagi 23.a člena Zakona o ustavnem sodišču so za vložitev takšnih zahtev za presojo ustavnosti in zakonitosti 14. člena Ustave pristojni drugi predlagatelji: državni zbor, tretjina poslancev, državni svet, vlada in reprezentativno združenje samoupravnih lokalnih skupnosti, če so ogrožene pravice samoupravnih lokalnih skupnosti. Vsak drug, ki izkaže pravni interes, pa lahko na podlagi 24. člena Zakona o ustavnem sodišču poda pobudo za začetek takega postopka pred Ustavnim sodiščem. Pristojna je občina (050-1/2023/5).

7.4 Vložene zahteve za presojo ustavnosti pred Ustavnim sodiščem

Na podlagi 38. člena ZVarD ima Zagovornik pooblastilo za vlaganje zahtev za presojo ustavnosti in zakonitosti predpisov pred Ustavnim sodiščem. Če Zagovornik v postopku ocene diskriminatornosti predpisa oceni, da je kakšen zakon ali drug predpis diskriminatoren, lahko o tem obvesti predlagatelja postopka za presojo ustavnosti in zakonitosti ali pa sam z zahtevo začne postopek za presojo ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil.

Zagovornik lahko vloži zahtevo za presojo ustavnosti in zakonitosti predpisa tako zaradi neskladja s prvim odstavkom 14. člena Ustave, ki se nanaša na prepoved diskriminacije, in sicer v zvezi s katero koli človekovo pravico in temeljno svoboščino, kakor tudi zaradi neskladja z drugim odstavkom 14. člena Ustave, ki se nanaša na splošno načelo enakosti pred zakonom, a slednje le takrat, ko razlikovanje temelji na osebnih okoliščinah.²²

Zagovornik je v letu 2023 na Ustavno sodišče podal eno zahtevo za presojo ustavnosti predpisa, in sicer glede diskriminatornosti Zakona o osebni asistenci (ZOA), V prejšnjih letih pa je na Ustavno sodišče podal štiri zadeve – eno v letu 2020 in tri v letu 2021. V eni od teh zadev postopek presoje ustavnosti pred Ustavnim sodiščem še teče, v treh pa se je že zaključil: v dveh zadevah leta 2023 s sklepom o zavrženju zahteve za presojo ustavnosti, v eni pa leta 2021 z izdajo odločbe.

Zahtevi za presojo ustavnosti, ki ju je Zagovornik podal na Ustavno sodišče in ju to še obravnava:

1. Kot je navedeno že v poglavju 7.3.1., je Zakon o osebni asistenci (ZOA) po oceni Zagovornika v nasprotju z Ustavo v delu, kjer pridobitev osebne asistencije omejuje z zgornjo starostno mejo 65 let, s čimer ne zagotavlja vsem osebam enakih ustavno zagotovljenih pravic, saj različno ureja pravice ljudi z invalidnostmi samo na podlagi tega, koliko so stari.

Postopek pred Ustavnim sodiščem je še v teku. Pristojna je Vlada (številka ocene diskriminatornosti: [050-16/2020/17](#), [050-3/2023](#),²³ številka zahteve za presojo ustavnosti: [0703-6/2023/1](#)).

2. Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo (ZZNPOB) je po oceni Zagovornika iz leta 2021 v nasprotju z Ustavo, ker ženskam, ki niso v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti, ne dopušča dostopa do storitev za zagotavljanje in zdravljenje zmanjšane plodnosti in umetne oploditve z biomedicinsko pomočjo, ki so zagotovljene ženskam v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti.

Postopek pred Ustavnim sodiščem je še v teku. Pristojna je Vlada (številka ocene diskriminatornosti: [050-1/2017/24](#), številka zahteve za presojo ustavnosti: [0703-7/2021/1](#)).

²² Procesno legitimacijo Zagovornika pred Ustavnim sodiščem je slednje pojasnilo v odločbi št. U-I-16/21-12 in U-I-27/21-12.

²³ Zagovornik je oceno diskriminatornosti ZOA v zvezi s tem izdal v letu 2021 v zadevi 050-16/2020, zato je v zadevi 050-3/2023 v letu 2023 ni izvajal ponovno, saj se predpis v tem delu ni spremenil, in je štel predpis za diskriminatoren na podlagi že izvedene ocene.

Zahteve za presojo ustavnosti, ki jih je Zagovornik podal na Ustavno sodišče in so že zaključene:

1. Družinski zakonik je bil po oceni Zagovornika iz leta 2020 v nasprotju z Ustavo, ker istospolnim partnerjem ni omogočal zakonske zveze, kot je bila omogočena partnerjem različnega spola, temveč jim je omogočal posebno obliko registracije partnerstva – partnersko zvezo, prav tako pa je istospolnim partnerjem v sklenjeni in nesklenjeni partnerski zvezi izrecno onemogočal skupno posvojitev otroka.

Postopek pred Ustavnim sodiščem se je zaključil leta 2023 s sklepom o zavrženju zahteve za presojo ustavnosti, ker je predpis v vmesnem času prenehal veljati (številka ocene diskriminatornosti: 050-1/2018/4, številka zahteve za presojo ustavnosti: 0703-2/2020/1).

2. Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri ublažitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPĐVE) je bil po oceni Zagovornika iz leta 2021 v nasprotju z Ustavo, ker je omogočal odpoved pogodbe o zaposlitvi starejšim delavcem, ki so izpolnjevali pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, brez navedbe utemeljenega razloga.

Postopek pred Ustavnim sodiščem se je v letu 2021 zaključil z izdajo odločbe, s katero je Ustavno sodišče izpodbijane določbe predpisa razveljavilo zaradi neskladja z Ustavo (številka ocene diskriminatornosti: 050-4/2021/12, številka zahteve za presojo ustavnosti: 0703-5/2021/1).

3. Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri ublažitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPĐVE) je bil po oceni Zagovornika iz leta 2021 v nasprotju z Ustavo tudi zato, ker je upravičenost do pridobitve enkratnega solidarnostnega dodatka za novorojence omejeval na upravičence, katerih novorojenci so imeli stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, kar je pomenilo neupravičeno neenako obravnavo zaradi osebne okoliščine državljanstva.

Postopek pred Ustavnim sodiščem se je v letu 2023 zaključil s sklepom o zavrženju zahteve za oceno ustavnosti, ker je predpis v vmesnem času prenehal veljati (številka ocene diskriminatornosti: 050-9/2021/7, številka zahteve za presojo ustavnosti: 0703-6/2021/1).

8 PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH

8.1 Pravna podlaga in način zbiranja podatkov

Na podlagi tretjega poglavja Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) spremlja stanje diskriminacije v Sloveniji. Zagovornik spremlja splošno stanje na področju varstva pred diskriminacijo na več načinov, med katerimi se uporabljajo metode raziskav (lastne in mednarodne), analiza stanja (v državi in mednarodne primerjave), spremljanje delovanja drugih organov ter analiza dejavnosti Zagovornika.

V skladu s **16. členom ZVarD** Zagovornik in pristojne inšpekcije zbirajo anonimizirane podatke o številu obravnavanih primerov diskriminacije po posameznih osebnih okoliščinah, po oblikah diskriminacije in po posameznih področjih. Inšpekcije enkrat letno Zagovorniku pošljejo tovrstne podatke. Omenjeni podatki se zbirajo in uporabljajo za namene spremljanja, načrtovanja in vodenja nediskriminacijske politike ter za znanstvenoraziskovalne namene.

V okviru nalog in pooblastil, ki jih določa ZVarD, Zagovornik spremlja splošno stanje v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami (**šesta alineja 21. člena ZVarD**). Z namenom izvajanja spremljanja splošnega stanja je Zagovornik poslal pristojnim organom poizvedbo za podatke o številu obravnavanih primerov diskriminacije v letu 2023 po posameznih osebnih okoliščinah, po oblikah diskriminacije in po posameznih področjih. Za podatke je zaprosil inšpekcijske organe, Policijo, Vrhovno državno tožilstvo in vsa sodišča.

Tožilstvo in Policijo je Zagovornik zaprosil za podatke o obravnavanih primerih, ki izpolnjujejo znake kaznivega dejanja po **297. členu Kazenskega zakonika (KZ)**, t. j., javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ter po **131. členu KZ-1**, t. j., kršitev enakopravnosti, ki sta povezani s katero koli osebo okoliščino (spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali drugo) in bi kot taka utegnili biti dejanja diskriminacije v skladu z ZVarD, lahko pa tudi drugih členov (na primer, če je bilo (katero koli) kaznivo dejanje izvršeno z rasističnim, homofobnim, transfobnim, seksističnim ali drugim diskriminatornim motivom). Policijo je Zagovornik zaprosil tudi za podatke o prekrških po **20. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)** – vzbujanje nestrpnosti zaradi kakšnih osebnih okoliščin.²⁴

Sodišča je Zagovornik zaprosil za anonimizirane podatke o (pravnomočnih in nepravnomočnih) sodbah, ki se opirajo na **14. člen Ustave**, Kazenski zakonik (KZ-1), zlasti člena 297 in 131, 20. člen ZJRM-1, ZVarD, Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja, 6., 6.a, 27. in 133. člen Zakona o delovnih razmerjih, 6. člen Zakona o izenačevanju možnosti invalidov, 3. člen Zakona o verski svobodi²⁵ in druge predpise, ki vsebujejo prepoved diskriminacije in obveznost enake obravnave ne glede na osebne okoliščine.

Pregled vseh primerov, ki jih je Zagovornik odstopil inšpektoratom, je v poglavju 6.4 Odstopi inšpektoratom.

Z vidika natančnega spremljanja obravnavanih primerov diskriminacije na nacionalni ravni v skladu z zahtevami ZVarD se kaže potreba po sistemski uskladitvi načina beleženja obravnavanih primerov diskriminacije.

²⁴ Uradni list RS, št. 70/06 in 139/20

²⁵ Uradni list RS, št. 14/07, 46/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 100/13 in 102/23

8.2 Obravnavani primeri diskriminacije – Inšpektorati

Zagovornik je poslal prošnjo za predložitev anonimiziranih podatkov v skladu s 16. členom ZVarD 31 inšpekcijskim organom. Odgovorilo jih je 28. Od teh 21 inšpekcijskih organov v letu 2023 ni obravnavalo nobenega primera diskriminacije po posameznih osebnih okoliščinah, po oblikah in po področjih diskriminacije. Na Zagovornikov poziv se niso odzvali: Inšpekcija RS za informacijsko varnost, Inšpektorat RS za kulturo in medije ter Urad RS za preprečevanje pranja denarja.

Sedem inšpektoratov je predložilo odgovore o obravnavi primerov diskriminacije v letu 2023:

1. Inšpektorat RS za delo,
2. Inšpektorat RS za šolstvo,
3. Inšpektorat RS za šport,
4. Zdravstveni inšpektorat RS,
5. Tržni inšpektorat RS,
6. Inšpektorat RS za informacijsko družbo,
7. Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS.

V nadaljevanju je pregled obravnavanih primerov diskriminacije glede na prejete odgovore tistih inšpekcijskih organov, ki so odgovorili, da so obravnavali primere diskriminacije.

Zagovornik po preučitvi pridobljenih odgovorov inšpektoratov ugotavlja, da večinoma ne vodijo evidenc za zadeve po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije, kot to določa 16. člen ZVarD.

16. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo (zbiranje podatkov)

(1) Zagovornik in pristojne inšpekcije iz 44. člena tega zakona zbirajo anonimizirane podatke o številu obravnavanih primerov diskriminacije po posameznih osebnih okoliščinah, po oblikah diskriminacije in po posameznih področjih iz 2. člena tega zakona. Inšpekcije enkrat letno posredujejo te podatke zagovorniku.

(2) Podatki iz prejšnjega odstavka se zbirajo in uporabljajo za namene spremljanja, načrtovanja in vodenja nediskriminacijske politike ter za znanstvenoraziskovalne namene.

8.2.1 Inšpektorat za delo

Inšpektorat za delo je za leto 2023 poročal, da je evidentiral 10 primerov kršitev prepovedi diskriminacije (kršitve 6. člena ZDR-1).

Inšpektorat za delo je navajal, da se je večina primerov nanašala na denarne prejemke iz delovnega razmerja, ki so bili izplačani delavcem v različnih višinah ali časovnih terminih. V dveh primerih se je diskriminatorno ravnanje nanašalo na neenako obravnavo iskalcev zaposlitve že v sami objavi razpisa za delovno mesto (osebna okoliščina – starost), v enem pa tudi v primeru obračuna dodatka do minimalne plače in določitvi višjega plačnega razreda za isto delovno mesto.

Inšpektorat je kot problematično izpostavil področje neenakopravne obravnave pri izplačilu regresa za letni dopust delavcem. V primerih, ko je bil vsem ali le določenim delavcem izplačan regres v različnih višinah ali z zamudo, je šlo za naslednje primere oziroma osebne okoliščine:

1. Ugotovljena je bila diskriminacija delavcev – neenakopraven položaj pri izplačilu regresa za letni dopust 2021 in 2022 zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja (odsotnost z dela zaradi bolezni). Delodajalec je delavcu, ki je bil odsoten z dela zaradi bolezni, izplačal regres v nižji vrednosti kot delavcem, ki niso bili odsotni z dela zaradi bolezni. Odsotnemu delavcu je zagotovil zakonsko določeno minimalno višino regresa, ostali delavci pa so prejeli višji regres. Prav tako je inšpektorat navajal, da je bila ugotovljena tudi diskriminacija pri izplačilu regresa za letni dopust tudi v primeru, ko je delodajalec določil drugačno višino regresa za delavca, ki pri delodajalcu ni bil zaposlen celo leto. Delodajalcu je bila izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.
2. Delodajalec je po ugotovitvah inšpektorata ravnal diskriminatorno, ko je nekaterim delavcem, zaposlenim po 1. 7. 2022, sorazmerni delež regresa izplačal prej, in sicer do konca koledarskega leta 2022, eni delavki pa šele v letu 2023, oziraje na čas prve zaposlitve delavca, in s tem določene delavce postavil v prednostni položaj. Delodajalcu je bila izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.
3. Po mnenju inšpektorata je bila ugotovljena diskriminacija delavcev, ker je delodajalec ravnal neenakopravno v primeru izplačila sorazmernega dela regresa, saj ga ni izplačal delavcem, ki v trenutku izplačila regresa niso bili več zaposleni pri delodajalcu (druga osebna okoliščina). Izrečen je bil ukrep opozorila na podlagi 53. člena Zakona o prekrških²⁶ (ZP-1), ker je delodajalec takoj odpravil kršitev.
4. Ugotovljena je bila neenakopravna obravnava pri plačilu regresa za leto 2023 zaradi datumsko neenakega izplačila regresa za letni dopust: posamezni delavci so prejeli plačilo na tri različne dni v letu 2023. Po navedbah inšpektorata je delodajalec s takim načinom plačila kršil določbo prepovedi diskriminacije, saj so bili delavci s poznejšimi izplačili postavljeni v slabši položaj kot tisti, ki so prejeli plačilo regresa za leto 2023 na dan 30. 6. 2023. Izrečen je bil ukrep opozorila na podlagi 53. člena ZP-1 (na zapisnik).
5. Inšpektorat je ugotovil kršitev prepovedi diskriminacije, ker je delodajalec izplačal delavcu sorazmerni del zakonsko določenega regresa za letni dopust 2023, drugim delavcem, ki so bili zaposleni za približno enako obdobje, pa je izplačal sorazmerni del regresa za letni dopust 2023 v višini polnega regresa, ki ga je delodajalec določil v precej višji vrednosti od zakonsko določenega regresa oziroma nekaterim zakonsko določenim sorazmernim delom tega (višjega) zneska glede na čas zaposlitve v letu 2023, s tem pa je navedenega delavca

²⁶ Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE in 5/21 – odl. US.

postavil v neenakopraven položaj glede na ostale delavce. Delodajalcu je bila izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.

6. Ugotovljena je bila kršitev prepovedi diskriminacije, ker delodajalec delavcem, zaposlenim za določen čas, ki so bili bolniško odsotni, ni izplačal sorazmernega dela regresa za letni dopust 2022, in prav tako ne tistim, ki so bili zaposleni za določen čas v letu 2023, pri čemer se je delodajalec skliceval na sprejeti interni akt delodajalca, v katerem je določena višina pripadajočega regresa glede na morebitne odsotnosti delavcev (osebna okoliščina je zdravstveno stanje – daljša odsotnost zaradi porodniške, bolniške odsotnosti). Delodajalcu je bila izdana odločba o prekršku, s katero je bila izrečena enotna globa in opomin zaradi več ugotovljenih kršitev.

V zvezi z določilom o prepovedi diskriminacije, da mora delodajalec iskalcu zaposlitve pri zaposlovanju zagotavljati enako obravnavo, je šlo za dva primera, ko:

7. je delodajalec v letu 2022 in v letu 2023 večkrat objavil razpis za prosto delovno mesto, v katerem je navedel, da za delo išče mlajšega strojnega tehnika ali strojnega inženirja (m/ž). Ugotovljena je bila diskriminacija, ker delodajalec ni zagotovil enake obravnave iskalcem zaposlitve glede na osebno okoliščino kandidatov (starost) in je s tem postavil kandidate za zaposlitev v neenakopraven položaj. Delodajalcu je bila izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.
8. je delodajalec ravnal diskriminatorno, ko je v javnem razpisu za več prostih delovnih mest, objavljenem v letu 2022, kot pogoj za zasedbo delovnega mesta določil starostni pogoj, citirano: »do vključno 25 let na dan zaključka objave« (osebna okoliščina: starost). Delodajalcu je bila izrečena globa v skladu s kazensko določbo ZVarD.
9. V enem primeru je šlo za ugotovljeno neenako obravnavo v primeru izplačila dodatka za minimalno plačo, saj delodajalec delavcem, ki so bili v določenem mesecu odsotni z dela zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja, dodatka do minimalne plače sploh ni obračunal ali ga je obračunal različno glede na delavčevo odsotnost. Delodajalcu je bila izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.
10. Inšpektorat je tudi navajal, da je delodajalec dva delavca postavil v neenakopraven položaj glede plačilnega razreda pri določitvi plače v primerjavi s plačilnim razredom za isto delovno mesto tretjega delavca, ki mu je delodajalec na podlagi druge osebne okoliščine (stalnost, obdobje zaposlitve pri delodajalcu, nova zaposlitev) določil višji plačni razred (za isto delovno mesto). Inšpektorat je pojasnil, da je bil v tej zadevi uveden inšpekcijski postopek, ki je še v teku.

Inšpektorji za delo so v primerih ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije ukrepali na naslednje načine:

- z izrekom enotne globe na podlagi 27. člena ZP-1 (v dveh primerih),
- z opozorilom na zapisnik na podlagi 53. člena ZP-1 (v dveh primerih) in
- z izdajo odločbe o prekršku z opominom na podlagi 21. člena ZP-1 (v šestih primerih).

V letu 2023 je Zagovornik odstopil Inšpektoratu za delo pet zadev. V dveh primerih odločitve inšpektorata o vrsti postopka še ni prejel, v enem primeru inšpekcijski postopek še poteka, v enem primeru pa je inšpektorat zaključil inšpekcijski postopek (ni bilo kršitve) in tudi prekrškovni postopek (dejanje ni prekršek). V enem primeru je inšpektorat zaključil prekrškovni postopek, ko je ugotovil prekršek in izdal opomin.

8.2.2 Inšpektorat za šolstvo

Inšpektorat za šolstvo je za leto 2023 poročal, da so pobudniki na področju šolstva očitali domnevno diskriminacijo v vzgojno-izobraževalnih zavodih v primerih ocenjevanja znanja, vzgojnega ukrepanja, sodelovanja s starši, načina komuniciranja v šolskem prostoru ter v zvezi z organizacijo dela v zavodih.

Inšpektorat za šolstvo je obravnaval 22 primerov, kjer je bila diskriminacija udeležencev izobraževanja navedena kot vzrok oziroma posledica: - pridobljene ocene, - vzgojnega delovanja zavoda, - prepovedi udeležbe na izletu, - komunikacija oziroma sodelovanje le z enim staršem v postopkih izvrševanja roditeljske pravice, - načina oblikovanja oddelkov na podlagi etične pripadnosti, - več/manj pravic in ugodnosti učencev z zdravstvenimi/učnimi težavami, - izvajanja nadstandardnih dejavnosti v šoli (ekskurzije), - zavračanja vpisov v šolo gibalno oviranim dijakom.

V teh primerih se navedbe o diskriminaciji niso potrdile na način, da bi bili izkazani elementi diskriminacije, opredeljeni v Zakonu o varstvu pred diskriminacijo. Z inšpekcijskimi nadzori in dodatnimi poizvedbami ni bilo ugotovljenih kršitev, ki bi se nanašale na področje diskriminacije, pobude so bile obravnavane s stališča uresničevanja veljavnih šolskih predpisov in s tem povezanih pripadajočih pravic in dolžnosti učencev ter sodelovanja s starši.

V treh inšpekcijskih postopkih je bila potrebna še dodatna presoja in tehtanje izpolnjevanja elementov diskriminacije (osebna okoliščina kot razlog razlikovanja, poseg v človekovo pravico, svoboščino, drugo pravico, pravni interes ali ugodnost, primerljivost položajev, podanost vzročne zveze med osebno okoliščino in obravnavo ter izjema od prepovedi diskriminacije).

V dveh primerih so prepoznali očitano, vendar nepotrjeno obliko neposredne diskriminacije, ki se je nanašala na osebni okoliščini: - narodnosti (oblikovanje oddelkov), - druge osebne okoliščine (osebne značilnosti). Očitani, vendar nepotrjeni obliki diskriminacije sta se nanašali na primer opravičevanja zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin.

Posredna oblika diskriminacije je bila ugotovljena v primeru organizirane jezikovna ekskurzije v London za učence osnovne šole, izvedene kot nadstandardna oblika programa osnovne šole. Pri tem je bilo ugotovljeno, da izvajanje večdnevniških ekskurzij osnovnošolcev v tujino s posledično praviloma višjo ceno na učenca ni v skladu s cilji vzgoje in izobraževanja, ki jih določa 2. člen ZOFVI, da je šola prostor, ki med drugim vzgaja za medsebojno strpnost ter zagotavlja optimalni razvoj posameznika ne glede na socialno in kulturno poreklo, za spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi ter enake možnosti za vzgojo in izobraževanje otrok iz socialno manj spodbudnih okolij. Pri organizaciji jezikovne ekskurzije v London so bili izpolnjeni elementi posredne diskriminacije, saj je bila oziroma bi lahko bila določena skupina učencev z osebno okoliščino šibkejšega premoženjskega stanja staršev oziroma družine zaradi navidezno nevtralne določbe (enaka cena ekskurzije za vse učence) v manj ugodnem položaju kot drugi učenci, pri čemer v danem primeru ni ugotovljen obstoj izjeme od prepovedi diskriminacije. Prekrškovni postopek še ni izveden.

V letu 2023 Zagovornik ni odstopil Inšpektoratu za šolstvo nobenega primera.

8.2.3 Inšpektorat za šport

Inšpektorat za šport je obravnaval pobude v zvezi z izvajanjem strokovnega dela v športu, pravicami športnikov in nasilja v športu, nepravilnosti v zvezi z registracijami ipd. V letu 2023 je bilo izvedenih osem izrednih nadzorov, opravljenih na podlagi prejetih prijav, določenih kot prioritete. Večina prijav je bila v zvezi z izvajanjem strokovnega dela v športu.

Inšpektorat je prejel eno prijavo, ki je nakazovala sum diskriminatornega ravnanja, in sicer vezano na težave pri vključevanju romskih športnih društev v športno tekmovanje (ligaško tekmovanje). Inšpektorji so kontaktirali vse deležnike, v primeru ugotovljenega suma kršitev pa bo uveden izredni nadzor.

V letu 2023 Zagovornik ni odstopil Inšpektoratu za šport nobenega primera.

8.2.4 Zdravstveni inšpektorat

Zdravstveni inšpektorat je obravnaval en primer neposredne diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti na področju zdravstvenega varstva. Prekrškovni postopek zoper pravno osebo in odgovorno osebo pravne osebe je še v teku.

V letu 2023 je Zagovornik odstopil Zdravstvenemu inšpektoratu tri zadeve. V enem primeru je inšpektorat izvedel prekrškovni postopek, ki še ni končan, v enem primeru odločba o prekršku ni bila izdana (postopek ne bi bil smotrni), v enem primeru pa je inšpektorat izvedel inšpekcijski in prekrškovni postopek, v katerih je izdal 33 opozoril po ZP-1 in 38 opozoril po ZIN.

8.2.5 Tržni inšpektorat

Tržni inšpektorat po določilih ZVarD izvaja nadzor v zvezi z dostopom do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti. Nadzor se izvaja samo na podlagi prejetih prijav.

V letu 2023 je obravnaval 11 primerov domnevne diskriminacije, in sicer v zvezi z osebnima okoliščinama rase oziroma etnične pripadnosti (štirje primeri), državljanstva (dva primera), stalnega prebivališča (dva primera), starosti (en primer) in invalidnosti (en primer). V enem primeru ni bilo specifičnih osebnih okoliščin.

Od 11 primerov je inšpektorat v štirih primerih ugotovil diskriminacijo, v štirih primerih pa ni ugotovil diskriminacije po ZVarD. V enem primeru je primer zastaral, v enem primeru je bila zadeva odstopljena Zagovorniku načela enakosti, v enem pa postopek ni bil uveden.

Inšpektorat je v eni zadevi izrekel opomin (rasa ali etnična pripadnost), v dveh primerih opozorilo (stalno prebivališče, državljanstvo) ter v enem globo zaradi barve kože in starosti.

Tržni inšpektorat je v prekrškovnem postopku obravnaval tri zadeve, ki mu jih je v obravnavo predal Zagovornik. En primer je zastaral, v drugem je inšpektorat izdal opomin, v tretjem primeru pa je bil postopek ustavljen, ker ni bilo dokazano, da je bil storjen prekršek.

V letu 2023 je Zagovornik odstopil Tržnemu inšpektoratu štiri zadeve. V dveh primerih inšpektorat še ni sprejel odločitve o vrsti postopka. V dveh primerih pa je izvedel prekrškovni postopek, kjer je v enem primeru postopek ustavil, ker ni bilo dokazov, v drugem pa je izdal opomin.

8.2.6 Inšpektorat za informacijsko družbo

Inšpektorat za informacijsko družbo (IRSID) je na področju dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij v letu 2023 izvedel 190 inšpekcijskih nadzorov, in sicer 137 po poenostavljeni metodi za spremljanje spletišč, 33 po poglobljeni metodi za spremljanje spletišč in 20 po poglobljeni metodi za spremljanje mobilnih aplikacij. Skupno je bilo v 190 inšpekcijskih nadzorih zaznanih 841 nepravilnosti, in sicer 376 pri nadzorih, opravljenih s poenostavljeno metodo za spremljanje spletišč, 339 pri nadzorih, opravljenih s poglobljeno metodo za spremljanje spletišč, in 126 pri nadzorih, opravljenih s poglobljeno metodo za spremljanje mobilnih aplikacij. Ocenil je, da so ti podatki z neupoštevanjem vseh zahtev Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij relevantni za poročanje po 21. členu ZVarD, saj dejansko povzročajo razlike med osebami, ki imajo eno ali več oblik oviranosti, ter osebami, ki nimajo oviranosti.

Inšpektorat je še pojasnil, da bo v začetku leta 2024 pri vseh zavezancih opravljena ponovna kontrola odprave nepravilnosti in bodo v primeru, da nepravilnosti ne bodo odpravljene, izdane inšpekcijske odločbe za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.²⁷

V letu 2023 Zagovornik ni odstopil Inšpektoratu za informacijsko družbo nobenega primera.

8.2.7 Agencija za komunikacijska omrežja in storitve

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS) je v letu 2023 obravnavala en primer diskriminacije na področju televizije, in sicer na podlagi osebne okoliščine spola (inšpekcijski nadzor, izdana odločba – izrečen ukrep umika oddaje oziroma obvezne označitve, da gre za diskriminacijo), in spletnih medijev, kjer je ugotavljala diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine političnega prepričanja, spola in spolne usmerjenosti, kjer pa je zadevo odstopila Inšpektoratu za kulturo in medije.

Agencija je navedla še, da na podlagi obravnavanih prijav v letu 2023 opaža, da je v širši javnosti – na področju elektronskih medijev in storitev platform za izmenjavo videov ter njihovih gledalcev oziroma uporabnikov – pojem diskriminacije izredno široko razumljen in se pogosto tudi napačno uporablja za obravnavanje drugih družbeno problematičnih praks. Te prakse so manj ali pomanjkljivo regulirane ali neregulirane (npr. lažne novice, žaljiv govor, tudi deloma sovražni govor v smislu krivice ali izhajajoč iz okoliščin, ki niso osebne okoliščine) ali pa gre za osebne razžalitve, katerih reševanje terjaja zasebno tožbo, saj v praksi pogosto niti ne gre za diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine.

V letu 2023 Zagovornik ni odstopil Agenciji za komunikacijska omrežja in storitve nobenega primera.

²⁷ Ti podatki v zbirni tabeli niso prikazani.

8.2.8 Pregled podatkov o primerih inšpekcijskih organov

V letu 2023 je ugotavljalo diskriminacijo sedem inšpektoratov, trije več kot v letu 2022. Glede na prejete podatke inšpektoratov je največ prijavljene diskriminacije na področju vzgoje in izobraževanja, sledi področje dostopa do dobrin in storitev, medtem ko inšpektorat za delo ni poročal o številu prejetih prijav, temveč o ugotovljenih kršitvah.

Inšpektorat za delo je v letu 2023 ugotovil štiri kršitve manj kot leta 2022. Inšpektorat za šolstvo in Inšpektorat za šport sta v letu 2023 prejela dve prijavi več kot v letu 2022. Tržni inšpektorat je prejel pet prijav več kot v letu 2022.

Tabela: Pregled prejetih podatkov inšpekcijskih organov glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 in 2023*

Inšpekcijski organ	PREJETE PRIJAVE							UGOTOVLJENI PRIMERI						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
TIRS	7	3	6	6	8	6	11	4	2	0	2	4	2	4
IRSD	/	/	/	/	/	/	/	11	17	16	12	31	14	10
IRSO	5	/	5	4	0	0	0	0	/	1	0	0	0	0
IRS za šolstvo							22							1
IRS za šport ²⁸	9	16	6	10	16	21	1	/	2	/	0	0	0	0
ZIRS	0	0	1	/	0	0	1	0	0	0	/	0	0	/
IJS ²⁹	0	6	0	/	/	0	0	0	/	0	/	/	0	0
AKOS						1	/						1	1

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0. Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

²⁸ Od leta 2023 dalje sta Inšpektorat za šolstvo in Inšpektorat za šport ločena organa, zato so tudi podatki v stolpcih za leto 2023 predstavljeni ločeno, in sicer se prva številka nanaša na število primerov, o katerih poroča Inšpektorat za šolstvo, druga številka pa na število primerov, o katerih poroča Inšpektorat za šport.

²⁹ Inšpektorat Republike Slovenije za javni sektor

8.3 Obravnavani primeri diskriminacije – Policija

V skladu z 21. členom ZVarD Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo zbira tudi podatke o primerih kršitev, ki jih obravnava Policija. Na področjih, ki sodijo v pristojnost Policije, so tri taka, ki so z vidika Zagovornikovega področja delovanja relevantna za spremljanje:

- 20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru (vzbujanje nestrpnosti),
- 131. člen Kazenskega zakonika (kršitev enakopravnosti),
- 297. člen Kazenskega zakonika (javno spodbujanje sovraštva).

Prav tako je Zagovornik zaprosil Policijo za predložitve morebitnih drugih zadev, povezanih z neenakim obravnavanjem (npr., če sta bila določeno kaznivo dejanje ali prekršek izvršena z rasističnim, homofobnim, transfobnim, seksističnim ali drugim diskriminatornim motivom).

- **20. člen ZJRM-1** navaja, da je prepovedano vzbujanje nestrpnosti z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Gre za kvalificirano obliko prekrškov, opredeljenih v 6., 7., 12., 13. in 15. členu ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje, nedostojno vedenje, poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe, pisanje po objektih ali uničevanje državnih simbolov). Določba 20. člena ZJRM-1 torej določa diskriminatorni motiv pri izvajanju nekaterih drugih kršitev javnega reda in miru.
- **131. členu KZ-1:** kršitev enakopravnosti, ki je povezana s katero koli osebno okoliščino (narodnost, rasa, barva, veroizpoved, etnična pripadnost, spol, jezik, politično ali drugačno prepričanje, spolna usmerjenost, premoženjsko stanje, rojstvo, genetska dediščina, izobrazba, družbeni položaj ali kakšna druga okoliščina).
- **297. členu KZ-1:** javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki so povezani s katero koli osebno okoliščino (spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali drugo) in bi kot taka utegnili biti dejanja diskriminacije v skladu z ZVarD.

Zagovornik po preučitvi pridobljenih odgovorov Policije ugotavlja, da ta večinoma ne vodi evidenc za zadeve po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije. To otežuje spremljanje pojavnosti diskriminatornih vzrokov pri prepovedanih dejanjih.

8.3.1 Prekrški po Zakonu o varstvu javnega reda in miru – Vzburjanje nestrpnosti

Določba 20. člena ZJRM-1 navaja, da je prepovedanih pet dejanj z namenom vzburjanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Gre za kvalificirano obliko prekrškov, opredeljenih v 6., 7., 12., 13. in 15. členu ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje, nedostojno vedenje, poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe, pisanje po objektih ali uničevanje državnih simbolov). Določba 20. člena ZJRM-1 torej določa diskriminatorni motiv pri izvajanju nekaterih drugih kršitev javnega reda in miru.

Policija je v letu 2023 izrekla ukrepe v 49 primerih prekrškov po 20. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1).

Iz spodnje tabele je razviden trend povečevanja obravnavanih kršitev 20. člena ZJRM-1 med letoma 2016 in 2022, saj je policija vsako leto obravnavala več tovrstnih prekrškov, z izjemo leta 2023. Leta 2022 je policija obravnavala največ prekrškov (73), leta 2023 pa prvič beleži znaten upad, saj jih je obravnavala 49. Policija navaja, da je pri tem potrebno upoštevati dejstvo, da so bili podatki za predmetno analizo zajeti 4. 1. 2024, kar pomeni, da še lahko pride do sprememb podatkov, saj vsi prekrškovni in morebitni kazenski postopki morda še niso zaključeni in vneseni v evidence. Prav tako so ugotovili, da je še zmeraj največ kršitev 20. člena, povezanega s 6. členom ZJRM-1, kar pomeni, da je bilo največ kršitev storjenih ob pretepih, prepirih oz. drugih oblikah nasilnega in drznega vedenja.

Tabela: Pregled ukrepov po 20. členu ZJRM-1 – Ugotovljene kršitve, kot jih je policija poročala za leto 2023, pri tem pa je popravila tudi podatke za leta 2020, 2021 in 2022.

Člen ZJRM-1	Število kršitev							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
6. nasilno ali drzno vedenje	29	32	35	41	42	49	47	35
7. nedostojno vedenje	11	8	6	7	12	13	16	8
12. poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe	1	7	11	1	5	4	6	5
13. pisanje po objektih	1	0	3	3	1	1	1	0
15. uničevanje državnih simbolov	0	1	1	4	3	3	3	1
Skupaj	42	48	56	56	63	70	73	49

20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru (vzbujanje nestrpnosti)

Če so dejanja iz 6., 7., 12., 13. in 15. člena tega zakona storjena z namenom vzburjanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti, se storilec kaznuje z globo najmanj 200.000 tolarjev.

8.3.2 Kazniva dejanja po 131. členu Kazenskega zakonika – Kršitev enakopravnosti

Določba 131. Kazenskega zakonika (KZ-1) določa: kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okoliščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu tako pravico ali svoboščino omeji, ali kdor na podlagi takega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta (1. odstavek).

Enako se kaznuje, kdor preganja posameznika ali organizacijo zaradi zavzemanja za enakopravnost ljudi (2. odstavek).

Če stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporom do treh let (3. odstavek).

Policija je v letu 2023 po členu 131. KZ-1 obravnavala tri osumljence in dva oškodovanca.

Tabela: Kazniva dejanja po 131. členu KZ-1 – kršitev enakopravnosti po letih

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Število osumljencev	5	5	5	9	5	1	4	3
Število oškodovancev	11	13	10	14	6	1	6	2

131. člen Kazenskega zakonika - 1 (kršitev enakopravnosti)

(1) Kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okoliščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu takšno pravico ali svoboščino omeji ali kdor na podlagi takšnega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

(2) Enako se kaznuje, kdor preganja posameznika ali organizacijo zaradi zavzemanja za enakopravnost ljudi.

(3) Če stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporom do treh let.

8.3.3 Kazniva dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika – Spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti

Po določbi 297. člena KZ-1 se kaznuje z zaporom do dveh let, kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali kateri koli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi, ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev (1. odstavek).

Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršno koli pomoč pri rasistični dejavnosti, ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije (2. odstavek).

Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh, se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti, ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora (3. odstavek).

Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilca kaznuje z zaporom do treh let (4. odstavek).

Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zaporom do petih let (5. odstavek).

Tabela: Pregled obravnavanih kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 po letih

Leto	Število obravnavanih primerov							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ovadb	18	13	13	16	50	39	31	19
Poročilo	31	13	19	23	44	50	25	18
Skupaj	49	26	32	39	94	89	56	37

Podatki, ki jih posreduje Policija, niso razčlenjeni po osebnih okoliščinah, kar onemogoča razumevanje specifičnih razlogov in konteksta prijav po 297. členu KZ-1.

297. člen Kazenskega zakonika – 1
(javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti)

(1) Kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali katerikoli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, se kaznuje z zaporom do dveh let.

(2) Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršnokoli pomoč pri rasistični dejavnosti ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije.

(3) Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora.

(4) Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zaporom do treh let.

(5) Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zaporom do petih let.

(6) Sredstva in predmeti s sporočili iz prvega in drugega odstavka tega člena, pa tudi pripomočki, namenjeni za njihovo izdelovanje, razmnoževanje in razpečevanje, se vzamejo ali njihova uporaba ustrezno onemogoči.

8.4 Obravnavani primeri diskriminacije – Tožilstvo

V skladu z 21. členom ZVarD je Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo v Republiki Sloveniji za podatke zaprosil Vrhovno državno tožilstvo (VDT), ki je predložilo podatke o pregonu kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 (javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti) ter po 131. členu KZ-1 (kršitev enakopravnosti).

Do leta 2019 je VDT poročalo, da v vpisniku vodi le podatke o izvršenem kaznivem dejanju, nikoli pa **ne knjiži motiva, ki je vodil storilca k izvršitvi kaznivega dejanja**, razen kadar je motiv kvalifikatorna okoliščina in je zakonski znak kaznivega dejanja, recimo koristoljubnost ali maščevanje. Želenih podatkov po okoliščinah, oblikah in področjih diskriminacije tako VDT ni moglo predložiti, predložilo pa je podatke o številu prejetih ovadb, sprejetih rešitvah in izrečenih sodbah za kaznivi dejanji po 297. členu KZ-1 in 131. členu KZ-1.

Na podlagi odredbe št. VDT-Tu-10-3/8/2020 z dne 6. 7. 2020 je določeno posebno označevanje državnotožilskih spisov, v katerih so obravnavana kazniva dejanja, storjena z motivom sovražnosti. Pri označevanju se uporablja naslednja definicija: »Kaznivo dejanje iz sovraštva je dejanje, ki je storjeno zaradi sovraštva zoper drugega zaradi njegove narodnostne, rasne, verske ali etnične pripadnosti, spola, barve kože, porekla, družbenega položaja, invalidnosti ali spolne usmerjenosti.« S to oznako se označujejo vsa kazniva dejanja, ne samo kaznivi dejanji po 131. in 297. členu KZ-1.

Za zadeve z navedeno oznako je mogoče v elektronskem dokumentarnem sistemu pridobiti podatek o številu kaznivih dejanj, ki so bila označena kot storjena z motivom sovražnosti, vendar ne hkrati tudi po posamezni osebni okoliščini, zaradi katere je prišlo do take označitve. Z označevanjem spisov na navedeni način je VDT začelo v letu 2021. V letu 2023 je bilo na tak način označenih 10 spisov (od tega je šlo v šestih primerih za kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1, v preostalih pa za druga kazniva dejanja).

Iz statistike je razvidno najprej naraščanje vloženi kazenskih ovadb od leta 2008 do leta 2012, ko je bilo število prejetih ovadb najvišje, od leta 2013 je sledilo upadanje. Leta 2013 je VDT sprejelo pravno stališče z dne 27. februarja 2013, po katerem sovražni govor v nobenem primeru ne more biti kazniv, če v posledici ravnanja ni prišlo do ogrožitve ali motenja javnega reda in miru. V vsakem primeru mora za kaznivost izražanja obstajati objektivna možnost in tudi verjetnost (pri čemer abstraktna nevarnost ni dovolj), da bi prišlo do kršenja javnega reda in miru. To pravno stališče so državni organi in drugi akterji, ki navadno podajajo kazenske ovadbe (npr. policija), začeli upoštevati kot merodajno usmeritev, zaradi česar se je število podanih kazenskih ovadb občutno zmanjšalo. Posledično so se v obdobju od 2014 do 2019 številčno drastično zmanjšali zaključeni kazenski postopki kot tudi obsodilne sodbe in kaznovalni nalogi.

Leta 2019 je Vrhovno sodišče v zvezi z 297. členom KZ-1 izdalo sodbo št. I Ips 65803/2012, v kateri je odločilo drugače, kot se glasi pravno stališče VDT, in sicer, da pri kaznivem dejanju javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti ni nujno, da pride do konkretnega ogrožanja javnega reda in miru. Gre za precedenčno sodbo na področju javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki bi lahko imela v prihodnjih letih za posledico ponovno naraščanje števila kazenskih ovadb ter povečanje števila zaključenih kazenskih postopkov, obsodilnih sodb in kaznovalnih nalogov na tem področju.

V letih 2020 in 2021 je opazen porast števila vloženi kazenskih ovadb, ni pa podatkov, v kolikšni meri je to posledica navedene sodbe Vrhovnega sodišča št. I Ips 65803/2012. V letu 2022 in 2023 je število vloženi kazenskih ovadb spet padlo. Število vloženi obtožnih predlogov ostaja nizko.

Tabela: Pregon kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 – Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti

Dogodek	Prejete ovadbe	Sklepi o zavrženju ovadb	Vloženi obtožni akti ali predlogi za izrek VU/KAZ	Obsodilne sodbe	Sodbe o kaznovalnem nalogu	Oprostilne sodbe	Zavrnilne sodbe
2008	21	22	1	/	/	2	/
2009	8	5	3	/	/	/	/
2010	21	6	5	4	1	/	3
2011	63	29	5	4	3	1	/
2012	83	37	26	3	13	/	/
2013	34	36	15	9	/	/	2
2014	13	13	1	4	2	/	/
2015	20	30	2	2	/	/	/
2016	37	19	1	/	1	1	/
2017	13	19	2	1	/	/	/
2018	32	15	6	/	1	1	/
2019	26	24	2	/	2	/	3
2020	38	32	7	6	3	1	/
2021	73	68	3	0	2	1	0
2022	37	41	3	4	1	0	0
2023	33	24	2	0	1	0	0

Zaradi nebeleženja osebnih okoliščin žrtev kot razlogov za kazniva dejanja do sedaj še ni bila opravljena vsebinska analiza teh podatkov. Razčlenjeni podatki so pogoj za razumevanje konteksta in razsežnosti obravnavanih primerov. S tem ko institucije ne zbirajo in ne urejajo podatkov po teh kriterijih, onemogočajo objektivno razumevanje stanja in razlogov za diskriminacijo na posameznih področjih.

8.5 Obpravnavani primeri diskriminacije – Sodišča

V skladu z 21. členom ZVarD je Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo v Republiki Sloveniji zbral podatke o sodni praksi na področju varstva pred diskriminacijo. Najprej je vpogledal v bazo podatkov (iskalnik) Vrhovnega sodišča www.sodnapraksa.si. Na podlagi iskalnika je pod gesli diskriminacija, nadlegovanje, spolno nadlegovanje, navodila za diskriminacijo, viktimizacija, povračilni ukrepi ter pod gesli po posameznih osebnih okoliščinah identificiral sodbe s področja diskriminacije, ki so bile izdane leta 2023. V tabelo je vključil tiste zadeve, iz katerih izhaja osebna okoliščina (v več zadevah so tožniki pavšalno zatrjevali diskriminacijo, ne da bi opredelili osebno okoliščino in izpolnili druge elemente trditvenega bremena). V tabelo so vključene tudi relevantne sodbe, ki so jih predala sodišča in niso javno dostopne.³⁰

V bazi odločb Ustavnega sodišča je pod geslom »diskriminacija« Zagovornik identificiral 13 zadev, od tega so vsebinsko najbolj relevantne tri odločbe, predstavljene v tabeli.

Tabele vključujejo dva sklepa Ustavnega sodišče, ki ju je sodišče izdalo v postopkih za oceno ustavnosti, začetih z zahtevo Zagovornika, ter tri odločitve Upravnega sodišča v zadevah, ki jih je prav tako predhodno obravnaval Zagovornik.

Poleg vpogleda v iskalnik sodne prakse³¹ je Zagovornik z namenom pridobitve čim bolj celovitih podatkov za podatke o sodbah zaprosil tudi vseh 66 sodišč neposredno.

Na poizvedbo Zagovornika so se odzvala vsa sodišča, 14 sodišč je navedlo, da so v letu 2023 obravnavala zadeve s področja diskriminacije. Relevantne prejete sodbe so predstavljene v tabeli.

Vrhovno sodišče je pojasnilo, da je v letu 2023 obravnavalo kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 v dveh zadevah. Kot je bilo pojasnjeno že v preteklih letih, se podrobnejši podatki o diskriminaciji po posamezni osebni okoliščini v sistemu ne vodijo. V letu 2023 je bila na Vrhovno sodišče vložena ena zahteva za dopustitev revizije po tipu zahtevka odškodnina-diskriminacija-delavec.

Višje sodišče v Kopru, Višje sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Celju, Okrožno sodišče v Kopru, Okrajno sodišče v Kopru, Okrajno sodišče v Mariboru so v letu 2023 obravnavala vsak po eno zadevo s področja varstva pred diskriminacijo.

Okrajno sodišče v Novem mestu je obravnavalo eno zadevo, vendar obravnave še ni zaključilo. Okrajno sodišče v Ljubljani je obravnavalo šest tovrstnih zadev.

Višje delovno in socialno sodišče je poročalo o 49 takih zadevah, ob tem pa je opozorilo, da zaradi vpisnikov (ki se vodijo zgolj po tipu zahtevka) podatki o številu obravnavanih primerov morda niso popolnoma verodostojni.

Delovno sodišče v Kopru je obravnavalo deset zadev. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je obravnavalo 18 zadev. Delovno sodišče v Mariboru je poročalo, da so bile v letu 2023 na sedežu sodišča v Mariboru vložene 4 tožbe ter ena tožba na zunanjem oddelku na Ptuj. Sodišče o nobeni tožbi še ni odločilo.

Upravno sodišče je v letu 2023 poročalo, da je rešilo dve zadevi s področja diskriminacije.

³⁰ V tabele niso vključene sodbe, v katerih ni zatrjevane osebne okoliščine oziroma se sodišče ni vsebinsko opredelilo o obstoju diskriminacije.

³¹ Dostopno na: www.sodnapraksa.si

Iz preostalih odgovorov sodišč je razvidno, da niso obravnavala primerov diskriminacije ali pa tovrstnih podatkov ne morejo preprosto pridobiti, ker sodišča zadev v vpisnikih ne po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije.

Pridobitev podatkov o vseh zadevah s področja diskriminacije bi torej morala potekati ročno, kar zaradi omejitev ni mogoče. Tudi tista sodišča, ki lahko predložijo podatke o obravnavanih primerih diskriminacije, ne vodijo evidence na način, da bi lahko iz nje preprosto pridobili podatke, katere sodbe s področja diskriminacije so pravnomočne in zoper katere je bila vložena pritožba.

Poleg tega se lahko vprašanje diskriminacije pojavi ob drugih vprašanjih, ki so obravnavana pred sodiščem v določeni zadevi. Lahko gre npr. za situacije, ko je diskriminacija podlaga za odločanje o odškodninah, tožbah zaradi nezakonite odpovedi pogodbe o zaposlitvi, disciplinskih postopkih, denarnih zahtevkih in podobno.

Sodbe na področju diskriminacije se večkrat prepletajo tudi z navedbami o trpinčenju.

Sledijo tabele relevantnih sodb na naslednjih sodiščih:

- 1. Ustavno sodišče**
- 2. Vrhovno sodišče**
- 3. Upravno sodišče**
- 4. Višje delovno in socialno sodišče**
- 5. Višje sodišče v Ljubljani**
- 6. Delovna sodišča**
- 7. Okrajna sodišča**

Tabele: Relevantne sodbe sodišč s področja diskriminacije izdane v letu 2023**1. Ustavno sodišče**

Sodišče	Št. zadeve	Izid	Osebnostna okoliščina	Področje	Oblika zatrjevanje diskriminacije	Odškodnina/ opomba
Ustavno sodišče	U-I-191/19	Ugotovljena skladnost z Ustavo	Kraj bivanja, narodnost	Izobraževanje	Posredna diskriminacija	Otroci, pripadniki večinskega naroda, ki živijo na narodnostno mešanem območju, niso v neenakem položaju v primerjavi z otroki, ki ne živijo v narodnostno mešanem območju. Z vidika pravice do osnovnošolskega izobraževanja so vsi otroci, ker so dolžni obiskovati osnovno šolo, v bistveno enakem položaju, kljub izpodbijani določbi Zakona o osnovni šoli, ki ureja šolski okoliš.
Ustavno sodišče	U-I-806/21	Zavrženje	Kraj bivanja, državljanstvo	Socialna zaščita in varnost	Neposredna diskriminacija	Zahteva za oceno ustavnosti prvega odstavka 101. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri ublažitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 203/20 in 206/21 – ZDUPŠOP) se zavrže, ker je izpodbijana določba med postopkom pred Ustavnim sodiščem prenehala veljati.
Ustavno sodišče	U-I-469/20	Zavrženje	Spolna usmerjenost	Področje oblastnega odločanja (posvojitve, sklenitev zakonske zveze)	Neposredna diskriminacija	Zahteva za oceno ustavnosti 3. in 4. člena, prve alineje 22. člena, prvega odstavka 213. člena in 223. člena Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17 in 22/19) ter Zakona o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/16) se zavrže. ker je Ustavno sodišče protiuustavnost zakonskih določb že ugotovilo v drugi zadevi.

2. Vrhovno sodišče

Sodišče	Št. zadeve	Izid	Osebna okoliščina	Področje	Oblika zatrjevane diskriminacije	Odškodnina/ opomba
Vrhovno sodišče	VSRS Sklep II Ips 67/2022	Reviziji se ugoti, izpodbijana sodba se razveljavi in se zadeva vrne sodišču druge stopnje v ponovno sojenje.	Invalidnost, zdravstveno stanje	Drugo	Posredna diskriminacija	Različno obravnavanje oškodovancev glede na trajanje potrebe po oskrbi bi bilo v nasprotju z ustavnim načelom in načelom enakosti pred zakonom, izpeljanim iz 14. člena Ustave. Začasnost ali trajnost potrebe po tuji pomoči ni razumna in iz narave stvari izhajajoča razlika, ki bi opravičevala neenako obravnavanje teh kategorij oškodovancev.

3. Upravno sodišče

Sodišče	Št. zadeve	Izid	Osebna okoliščina	Področje	Oblika zatrjevane diskriminacije	Odškodnina/ opomba
Upravno sodišče	UPRS Sodba I U 504/2021 -49	Tožbi se deloma ugoti (3. točka izreka odločbe Zagovornik a načela enakosti se odpravi in se v tem delu vrne toženi stranki v ponovno odločanje).	Invalidnost	Dostop do blaga in storitev na trgu	Dolgotrajna in sistemska diskriminacija	Obe stranki z interesom (ponudnika storitev) sta do določene mere omogočili dostopnost svojih storitev senzorno oviranim, ne pa v celoti. Zaradi tega jim ni mogoče očitati diskriminacije, če ustrezni predpisi, ki bi določali minimalne standarde, še niso bili sprejeti, sprejete takih predpisov pa ni v njihovi pristojnosti.
Upravno sodišče	UPRS Sodba I U 1629/201 9-83	Tožbi se ugoti in zadeva se vrne Zagovornik u načela enakosti v ponovni postopek	Zdravstveno stanje	Zdravstvo	Neposredna diskriminacija	Tožena stranka bi morala v upravnem postopku pred izdajo izpodbijane odločbe postaviti izvedenca medicinske stroke, ki bi ugotovil, ali je protokol tožnika skladen s Priročnikom (Zdravniške zbornice Slovenije), namesto tega pa je na strokovno zahtevna vprašanja s področja medicinskih ved odgovorila kar sama.

Upravno sodišče	UPRS Sklep I U 1457/202 0-11	Tožba se zavrže	Spol	Področje oblastnega odločanja in delovanja (prestajanj e zaporne kazni))	Neposredna diskriminacija	Izpodbijanje akta Zagovornika načela enakosti, s katerim se ugotovi neposredna diskriminacija na podlagi osebne okoliščine spola (razlikovanje ukrepov in pravil v zaporu za ženske in zaporu za moške). Sodišče navede, da ZVarD za ugotovitveno odločbo o obstoju diskriminacije iz 37. člena ZVarD posebej ne predvideva sodnega varstva za državni organ.
-----------------	---------------------------------------	--------------------	------	---	------------------------------	---

4. Višje delovno in socialno sodišče

Sodišče	Št. zadeve	Izid	Osebna okoliščina	Področje	Oblika zatrjevane diskriminacije	Odškodnina/ opomba
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 53/2023	Pritožbi se deloma ugoti	Starost	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija in povračilni ukrepi	Sodišče je ugotovilo, da kriteriji in način ocenjevanja zaposlenim sicer niso bili znani vnaprej, vendar je bistveno to, da je toženka uporabila kriterije za vse enako in da so bili kriteriji neposredno povezani z delom.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba in sklep Pdp 220/2023	Pritožbi se ugoti	Invalidnost	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Tožena stranka si je prizadevala upoštevati vse priznane omejitve pravice in nadalje zagotoviti tožnici delo. Toženka nima dolžnosti organizirati delovnega procesa tako, da bi prilagodila delovno mesto tožnici.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Psp 81/2023	Pritožba se zavrne	Invalidnost – čas nastanka telesne okvare	Pokojninsko in invalidsko zavarovanje	Posredna diskriminacija	Stanje (telesna okvara), ki je nastalo v preteklosti, pred vključitvijo v zavarovanje, ne more postati zavarovalni primer in za stanje, ki ne zapade pod zavarovalni primer, ni mogoče zahtevati pravic.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 167/2023	Pritožba se zavrne	Spol	Delovno mesto in zaposlitev	Spolno nadlegovanje	Sodišče je ugotovilo, da je neutemeljeno pritožbeno navajanje, da lahko do kršitve pogodbene ali druge obveznosti iz delovnega razmerja pride zgolj na delovnem mestu in v času opravljanja dela po pogodbi o zaposlitvi.

8 PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH

Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 193/2023	Pritožba se zavrne	Spol	Delovno mesto in zaposlitev	Spolno nadlegovanje	Odnosov na delovnem mestu, ki so tako sproščeni, da bi se lahko zunanjemu opazovalcu zdeli neprimerni, tožena stranka ne more dopustiti kot stalno prakso, na podlagi katere bi lahko tožnik opravičil svoje ravnanje.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 148/2023	Pritožba se zavrne	Spol	Delovno mesto in zaposlitev	Spolno nadlegovanje	Spolno nadlegovanje utemeljuje izgubo zaupanja in upravičuje delodajalčevo strogo sankcioniranje, ne glede na to, da gre za dolgoletnega delavca.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 399/2023	Pritožbi se delno ugoti	Izobrazba	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Sodišče je ugotovilo, da tožnik v času opravljanja višje vrednotenega dela ni bil manj ugodno obravnavan kot ostali delavci, ki so za to isto delo prejeli višje plačilo. Toženka mu je omogočila opravljanje višje vrednotenega dela kljub odsotnosti potrebne izobrazbe.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 415/2023	Pritožbi se delno ugoti (le glede zneska stroškov postopka)	Starševstvo	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Sodišče v zvezi z več očitki o diskriminaciji pri opravljanju dela ni ugotovilo diskriminacije, bodisi ker ni ugotovilo protipravnosti ali pa ker so bile navedbe tožnice pomanjkljive (ne zatrjuje osebne okoliščine).
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 749/2022	Pritožba se zavrne	Invalidnost	Delo in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Prilagoditev delovnega mesta invalidu je predvidena samo v primeru priznane pravice do poklicne rehabilitacije, ki pa tožnici ni priznana. Zato toženka nima dolžnosti prilagoditi delovnega mesta tožnici tako, da bi ga lahko še naprej opravljala.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 641/2022	Pritožba se zavrne	Zdravstveno stanje – bolniški stalež	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	O zlorabi instituta reorganizacije je mogoče govoriti samo, kadar je motiv za reorganizacijo osebne narave oz. kadar delodajalec izpelje formalni postopek reorganizacije z namenom izključitve točno določene osebe iz delovnega razmerja.

Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 670/2022	Pritožba se zavrne	Politično prepričanje	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Tožnica navaja, da je bila njena odpoved posledica diskriminacije (novi rektor je imel popolnoma drugačne politične nazore), vendar svojih navedb ne konkretizira, tožena stranka pa je dokazala, da tožnica ni bila diskriminirana.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 250/2023	Pritožbi se ugodi	Zdravstveno stanje	Delovno mesto in zaposlitev	Posredna diskriminacija	Določitev kriterija prisotnosti na delu pri izplačilu dela plače za poslovno uspešnost v panožni kolektivni pogodbi ni diskriminatorna. Različno obravnavanje odsotnih delavcev ne temelji na osebni okoliščini, temveč na razlogih oz. vzrokih odsotnosti.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 731/2022	Pritožba se zavrne	Starševstvo, zdravstveno stanje	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Sodišče potrdi navedbe sodišča prve stopnje, ki je ugotovilo, da tožnica ni bila neenako obravnavana zaradi starševstva, odsotnosti zaradi nege otroka ali drugih odsotnosti, iz česar izhaja, da tožnica ni bila diskriminirana.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 350/2022	Pritožba se zavrne	Vera	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Že sodišče prve stopnje pride do zaključka, da tožnica ni bila diskriminirana zaradi vere, saj nobena od zaslišanih prič ni potrdila teh trditev. Tožnica v zvezi s tem toženki tudi ni podala nobene prijave.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 473/2022	Pritožba se zavrne	Zdravstveno stanje	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Toženka ni niti obrazloženo trdila niti dokazala, da tožnikova izbira (pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi) ni bila posledica diskriminacije zaradi njegovega zdravstvenega stanja.
Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 750/2022	Pritožba se zavrne	Starost	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Tožnica pri izbiri za opravo dela ni bila neenako obravnavana. Direktor in predstojnik oddelka sta ocenila, da bi bila tožnica glede na znanje najbolj primerna za opravo dela v tej ambulanti.

Višje delovno in socialno sodišče	VDSS Sodba Pdp 788/2022	Pritožba se zavrne	Članstvo v sindikatu in zdravstveno stanje	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Na podlagi trditev o diskriminaciji bi lahko bil tožnik upravičen zgolj do odškodnine iz naslova kršitve prepovedi diskriminacije, ne more pa na podlagi teh trditev doseči ugotovitve, da je bilo prenehanje delovnega razmerja na podlagi poteka časa nezakonito oz. neveljavno.
-----------------------------------	----------------------------------	--------------------	--	-----------------------------	---------------------------	--

5. Višje sodišče v Ljubljani

Sodišče	Št. zadeve	Izid	Osebnostni okoliščini	Področje	Oblika zatrjevane diskriminacije	Odškodnina/ opomba
Višje sodišče v Ljubljani	VSL Delna sodba I Cp 157/2022	Pritožba tožene stranke se v celoti zavrne, pritožbi tožeče stranke se pa delno ugodi (ugodi se v delu, ki se nanaša na zahtevek za plačilo 5.000 EUR)	Zdravstveno stanje – bolniški stalež	Delovno mesto in zaposlitev	Neposredna diskriminacija	Sodišče je ugotovilo: ker je bila osebna okoliščina (zdravstveno stanje – bolniški stalež) po tožbenih navedbah vzrok za odpoved delovnega razmerja, v zvezi s katerim tožnica uveljavlja samostojen obseg škode, ne more hkrati predstavljati podlage za odškodnino zaradi diskriminacije.
Višje sodišče v Ljubljani	VSL Sodba VII Kp 32326/20 21	Pritožbi se zavrneta	Narodnost, rasa in etnično poreklo	Drugo	Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti	Obdolženca sta z objavo v sredstvih javnega obveščanja z uporabo žalitev javno širila ideje k večvrednosti ene rase ter spodbujala genocid. Svoja dejanja sta opisala kot »šaljiva«.
Višje sodišče v Ljubljani	VSL Sklep II Kp 49233/20 21	Pritožba se zavrne	Spol	Delovno mesto in zaposlitev	Spolno nadlegovanje	Sodišče je ugotovilo, da že na podlagi zakonskega znaka na delovnem mestu ali v zvezi z delom iz 1. odstavka 197. člena Kazenskega zakonika izhaja, da ni nujno, da sta storilec in oškodovanec zaposlena v istem podjetju.

6. Delovna sodišča

Sodišče	Št. zadeve	Izid	Osebna okoliščina	Področje	Oblika zatrjevane diskriminacije	Odškodnina/ opomba
Delovno sodišče Koper	Sodba Pd 213/2022	Tožbi se deloma ugoti	Zdravstveno stanje	Delovno mesto in zaposlitev	Ni zatrjevana	Tožena stranka ni dokazala, da je bila reorganizacija poslovanja razlog za odpoved tožnične pogodbe o zaposlitvi, pač pa sodišče šteje, da je tožena stranka tožnici odpovedala pogodbo o zaposlitvi iz neutemeljenega odpovednega razloga po 1. alineji prvega odstavka 90. člena ZDR-1, t. j., zaradi začasne odsotnosti z dela zaradi nezmožnosti za delo zaradi bolezni.
Delovno sodišče Koper	Sodba Pd 76/2022	Tožba se zavrne	Zdravstveno stanje	Delovno mesto in zaposlitev	Ni zatrjevana	Tožnik zahteva ugotovitev nezakonitosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga. Navaja, da je odpovedni razlog fiktiven, ker je odpoved posledica njegovih zdravstvenih omejitev pri delu. Sodišče je ugotovilo, da je tožnikov zahtevk neutemeljen.
Delovno sodišče Koper	Sodba Pd 23/2021	Tožbi se deloma ugoti	Starševstvo	Delovno mesto in zaposlitev	diskriminacija	Sodišče je ugotovilo, da je bila tožnica dejansko pri letnem ocenjevanju manj ugodno obravnavana zaradi osebne okoliščine, ki je v tem primeru starševski dopust, česar tožena stranka s predloženimi in izvedenimi dokazi ni mogla zavrniti.
Delovno sodišče Koper	Sodba Pd 210/2022	Tožba se zavrne	Ni osebne okoliščine	Delovno mesto in zaposlitev	diskriminacija	Tožnica kot edina in neizbrana kandidatka za razpisano delovno mesto bi lahko na podlagi petega odstavka 200. člena ZDR-1 zaradi kršitve prepovedi diskriminacije zahtevala zgolj plačilo odškodnine. Ker tožnica v predmetni tožbi ni postavila odškodninskega zahtevka, sodišče ni ugotavljalo, ali je bila tožnica v izbirnem postopku diskriminirana
Delovno sodišče Koper	Sodba Pd 130/2023	Tožbi se ugoti	Starost	Delovno mesto in zaposlitev	diskriminacija	Tožnik je utemeljil domnevo kršitve prepovedi diskriminacije na podlagi starosti. Tožena stranka na podlagi obrnjenega dokaznega bremena ni zmoгла trditvenega in dokaznega bremena glede zastavljenega vprašanja.

Delovno sodišče Koper	Sodba Pd 125/2023	Tožba se zavrne	Invalidnost	Delovno mesto in zaposlitev	diskriminacija	Sodišče je ugotovilo, da je tožena stranka v okviru svojega dokaznega bremena dokazala, da je bil dejanski razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi podan in utemeljen.
-----------------------	-------------------	-----------------	-------------	-----------------------------	----------------	---

7. Okrajna sodišča

Sodišče	Št. zadeve	Izid	Osebnostna okoliščina	Področje	Oblika zatrjevane diskriminacije	Odškodnina/ opomba
Okrajno sodišče Ljubljana	Sodba ZSV 1333/2022	ZSV se zavrne	Rasa ali etnično poreklo	Drugo	Vzbujanje nestrpnosti	Storilec je ozmerjal posameznika zaradi njegove barve polti.

9 VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA SISTEMSKI RAVNI

9.1 Pravna podlaga varstva pred diskriminacijo na sistemski ravni

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) opravlja naloge in pristojnosti varstva pred diskriminacijo po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) tudi na sistemski ravni, torej na ravni položaja družbenih skupin in družbenih razmerij v povezavi z ureditvijo in regulacijo družbenih podsistemov.

V nadaljevanju so izpostavljena določila ZvarD, na podlagi katerih Zagovornik zagotavlja varstvo pred diskriminacijo na sistemski ravni.

Zagovornik ima v skladu z **21. členom ZvarD** pristojnosti in naloge, ki sodijo v okvir varstva pred diskriminacijo na sistemski ravni, in sicer:

1. Opravlja neodvisne raziskave o položaju oseb z določeno osebno okoliščino, zlasti spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti ter ostalih vprašanj v zvezi z diskriminacijo oseb z določeno osebno okoliščino.
2. Objavlja neodvisna poročila in daje priporočila državnim organom, lokalnim skupnostim, nosilcem javnih pooblastil, delodajalcem, gospodarskim subjektom in drugim subjektom v zvezi z ugotovljenim položajem oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije.
3. Ozavešča splošno javnost o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje.
4. Spremlja splošno stanje v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami.
5. Predlaga sprejetje posebnih ukrepov za izboljšanje položaja oseb, ki so v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine.
6. Zagotavlja izmenjavo razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi Evropske unije.
7. Opravlja druge naloge, določene s tem zakonom.

Po **15. členu ZvarD** so vlada in drugi državni organi dolžni sodelovati s socialnimi partnerji in nevladnimi organizacijami: »... pri oblikovanju rešitev in predlogov za doseganje namena tega zakona sodelujejo s socialnimi partnerji in nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju enakega obravnavanja, varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, varstva pred diskriminacijo ranljivih skupin ali pravne ali socialne pomoči diskriminiranim osebam«. Zato Zagovornik kot državni organ posveča posebno pozornost dialogu z organizacijami civilne družbe.

V skladu s prvo alinejo **22. člena ZvarD** Zagovornik »Državnemu zboru Republike Slovenije z rednimi letnimi ali posebnimi poročili poroča o svojem delu in ugotovitvah o obstoju diskriminacije posameznih skupin oseb z določeno osebno okoliščino«.

10 PRIPOROČILA

10.1 Pravna podlaga in namen priporočil

Temeljna naloga Zagovornika načela enakosti (Zagovornik) je preprečevanje in odprava diskriminacije. Ena od metod dela je spodbujanje pravnih oseb javnega ali zasebnega prava, predvsem pa izvrševalcev politik in odločevalcev, da dosledno skrbijo za varstvo pred diskriminacijo, torej da ustvarijo pogoje, da do neenake obravnave ne bi prišlo ali da jo, če se ta že zgodi, hitro odpravijo. Posledica odprave sistemske diskriminacije, npr. diskriminatornega člena predpisa, ima lahko širši družbeni učinek, saj vpliva na večje število posameznikov oziroma družbenih skupin hkrati. Pri tem ni zanemarljiva tudi simbolna vrednost pozitivnih sprememb, ki jih prinaša taka sistematična odprava ali preprečitev diskriminacije. Zagovornikovo orodje za spremembe na ravni diskriminatornih praks ali pravnih aktov (npr. zakoni, podzakonski akti, nacionalni programi, izvedbeni načrti) so predvsem priporočila.

Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZvarD) v 2. členu zavezuje državne organe, da »morajo na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje«. Državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil so po ZvarD prav tako zavezani, da »na svojem področju v okviru svojih pristojnosti ustvarjajo pogoje za enako obravnavanje vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino, z osveščanjem in spremljanjem položaja na tem področju ter z ukrepi normativne in politične narave« (14. člen).

Uspešnost zavezancev pri zagotavljanju enake obravnave je različna in odvisna od več dejavnikov. Druga alineja 21. člena ZvarD določa, da Zagovornik »daje državnim organom, lokalnim skupnostim in drugim subjektom priporočila glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije«.

Glede na te vsebinske razlike je mogoče opredeliti štiri osnovne vrste Zagovornikovih priporočil:

1. Priporočila glede predlogov zakonov in drugih predpisov (preprečevanje diskriminacije);
2. Priporočila glede veljavnih zakonov in drugih predpisov (odprava diskriminacije);
3. Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja (preprečevanje diskriminacije);
4. Priporočila za odpravo neenakega obravnavanja v konkretnih primerih.

Zagovornika izda priporočilo kot posledico oziroma rezultat ene ali več predhodnih dejavnosti, denimo:

1. Spremljanja splošnega stanja na področju varstva pred diskriminacijo;
2. Opravljenih analiz in raziskav, ki jih opravi Zagovornik ali drugi izvajalci;
3. Analize predlogov zakonov in drugih predpisov;
4. Ocene diskriminatornosti veljavnih zakonov in drugih predpisov;
5. Končanega postopka ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj (v konkretnih primerih);
6. Sodelovanja z različnimi deležniki in mednarodnega sodelovanja.

Med priporočila sodijo tudi priporočila za sprejetje posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti oziroma enakih možnosti. Zagovornik jih glede na njihov namen uvršča v kategorijo priporočil za spodbujanje enakega obravnavanja.

Številke zadev priporočil so vpisane z barvami, ki označujejo posamezna področja družbenega življenja, kot jih primeroma določa 2. člen ZVarD:

Delo in zaposlovanje

1. Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem).
2. Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso.
3. Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

1. Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

1. Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
2. Socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

1. Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

1. Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

1. Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji in preskrbo z njimi.

Drugo

1. V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije, in zadeve (v primeru priporočil), ki naslavljajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

10.2 Pregled priporočil Zagovornika

V letu 2023 je Zagovornik v različnih postopkih obravnave diskriminacije izdal **127 priporočil**:³²

Glede na tip priporočila

1	Priporočila na predlagane zakone (preprečevanje diskriminacije)	83
2	Priporočila na veljavne zakone in druge predpise (odprava diskriminacije)	6
3	Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja (preprečevanje diskriminacije)	37
4	Priporočilo za odpravo neenakega obravnavanja v konkretnih primerih	1

Glede na osebno okoliščino³³

Spol	8
Rasa, narodnost oziroma etnično poreklo	1
Jezik	7
Invalidnost	81
Spolna usmerjenost	/
Spolna identiteta	2
Spolni izraz	/
Družbeni položaj	1
Premoženjsko stanje	8
Izobrazba	1
Kraj bivanja	1
Državljanstvo	4
Starševstvo	5
Zdravstveno stanje	3
Vera	/
Vse osebne okoliščine hkrati oz. splošno področje varstva pred diskriminacijo	23

³² Zagovornik je v rednem letnem poročilu za leto 2022 zaradi večje preglednosti in lažjega spremljanja statusov priporočil (uresničeno/neuresničeno) spremenil način beleženja izdanih priporočil. Tak pristop nadaljuje tudi v tem poročilu. Do leta 2021 se je kot priporočilo štel celoten dokument (oziroma dopis), ki je lahko vseboval več konkretnih priporočil. Od leta 2022 se kot priporočilo šteje posamezna točka oziroma konkretno priporočilo v poslanem dokumentu. To je treba upoštevati pri morebitni primerjavi podatkov o izdanih priporočilih iz različnih letnih poročil.

³³ Osebne okoliščine so navedene po vrstnem redu iz 1. člena ZVarD. Seštevek po osebnih okoliščinah ni enak skupnemu številu priporočil, saj so se nekatera priporočila nanašala na več osebnih okoliščin hkrati. Nekatera priporočila so se nanašala tudi na splošno področje varstva pred diskriminacijo in ne samo na določene osebne okoliščine.

Glede na področja družbenega življenja

Delo in zaposlovanje	28
Članstvo v sindikatih	/
Socialne pravice	15
Zdravstveno varstvo	32
Izobraževanje	7
Trg dobrin in storitev	24
Drugo	21

Glede na vrsto naslovnika³⁴

Državni zbor	19
Vlada	8
Ministrstva	92
Osebe javnega prava	6
Osebe zasebnega prava	4

Zagovornik je preverjal status priporočil s poizvedbami pri naslovnikih priporočil, ki so bile poslana januarja 2024. Na podlagi prejetih odgovorov je Zagovornik na presečni datum 31. januar 2024 opredelil status priporočil kot uresničena ali neuresničena.

Status priporočila na dan 31. januar 2024:

- **Uresničeno:** ●
- **Neuresničeno:** ●

Od skupno 121 priporočil je bilo 31. januarja 2024:

- šest priporočil uresničenih in
- 115 priporočil neuresničenih.

Nekatera priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja so sistemska in splošna, njihov cilj je predvsem delovati preventivno in ozaveščati, pogosto pa so poslana več naslovnikom hkrati. V teh primerih ni mogoče preprosto in enoznačno določiti njihovega statusa. V teh primerih so označena kot:

- **Sistemsko priporočilo:** ●

V letu 2023 je bilo kot sistemsko priporočilo označenih šest priporočil.

V nadaljevanju sledi pregled v letu 2023 izdanih priporočil, ki so v celoti objavljena na spletni strani Zagovornika.³⁵

³⁴ Šeštevek po naslovnikih ni enak skupnemu številu priporočil, saj se nekatera priporočila nanašajo na več naslovnikov hkrati.

³⁵ Priporočila Zagovornika so dosegljiva na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/priporocila/>.

10.3 Priporočila na predlagane zakone in druge predpise

Ministrstvo za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (EVA 2022-2611-0068)

- 1 Priporočilo o dopolnitvi osnutka predloga zakona glede dodatka za pomoč in postrežbo otrok, ki potrebujejo posebno nego in varstvo skladno z Zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSVDP-1). ●
- 2 Priporočilo o dodatnem določilu, da mirovanje poklicnega zavarovanja ne velja za zavarovance, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati. [0070-3/2023/1](#) ●

Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami 2023–2028 (EVA 2018-2611-0056)

- 1 Priporočilo o dodatnem ukrepu za zagotovitev dostopnosti storitev oziroma namestitvev v vseh nastanitvenih programih v materinskih domovih, varnih hišah, zatočiščih, kriznih centrih za žrtve nasilja v družini in nasilja nad ženskami z invalidnostmi. ●
- 2 Priporočilo o dodatnem ukrepu za zagotovitev dostopnosti storitev nastanitvenih programov in vzpostavitev nastanitvenih prostorov (varnih hiš, zatočišč in kriznih centrov) za moške žrtve nasilja v družini. [0070-4/2023/1](#) ●

Zakon o osebni asistenci (EVA 2023-2611-0059)

- 1 Priporočilo o obrazložitvi in utemeljitvi, tako da bodo jasni razlogi za nov zakon (dosedanje pomanjkljivosti), da bodo razvidne vse ključne spremembe, predvideni učinek sprememb na človekove pravice in svoboščine ter njihov predvideni učinek na doseganje pravice ljudi z invalidnostmi in drugih oseb (npr. osebnih asistentov). ●
- 2 Priporočilo o opustitvi predlagane konceptualne spremembe opredelitve upravičencev pravice do osebne asistencije, kar po novem ne bi bili več vsi ljudje z določeno stopnjo oziroma težo invalidnosti. Natančneje naj opredeli dejavnosti, pri katerih je osebna asistenca potrebna, ter opusti svoje nove pogoje za pravico do OA (status, trajnost okvare, vzrok okvare ipd.). ●
- 3 Priporočilo o odpravi diskriminatornega starostnega praga za pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let ter mlajšim od 18 let, zlasti tistim, ki so aktivni. ●
- 4 Priporočilo o podrobni opredelitvi položaja otrok in ureditvi sistema zagotavljanja pravic, primerljivih z osebno asistenco. ●
- 5 Priporočilo o zagotovitvi, da bo v postopku uveljavljanja pravice do osebne asistencije ter pri zagotavljanju storitev osebne asistencije poleg sistema nadomestnega odločanja po skrbnikih omogočeno tudi podpirano odločanje upravičencev. ●
- 6 Priporočilo o ureditvi pravnega sredstva za varstvo upravičencev pri izvajanju storitev osebne asistencije, če bi bile kršene njihove pravice, na primer, če so storitve neustrezne, če kršijo prepoved diskriminacije ali če omejujejo pravico do neodvisnega življenja. ●
- 7 Priporočilo o upoštevanju mednarodnopravne obveznosti Republike Slovenije, iz katerih med drugim izhaja, da finančni razlogi ne smejo biti ključni razlog za omejevanje socialnih in drugih pravic ljudem z določenimi osebnimi okoliščinami, da je treba za postopoma polno uresničenje pravic nameniti vse razpoložljive vire in da je treba prednostno varovati pravice najranljivejših skupin ljudi. [0070-14/2023/4](#) ●

Zakon o invalidskih organizacijah (EVA 2023-2611-0064)

- 1 Priporočilo o uskladitvi urejanja delovanja in financiranja vseh organizacij ljudi z invalidnostmi s Konvencijo o pravicah invalidov (MKPI). ●
- 2 Priporočilo o analizi in obrazložitvi, interese katerih ljudi z invalidnostmi zastopa obstoječe združenje, ki opravlja vlogo nacionalnega sveta, katerih pa ne. ●
- 3 Priporočilo o presoji učinka načrtovanega proračunskega financiranja zgolj (enega) sveta invalidskih organizacij in upoštevanju načela enakih izhodiščnih možnosti pri izvajanju poslanstva vseh organizacij ljudi z invalidnostmi. 0070-18/2023/3 ●

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ)**Zakon o gospodarskih družbah (EVA 2023-2180-0042)**

- 1 Priporočilo o razširitvi kroga družb, ki morajo zagotoviti ciljni delež zastopanosti manj zastopanega spola, na vse družbe z večinsko naložbo države oziroma samoupravne lokalne skupnosti, ne glede na njihovo velikost, in vse gospodarske družbe z več kot 250 zaposlenimi ●
- 2 Priporočilo, naj vse družbe zavezanke pred začetkom izbirnih postopkov določijo merila in pogoje izbirnega postopka, ki jih morajo tudi javno objaviti na vidnem mestu (ne le družbe, ki ne izpolnjujejo zahtev v zvezi z deleži spolne zastopanosti). ●
- 3 Priporočilo, naj bo kandidatom, ki niso bili izbrani, omogočeno od vseh družb zahtevati podatke in utemeljitve o poteku izbirnega postopka (in ne le od družb, ki ne izpolnjujejo zahtev v zvezi z deleži spolne zastopanosti). ●
- 4 Priporočilo naj se natančno opredeli izjeme, kadar družbe v primeru enako kvalificiranih kandidatov v izbirnem postopku niso dolžne dati prednosti osebi manj zastopanega spola. ●
- 5 Priporočilo o določitvi, da je imenovanje osebe, ki je bila v izbirnem postopku izbrana v nasprotju z določbami tega zakona glede zagotavljanja večje zastopanosti manj zastopanega spola, nično, hkrati pa je oškodovana oseba upravičena do odškodnine in nadomestila. ●
- 6 Priporočilo, naj se določi, da se predvidena naloga centralizirane javne objave informacij družb iz njihovih letnih poročil dodeli AJPES. Te informacije naj družbe objavijo tudi ločeno na svojih spletnih straneh, ne samo v izjavah o upravljanju. ●
- 7 Priporočilo, naj nadzor nad izvajanjem določb tega zakona glede obveznosti iz direktive za zagotavljanje večje zastopanosti manj zastopanega spola opravljata AJPES in Inšpektorat Republike Slovenije za delo. 0070-16/2023/2 ●

Direktiva 2013/11/EU o alternativnem reševanju potrošniških sporov ter direktive (EU) 2015/2302, (EU) 2019/2161 in (EU) 2020/1828 (predlog)

- 1 Priporočilo o dopolnitvi predloga Direktive, tako da se predlaga zavezo o širjenju dostopnosti in vključujočnosti tudi za področje nedigitalnih postopkov. ●
- 2 Priporočilo o dopolnitvi predloga Direktive, tako da se v točki (a) tretjega odstavka 14. člena na koncu besedila doda »zagotavljanje strojnega prevajanja«. ●
0070-21/2023/2

Ministrstvo za javno upravo (MJU)

Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (e-demokracija)

- 1 Priporočilo o celostnem in enotnem urejanju področja, saj ločeno urejanje določenih področij dela, poklicev, sektorjev ipd. v zakonu (npr. ločeni stebri) ne sme povzročiti z osebnimi okoliščinami povezanih neenakosti, ki niso upravičene, utemeljene in sorazmerne. Zakonsko prepoved diskriminacije je treba upoštevati tudi pri zakonskih rešitvah, ki so rezultat pogajanj in socialnega dialoga. ●
- 2 Priporočilo, naj bodo zakonske rešitve utemeljene in podprte s podatki (pojasnjeni razlogi, cilji, nameni in predstavljeni pričakovani učinki določb). ●
- 3 Priporočilo o jasni opredelitvi načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti, ne glede na katero koli osebno okoliščino zaposlenih. Določijo naj se merila, ki jih je treba uporabiti tudi pri umeščanju delovnih mest v plačne razrede. Dopolni naj se pravno varstvo pravice do enakega plačila. ●
- 4 Priporočilo o pravni podlagi za zbiranje razčlenjenih podatkov glede osebnih okoliščin zaposlenih, plačil – vključno z dodatki, vrst zaposlitev, njihovih upravičenih odsotnosti – npr. bolniških ali starševskih, napredovanj, nazivov. ●
- 5 Priporočilo o obveznosti priprave periodičnih poročil o strukturi javnega sektorja glede na osebne okoliščine zaposlenih (vključno s plačno vrzeljo), pripravljenih na podlagi razčlenjenih podatkov o javnih uslužbencih. ●
- 6 Priporočilo, naj zakon določi deležnike in ukrepe za odziv (npr. posege v plačne razrede) na morebitne strukturne neenakosti (npr. plačna vrzel), ki so posledica osebnih okoliščin zaposlenih in so te ugotovljene na podlagi poročil o strukturi javnega sektorja. **0070-6/2023/2** ●

Zakon o javnih uslužbencih (e-demokracija)

- 1 Priporočilo glede prenehanja veljavnosti pogodbe o zaposlitvi brez navedbe utemeljenega ali poslovnega razloga delavcem, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, saj bi to lahko pomenilo diskriminacijo zaradi starosti. ●
- 2 Priporočilo o razširitvi načela enakopravne dostopnosti z načelom enakosti oz. enakih možnosti, s čimer bo zagotovljena enaka obravnava vseh javnih uslužbencev ne glede na njihove osebne okoliščine, pa tudi enake možnosti tistih, ki so v neenakem, slabšem položaju. ●
- 3 Priporočilo o določitvi, naj bodo v primerih domnevne diskriminacije javnih uslužbencev roki za uveljavljanje pravic daljši. ●
- 4 Priporočilo o omogočitvi dopolnitve vlog in načinov vročanja, tako da bodo dejansko zagotovljene enake možnosti tudi tistim, ki zaradi svojih osebnih okoliščin težko uporabljajo ali ne morejo uporabljati informacijsko-komunikacijskih tehnologij. ●
- 5 Priporočilo o zagotovitvi pravne podlage za zbiranje razčlenjenih podatkov glede osebnih okoliščin kandidatov za zaposlitev in javnih uslužbencev. ●
- 6 Priporočilo, naj se odpravi splošni pogoj državljanstva Republike Slovenije za zasedbo delovnega mesta. ●
- 7 Priporočilo o vključitvi splošne pravice do razumnih prilagoditev za ljudi z invalidnostmi, ki mora biti zagotovljena kandidatom za zaposlitev kot tudi javnim uslužbencem. ●
- 8 Priporočilo o dopolnitvi dopustnih razlogov za pravico do pritožbe kandidatov za zaposlitev tako, da bodo jasno vključevali tudi kršitve pravic kandidatov, vključno s pravico do enake obravnave. V teh primerih naj se podaljša rok za pritožbe ter zagotovi sodno varstvo in odškodnina. ●

- 9 Priporočilo o določitvi, da mora javni uslužbenec odkloniti izvršitev odredbe oziroma navodila, če bi pomenila protipravno ravnanje, npr. diskriminacijo (in ne zgolj, da »lahko«). V tem primeru mora biti javni uslužbenec zaščiten tudi pred viktimizacijo, za kar je odgovoren delodajalec. ●
- 10 Priporočilo o črtanju člena, ki ureja pavšalno odškodnino, ter dopolnitvi, da ima v primeru diskriminacije javni uslužbenec ob odškodnini pravico tudi do nadomestila po zakonu, ki ureja varstvo pred diskriminacijo. ●
- 11 Priporočilo o utemeljitvi izjeme glede zahtevane izobrazbe in delovne dobe v primeru nadaljevanju dela kljub neizpolnjevanju novih pogojev glede zahtevane izobrazbe. [109-2/2023/2](#) ●

Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)

Zakon o tujcih (EPA 681-IX)³⁶

- 1 Priporočilo o opustitvi obveznega integracijskega pogoja znanja slovenskega jezika na vstopni ravni za podaljševanje statusa tujca, da bi lahko uresničeval pravico do združitve z družino. [0070-5/2023/1](#) ●

Zakon o centralnem registru prebivalstva (EVA 2023-1711-0026)

- 1 Priporočilo o dopolnitvi osnutka predloga zakona tako, da se v centralnem registru prebivalstva sklop številke EMŠO nameni tudi nevtralnemu označevalcu spola. [0070-22/2023/1](#) ●

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE)

Zakon o prevozi v cestnem prometu (EVA 2022-2430-0060)

- 1 Priporočilo o dopolnitvi osnutka zakona tako, da določi cilje subvencioniranja mesečne vozovnice kot posebnega ukrepa. ●
- 2 Priporočilo o dopolnitvi osnutka zakona tako, da se pripravi analiza o obstoju manj ugodnega položaja obstoječih in drugih potencialnih upravičencev do brezplačnega prevoza in opredeli posebej ranljive skupine ljudi znotraj teh upravičencev, vsaj ljudi z invalidnostmi, ki so v delovnem razmerju oziroma opravljajo samostojno registrirano dejavnost. ●
- 3 Priporočilo o dopolnitvi osnutka zakona tako, da določi pogoje in merila za ugotavljanje upravičenosti do brezplačnega prevoza, zlasti glede premoženjskega stanja upravičencev. [0070-23/2023/1](#) ●

³⁶ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

Ministrstvo za pravosodje (MP)**Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (EVA 2016-2030-0030)**

- 1 Priporočilo, da se v osnutku predloga zakona utemeljijo razlogi za določbo, da je lahko v posameznem postopku zaradi insolventnosti za upravitelja imenovana le oseba, ki še ni dopolnila 70 let, ali pa starostne omejitve ne uvede. ●
- 2 Priporočilo, da v osnutku predloga zakona besedilo »če je upravitelju s pravnomočno odločbo odvzeta poslovna sposobnost« nadomesti z besedilom »če je upravitelj postavljen pod skrbništvo, tako da ne more samostojno opravljati pravnih poslov, ključnih za opravljanje funkcije upravitelja«. 0070-2/2023/3 ●

Zakon o sodniški službi (EVA 2023-2030-0028)

- 1 Priporočilo, naj se podrobno utemelji razloge za rešitev, po kateri je predvideno, da sodniku po zakonu preneha sodniška funkcija z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let. ●
- 2 Priporočilo, naj se besedilo »če izgubi poslovno sposobnost« nadomesti z besedilom »če je sodnik s pravnomočno odločbo postavljen pod skrbništvo tako, da ne more samostojno opravljati pravnih poslov, ključnih za opravljanje sodniške funkcije«. 0070-19/2023/2 ●

Zakon o sodiščih (EVA 2023-2030-0029)

- 1 Priporočilo, naj se med jamstva za neodvisno sojenje in razumevanje obsega izvrševanje sodne veje oblasti ustrezno vključi pristojnost glede ocenjevanja podzakonskih aktov in zakonov; pristojnost uporabe pravnih aktov Evropske unije (EU); pogoje, pod katerimi imajo posamezne določbe mednarodnega prava lahko neposreden učinek. ●
- 2 Priporočilo o ustrezno zagotovljenih ukrepih za preprečevanje in odpravo diskriminacije zaradi nedostopnosti ali nezadostne arhitekturne, informacijske in komunikacijske dostopnosti sodišč za osebe z invalidnostmi in druge funkcionalno ovirane osebe. ●
- 3 Priporočilo o urejeni obveznosti sodišč za zagotovitev razumnih prilagoditev. ●
- 4 Priporočilo o predlaganih pogojih za sodnike porotnike glede poslovne sposobnosti, zdravstvene sposobnosti ter starosti. Vključi naj se splošni pogoj sposobnosti za neodvisno in nepristransko opravljanje nalog ter posebni pogoj znanja uradnega jezika, ki se uporablja pri poslovanju sodišč na območjih, kjer živita obe narodni skupnosti. ●
- 5 Priporočilo o zagotovitvi zbiranja in možnosti pridobivanja razčlenjenih podatkov o enakopravnosti, enakem obravnavanju in enakih možnostih (equality data) iz vse sodne prakse. ●
- 6 Priporočilo o preprečitvi morebitnih nehotenih učinkov organizacijskih sprememb sodišč na možnosti zastopanja strank v postopkih, ki so doslej potekali pred okrajnimi sodišči. ●
- 7 Priporočilo o preučitvi možnosti ukrepanja sodišč, ko nadzorni odbor v postopkih sporočanja kršitev državi predlaga, da sprejme začasne ukrepe, potrebne za preprečitev nepopravljive škode. 0070-17/2023/2 ●

Ministrstvo za solidarno prihodnost (MSP)

Zakon o dolgotrajni oskrbi (EPA 902 – IX)³⁷

- 1 Priporočilo o podrobni ureditvi pravice do dolgotrajne oskrbe (DO) in pravice iz DO. Pogoj za uživanje teh pravic naj bo vezan na sposobnost upravičenca do DO odločati o sebi, kaj ta sposobnost pomeni pa naj se izrecno opredeli. Jasneje je treba urediti tudi storitve v zvezi s posameznimi pravicami iz DO. ●
- 2 Priporočilo, naj bodo v postopku uveljavljanja pravice do dolgotrajne oskrbe (DO) in pravic iz DO ter pri zagotavljanju storitev DO omogočeni podporno odločanje, pravica do izjave in aktivna možnost sodelovanja osebe v postopkih. ●
- 3 Priporočilo, naj se v ZDOsk-1 vključi obveznost, da se pri osebi, ki ji je bila ob začetku uveljavljanja pravic iz dolgotrajne oskrbe (DO) onemogočena sposobnost odločanja o sebi, med obravnavo to sposobnost redno preverja, s ciljem, da se ji sposobnost odločanja o sebi glede DO lahko spet prizna. ●
- 4 Priporočilo o določitvi načinov oziroma ukrepov spodbujanja ljudi, da preventivno načrtujejo in sprejmejo vnaprejšnje odločitve o sebi glede dolgotrajne oskrbe. V ta namen naj prostovoljno določijo pooblaščenca. ●
- 5 Priporočilo o določitvi obveznosti obveščanja ljudi o pravicah v zvezi z dolgotrajno oskrbo po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah, vključno z lahko razumljivimi informacijami. ●
- 6 Priporočilo o podrobni opredelitvi položaja otrok, ki ne morejo biti zavarovanci za dolgotrajno oskrbo, in ureditvi sistema zagotavljanja storitev dolgotrajne oskrbe (DO), ki jim bo zagotavljal primerljivo raven uživanja pravic, kot velja za odrasle, ki so za DO zavarovani po družinskih članih. ●
- 7 Priporočilo o ureditvi pravnega sredstva za varstvo upravičencev do dolgotrajne oskrbe (DO) in pravic iz DO, če bi bile kršene njihove pravice ali pravice v zvezi z DO. ●
- 8 Priporočilo, da se besedilo »je poslovno sposoben« črta in s tem odpravi neupravičen pogoj za opravljanje nalog oskrbovalca družinskega člana. [0070-13/2023/2](#) ●

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI)

Predlog pravilnika o študentih s posebnimi potrebami in študentov s posebnim statusom v visokem šolstvu (e-demokracija)

- 1 Priporočilo o pripravi predloga pravilnika, ki bo uredil izvrševanje pravic študentov s posebnimi potrebami in študentov s posebnim statusom v visokem šolstvu na konkreten, določen, jasen in podroben način. ●
- 2 Priporočilo o vzpostavitvi enotnega postopka odločanja o statusu študentov s posebnimi potrebami, na katerem bi temeljilo uveljavljanje vseh njihovih pravic (npr. subvencionirano bivanje in štipendiranje). [0071-2/2023/1](#) ●

³⁷ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

Ministrstvo za zdravje (MZ)

Zakon o Zdravstvenem informacijskem sistemu (EVA 2023-2711-0078)

- 1 Priporočilo o tem, da bo za vpogled v kategorije zdravstvenih osebnih podatkov, ki so nastali pri obravnavi na področjih psihiatrije, otroške in mladostniške psihiatrije ali klinične psihologije, ginekologije, medicinske genetike ter preventive in zdravljenja spolno prenosljivih okužb veljalo načelo »opt in«.
- 2 Priporočilo o le omejenem vpogledu v občutljive zdravstvene podatke, ki je nujno potreben za odločanje o morebitni nevarnosti delovnega mesta za osebo s slabšim zdravstvenim stanjem.
- 3 Priporočilo o presoji vplivov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavanje pri dostopu do podatkov v Centralnem elektronskem zdravstvenem zapisu in storitve (CeZZ) v zvezi s preširokim načinom urejanja dostopa staršev, zakonitih zastopnikov, skrbnikov in drugih upravičenih.
- 4 Priporočilo o zagotavljanju, da bodo podatki v Centralnem elektronskem zdravstvenem zapisu in storitve (CeZZ) dostopni in razumljivi tudi osebam, ki imajo lahko težave pri dostopu ali uporabi informacijsko-komunikacijskih tehnologij.
- 5 Priporočilo, da se v osnutku predloga zakona ob morebitnem ukinjanju kartice zdravstvenega zavarovanja predvidi take tehnične rešitve, ki bodo vsem pacientom trajno omogočale brezplačen dostop do zdravstvene dokumentacije in storitev na vseh ravneh zdravstva.
- 6 Priporočilo, da se pri oblikovanju vseh tehnoloških rešitev upošteva najvišje standarde zagotavljanja digitalne dostopnosti za ljudi z različnimi vrstami invalidnosti. [0070-7/2023/1](#)

Zakon o Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (2022-2711-0080)

- 1 Priporočilo o tem, da bodo splošni akti zavoda urejali izključno način uresničevanja pravic iz Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). V zakonu naj ministrstvo natančno opredeli vse pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, tako da bodo določeni vsi bistveni elementi teh pravic ter merila in pogoji za njihovo uživanje. [0070-8/2023/1](#)

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (EPA 741 – IX)³⁸

- 1 Priporočilo, da se višina obveznega zdravstvenega prispevka oblikuje v skladu z načelom sorazmernosti, progresivno glede na višino prihodkov zavezancev.
- 2 Priporočilo, da se med zavarovane osebe, ki niso zavezane plačilu obveznega zdravstvenega prispevka, vključijo tudi zavarovanci iz prve in druge alineje 23. točke prvega odstavka 15. člena dopolnjenega ZZVZZ.
- 3 Priporočilo, da se višina obveznega zdravstvenega prispevka oblikuje v skladu z načelom sorazmernosti, progresivno glede na višino prihodkov zavezancev. [0070-10/2023/1](#)

³⁸ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

Zakon o duševnem zdravju (EVA 2022-2711-0113)³⁹

- 1 Priporočilo o ureditvi instituta sposobnosti odločanja o sebi tako, da ne bo odvisen od postavitve pod skrbništvo ali od tega, da ima oseba zakonitega zastopnika ●
- 2 Priporočilo o določitvi, da se sposobnost odločanja o sebi pri odraslih in mladostnikih, starejših od 15 let, vedno domneva (razen izjemnih primerov). ●
- 3 Priporočilo o zagotovitvi, da bodo v postopku ugotavljanja sposobnosti odločanja o sebi in pri zdravstveni obravnavi ter v postopku pri pravnem nadzoru omogočeni podporno odločanje. ●
- 4 Priporočilo o vključitvi obveznosti izvajalcev, ki izvajajo storitve in programe za duševno zdravje, da se pri osebi, ki ji je bila ob začetku zdravljenja omejena sposobnost odločanja o sebi, med zdravstveno obravnavo to sposobnost redno preverja. ●
- 5 Priporočilo o določitvi načinov oziroma ukrepov, kako naj se ljudi spodbuja, da preventivno sprejmejo vnaprejšnje odločitve o sebi ter po svoji volji določijo zdravstvenega pooblaščenca. ●
- 6 Priporočilo o zagotovitvi celovitega sistema podpornega odločanja osebam s težavami v duševnem zdravju. ●
- 7 Priporočilo o določitvi obveznosti obveščanja oseb s težavami v duševnem zdravju po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah, vključno z lahko razumljivimi informacijami. [0070-1/2023/1](#) ●

---

³⁹ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

10.4 Priporočila na veljavne zakone in druge predpise (odprava diskriminacije)

Ministrstvo za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)

Pravilnik o minimalnih zahtevah za dostopnost do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti

- 1 Priporočilo, naj minister na podlagi petega odstavka 8. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov po več kot enajstih letih vendarle sprejme pravilnik o minimalnih zahtevah za dostopnost do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti. [0071-1/2023/1](#) ●

Zakon o osebni asistenci (več v poglavju 7.3.1)

- 1 Priporočilo, naj se odpravi diskriminatorni starostni prag za pridobitev pravice do osebne asistencije mlajšim od 18 let in omogoči pridobitev osebne asistencije osebam, ki so stare med 15 in 18 let. [0070-4/2023/15](#) ●

Vlada Republike Slovenije

Vrnitev volilne pravice ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi

- 1 Priporočilo o vložitvi predlogov za spremembo zakonov, ki urejajo volilno pravico, da se odpravi možnost odvzema volilne pravice ter da se odpravi učinke dosedanjih sodnih odvzemov volilne pravice ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. ●
- 2 Priporočilo o posodobitvi vseh volilnih postopkov, da bodo volilni postopki, sredstva in gradivo ustrezni, dostopni, lahko razumljivi in uporabni ter da bo zagotovljeno informiranje in opolnomočenje vseh volivcev, tudi ljudi z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. ●
- 3 Priporočilo, da se ljudem s težavami v duševnem zdravju, ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi ter ljudem z drugimi oblikami oviranosti omogoči podpora osebe po lastni izbiri, s čimer bodo lahko polno in enako uživali volilno pravico. [0070-15/2023/1](#) ●

Revizija in uveljavitev ustrežnejšega prevoda Konvencije o pravicah invalidov

- 1 Priporočilo o zagotovitvi novega in izboljšane prevoda Konvencije o pravicah invalidov (MKPI), ki bo odpravil napake in nedoslednosti v besedilu veljavnega uradnega prevoda MKPI. [0709-32/2023/1](#) ●

10.5 Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja

Ministrstvo za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)

Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (3., 8., 9., 26., 38. člen ZIMI; 22., 26. člen Gradbenega zakona; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.1)

- 1 Priporočilo o zagotovitvi metodološko in strokovno celovite analize stanja prostorske dostopnosti vseh objektov v javni rabi. ●
- 2 Priporočilo o vzpostavitvi nacionalne svetovalno-informacijske točke glede dostopnosti objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi, posebej za zavezance po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov. ●
- 3 Priporočilo o sprejetju predpisa o minimalnih zahtevah za dostopnost do vsega blaga in storitev za izvajanje petega odstavka 8. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov. [0706-4/2023/1](#) ●

Ministrstvo za infrastrukturo (MZI)

Dostopnost prevoza v železniškem prometu (16., 26., 38. člen ZIMI)

- 1 Priporočilo o pravočasni izvedbi vseh aktivnosti, potrebnih za prilagoditev vlakov in druge železniške infrastrukture invalidom, z namenom zagotoviti dostopnost iz 16. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov v zakonskem roku, ki se izteče 11. 12. 2025. [0702-206/2022/2](#) ●

Ministrstvo za kulturo (MK)

Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (3., 8., 9., 26., 38. člen ZIMI; 22., 26. člen Gradbenega zakona; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.1)

- 1 Priporočilo o pripravi smernic za odločanje v postopkih pridobitve kulturno-varstvenih soglasij, tako da bo organom in ustanovam, ki so zavezanci za zagotavljanje prilagoditev objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi, omogočeno te prilagoditve izvesti učinkovito in finančno vzdržno. [0706-5/2023/1](#) ●

Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP)

Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (3., 8., 9., 38. člen ZIMI; 22., 26. člen Gradbenega zakona; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.1)

- 1 Priporočilo o pripravi predloga spremembe Gradbenega zakona, tako da bo vključeval končni rok za obvezno primerno prilagoditev obstoječih objektov (kot je to že urejeno za gradnjo novih objektov) v javni rabi ter določil pristojnost inšpekcije in globe v primeru kršitev. [0706-6/2023/1](#) ●

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE)

Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane (3., 16., 38. člen ZIMI; 4., 50., 112. člen Zakona o prevozih v cestnem prometu; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.2)

- 1 Priporočilo o oblikovanju minimalnih standardov oziroma meril, ki jih mora izvajalec koncesije izpolnjevati, da zadosti pogojem dostopnosti za gibalno in senzorno ovirane potnike. ●
- 2 Priporočilo o določitvi, kako morajo biti avtobusi prilagojeni ter kolikšen delež avtobusov mora imeti koncesionar prilagojenih za gibalno in senzorno ovirane potnike, da je izpolnjena zakonska obveza po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov. ●
- 3 Priporočilo o vzpostavitvi jasnega in vsem dostopnega sistema preglednosti, iz katerega bo razvidno, ali so avtobusi, s katerimi koncesionarji izvajajo javno gospodarsko službo, ustrezno prilagojeni gibalno in senzorno oviranim. ●
- 4 Priporočilo o zagotovitvi dodatnih finančnih sredstev za namen prilagoditve avtobusov za gibalno in senzorno ovirane osebe. [0706-1/2023/1](#) ●

Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane (3., 16., 38. člen ZIMI; 4., 50., 112. člen Zakona o prevozih v cestnem prometu; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.3)

- 1 Priporočilo, naj se v javne razpise kot pogoj za podelitev koncesije doda obvezno skladnost njihovih digitalnih platform za iskanje informacij o avtobusnih prevozih z zahtevami o dostopnosti ljudem z invalidnostmi. ●
- 2 Priporočilo, naj se zagotovitvi dostopnost avtobusnih postajališč in drugih infrastrukturnih objektov ljudem z invalidnostmi. ●
- 3 Priporočilo, naj se v javne razpise kot pogoj za podelitev koncesije doda obvezno usposobljenost voznikov o pravicah ljudi z invalidnostmi do vstopa s psom vodnikom. ●
- 4 Priporočilo o spremembi Zakona o prevozih v cestnem prometu, tako da bodo do brezplačnega prevoza poleg uporabnikov Evropske kartice ugodnosti za invalide upravičeni tudi njihovi spremljevalci, ki jih spremljajo med prevozom z javnim potniškim prometom. [0706-10/2023/1](#) ●

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (MVI)

Pravice otrok s posebnimi potrebami do ustreznega spremljevalca (3., 11. člen ZIMI; 9. in 10. člena Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, več v poglavju 6.3.4 Sklepi o ustavitvi postopka, točka 5)

- 1 Priporočilo o dopolnitvi Pravilnika o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, tako da se določijo dodatna merila, ki jih morajo izpolnjevati spremljevalci otrok s posebnimi potrebami, pri izbiri pa naj se upoštevajo tudi potrebe konkretnega otroka, ki mu je spremljevalec namenjen. ●
- 2 Priporočila o dopolnitvi Pravilnika o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, tako da se določi način spremljanja, nadzora in vrednotenja dela spremljevalcev, zlasti glede odnosa, ki ga uspejo vzpostaviti z otroki, ki so jim zaupani. ●
- 3 Priporočilo o dopolnitvi Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, tako da se omogoči možnost in določi postopek za zamenjavo spremljevalca za primere, ko bi se pri izvajanju pomoči zaznala spremljevalčeva neprimernost in/ali neujemanje z otrokom na osebni ravni. [0700-23/2023/48](#) ●

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Državni izpitni center

Prilagoditev načina opravljanja mature za kandidate s posebnimi potrebami (4. člen Zakona o maturi, več v poglavju 6.3.1 Ugotovljena diskriminacija, točka 4)

- 1 Priporočilo, da se dijakom s posebnimi potrebami na pisnih izpitih pri maturi omogoči uporabo modre folije, če jo potrebujejo zaradi svojega zdravstvenega stanja oziroma invalidnosti. [0700-34/2023/21](#)

Ministrstvo za zdravje (MZ)

Zagotavljanje dostopnosti ambulant družinske medicine (15.a člen Zakona o pacientovih pravicah in Raziskava Zagovornika o dostopu do splošnega zdravnika iz leta 2022)

- 1 Priporočilo naj bodo pacientom, ne glede na izbiro poti, ves čas omogočene vse možnosti vzpostavitve stika z ambulantami družinske medicine – osebno v ambulanti, po telefonu, pošti in elektronsko.
- 2 Priporočilo naj bo telefonsko naročanje zagotovljeno ves ordinacijski čas. Ob nedosegljivosti v ordinacijskem času naj se zagotovi povratni klic še isti dan, izven ordinacijskega časa pa naj bo omogočeno obveščanje z avtomatskim telefonskim odzivnikom.
- 3 Priporočilo o uporabi elektronskih načinov komuniciranja (e-pošta, spletne aplikacije) brez časovnih omejitev pošiljanja sporočil pacientov na izključno ordinacijski čas. [0700-9/2023/1](#)

Nadzor nad 9. členom Zakona o pacientovih pravicah (9. člen Zakona o pacientovih pravicah, več v poglavju 6.3.1 Ugotovljena diskriminacija, točka 1)

- 1 Priporočilo o vložitvi predloga spremembe zakona na način, da se predvidi prekrškovni nadzor ter nadzorni organ tudi za 9. člen zakona, ki se nanaša na pravico do proste izbire zdravnika. [0700-45/2022/15](#)

Prepoved diskriminacije pri izbiri zdravnika zaradi kraja bivanja (1., 2. in 14. člen ZVarD, več v poglavju 6.3.1 Ugotovljena diskriminacija, točka 1)

- 1 Priporočilo vsem javnim zdravstvenim domovom in ambulantam družinske medicine s koncesijo, da pacientov pri vpisu k osebnemu zdravniku ne zavračajo (diskriminirajo) zaradi kraja bivanja. [0709-7/2023/1](#)

Dostopnost do informacij o možnostih zdravstvene oskrbe delavcev migrantov (1., 2. in 14. člen ZVarD)

- 1 Priporočilo o polnem in enakem varstvu pravic delavcev migrantov, ki so zdravstveno zavarovani, vendar so brez izbranega osebnega zdravnika tako da se poskrbi za njihovo obveščeno o pravicah in možnostih zdravstvene oskrbe v ambulantah za neopredeljene. [0709-8/2023/1](#)

Zagotavljanje dostopnosti izvajalcev zdravstvene dejavnosti (3., 8., 9., 12., 38. člen ZIMI; 22., 26. člen Gradbenega zakona; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.1)

- 1 Priporočilo, da se ob izdaji dovoljenj za opravljanje zdravstvene dejavnosti zagotovi, da bodo izvajalci zdravstvene dejavnosti omogočali dostopnost prostorov in s tem tudi dostopnost zdravstvenih storitev ljudem z invalidnostmi (gibalno in senzorno oviranim). ●
- 2 Priporočilo, da se ob podelitvi koncesije, soglasja oziroma pooblastila za izvajanje zdravstvene dejavnosti zagotovi, da bodo izvajalci zdravstvene dejavnosti omogočali dostopnost prostorov in s tem tudi dostopnost zdravstvenih storitev ljudem z invalidnostmi (gibalno in senzorno oviranim). [0706-3/2023/1](#) ●

Vlada Republike Slovenije

Zakonska ureditev položaja gluhoslepih oseb (1., 2. in 14. člen ZVarD; 5., 6. člen ZIMI, 62.a člen Ustave)

- 1 Priporočilo o celoviti ureditvi položaja gluhoslepih ljudi, ki jim bo omogočal polno uresničevanje pravice do rabe svojega jezika in drugih pravic na vseh področjih družbenega življenja v Republiki Sloveniji. [0070-9/2023/1](#) ●

Uresničevanje priporočil Odbora za pravice oseb z invalidnostmi v zvezi s Konvencijo o pravicah invalidov (1., 2. in 14. člen ZVarD; MKPI)

- 1 Priporočilo glede uresničitve vseh priporočil, ki jih je Odbor za pravice oseb z invalidnostmi (Odbor MKPI) leta 2018 izdal Republiki Sloveniji v svojem poročilu in se nanašajo na uresničevanje Konvencijo o pravicah invalidov (MKPI). [0070-11/2023/1](#) ●

Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (3., 8., 9., 38. člen ZIMI; 22., 26. člen Gradbenega zakona; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.1)

- 1 Priporočilo o pripravi ocene potrebnih proračunskih sredstev in posebnega investicijskega načrta z namenom prilagoditve objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi. ●
- 2 Priporočilo o pripravi analize možnosti črpanja evropskih sredstev za namene prilagoditve objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi. [0706-7/2023/1](#) ●

Vse občine

Zagotavljanje dostopnosti ambulant družinske medicine (3., 8., 9., 12., 38. člen ZIMI; 22., 26. člen Gradbenega zakona; več v posebnem poročilu v poglavju 12.2.1)

- 1 Priporočilo občinam, naj ob pripravi razpisov in ob podelitvi koncesij za opravljanje javne zdravstvene službe na primarni ravni zagotovijo, da bodo izvajalci zdravstvene dejavnosti omogočali dostopnost prostorov in s tem tudi dostopnost zdravstvenih storitev ljudem z invalidnostmi (gibalno in senzorno oviranim). [0706-3/2023/2](#) ●

Mestna občina Ljubljana

Počitniško varstvo otrok s posebnimi potrebami (1., 2. in 14. člen ZVarD, več v poglavju 6.3.4. Sklepi o ustavitvi postopka, točka 6)

- 1 Priporočilo o natančni določitvi, na kakšen način bodo programi počitniškega varstva, ki jih sofinancira Mestna občina Ljubljana, pod enakimi pogoji dostopni otrokom s posebnimi potrebami, zlasti da se zanje omogoči višji znesek sofinanciranja programa, ter da se otrokom, ki to potrebujejo, tudi v programih počitniškega varstva omogočijo ustrezni spremljevalci. [0700-40/2023/19](#)

Javni zavod RTV Slovenija

Vključevanje pripadnikov manjšinskih etničnih skupnosti pri sooblikovanju televizijske oddaje (1., 2. in 14. člen ZVarD)

- 1 Priporočilo, naj se kakovost in verodostojnost informacij v jezikih skupnosti ne poslabša, in da bo omogočeno sodelovanje pripadnikov manjšinskih etničnih skupnosti z območja nekdanje Jugoslavije, ki živijo v Sloveniji, pri pripravi programskih vsebin. [0709-21/2023/1](#)

Delodajalska združenja

Dostopnost do informacij o možnostih zdravstvene oskrbe delavcev migrantov (delodajalci) (1., 2. in 14. člen ZVarD)

- 1 Priporočilo, da delodajalska združenja pozovejo svoje člane, naj na preprost in razumljiv način obveščajo delavce o pravicah in možnostih zdravstvene oskrbe v ambulantah za neopredeljene. [0709-8/2023/2](#)

Mastercard Europe SA, Podružnica v Sloveniji

Pravila Mastercard pri poslovanju z državljani Sirije in drugih držav, ki so na sankcijskem seznamu ZDA (več v poglavju 6.3.4 Sklepi o ustavitvi postopka, točka 4)

- 1 Priporočilo o jasnejšem podajanju razlag Pravil Mastercard izdajateljem svojih kartic – zlasti glede dejstva, da je pri poslovanju izdajateljev z državljani držav, uvrščenih na sankcijski seznam ameriškega urada OFAC, bistveno njihovo rezidentstvo in ne državljanstvo. [0700-24/2023/10](#)

Metropolitan, Adria Media Ljubljana, založništvo in trženje, d.o.o.

Moderiranje komentarjev (10. člen ZVarD)

- 1 Priporočilo o moderiranju komentarjev na spletni strani in uradnem profilu medija na socialnih omrežjih glede preprečevanja in odpravljanja sovražnega govora in pozivanja k diskriminaciji. 0709-22/2023/1

Mladina, časopisno podjetje, d. d.

Moderiranje komentarjev (10. člen ZVarD)

- 1 Priporočilo o moderiranju komentarjev na spletni strani in uradnem profilu medija na socialnih omrežjih glede preprečevanja in odpravljanja sovražnega govora in pozivanja k diskriminaciji. 0709-22/2023/2

10.6 Priporočila za odpravo neenakega obravnavanja v konkretnih primerih

Strokovni svet Republike Slovenije za šport

Odprava starostnega pogoja za registriranje športnikov (točke 2.3.1.2 in 2.3.2.1 v Pogojih, pravilih in kriterijih za registriranje in kategoriziranje športnikov v Republiki Sloveniji z dne 20. 1. 2022; več v poglavju 7.3.1 Ugotovljene diskriminatornosti predpisov, točka 3)

- 1 Priporočilo o odpravi zgornje starostne meje za registracijo športnikov. 050-9/2023/3

Priporočila Zagovornika so v celoti dostopna pod razdelkom Priporočila na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/priporocila/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> pod razdelkom Iskanje po **vseh zaključenih primerih** lahko z evidenčno številko poiščete celotno besedilo priporočila in njegovo utemeljitev.

11 UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA

11.1 Pravna podlaga in namen posebnih ukrepov

14. člen Ustave z naslovom »enakost pred zakonom« določa, da so v Sloveniji vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino.

Po ustaljeni praksi Ustavnega sodišča »načelo enakosti pred zakonom ne pomeni, da zakonodajalec ne bi smel različno urejati položajev posameznih pravnih subjektov«. Ustavno sodišče je navedlo, da se od zakonodajalca »ne zahteva, da bi se vse osebe v vseh ozirih obravnavale na enak način, ampak ga omenjeno načelo zavezuje, da obravnava bistveno enake primere enako in bistveno neenake različno, ob upoštevanju njihove različnosti in lastnosti«. ⁴⁰

Zato »zahteva po prepovedi diskriminacije pomeni hkrati zahtevo po uveljavljanju posebnih pravnih položajev oziroma posebnih pravic in pozitivnih ukrepov, katerih namen je v preprečevanju manj ugodnega položaja nekaterih posameznikov«. ⁴¹

Poleg izraza posebni ukrepi se za poimenovanje tovrstnih ukrepov uporabljajo tudi izrazi začasni ukrepi, obrnjena diskriminacija ter pozitivna diskriminacija.

17. člen ZVarD (posebni ukrepi za zagotavljanje enakosti) določa:

»(1) Posebni ukrepi so začasni ukrepi, ki imajo za cilj zagotoviti uresničevanje pravice do enakega obravnavanja, enake možnosti ali dejansko enakost in udeležbo na področjih družbenega življenja oseb, ki so v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine. Posebni ukrepi se sprejmejo z namenom preprečevanja ali odpravljanja posledic takšnega položaja oziroma predstavljajo nadomestilo za manj ugoden položaj.

(2) Posebni ukrepi so zlasti:

- spodbujevalni ukrepi, ki dajejo posebne ugodnosti ali uvajajo posebne spodbude za osebe v manj ugodnem položaju na določenem področju ali v določenem okolju,
- pozitivni ukrepi, ki ob enakem izpolnjevanju predpisanih meril in pogojev dajejo prednost osebam z določeno osebno okoliščino in se lahko uporabijo zlasti, kadar pri teh osebah obstaja očitno nesorazmerje v možnostih dostopa do uveljavljanja pravic, dobrin, storitev ali ugodnosti.«

Po ZVarD so posebni ukrepi za zagotavljanje enakosti tisti ukrepi, s katerimi se določenim skupinam, ki so zaradi svojih osebnih okoliščin v manj ugodnem položaju, zagotavljajo enake možnosti, da enakovredno sodelujejo na različnih področjih družbenega življenja (npr. zaposlovanje in delo, izobraževanje). Po Zakonu o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM) so posebni ukrepi začasni ukrepi, namenjeni ustvarjanju enakih možnosti žensk in moških ter spodbujanju enakosti spolov na posameznih področjih družbenega življenja, kjer se ugotavlja neuravnotežena zastopanost spolov oziroma neenak položaj oseb enega spola.

⁴⁰ Višje sodišče v Ljubljani. Dostopno na:

[http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113059000&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDS&database\[UPRS\]=UPRS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113059000](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113059000&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDS&database[UPRS]=UPRS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113059000).

⁴¹ Višje delovno in socialno sodišče. Dostopno na:

[http://www.sodnapraksa.si/?q=diskriminacija&database\[VDSS\]=VDSS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=2&id=2010040815248168](http://www.sodnapraksa.si/?q=diskriminacija&database[VDSS]=VDSS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=2&id=2010040815248168).

Ključni cilj uvedbe posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti je odprava neenakosti oziroma manj ugodnega dejanskega položaja oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer s privilegirano obravnavo pri dostopanju do pravic ter dobrin in storitev.

Na podlagi **14. člena ZVarD** so državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil zavezani k ustvarjanju pogojev za enako obravnavo vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino (npr. za starejše, osebe z invalidnostmi, ženske in moške, starše, tujce itn.). Po 17. členu ZVarD za to lahko sprejmejo tudi posebne ukrepe – normativne in politične narave.

Med normativne ukrepe sodijo priprava zakonov, podzakonskih aktov in drugih pravnih predpisov. Prav tako se med normativne ukrepe uvrščajo nezavezujoči akti, kot so resolucije, deklaracije in podobni dokumenti. Med politične ukrepe sodijo izvršna dejanja ter relevantni projekti, ki jih organ izvaja sam ali v sodelovanju z drugimi deležniki (npr. drugimi državnimi organi, nevladnimi organizacijami, zasebnimi subjekti).

Med politične ukrepe se uvrščajo tudi javni razpisi in pozivi, ki jih izdajajo, denimo, ministrstva, vladne službe oziroma lokalne skupnosti in so namenjeni zagotavljanju pogojev enakega obravnavanja, spodbujanju enakih možnosti in varstvu pred diskriminacijo. V to skupino se uvrščajo strategije in akcijski načrti, ki so namenjeni osebam z določeno osebno okoliščino in urejajo njihov položaj. Med politične ukrepe sodijo tudi različne ozaveščevalne kampanje, namenjene širši ali posebnim javnostim. V kategorijo političnih ukrepov uvrščamo tudi raziskave in študije.

Sprejemanje in izvajanje posebnih ukrepov skladno z ZVarD

Pogoje za sprejemanje posebnih ukrepov določa **18. člen ZVarD**, ki se glasi:

»(1) Posebne ukrepe lahko pod pogoji iz tega zakona sprejmejo državni organi, samoupravne lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil, delodajalci, vzgojno-izobraževalne institucije, gospodarski subjekti in drugi subjekti glede na naravo dela in področje delovanja na področjih iz 2. člena tega zakona.

(2) Posebni ukrepi zasledujejo legitimen cilj odprave manj ugodnega položaja oseb z določeno osebno okoliščino, utemeljen na analizah o obstoju manj ugodnega položaja, ter so potrebno in ustrezno sredstvo za odpravo takšnega položaja. Subjekti iz prejšnjega odstavka, ki sprejmejo posebne ukrepe, redno preverjajo njihovo utemeljenost oziroma upravičenost njihovega nadaljnega izvajanja. Če ugotovijo, da je cilj njihovega izvajanja dosežen, jih nemudoma prenehajo izvajati.«

Pri sprejemanju posebnih ukrepov mora pristojni organ torej slediti določbam 18. člena ZVarD, ki določa nujne zakonske pogoje takih ukrepov. Tako morajo posebni ukrepi:

1. Temeljiti na jasnih kvantitativnih in kvalitativnih analizah o dejanskem obstoju manj ugodnega položaja oseb z določeno osebno okoliščino, torej na analizah, ki utemeljujejo dejansko potrebo po odpravi manj ugodnega položaja.
2. Imeti legitimen cilj, da odpravijo manj ugoden položaj oseb z določeno osebno okoliščino.
3. Biti ustrezno in potrebno sredstvo za odpravo takega položaja, kar pomeni, da je z ukrepom dejansko mogoče doseči legitimen cilj odprave manj ugodnega položaja oseb (ustreznost), legitimnega cilja pa ni mogoče (v enaki meri) doseči z drugim, blažjim ukrepom (potrebnost).
4. Biti začasni in redno preverjani s strani zgoraj omenjenih subjektov glede upravičenosti njihovega nadaljnega izvajanja. Posebne ukrepe je treba prenehati izvajati nemudoma, ko dosežejo cilj odprave neenakega položaja oseb.

Posebni ukrepi morajo biti vedno namenjeni tistim, ki so dejansko v manj ugodnem položaju. Biti morajo upravičeni, smiselni in pravilno odmerjeni, saj lahko sicer namesto odprave diskriminacije celo povzročijo nove ali poglobijo obstoječe neenakosti.

11.2 Izvajanje splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah

Zagovornik je v okviru spremljanja stanja na področju varstva pred diskriminacijo v državi januarja 2024 izvedel poizvedbo med ministrstvi, njihovimi organi v sestavi ter nekaterimi vladnimi službami glede splošnih in posebnih ukrepov za varstvo pred diskriminacijo in spodbujanje enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti, ki so jih izvajali v letu 2023.

V skladu s 14. členom ZVarD, ki opredeljuje nosilce nalog na področju varstva pred diskriminacijo, so državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil zavezani k ustvarjanju pogojev za enako obravnavo vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino, in sicer z ozaveščanjem in spremljanjem njihovega položaja ter z ukrepi normativne in politične narave.

Pri tem je posebna obveznost naložena ministrstvom in vladnim službam, ki so v okviru svojih pristojnosti na svojem delovnem področju dolžni pripraviti predloge zadevnih ukrepov. Prvi odstavek 18. člena ZVarD med subjekti, ki lahko pod pogoji iz ZVarD izvajajo posebne ukrepe za zagotavljanje enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti, na prvem mestu navaja državne organe.

Poizvedbe glede vseh ukrepov Zagovornik izvaja vsako leto od leta 2017. Povzetke prejetih odgovorov in svoje ugotovitve o njih objavlja v svojih rednih letnih poročilih.⁴²

Zagovornik je poizvedbo o vsebinsko relevantnih ukrepih razdelil na dva sklopa, in sicer je poizvedoval po:

1. podatkih o političnih (policy) in normativnih ukrepih, namenjenih **osebam oziroma skupinam oseb z določeno osebno okoliščino** ter širši javnosti (splošni ukrepi),
2. ter (ločeno) **posebnih ukrepov** v smislu 17. in 18. člena ZVarD.

Odgovore so poslala vsa ministrstva, organi v sestavi in vladne službe.

---

⁴² Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

Tabela: Pregled splošnih in posebnih ukrepov po posameznih ministrstvih in vladnih službah v letu 2023

	Ministrstva in vladne službe (po abecednem redu)	Splošni ukrep	Posebni ukrep
1	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)	x	
2	Ministrstvo za digitalno preobrazbo (MDP)	x	
3	Ministrstvo za finance (MF)	x	x
4	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS)	x	
5	Ministrstvo za infrastrukturo (MzI)	x	
6	Ministrstvo za javno upravo (MJU)	x	
7	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)	x	x
8	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR)	x	
9	Ministrstvo za kulturo (MK)	x	x
10	Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP)		
11	Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) in Policija	x	
12	Ministrstvo za obrambo (MORS)		x
13	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE)	x	x
14	Ministrstvo za pravosodje (MP)	x	
15	Ministrstvo za solidarno prihodnost (MSP)	x	x
16	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI)	x	x
17	Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (MVI)	x	x
18	Ministrstvo za zdravje (MZ)	x	x
19	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (MZEZ)		x
20	Urad vlade za narodnosti (UN)	x	x
21	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov (UOIM)	x	x
22	Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS)	x	x

11.3 Pregled splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah

Zagovornik je iz predstavitve ukrepov izločil tiste ukrepe, ki so očitno vsebinsko neskladni z opredelitvijo posebnih ukrepov po ZvarD ali pa so časovno zastareli (ker se ne nanašajo ne leto 2023). Barvna kratica ministrstev in vladnih služb označuje področje družbenega življenja, na katerega se ukrep nanaša.

11.4 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

1. **MDDSZ** je za leto 2023 v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Resoluciji o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030, ki vsebuje cilje in ukrepe za uresničevanje enakih možnosti žensk in moških na posameznih področjih življenja v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030.
2. **MDDSZ** je poročalo tudi o izvajanju petih projektov na področju enakosti žensk in moških. Trije so bili namenjeni ozaveščanju javnosti o različnih oblikah nasilja nad ženskami (Hiša strahov, KLJUČno za lajf in »V moji koži!«), dva pa spodbujanju enakih možnosti ranljivih skupin žensk (integracija priseljenk v lokalno okolje, podporno delo z romskimi ženskami).
3. **MDDSZ** je v letu 2023 zaključilo z izvajanjem projekta »S transparentnostjo do preglednosti plačil – STEP«, ki se je ukvarjal z vprašanjem transparentnosti plačil in s tem prispeval k odkrivanju plačne vrzeli med spoloma in prepoznavanju vzrokov zanjo.
4. **MDDSZ** je poročalo tudi o projektu Opolnomočenje žensk v sodobni družbi – EWA, ki je namenjen odkrivanju vzrokov za neuravnoteženo zastopanost žensk in moških v politiki in javnem življenju.
5. **MDDSZ** je staršem novorojenčkov izplačalo solidarnostni dodatek za novorojence v višini 500 evrov v primeru, da so po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, do tega upravičeni.
6. **MDDSZ** je z novelo Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih določilo novo ureditev očetovskega in starševskega dopusta, krajšega delovnega časa ter delnega plačila za izgubljeni dohodek. Nova ureditev med drugim uvaja 60 dni neprenosljivega plačanega starševskega dopusta za vsakega starša.
7. **MDDSZ** v okviru **posebnih ukrepov** ni poročalo o relevantnih ukrepih.

11.5 Ministrstvo za digitalno preobrazbo

1. V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je **MDP** poročalo o noveli Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti, ki so jo pripravili z namenom spoštovanja načela enakopravne dostopnosti do brezplačnih usposabljanj za dvig digitalne vključenosti in geografske razpršenosti ter upoštevanja premoženjskega stanja in dejanskih digitalnih kompetenc upravičencev.
2. **MDP** ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2023.

11.6 Ministrstvo za finance

1. MF je za leto 2023 v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o povišanju meje za uveljavljanje dodatne splošne olajšave za najranljivejše pri obdavčitvi dohodkov fizičnih oseb z dohodnino.
2. MF je v okviru **posebnih ukrepov** poročalo o posebni osebni olajšavi za mlade pri obdavčitvi dohodkov fizičnih oseb z dohodnino z namenom spodbujanja vstopa v redna delovna razmerja.

11.7 Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport

1. V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je MGRT poročalo o Akcijskem načrtu za enakost spolov, ki je namenjen zagotavljanju vključujočega delovnega okolja in izboljšanju organizacijske kulture.
2. MGRT ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2023.

11.8 Ministrstvo za infrastrukturo

1. V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je MZI poročalo o Resoluciji o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa za obdobje od 2023 do 2030, v kateri je med drugimi predviden ukrep prenove postopkov projektiranja cest na način prilagajanja infrastrukturnih ureditev in ukrepov za ranljive udeležence v prometu ter izdelava smernic, ki bodo podrobneje uredile področje ranljivih udeležencev v prometu.
2. MZI ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2023,.

11.9 Ministrstvo za javno upravo

1. MJU je za leto 2023 v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o izvedbi dveh usposabljanj v okviru projekta UNICEF-ovih varnih točk.
2. MJU je poročalo tudi o izvedbi spletnih seminarjev o psihosocialnih tveganjih za varnost in zdravje pri delu, s katerimi je hotelo prispevati k zmanjšanju stigmatizacije in neenake obravnave delavk in delavcev s težavami v duševnem zdravju ter opozoriti delodajalce na pomen sprejemanja učinkovitih ukrepov na področju psihosocialnih tveganj za varnost in zdravje pri delu.
3. MJU v okviru **posebnih ukrepov** ni poročalo o relevantnih ukrepih.

11.10 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

1. V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je **MKGP** poročalo o pomoči pri delovanju nepridobitnih združenj na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja, med drugim tudi na področju izboljšanja pogojev dela in življenja kmečkih in podeželskih žensk.
2. **MKGP** je poročalo tudi o raziskovalnem projektu Medgeneracijsko sožitje na podeželju, razvoj socialne infrastrukture za preprečevanje socialne izključenosti ter blažitev socialnih pritiskov na podeželju, katerega namen je oblikovanje celostnega sistema dolgotrajne oskrbe in možnosti vključitve socialnih ukrepov v politiko razvoja podeželja s predlogi za razvoj socialne infrastrukture in storitev v skupnosti in institucijah s poudarkom na socialni kmetiji.
3. **MKGP** je izvedlo tudi raziskovalni projekt Konflikti na podeželju spodbujajo iskanje rešitev in razvoj, katerega namen je bil prepoznati ter analizirati procese in mehanizme sprememb na podeželju, ki generirajo konflikte.
4. **MKGP** je nadgradilo spletno stran nasasuperhrana.si, tako da lahko slepe osebe ustrezno razberejo vsebine na spletni strani z uporabo posebnih orodij, namenjenih slepim in slabovidnim, s prilagoditvijo slik z alternativnimi teksti ter pripravo podnapisov video vsebin za gluhe in naglušne.
5. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MKGP** poročalo o oprostivni plačila upravne takse zavezancem v slabih premoženjskih razmerah.

11.11 Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj

1. **MKRR** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o izvajanju izobraževanj za vsa posredniška telesa na temo dostopnosti in upoštevanja načel Listine EU o temeljnih pravicah in Konvencije ZN o pravicah invalidov.
2. **MKRR** ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2023.

11.12 Ministrstvo za kulturo

1. **MK** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025, katere namen je zagotavljanje vsem družbenim skupinam enakopravno sodelovanje v družbi (nediskriminatorna in vključujoča raba jezika, spoštovanje kulturne raznolikosti na ravni jezika ipd.).
2. S pomočjo javnih razpisov je **MK** sofinanciralo kulturne projekte nepridobitnih kulturnih organizacij ter kulturne projekte ustvarjalcev na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev.

3. MK je poročalo tudi o javnem razpisu za izbor operacij za večjo socialno vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture v okviru evropskega socialnega sklada v letih 2021–2023 in o javnem razpisu za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim.
4. MK je izvedlo tudi pilotni projekt za preizkušanje tehnologije za samodejno podnaslavljanje, ki bi invalidom omogočila spremljanje televizijskih programov na javnih in komercialnih televizijah.
5. MK je poročalo tudi o javnem razpisu za izbor kulturnih projektov programa, namenjenega pripadnikom nemško govoreče etnične skupine v Sloveniji. MK je neposredno pozvalo k financiranju kulturnih programov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ter pripravilo javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev v Sloveniji, s čimer se spodbuja in ohranja kulturna identiteta pripadnikov manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev.
6. MK je izvedlo javni razpis za izbor kulturnih projektov, namenjenih senzorno oviranim v njim prilagojenih tehnikah, knjig v Braillovi pisavi, zvočnih knjig in knjig v slovenskem znakovnem jeziku ter razvoj ustrezne tehnične infrastrukture, namenjene senzorno oviranim.
7. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je MK poročalo o povečanju števila digitaliziranih in spletno dostopnih arhivskih vsebin, prilagojenih potrebam pripadnikov različnih skupin invalidov.

11.13 Ministrstvo za naravne vire in prostor

1. V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja MNVP ni poročalo o izvedenih ukrepih.
2. MNVP ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2023.

11.14 Ministrstvo za notranje zadeve

1. MNZ je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o ustanovitvi evalvacijske delovne skupine za pripravo novega Zakona o varstvu javnega reda in miru, ki je ugotovila, da je treba prekršek, ki se nanaša na nestrpnost, nadgraditi na način, da bo lahko veljal kot kvalificiran prekršek za vse prekrške na področju zagotavljanja varstva javnega reda in miru, ter da je treba nadgraditi oziroma razširiti motive storilca in osebne okoliščine oškodovanca.
2. MNZ je poročalo tudi o Zakonu o nalogah in pooblastilih policije, ki ureja neposredno obravnavo pritožbene zadeve na senatu, če so bili v policijskem postopku udeleženi otroci ali mladoletniki ali pripadniki narodnostnih ali etničnih skupnosti ali manjšin ali drugih ranljivih skupin.
3. MNZ je pripravilo novelo Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj, ki sedaj širi pravico do odškodnin žrtvam kaznivih dejanj na državljane tretjih držav.

4. MNZ je poročalo tudi o pripravi strokovne podlage za izvedbo javnega razpisa za »Nadaljevanje zaščite žrtev trgovine z ljudmi ter programa njihove reintegracije v Republiki Sloveniji za obdobje 2023–2026«.
5. V okviru izvajanja preventivnega dela Policije je MNZ poročalo o nadaljevanju izvajanja projekta »ŠOLA – POT K USPEHU«, v okviru katerega se med drugim pričakuje izboljšanje varnostne situacije in uspešnejša integracija Romov.
6. MNZ je izvajalo tudi usposabljanja in izobraževanja s področja integracije načela enakosti spolov v programih Višje policijske šole.
7. MNZ je sodelovalo tudi pri pripravi Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030 in Periodičnega načrta za njeno izvajanje 2024-2025.
8. MNZ je poročalo tudi o odpravi krajevne pristojnosti za spremembo spola, s čimer se je transspolnim osebam omogočilo, da upravne postopke izvajajo na drugi upravni enoti in tako niso izpostavljeni možnosti razkritja njihove transspolnosti in posledično stigmatizaciji in diskriminaciji.
9. MNZ ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2023.

11.15 Ministrstvo za obrambo

1. V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja MORS ni poročalo o relevantnih ukrepih.
2. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MORS** poročalo o možnosti zaposlitve kandidata za vojaka z osnovnošolsko izobrazbo z obveznostjo, da se došola za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali strokovne izobrazbe, pri čemer MORS krije vse stroške izobraževanja. Namen ukrepa je, da se doprinese k dvigu izobraženosti populacije in da se kandidati za vojaka usmerijo v izobraževalni proces za poklice, ki jih potrebuje Slovenska vojska.

11.16 Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

1. **MOPE** je za leto 2023 v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Akcijskem načrtu za zmanjševanje energetske revščine.
2. **MOPE** je poročalo tudi o razvijanju modela prevoza na klic za osebe z invalidnostmi, ki bo omogočil lažjo in dopolnjeno storitev medkrajevnega linijskega potniškega prometa.
3. V sklopu projekta Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi **MOPE** sodeluje z nevladnimi organizacijami in Geodetskim inštitutom pri pregledu dostopnosti do zunanega okolja v mestnih občinah.
4. **MOPE** je poročalo tudi o periodičnem izvajanju javnega natečaja za prevoz študentov z gibalnimi oviranostmi.
5. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MOPE** poročalo o izvajanju ukrepa za prejemnike denarne socialne pomoči, ki jim je sofinanciralo stroške energije.

11.17 Ministrstvo za pravosodje

1. MP je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o sprejetju novele Kazenskega zakonika, ki sedaj posebej in kot oteževalno okoliščino obravnava nagib storitve kaznivega dejanja zaradi določene osebne okoliščine.
2. MP je poročalo tudi o ukrepih za ureditev dostopnosti v pravosodnih organih za funkcionalno ovirane osebe. Prav tako je bil v letu 2023 sprejet Akcijski načrt za odpravo ovir do leta 2025 v stavbah v uporabi pravosodnih organov.
3. S sprejetjem novele Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj, ki jo je pripravilo MP, je bil odpravljen pogoj državljanstva pri dostopu do državnih odškodnin za nasilna kazniva dejanja.
4. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti MP ni poročalo o izvedenih ukrepih.

11.18 Ministrstvo za solidarno prihodnost

1. MSP je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o organizaciji posvetov o nasilju nad starejšimi, katerih namen je bil pregled in predlogi za izboljšanje sistemskih podlag ter medsektorskega sodelovanja za ukrepanje na področju nasilja nad starejšimi. Na podlagi izsledkov je bilo ustanovljeno posebno posvetovalno telo ministra za pravice starejših.
2. MSP je poročalo tudi o prilagajanju storitev institucionalnega varstva starejšim posameznim ciljnim skupinam, med drugim za vse uporabnike z upadom kognitivnih funkcij.
3. V okviru Festivala za tretje življenjsko obdobje je MSP organiziralo in sodelovalo na okrogli mizi Staranje s pozitivnim predznakom in na okrogli mizi o poimenovanju starejših, katerih namen je bil prispevati k drugačnemu razumevanju staranja in starosti.
4. MSP je pripravilo tudi Zakon o dolgotrajni oskrbi, ki zagotavlja oskrbo po osebni meri ter med drugim določa enotno vstopno točko ter enotno ocenjevanje upravičenosti do dolgotrajne oskrbe in s tem zagotavlja enake vstopne pogoje.
5. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je MSP poročalo o preobrazbi Centra za usposabljanje, delo in varstvo Črna na Koroškem, s čimer je omogočilo sprejem dodatnih oseb, ki potrebujejo socialno in zdravstveno oskrbo.

11.19 Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije

1. MVZI je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o pripravi Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030, ki med drugimi kot cilj določa tudi zagotavljanje enakosti spolov na področju raziskav in inovacij z osmimi ukrepi.
2. MVZI je poročalo tudi o izvajanju ciljno raziskovalnega programa Etika, integriteta in enakost spolov v raziskovalnem prostoru Slovenije: med politikami in njihovo implementacijo, katerega namen je okrepiti zmogljivosti za uveljavljanje načel odgovorne znanosti na področjih etike, integritete in enakosti spolov.
3. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je MVZI poročalo o priročniku Institucionalne, zakonodajne in ozaveščevalne rešitve ter aktivnosti pri naslavljanju spolnega nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja v visokošolskih in raziskovalnih organizacijah v Sloveniji, ki je bil pripravljen v okviru ciljnega raziskovalnega projekta.

11.20 Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

1. MVI je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o pripravi Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju, na podlagi katerega se izvaja program za mlade z namenom zagotavljanja boljših pogojev za življenje, delovanje in organiziranost mladih.
2. MVI je poročalo tudi o izvedenih programih profesionalnega usposabljanja na temo zagotavljanja enakih možnosti, ozaveščanja o enakosti oziroma preprečevanja razlikovanja oziroma diskriminacije na različnih področjih.
3. MVI je nadaljevalo izvajanje ukrepa vključitve oseb z začasno zaščito v izobraževalni sistem, v okviru katerega so v letu 2023 razpoložljiva nezasedena stanovanja stanovanjskih skladov, dijaških domov, študentskih domov, Centrov šolskih in obšolskih dejavnosti in drugih primernih objektov v državni lasti začasno namenili za nastanitev oseb z začasno zaščito iz Ukrajine.
4. MVI je na podlagi Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 prilagodilo splošno in poklicno maturo za še zadnjo generacijo dijakov, ki se je šolala v zaostrenih razmerah epidemije. Prilagoditve so se med drugim nanašale na vodenje evidence elektronskih vpogledov v izpitno dokumentacijo, ugovor, vračilo, imenovanja in sestave šolske izpitne komisije, pripravo izpitnih listkov, naloge nadzornih učiteljev ipd.
5. MVI je poročalo tudi o spremembi Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva, na podlagi katere so lahko srednje šole sistemizirale dodatno število strokovnih delavcev na delovnem mestu svetovalnega delavca, vezano na koordinacijo dela z dijaki priseljenci.
6. Z Odredbo o sprejetju prenovljenih izobraževalnih programov je MVI prenovil programa izobraževanja za računalnikarja in tehnika računalništva, ki sta prilagojena za gluhe in naglušne dijake in se na narodno mešanem območju izvajata tudi v italijanskem jeziku.
7. MVI je sofinanciralo tudi dejavnosti vrtcev in osnovnih šol z romskimi otroki in učenci ter nadgradilo strategijo vzgoje in izobraževanja Romov za obdobje 2021–2030.

8. MVI je poročalo tudi o subvenciji za oskrbnino v dijaškem domu za družine z več dijaki ter o subvencioniranju šolske prehrane za učence in dijake iz ranljivejših družin.
9. MVI je nadgradilo projekt Skupaj za znanje in vzpostavilo večnamenske romske centre z namenom dvigovanja socialnega in kulturnega kapitala romskih otrok ter ozaveščanja staršev Romov o pomenu izobraževanja.
10. MVI je izvedlo analizo dela romskih pomočnikov v vrtcih in v osnovnih šolah, ki bo rabila za pripravo smernic dela romskih pomočnikov.
11. MVI je poročalo tudi o izvedbi projekta Instrumentarij za merjenje sporazumevalne zmožnosti romskih otrok v romskem jeziku, katerega namen je bil pridobiti osnovni vpogled v jezikovno zmožnost otrok v predšolskem obdobju in v prvi triadi osnovne šole.
12. MVI izvaja tudi poskusni projekt Sveta Evrope: Vključevanje romskih otrok v izobraževanje – preizkušanje večjezičnih pristopov, katerega namen je preizkusiti nove pristope k vključevanju romskih otrok in mladostnikov v izobraževanje in s tem vplivati na dvig njihovega učnega uspeha.
13. MVI je poročalo tudi o usmeritvah, pripomočkih in orodjih ter usposabljanjih in izobraževanjih, ki so na voljo vzgojno-izobraževalnim zavodom pri prepoznavanju in preprečevanju medvrstniškega nasilja in nasilja v družini.
14. Na podlagi Zakona o višjem strokovnem izobraževanju MVI študentom s posebnimi potrebami zagotavlja potrebno dodatno opremo in strokovno pomoč v skladu z normativi za financiranje višjih strokovnih šol.
15. MVI je poročalo o spremembi Pravilnika o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, s katero se širi polje pravic za otroke s posebnimi potrebami v obliki dodatne strokovne pomoči za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj in kot svetovalna storitev, ki se lahko kot izjema dodeli tudi otrokom, usmerjenim v prilagojene izobraževalne programe.
16. S spremembo Pravilnika o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami je MVI dodalo nove možne prilagoditve načina opravljanja mature.
17. MVI je poročalo o spremembi Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami na način ureditve pomoči za gluhe in gluhoslepe in prilagoditve učbenikov skladno z izboljšanimi normativi.
18. MVI je poročalo tudi o spremembi Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnih programov na področju srednjega šolstva, s katero se gluhim, naglušnim in gluhoslepim dijakom, ki se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku, izvaja tolmačenje v obsegu ur, kot ga določi strokovna skupina v individualiziranem programu, učitelj ali vzgojitelj za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku ali tolmač slovenskega znakovnega jezika.
19. S spremembo Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje je MVI za otroke z avtističnimi motnjami določilo poseben normativ, in sicer so lahko v oddelku prilagojenega programa največ štiri otroci. Če je v oddelku šest otrok z avtističnimi motnjami, se v delo vključi še tretji strokovni delavec.

20. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MVI** poročalo o finančni podpori mladinskim programom in programom za mlade.
21. **MVI** je izvedlo javni razpis za izvajanje programa usposabljanja za mladinske delavce s področja prekarnosti, informiranja mladih, organizacij v mladinskem sektorju in javnosti o problemu prekarnosti med mladimi in izvajanja pilotnih projektov na lokalni ravni v obeh kohezijskih regijah.
22. **MVI** je nadaljevalo izvajanje projekta nastanitve mladoletnikov brez spremstva v dijaškem domu Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna.
23. **MVI** je poročalo tudi o zamrznitvi cen šolske malice za učence in dijake ter zamrznitvi cen oskrbnine za dijake v dijaških domovih z namenom izboljšanja socialne varnosti ranljivih skupin.
24. **MVI** je razpisalo krajše 240-urne programe v vrtcih, s katerimi omogočajo vključenost v predšolske programe tudi tistim predšolskim otrokom, ki leto pred vstopom v osnovno šolo še niso bili vključeni v vrtec.
25. **MVI** je zaključilo z izvajanjem projekta ELADINA – Early Language Development in Nature (2020–2023), ki je namenjen izmenjavi dobrih praks in oblikovanju novih pristopov na področju zgodnjega učenja jezika v naravi za starostno obdobje 3 do 7 let.
26. **MVI** je poročalo tudi o izvajanju projektov, katerih namen je usposobiti zaposlene za ustvarjanje dobre šolske in razredne klime, odzivanju na nasilje, spolno izkoriščanje in spolne zlorabe otrok.

11.21 Ministrstvo za zdravje

1. **MZ** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o ponujanju alternativnih načinov dostopnosti do storitev na portalu in mobilni aplikaciji zVEM, in sicer tudi po telefonu in osebno.
2. **MZ** je poročalo tudi o Resoluciji o Nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025, s katero želi država izboljšati prehranske in gibalne navade prebivalcev od zgodnjega obdobja življenja do pozne starosti.
3. **MZ** je pripravilo Nacionalno strategijo preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV 2017–2025, katere namen je manj novih okužb s HIV, ki bodo zgodaj odkrite in uspešno zdravljene, manj novih okužb s HIV med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi, odprava okužb s HIV, prenesenih z matere na otroka, ter odprava stigmatizacije in diskriminacije oseb s HIV.
4. **MZ** je pripravilo tudi Resolucijo o nacionalnem programu na področju prepovedanih drog 2023–2030, ki ima za cilj zmanjšati in omejiti tveganja in škodo, ki jo posamezniku, družini in družbi povzroča raba prepovedanih drog. Eden izmed ključnih ciljev na področju zmanjševanja škode zaradi uporabe prepovedanih drog je nadgradnja programov zmanjševanja škode zaradi uporabe prepovedanih drog za ranljive skupine uporabnikov, kot so brezdomni, LGBT, mladi, starejši, ženske, romska skupnost.

5. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MZ** poročalo o aktivnostih za pomoč ženskam in materam s težavami na področju odvisnosti od prepovedanih drog (socialna reaktivacija, zmanjševanje škode pri aktivnih uporabnicah in vsakodnevno nudenje storitev, dejavnosti in aktivnosti).

11.22 Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve

1. Zagovornik je prejel odgovor MZZ na poizvedbo o **splošnih ukrepih** za spodbujanje enakega obravnavanja, vendar je v pregled vključil predvsem splošne ukrepe za zaposlene znotraj ministrstva.
2. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MZZ** poročalo o zagotavljanju po spolu uravnoteženega nabora opazovalcev volitev v primeru, da je prijav več, kot je razpisanih mest, ter ob upoštevanju enakovrednega izpolnjevanja pogojev.
3. **MZZ** je poročalo tudi o aktivnostih pri pripravi Strategije feministične zunanje politike s poudarkom na enakosti spolov in nediskriminaciji na podlagi spola.

11.23 Urad vlade za narodnosti

1. **UN** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročal o spremljanju uresničevanja in uresničevanju Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2021–2030 (NPUR 2021–2030).
2. **UN** je poročal tudi o sofinanciranju radijskih in televizijskih programov za romsko skupnost. Informacije o pripravi in izvajanju RTV-programov za romsko skupnost urad pogosto dobi tudi »s terena«, od predstavnikov oziroma organizacij romske skupnosti.
3. Svet romske skupnosti Republike Slovenije predstavlja interese romske skupnosti v razmerju do državnih organov, njegovo delovanje pa se financira iz državnega proračuna. **UN** delovanje Sveta in porabo dodeljenih finančnih sredstev spremlja prek poročil Sveta na podlagi letne pogodbe o sofinanciranju v posameznem proračunskem letu.
4. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **UN** poročal o ustanovitvi ad hoc delovne skupine za spremljanje problematike begov mladoletnih otrok v škodljiva okolja in prisilnih porok v romski skupnosti.
5. **UN** je o možnostih sofinanciranja gradnje neprofitnih stanovanj in zagotavljanja bivalnih enot po programih Stanovanjskega sklada Republike Slovenije, javnega sklada, ter nudenja strokovne pomoči občinam informiral občine, v katerih živijo Romi, ter zainteresirano romsko prebivalstvo.
6. **UN** je poročal tudi o podpori dejavnostim organizacij romske skupnosti za izboljšanje položaja Romov in prepoznavanja romske skupnosti kot sestavnega dela slovenske družbe ter dejavnostim, usmerjenim v preprečevanje diskriminacije in odpravljanje predsodkov in stereotipov do Romov na lokalni ravni s poudarkom na romskih ženskah, deklicah, mladih in starejšem romskem prebivalstvu.
7. **UN** je izvajal tudi projekte Nacionalne platforme za Rome (SIFOROMA6), katerih namen je krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa z namenom učinkovitejšega izvajanja ukrepov na lokalni ravni, nudenja podpore občinam in krepitev povezovanja in sodelovanja vseh deležnikov v okoljih, kjer živijo pripadnice in pripadniki romske skupnosti.

11.24 Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov

1. UOIM je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročal o pripravi Uredbe o načinu zagotavljanja ustrezne nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva.
2. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je UOIM poročal o projektu PATS – informiranje žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja po spolu ter standardnih operativnih postopkih za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola nad osebami, ki so obravnavane po določbah Zakona o mednarodni zaščiti.
3. UOIM je na podlagi sporazuma za standardne operativne postopke, ki so jih podpisale različne organizacije in ki vključujejo načrt za preprečevanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter ukrepanje za pomoč žrtvam, ustanovil strokovno skupino z namenom, da načrtuje in izvaja potrebno strokovno pomoč.
4. UOIM je poročal tudi o ukrepu izvajanja psihosocialne podpore in aktivnosti, namenjene preprečevanju in odzivu na nasilje po spolu v Sloveniji.
5. V okviru UOIM se je izvajal tudi javno veljavni program, katerega namen je opolnomočenje mladoletnih otrok brez spremstva za vključevanje v izobraževanje odraslih in s tem lažjo integracijo v družbo.
6. UOIM je poročal tudi o izvajanju ukrepa, ki zajema psihiatrično pomoč za prosilce za mednarodno zaščito, ki so nastanjeni v azilnem domu in njegovih izpostavah. Ta se izvaja s pomočjo prevajalcev.
7. V okviru UOIM se je izvajal tudi program Začetna integracija priseljencev, ki zajema izvajanje enotnega programa učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe.
8. V Ljubljani in Mariboru se je v okviru UOIM izvajala pomoč pri integraciji oseb z mednarodno zaščito pri urejanju vsakodnevnih situacij, spremljanju po institucijah in zagotavljanju prevajalcev.
9. Psihosocialna pomoč se je v okviru UOIM izvajala tudi osebam z začasno zaščito iz Ukrajine.

11.25 Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

1. USZS je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročal o izvedbi dveh javnih razpisov, in sicer za finančno podporo avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu ter finančni podpori Slovincem po svetu.
2. USZS je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti poročal o repatriaciji iz Bolivarske republike Venezuele. Gre za postopek priseljevanja Slovencev v domovino iz držav, za katere se ugotovi, da so v hudi gospodarski in politični krizi.

12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST

12.1 Pravna podlaga in pomen raziskav za delo Zagovornika

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) ima v skladu s prvo alinejo 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) nalogo in pooblastilo opravljati neodvisne raziskave, katerih namen je ugotavljati položaj oseb z določeno osebno okoliščino. Rezultat katere koli vrste analitskega oziroma raziskovalnega dela v zvezi z diskriminacijo so podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih (*equality data*).

Zagovornik svoje raziskovalne aktivnosti in povezano tudi spremljanje splošnega stanja na področju varstva pred diskriminacijo v državi (šesta alineja 21. člena ZVarD) izvaja na treh zahtevnostnih ravneh:

- Na ravni posebnih poročil, kadar je cilj opisati položaj izbrane skupine ljudi z določeno osebno okoliščino, praviloma na enem izmed področij življenja, kot jih opredeljuje ZVarD. Zagovornik na podlagi 22. člena ZVarD s posebnimi poročili poroča Državnemu zboru o svojem delu in ugotovitvah o obstoju diskriminacije posameznih skupin oseb z določeno osebno okoliščino.
- Na ravni raziskav, kadar je cilj s pomočjo znanstvenih orodij pridobiti kompleksnejši uvid v določen družbeni problem (npr. odnos javnosti do družbenih skupin z določeno osebno okoliščino).
- Na ravni analiz, kadar razčlenjuje in prepoznava ključne značilnosti manj obsežnega ali bolj konkretnega vprašanja, povezanega z diskriminacijo.

Podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih so katere koli informacije, ki jih je mogoče uporabiti za opisovanje in analizo dejanskega stanja v družbi. Informacije so lahko kvantitativne ali kvalitativne, iz njih je mogoče sklepati o obsegu neenakopravnosti, neenaki obravnavi in neenakih možnostih, njihovih učinkih ali vzrokih. Viri podatkov so lahko popisi prebivalstva, upravni registri, ankete gospodinjstev in posameznikov, raziskave, ankete javnega mnenja, ki razkrivajo vrednote in stališča prebivalstva, podatki o obravnavanih primerih diskriminacije, situacijsko testiranje diskriminacije, spremljanje raznolikosti pri delodajalcih in ponudnikih storitev, pa tudi kvalitativne raziskovalne strategije, kot so študije primerov, poglobljeni in strokovni razgovori itn.⁴³

Kakovostni in zanesljivi podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnosti so bistvenega pomena za učinkovito varstvo pred diskriminacijo in spodbujanje enakega obravnavanja ter za opredelitev trendov na teh področjih.

Pomanjkanje raziskav in podatkov o obstoju diskriminacije in dejanski neenakopravnosti, neenaki obravnavi in neenakih možnostih pomeni, da ne moremo v celoti razumeti vzrokov, obsega in značilnosti diskriminacije. Posledično pa je oteženo tudi oblikovanje in izvajanje ukrepov ter politik varstva pred diskriminacijo. Zgolj s pridobivanjem kakovostnih podatkov in ugotovitev neodvisnih raziskav, ki dajo nepristransko in realno sliko o stanju diskriminacije, je mogoče zasnovati ukrepe in zakonodajne rešitve, ki zagotavljajo enako obravnavo vseh.

⁴³ Definicija podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih je povzeta po publikaciji Evropske komisije (2016) *European Handbook on Equality Data*, str. 15. Dostopno na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cd5d60a3-094d-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en>.

O pomembnosti sistematičnega in celovitega zagotavljanja dostopa do podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih Slovenijo opozarjajo tudi mednarodni nadzorni mehanizmi.⁴⁴ Ti poudarjajo pomanjkanje verodostojnih, razčlenjenih podatkov o posameznih skupinah oseb z določeno osebno okoliščino, v povezavi s tem pa tudi pomanjkanje relevantnih raziskav.

Potreba po izboljšanju zbiranja zanesljivih in primerljivih podatkov na evropski in nacionalni ravni je bila poudarjena tudi v številnih pobudah Evropske unije (EU), vključno s Strategijo za enakost spolov 2020–2025, Strategijo za enakost LGBTIQ 2020–2025, Strateškim okvirom EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov 2020–2030 in Akcijskim načrtom za boj proti rasizmu 2020–2025.⁴⁵

Kakovostni in zanesljivi podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih so potrebni predvsem zaradi:⁴⁶

1. Spremljanja in nadzora uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. ZVarD v šesti alineji 21. člena nalaga Zagovorniku spremljanje splošnega stanja v državi na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami. Dosledno izvajanje te naloge je za Zagovornika brez ustreznih podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih skorajda nemogoče in lahko temelji zgolj na parcialni in nereprezentativni sliki dejanskega stanja, pri čemer izstopajo nekatere skupine oseb z določeno osebno okoliščino (npr. spolna identiteta, veroizpoved, etnična pripadnost, spolna usmerjenost), o položaju katerih praktično ni podatkov. Odsotnost teh podatkov onemogoča tudi spremljanje izvajanja mednarodnih obveznosti Slovenije po številnih konvencijah o človekovih pravicah v okviru različnih mednarodnih mehanizmov pod okriljem Organizacije združenih narodov in Sveta Evrope.
2. Oblikovanja in izvajanja javnih politik varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti. V skladu s 14. členom ZVarD morajo državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil na svojem področju, v okviru svojih pristojnosti ustvarjati pogoje za enako obravnavanje vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino, z ozaveščanjem in spremljanjem položaja na tem področju ter z ukrepi normativne in politične narave.
3. Sprejemanja in izvajanja posebnih ukrepov za zagotavljanje enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti. V skladu s 17. in 18. členom ZVarD lahko akterji javnega in zasebnega sektorja sprejemajo posebne ukrepe, s katerimi se zagotovi ugodnejša obravnava oseb ali skupin oseb, ki so pri dostopu do določenih pravic v manj ugodnem položaju. Taki ukrepi morajo biti v skladu z zakonskimi določbami utemeljeni na analizah, njihovo izvajanje se mora redno spremljati, prav tako pa se morajo ukrepi prenehati izvajati, ko dosežejo svoj cilj. Pomanjkanje kakovostnih podatkov o enakosti onemogoča Zagovorniku, da bi državnim subjektom v skladu z ZVarD priporočil sprejemanje ustreznih posebnih (in drugih) ukrepov.

⁴⁴ Na primer: Priporočilo 26. f) zaključnih ugotovitev Odbora o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk v sedmem poročilu za Slovenijo (2023), Concluding observations on the seventh periodic report of Slovenia, Committee on the Elimination of Discrimination against Women (2023). Dostopno na: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolNo=CEDAW%2FCO%2F7&Lang=en.

⁴⁵ Več informacij o delu Evropske komisije na tem področju je dostopnih na: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination-0/equality-data-collection_en.

⁴⁶ Podrobnejša analiza razlogov za potrebo po podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih v: Evropska komisija (2016) European Handbook on Equality Data, str. 19–22. Dostopno na: https://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?action=display&doc_id=43205.

4. Ugotavljanja in dokazovanja posredne diskriminacije. Posredna diskriminacija v smislu drugega odstavka 6. člena ZVarD obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je, ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe. To je v skladu s pravom EU, ki izrecno določa, da lahko nacionalna zakonodaja opredeli, da se obstoj posredne diskriminacije ugotavlja tudi na podlagi statističnih podatkov.⁴⁷

V letu 2023 je Zagovornik izdal tri posebna poročila:

1. Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi;
2. Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane in
3. Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane.

V letu 2023 je Zagovornik izvedel dve neodvisni raziskavi:

4. Raziskavo o diskriminaciji na področju zdravstvenega varstva in
5. Raziskavo o diskriminaciji in zagotavljanju enakih možnosti ljudem z invalidnostmi na področju zaposlovanja in dela.

V letu 2023 je Zagovornik izvedel pet obsežnejših analiz:

6. Poznavanje Zagovornika in protidiskriminacijske zakonodaje med javnimi uslužbenci na lokalni ravni;
7. Pregled uresničevanja Sklepnih ugotovitev in priporočil Odbora Združenih narodov glede uresničevanja pravic oseb z invalidnostmi v Sloveniji;
8. Dostopnost taksijev prevozov za osebe, ki uporabljajo invalidski voziček;
9. Ustreznost prevoda Konvencije o pravicah invalidov v slovenski jezik v primerjavi z angleškim izvirnikom in
10. Pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2022 po osebnih okoliščinah z vidika pristojnosti Zagovornika načela enakosti.

---

⁴⁷ Kot na primer uvodna izjava št. 15 Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost.
Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A32000L0043>.

12.2 Posebna poročila

12.2.1 Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi

Ljudem z invalidnostmi⁴⁸ morajo biti zagotovljene enake možnosti pri dostopu do dobrin in storitev na različnih področjih družbenega življenja, na primer pri vzgoji in izobraževanju, zdravstvenem in socialnem varstvu, delu in zaposlovanju, umetnosti in kulturi. Po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov⁴⁹ (ZIMI) je treba za ljudi z invalidnostmi zagotoviti prilagoditve objektov v javni rabi najpozneje do 11. decembra 2025.

V okviru priprave tega posebnega poročila so bile s poizvedbo (spletno anketo) zbrane informacije o tem, kakšna je ocena predstavnikov javnih organov in ustanov, za katere so neposredno pristojne država in lokalne skupnosti, glede dostopnosti objektov v javni rabi.

Posebno poročilo:

1. podaja okvirno oceno stanja nedostopnosti določenih vrst objektov v javni rabi;
2. opiše ključne ovire pri zagotavljanju dostopnosti objektov v javni rabi, kot izhaja iz ocen sodelujočih v poizvedbi;
3. vsebuje priporočila pristojnim organom z namenom izboljšanja dostopnosti objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi in s tem izboljšanja njihovega položaja glede dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti.

Informacije o dostopnosti je bilo na podlagi samoocen odgovornih v posameznih institucijah in organih mogoče zbrati zaradi dobrega in velikega odziva naslovnikov Zagovornikove poizvedbe. Na anketo se je odzvalo skupaj 2.217, v celoti pa je vprašalnik izpolnilo 1.645 naslovnikov. Velik odziv kaže na zavedanje o pomenu enakega dostopa do javno dostopnih prostorov osebam z invalidnostmi.

Iz odgovorov 1.645 anketirancev oziroma njihovih ocen se pri zagotavljanju dostopnosti objektov v javni rabi pokaže, da razmeroma velik delež objektov v javni rabi ni dostopen ljudem z invalidnostmi. Kar vsak četrti anketiranec ocenjuje, da do zakonsko določenega roka 11. decembra 2025 gradbenih prilagoditev objektov v svoji pristojnosti ne bo zagotovil, še večji delež objektov ne bo prilagojen niti s tehničnimi prilagoditvami. Posebej problematično je stanje prilagoditev objektov v javni rabi z zvočnimi in svetlobnimi indikatorji ter s pisnimi informacijami. Anketiranci ocenjujejo, da do 11. decembra 2025 ne bodo zagotovili teh treh vrst prilagoditev v več kot polovici objektov v njihovi pristojnosti. Prilagoditve s pisnimi informacijami je mogoče doseči brez večjih finančnih vložkov.

Do zakonskega roka 11. decembra 2025 kar četrtnina objektov v javni rabi ne bo dostopna za gibalno ovirane. Ob tem 62 odstotkov objektov v javni rabi ne bo imelo zvočnih indikatorjev, 64 odstotkov ne bo imelo svetlobnih indikatorjev in 57 odstotkov ne bo imelo pisnih informacij.

⁴⁸ Zagovornik uporablja izraz invalid, kadar se ta neposredno nanaša na področno zakonodajo. Sicer pa Zagovornik uporablja izraz »oseba/ljudje z invalidnostmi«, ki je opisovalen in sledi izvorni terminologiji Konvencije o pravicah invalidov (MKPI). Invalidnost je dejstvo, opisuje stanje oviranosti in ne lastnosti teh ljudi.

⁴⁹ Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. [94/10](#), [50/14](#) in [32/17](#)).

Razlogov za razmeroma slabo stanje glede zagotavljanja dostopnosti objektov v javni rabi je več:

1. Več anketirancev je v svojih pisnih pojasnilih k anketi kot oviro za zagotavljanje dostopnosti objektov v javni rabi navedlo pomanjkanje finančnih sredstev oziroma financiranja s strani lokalnih skupnosti, države ali drugih pristojnih deležnikov.
2. Nekateri so poudarili, da jim prilagajanje objektov onemogočajo oziroma otežujejo predpisi s področja varstva kulturne dediščine.
3. Kot izhaja iz dodatnih pojasnil in odzivov anketirancev, je težava tudi razmeroma slabo poznavanje Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (in druge področne zakonodaje) ter s tem povezanih njihovih zakonskih obveznosti.
4. Velik delež anketirancev ne pozna svojih dolžnosti glede zagotavljanja dostopnosti objektov za ljudi z invalidnostmi.
5. Iz nekaterih pojasnil anketirancev izhaja tudi, da sicer imajo interes izboljšati dostopnost objektov v njihovi pristojnosti, vendar ne vedo, kje in kako poiskati informacije v smislu svetovanja in podpore pri pripravi projektov za izvedbo teh prilagoditev. Zavezanec po ZIMI so namreč zelo različni, gre za velike državne ali lokalne organe in ustanove in tudi za manjše, ki imajo na voljo tudi manj finančnih in drugih virov ter kompetenc.

Zagovornik je na področju zakonodaje prepoznal več pomanjkljivosti. Čeprav ZIMI določa skrajne roke za prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi, na tem področju ne določa inšpekcijske pristojnosti.

Zagovornik je zato Ministrstvu za naravne vire in prostor (MNVP) priporočil, naj pripravi predlog spremembe Gradbenega zakona (GZ) tako, da bo vključeval končni rok za obvezno primerno prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi iz 38. člena ZIMI ter nedvoumno določil pristojnost inšpekcije in globe v primeru kršitev (kot je to že urejeno za gradnjo novih objektov). MNVP je v odgovoru na priporočilo pojasnilo, da GZ ni treba dopolnjevali, ker Gradbena inšpekcija pri opravljanju nadzora že uporablja tudi določila ZIMI. Zagovornik bo lahko prakso inšpektorata celovito preveril po izteku roka po ZIMI, t. j., po 11. decembru 2025.

Zagovornik je priporočila izdal tudi Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvu za kulturo in Vladi.

Posebno poročilo je bilo obravnavano na seji Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide 11. januarja 2024, na seji Komisije Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti pa 29. februarja 2024.

Celotno posebno poročilo je dostopno na spletni strani Zagovornika.⁵⁰

Podatki iz analize kažejo, da prepuščanje tega procesa spontanemu delovanju ni zagotovilo za celovito odpravo ovir. Če k prenovi javnih objektov država ne bo pristopila organizirano, v zakonskem roku ne bomo dosegli zadanih ciljev in ne bomo uresničili zavez in mednarodnih obveznosti, ki smo jih kot država pred 15 leti s pristopom k MKPI obljubili ljudem z invalidnostmi.

⁵⁰ Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/posebna-porocila/>.

12.2.2 Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane

ZVarD določa varstvo vsakega posameznika pred diskriminacijo, ne glede na njegove osebne okoliščine. Tako je prepovedana tudi diskriminacija na podlagi osebne okoliščine invalidnosti. Varstvo pred diskriminacijo je v skladu z ZVarD zagotovljeno na različnih področjih družbenega življenja; med te sodi tudi dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti.

Ljudem z invalidnostmi morajo biti zagotovljene enake možnosti pri dostopu do prevoza v cestnem prometu. Slaba dostopnost ali nedostopnost javnega prevoza za ljudi z invalidnostmi pomeni, da jim je odvzeta možnost do izobraževanja, zaposlitve, dostopa do zdravstvenih storitev, prostočasnih aktivnosti in splošne vključenosti v družbo.

ZIMI nalaga državi obveznost, da pri upravljanju gospodarske javne službe zagotovi javni linijski prevoz potnikov v cestnem prometu⁵¹ (javni avtobusni prevoz) tako, da izvajalci opravljajo prevoz v okviru javnih služb z avtobusi, ki so dostopni gibalno in senzorno oviranim. Po ZIMI se je rok za primerno prilagoditev avtobusov, da bi bili dostopni tudi ljudem z gibalnimi oviranostmi, iztekel 11. decembra 2020.

V okviru priprave tega posebnega poročila je Zagovornik zbral informacije o tem, ali je javni avtobusni prevoz prilagojen gibalno oviranim, kot to določa zakonodaja.

Iz informacij, ki jih je Zagovornik prejel od pristojnega ministrstva ter področnih nevladnih organizacij, izhaja, da javni avtobusni prevoz kljub zakonski obvezi ni dostopen za gibalno ovirane.

Namen posebnega poročila je bil opozoriti na pomen oblikovanja, sprejetja in doslednega izvajanja predpisov, ki preprečujejo diskriminatorno obravnavo ljudi z invalidnostmi, in pospešiti izvajanje ukrepov za uresničevanje njihove pravice do enake dostopnosti do javnega prevoza v cestnem prometu.

Zagovornik je na podlagi ugotovitev poročila izdal več priporočil Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo.

Posebno poročilo je bilo obravnavano na seji Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide 28. avgusta 2023 in na seji Odbora Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide 15. septembra 2023.

Celotno posebno poročilo je dostopno na spletni strani Zagovornika.⁵²

Država je po ZIMI dolžna organizirati gospodarsko javno službo javnega linijskega prevoza potnikov tako, da izvajalci opravljajo prevoz z avtobusi, ki so dostopni ljudem z gibalnimi oviranostmi. Zakonski rok za prilagoditev takega prevoza se je iztekel že 11. decembra 2020. Medkrajevni avtobusi so še danes praktično nedostopni za gibalno ovirane ljudi.

⁵¹ Javni linijski prevoz potnikov v cestnem prometu je prevoz, ki se opravlja na določenih relacijah, po vnaprej določenem voznem redu, ceni in splošnih prevoznih pogojih (17. točka prvega odstavka 3. člena Zakona o prevozih v cestnem prometu).

⁵² Dostopno na: <https://www.zagovornik.si/posebna-porocila/>.

12.2.3 Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane

Namen posebnega poročila je bil povečati dostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane, opozoriti na pomen oblikovanja, sprejetja in doslednega izvajanja predpisov, ki preprečujejo diskriminatorno obravnavo ljudi z invalidnostmi, in pospešiti izvajanje ukrepov za uresničevanje njihove pravice do zagotovljene dostopnosti javnega prevoza v cestnem prometu.

ZVarD določa varstvo vsakega posameznika pred diskriminacijo, ne glede na njegove osebne okoliščine. Tako je prepovedana tudi diskriminacija zaradi osebne okoliščine invalidnosti. Varstvo pred diskriminacijo je v skladu z ZVarD zagotovljeno na vseh področjih družbenega življenja, tudi pri dostopu do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti.

Ljudem z invalidnostmi morajo biti zagotovljene enake možnosti pri dostopu do prevoza v javnem cestnem in železniškem prometu. Zaradi slabe dostopnosti ali nedostopnosti javnega prevoza je ljudem z invalidnostmi odvzeta možnost do izobraževanja, zaposlitve, dostopa do zdravstvenih storitev, prostočasnih aktivnosti in splošne vključenosti v družbo.

ZIMI nalaga državi obveznost, da pri upravljanju gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v cestnem prometu⁵³ (javni avtobusni prevoz) zagotovi tako, da izvajalci opravljajo prevoz v okviru javnih služb z avtobusi, ki so dostopni gibalno in senzorno oviranim. Po ZIMI se je rok za primerno prilagoditev avtobusov, da bi bili dostopni tudi ljudem s senzornimi oviranostmi invalidnostmi, iztekel 11. decembra 2020.

Zagovornik je v tem poročilu predstavil ugotovitve glede dostopnosti medkrajevnega avtobusnega prevoza senzorno oviranim. Iz zbranih informacij sklepa, da je javni medkrajevni avtobusni prevoz senzorno oviranim večinoma nedostopen.

Ključni zaznani izzivi, kot izhaja iz odgovorov nevladnih organizacij, so:

1. Informacije o prihodih in odhodih avtobusov ter o cenah na spletu ali v mobilnih aplikacijah so nedostopne.
2. Postajališča so gradbeno in tehnično neprilagojena, avtobusi pa so pomanjkljivo ali neprimerno opremljeni s pisnimi, taktilnimi in zvočnimi označbami.
3. Nekateri vozniki avtobusov odklanjajo vožnjo senzorno oviranim s psi vodniki ali pa jim hočejo dodatno zaračunati za prevoz psa vodnika.
4. Po spremembi Zakona o prevozih v cestnem prometu osebni spremljevalci med spremljanjem ljudi z invalidnostmi v javnem prevozu niso več upravičeni do brezplačne vožnje, kar je za ljudi z invalidnostmi dodatno finančno breme.

Po mnenju nevladnih organizacij, ki so sodelovale v Zagovornikovi poizvedbi, je treba izboljšati dostopnost informacij o voznih redih, cenikih in drugih pomembnih podatkih o prevozu na spletnih straneh in aplikacijah. Kaže se potreba po gradbenem in tehničnem prilagajanju avtobusnih postaj in avtobusov s taktilnimi oznakami, z zvočnimi najavami in berljivimi kontrastnimi napisi, pa tudi z drugo tehnično opremo (npr. indukcijsko zanko). Pomembno vlogo ima pri omogočanju dostopnega in varnega prevoza senzorno oviranim osebni spremljevalec, zato se kaže potreba po finančni dostopnosti prevoza tudi zanje.

⁵³ Javni linijski prevoz potnikov v cestnem prometu je prevoz, ki se opravlja na določenih relacijah, po vnaprej določenem voznem redu, ceni in splošnih prevoznih pogojih (17. točka prvega odstavka 3. člena Zakona o prevozih v cestnem prometu).

Pristojno Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo je na poizvedbo Zagovornika pojasnilo, da je bila leta 2022 ustanovljena posebna Družba za upravljanje javnega potniškega prometa, ki bo prevzela skrb tudi za izvajanje zakonskih zavez glede dostopnosti javnega potniškega prometa. Ministrstvo navaja, da med drugim načrtuje⁵⁴ prenovno »osrednjega informacijskega sistema za podporo integriranemu javnemu potniškemu prometu. Objavljena poizvedba vsebuje tudi vprašanja, ki se nanašajo na tehnične rešitve za različne vrste invalidnosti, med drugim tudi za senzorno ovirane osebe«. Prenovljen informacijski sistem bo predvidoma vzpostavljen v začetku leta 2025.⁵⁵

Na podlagi pojasnil pristojnega ministrstva in odgovorov nevladnih organizacij glede dostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane je Zagovornik izdal Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo več priporočil.

Posebno poročilo je bilo obravnavano na seji Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide 11. januarja 2024, na seji Komisije Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti pa 29. februarja 2024.

Celotno posebno poročilo je dostopno na spletni strani Zagovornika.⁵⁶

Država je po ZIMI dolžna organizirati gospodarsko javno službo javnega linijskega prevoza potnikov tako, da izvajalci opravljajo prevoz z avtobusi, ki so dostopni ljudem s senzornimi oviranostmi. Zakonski rok za prilagoditev takega prevoza se je iztekel že 11. decembra 2020. Medkrajevni avtobusi so še vedno praktično nedostopni za senzorno ovirane ljudi.

S tem kot družba kažemo brezobziren odnos do pravice ljudi z invalidnostmi do svobodnega gibanja in zavestno kršimo zakonodajo.

⁵⁴ Dostopno na: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/povabilo-k-sodelovanju-pri-predhodnem-preverjanju-trga-prenova-osrednjega-informacijskega-sistema-za-podporo-integriranemu-javnemu-potniškemu-prometu-v-republiki-sloveniji/>.

⁵⁵ Odgovor Ministrstva za okolje, podnebje in energijo 23. oktobra 2023 na poizvedbo Zagovornika glede dostopnosti prevoza v cestnem prometu za senzorno ovirane (0709-48/2023/34).

⁵⁶ Dostopno na: <https://www.zagovornik.si/posebna-poročila/>.

12.3 Neodvisni raziskavi

12.3.1 Javnomenjska raziskava: Diskriminacija na področju zdravstvenega varstva

Zagovornik je v letu 2023 v sodelovanju z zunanjim izvajalcem opravil reprezentativno javnomnenjsko raziskavo o diskriminaciji na področju zdravstvenega varstva. Namen raziskave je bil preveriti stališča in izkušnje prebivalcev Slovenije o zdravstvu in diskriminaciji v zdravstvu v Sloveniji.

Raziskovalna metoda je bila kombinacija računalniško podprtega telefonskega anketiranja in računalniško podprtega spletnega anketiranja. V raziskavo, ki je potekala oktobra 2023, sta bili zajeti 1.002 osebi v starosti med 18 in 75 let. Vzorec je reprezentativen po spolu, starosti, regiji in izobrazbi. To pomeni, da lahko rezultate raziskave iz vzorca posplošimo na celotno prebivalstvo Slovenije. Večina (75 odstotkov) prebivalcev Slovenije ima izbranega splošnega zdravnika v javni ustanovi.

V nadaljevanju sledi povzetek nekaterih ključnih izsledkov raziskave.⁵⁷

1. Mnenje o zdravju in zdravstvu

Večina prebivalcev Slovenije zaupa svojemu splošnemu zdravniku⁵⁸ (74 odstotkov).

58 odstotkov prebivalcev zaupa osebjem v zdravstvenem sistemu.

Več kot četrtnina prebivalcev (27 odstotkov) se strinja s trditvijo, da ima težave priti v stik s splošnim zdravnikom, več kot petina (21 odstotkov) pa se strinja, da ji elektronsko naročanje otežuje stik.

Prebivalci Slovenije menijo, da do splošnih zdravnikov najtežje dostopajo oziroma za dostop potrebujejo največ časa starejši in upokojenci (68 odstotkov), sledijo slabše izobraženi (61 odstotkov) in tujci (44 odstotkov). Po mnenju prebivalcev najlažje oziroma najhitreje do splošnega zdravnika dostopajo premožnejši (84 odstotkov).

Prebivalci Slovenije menijo, da imajo najslabšo kakovost zdravstvene oskrbe starejši in upokojenci (40 odstotkov), sledijo slabše izobraženi (39 odstotkov) in tujci (27 odstotkov). Po mnenju prebivalcev imajo premožnejši boljše kakovost zdravstvene oskrbe (78 odstotkov).

---

⁵⁷ Celotno poročilo o raziskavi je dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/raziskave-o-diskriminaciji/>

⁵⁸ Splošni zdravnik je izbrani osebni zdravnik. Drug izraz je tudi osebni zdravnik ali družinski zdravnik.

2. Dostopnost zdravnikov

Dobra tretjina prebivalcev (37 odstotkov) je v zadnjem letu potrebovala splošnega zdravnika več kot trikrat, med njimi je večji delež prebivalcev s kroničnimi boleznimi (51 odstotkov) ali invalidnostmi (62 odstotkov).

14 odstotkov ljudi je poročalo, da so bili pri poskusu izbire splošnega zdravnika že kdaj zavrjeni. Najpogosteje so bili zavrjeni prebivalci, stari med 35 in 54 let, s srednješolsko izobrazbo, nižjimi dohodki, iz Osrednjeslovenske regije, predvsem iz urbanega okolja.

Najpogostejši razlogi za zavrnitev so (pre)zasedenost zdravnika (78 odstotkov), sprejemanje samo v primeru, če so tam že opredeljeni družinski člani pacienta (16 odstotkov). Nekateri zdravniki pa niso sprejemali pacientov, ker so bili ti iz drugih občin (13 odstotkov).⁵⁹

Ključne težave pri dostopnosti splošnega zdravnika so po mnenju prebivalcev Slovenije neodzivnost na telefonski klic, neodzivnost na elektronsko pošto in dolgotrajnost elektronskega naročanja.

Tretjina prebivalcev (32 odstotkov) je že imela težave pri vzpostavljanju stika s splošnim zdravnikom. Nekoliko več težav imajo prebivalci, ki pogosteje potrebujejo zdravnika. Med ljudmi s kroničnimi boleznimi je delež tistih, ki imajo težave pri vzpostavljanju stika s splošnim zdravnikom, višji (41 odstotkov) v primerjavi s tistimi brez kroničnih bolezni in invalidnosti (27 odstotkov). Delež oseb z invalidnostmi, ki imajo težave pri vzpostavljanju stika s splošnim zdravnikom, je 35 odstotkov. Demografsko gledano so pri vzpostavitvi stika s splošnim zdravnikom v najslabšem položaju tisti z osnovnošolsko izobrazbo, predvsem iz urbanih okolij Osrednjeslovenske, Podravske in Savinjske regije, ter osebe z nižjimi dohodki.

Elektronsko naročanje je težava za petino prebivalstva (21 odstotkov).

Prebivalci Slovenije bi najraje stopili v stik z osebnim zdravnikom:

- po telefonu (36 odstotkov),
- z obiskom v ambulanti (27 odstotkov),
- po elektronski pošti (22 odstotkov),
- prek aplikacije (15 odstotkov) in
- po navadni pošti (manj kot odstotek).

Ljudje z invalidnostmi bi bolj kot drugi želeli stopiti v stik s splošnim zdravnikom z obiskom ambulante.

⁵⁹ Zagovornik je januarja 2023 v postopku ugotavljanja diskriminacije presodil, da kraj bivanja zavarovanca ni dopusten razlog za zavrnitev izbire osebnega zdravnika, saj si lahko po Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju zavarovanci prosto izberejo osebnega zdravnika.

Več na: <https://zagovornik.si/izdelki/diskriminacija-pri-izbiri-osebnega-zdravnika/>.

Najpogosteje prebivalci Slovenije stopijo v stik s splošnim zdravnikom:

- po telefonu (45 odstotkov)
- po elektronski pošti (25 odstotkov)
- prek spletne/mobilne aplikacije (21 odstotkov)
- z obiskom v ambulanti (8 odstotkov)
- drugo (prek drugih oseb ...) (0,5 odstotkov)
- po navadni pošti (0,4 odstotkov)

Težave s fizičnim dostopom do zdravnika zaradi nedostopni zdravstvenih ustanov in drugih objektov ima desetina prebivalcev z invalidnostmi (11 odstotkov).

Prebivalci so pomanjkljivo obveščeni o pravicah pri dostopu do specialista. Polovica (51 odstotkov) prebivalcev ne ve, da ima pravico, da jih osebni zdravnik naroči k specialistu. Tri četrtine (76 odstotkov) bi si želele, da bi jih splošni zdravnik ob izdaji napotnice tudi naročil k specialistu. Tri četrtine prebivalcev (76 odstotkov) ne pozna svoje pravice do povrnitve potnih stroškov, stroškov malice in nočitve ob napotitvi k specialistu v drugi kraj, če takega specialista ni v njihovem kraju bivanja ali zaposlitve.

3. Dojemanje in izkušnje z diskriminacijo v zdravstvu

Zagovornik je z raziskavo preverjal dojemanje (percepcijo) in izkušnje z diskriminacijo pri ljudeh, ki uporabljajo storitve zdravstvenega sistema v Sloveniji. Ne gre za dokazane primere diskriminacije v postopkih ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj pri Zagovorniku.

Skoraj petina prebivalcev Slovenije ocenjuje, da je diskriminacija pri obravnavi pacientov velika (13 odstotkov) ali največja (6 odstotkov) težava v zdravstvu. Polovica prebivalcev Slovenije meni, da je diskriminacija pri obravnavi pacientov v zdravstvu pomembna težava.

Več kot petina (21 odstotkov) prebivalcev ocenjuje, da je diskriminacija pri dostopu do specialista velika ali največja težava v zdravstvu. 50 odstotkov prebivalcev meni, da je diskriminacija pri dostopu do specialistov pomembna težava v zdravstvu.

Eden od 10 prebivalcev Slovenije meni, da je bil na področju zdravstva v zadnjem letu vsaj enkrat diskriminiran.

Med temi so bili najpogostejši vzroki:

- njihova starost (18 odstotkov),
- kraj bivanja (15 odstotkov),
- invalidnost (14 odstotkov).

Med tistimi, ki so menili, da so bili diskriminirani, jih je bilo več kot dve tretjini (69 odstotkov) diskriminiranih v javni ustanovi.

Skoraj tretjina (28 odstotkov) je navedla, da je diskriminacijo doživela pri koncesionarju (zasebniku s koncesijo).

Eden od petih, ki so menili, da so bili diskriminirani, je uporabil postopke za zaščito pravic. Večina jih poroča, da se kljub njihovem ukrepanju ni nič spremenilo in da pritožbe niso resno obravnavali. Med tistimi, ki so menili, da so bili diskriminirani in niso uporabili postopkov za ukrep, jih je 61 odstotkov navedlo, da se niso pritožili, ker se ne bi nič spremenilo. Osebe niso ukrepale tudi iz strahu in zaradi zapletenosti postopka.

45 odstotkov prebivalcev Slovenije meni, da je v javnem zdravstvu veliko diskriminacije.

Največ oseb meni, da so najpogostejša tarča diskriminacije:

- revni (38 odstotkov),
- brezdomci (35 odstotkov),
- starejše osebe (32 odstotkov),
- slabše izobraženi (28 odstotkov),
- upokojenci (23 odstotkov),
- begunci (23 odstotkov),
- Romi (21 odstotkov).

Mnenje ranljivih skupin se značilno razlikuje. Osebe z invalidnostmi v večji meri (63 odstotkov) menijo, da je diskriminacija prisotna v zdravstvu. V večji meri menijo tudi, da so starejši, upokojenci in sami tarče diskriminacije. Osebe s kroničnimi boleznimi pa v večji meri menijo, da so sami in slabše izobraženi najpogosteje tarče diskriminacije.

Med prebivalci Slovenije je največ oseb, 20 odstotkov, odgovorilo, da najpogosteje diskriminirajo zdravstveni administratorji, 15 odstotkov, da specialisti in medicinske sestre, in 13 odstotkov, da splošni zdravniki.⁶⁰

21 odstotkov prebivalcev meni, da do diskriminacije največkrat prihaja med obravnavo pri medicinski sestri ob sprejemu in ob napotitvi k zdravniku specialistu. 11 odstotkov jih meni, da do diskriminacije najpogosteje prihaja v obravnavi pri zdravniku, 10 odstotkov pa pri izbiri splošnega zdravnika.⁶¹

Po mnenju četrtnine prebivalcev Slovenije so pri zdravstvenem osebju najpogosteje tarča diskriminacije brezdomci in revni; 23 odstotkov jih meni, da so najpogosteje diskriminirani slabše izobraženi, 22 odstotkov pa jih meni, da so najpogosteje diskriminirani starejši.

⁶⁰ Navedeni so samo podatki o prvi izbiri. Respondenti so namreč lahko izbrali 3 odgovore. Če bi bili navedeni še tisti, pri katerih to ni bil prvi odgovor, bi se številke bistveno povečale.

⁶¹ Navedeni so samo podatki o prvi izbiri. Respondenti so namreč lahko izbrali 3 odgovore. Če bi bili navedeni še tisti, pri katerih to ni bil prvi odgovor, bi se številke bistveno povečale.

Med osebami s kroničnimi boleznimi jih je več, skoraj tretjina (32 odstotkov), odgovorila, da so pri zdravstvenem osebju najpogostejša tarča diskriminacije slabše izobraženi. Med osebami z invalidnostmi jih je 26 odstotkov odgovorilo, da so pri zdravstvenem osebju tarča diskriminacije upokojenci in ženske (6 odstotkov).

28 odstotkov prebivalcev Slovenije meni, da je razlog za diskriminacijo v našem zdravstvu premoženjsko stanje. Podoben delež jih meni, da je razlog za diskriminacijo narodnost, rasa oziroma etnično poreklo (27 odstotkov) ali družbeni položaj (26 odstotkov), starost (25 odstotkov), jezik/znanje slovenskega jezika (22 odstotkov).

Ljudje s kroničnimi boleznimi so v večjem deležu (32 odstotkov) odgovorili, da je vzrok za diskriminacijo družbeni položaj ali kraj bivanja (12 odstotkov). Ljudje z invalidnostmi pa so v večji meri odgovorili, da sta razloga invalidnost (17 odstotkov) ter politično prepričanje (8 odstotkov).

O spolnem nadlegovanju v zdravstvu poroča 1,4 odstotka prebivalcev, o nadlegovanju pa 2,4 odstotka prebivalcev. Večina oseb, ki so bile nadlegovane, poroča, da se je dogodek zgodil znotraj javne zdravstvene ustanove. Med temi so kot razlog nadlegovanja večinoma navedli svoje prepričanje, invalidnost ter narodnost ali raso.

Na podlagi pridobljenih podatkov in njihove analize bo Zagovornik načrtoval prihodnje aktivnosti na ravni ozaveščanja širše javnosti in odločevalcev o prepovedi diskriminacije in njenem odpravljanju.

12.3.2 Kvalitativna raziskava: Diskriminacija in zagotavljanje enakih možnosti ljudem z invalidnostmi na področju zaposlovanja in dela

Zagovornik je v letu 2023 izvedel kvalitativno raziskavo o diskriminaciji in zagotavljanju enakih možnosti ljudem z invalidnostmi na področju zaposlovanja in dela z metodo fokusnih skupin. Zagovornik je z namenom spremljanja trendov glede doživetja in izkušenj prebivalcev Slovenije z diskriminacijo na splošno izvedel javnomnenjske raziskave v letih 2017, 2020 in 2022. Podatki iz vseh teh treh raziskav kažejo, da je po mnenju dveh tretjin prebivalcev diskriminacija najbolj razširjena na področju zaposlovanja in dela.

Ena izmed ranljivih družbenih skupin, tudi na področju zaposlovanja in dela, so ljudje z invalidnostmi. Področje po ZVarD sodi med področja družbenega življenja, na katerih je zagotovljeno varstvo pred diskriminacijo tako v javnem kot zasebnem sektorju, invalidnost pa je po ZVarD ena od zaščitenih osebnih okoliščin. Invalidnost je osebna okoliščina, ki jo je Zagovornik poglobljeno obravnaval v letu 2023.

Zagovornik je z zunanjim izvajalcem uskladi vsebinska izhodišča raziskave z metodo fokusnih skupin, fokusni skupini pa je izvedel zunanji izvajalec.

Ena fokusna skupina je vključevala osebe z invalidnostmi in/ali kroničnimi boleznimi, ki so bile aktivne na trgu dela. Druga fokusna skupina je vključevala predstavnike delodajalcev in služb za zaposlovanje z izkušnjami pri vključevanju oseb z invalidnostmi in kroničnimi boleznimi na trg dela. Fokusni skupini sta bili izvedeni 8. novembra 2023 prek spleta, sodelovalo je skupaj 14 oseb.

Ključna sporočila, kot so jih navajali udeleženci fokusnih skupin, so:

1. Sodelujoči v raziskavi na splošno poznajo pomen diskriminacije in načelo enakosti, nimajo pa poglobljenega vpogleda v področje. Bolj poglobljeno znanje imajo tisti, ki se poklicno ukvarjajo z zaposlovanjem ali posredovanjem del ranljivim skupinam. Navajajo, da bi lahko svoje znanje in vednost razširili, zlasti z vidika zakonodaje. Predstavniki delodajalcev so bolj poudarili pomen izboljševanja stanja in vključevanje ljudi z invalidnostmi na področju zaposlovanja in dela. Diskriminacije naj bi bilo po njihovem mnenju manj ravno zaradi zakonodaje, ki jo prepoveduje, in nadzora nad izvajanjem zakonodaje.
2. Informiranje o prepovedi diskriminacije ljudi z invalidnostmi na področju zaposlovanja in dela izven službenih obveznosti se po mnenju sodelujočih v raziskavi začne ob pojavu invalidnosti ali kronične bolezni posameznika ali njegovih bližnjih. Pomembni viri informacij so formalni kanali (zdravstvo, Zavod RS za zaposlovanje, Zavod RS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), ki pa niso vedno učinkoviti oziroma je kakovost in dostopnost informacij odvisna od naravnosti posameznih zaposlenih. Osebe z invalidnostmi izpostavljajo neformalne vire informacij, kot so drugi ljudje s podobnimi težavami, različna društva in združenja. Kakovost in količina pridobljenih informacij sta zelo odvisni od pristopa, aktivnosti in iznajdljivosti posameznika pri iskanju informacij, saj je ponudba informacij skromna.

3. Pri informiranju o možnostih vključevanja ljudi z invalidnostmi in/ali kroničnimi boleznimi na trg dela je veliko odvisno od opolnomočenosti posameznikov. Zakonsko je področje urejeno z namenom izboljšanja položaja ljudi z invalidnostmi na trgu dela, k čemur prispevajo ukrepi kvot za njihovo zaposlovanje, razumne prilagoditve delovnih mest za osebe z invalidnostmi in kazni zaradi kršitev zakonodaje. Še vedno pa se pojavljajo strah in predsodki, tako pri delodajalcih kot pri zaposlenih, kar ovira aktivno vključevanje skupine v delo. To se odraža predvsem v diskriminaciji pri napredovanju in nagrajevanju, manj pa pri drugih vidikih zaposlitve. Udeleženci raziskave kot težavo navajajo tudi prekarno zaposlovanje te skupine, kar je praksa tudi invalidskih podjetij. Veliko pa je tudi primerov dobrih praks, ki so predvsem posledica ustreznega sprejemanja invalidnosti pri vseh vpletenih in odprte komunikacije.
4. Zaposlovalci so praviloma obveščeni o zakonski možnosti razumne prilagoditve, težave pa nastopijo pri razkoraku med formalno ureditvijo in dejansko izvedbo prilagoditev, tako zaradi pripravljenosti delodajalcev kot zaradi pomanjkanja virov ali zmožnosti. Izziv pri tem so tudi odločbe o invalidnosti pristojnih komisij, ki o tem odločajo, saj so večkrat premalo osredotočene na zmožnosti, sposobnosti posameznikov z invalidnostmi, ki te odločbe prejmejo, in preveč na ovire, ki izhajajo iz njihovih invalidnosti. Udeleženci so menili, da je institut razumne prilagoditve zgolj zakonsko mogoč, ne pa tudi obvezen za delodajalce. Zaposleni se hitro sprijaznijo, če delodajalci ne zagotovijo razumne prilagoditve.

Iz navedb udeležencev kvalitativne raziskave med drugim izhaja, da je na področju zaposlovanja in dela ljudi z invalidnostmi po mnenju delodajalcev diskriminacije manj prav zaradi zakonodaje, ki jo prepoveduje, in nadzora nad izvajanjem zakonodaje.

Osebe z invalidnostmi so izpostavile, da sta kakovost in količina pridobljenih informacij glede prepovedi diskriminacije na področju zaposlovanja in dela zelo odvisni od aktivnosti in iznajdljivosti posameznika pri iskanju informacij.

Glede vključevanja ljudi z invalidnostmi na trg dela se še vedno pojavljajo strah in predsodki, tako pri delodajalcih kot pri zaposlenih.

To se odraža predvsem v diskriminaciji pri napredovanju in nagrajevanju.

12.4 Analize

12.4.1 Poznavanje Zagovornika in protidiskriminacijske zakonodaje med javnimi uslužbenci na lokalni ravni

Zagovornik s projektnimi partnerji Skupnostjo občin Slovenije, Fundacijo Prizma in Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani izvaja dveletni EU-projekt »Face Discrimination – Soočimo se z diskriminacijo«.⁶²

Zagovornik je kot eno izmed aktivnosti v projektu pripravil spletno anketo za javne uslužbence. Z njo je preveril, ali so se javni uslužbenci že srečali z vprašanji enakopravnosti, enakih možnosti in diskriminacije, katere vsebine s tega področja bi jim koristile pri delu in katere metode izobraževanja najraje izbirajo. Anketo so med 24. februarjem in 10. marcem 2023 izpolnili uslužbenci upravnih enot, socialnih zavodov, Zavoda RS za zaposlovanje in centrov za socialno delo. Spletno anketo z 29 vprašanji je v celoti izpolnilo 579 anketirancev, vsaj delno pa še 88. Pri analizi odgovorov je Zagovornik upošteval odgovore tudi iz delno izpolnjenih anket.⁶³

Rezultati ankete kažejo, da so anketiranci večinoma prepoznali osebne okoliščine, na podlagi katerih je po ZVarD neenaka obravnava prepovedana. Skoraj polovica anketiranih javnih uslužbencev je navedla, da so že bili diskriminirani zaradi svojih osebnih okoliščin. Najpogosteje so kot razloge za diskriminacijo navedli spol, družbeni položaj in premoženjsko stanje. Diskriminacijo so doživeli na različnih področjih družbenega življenja, najpogosteje na področju zaposlovanja in dela. Rezultati ankete kažejo, da so diskriminacijo na delovnem mestu pogosteje doživele javne uslužbenke.

Skoraj polovica anketirancev je navedla, da so že bili priča diskriminaciji drugih oseb na delovnem mestu zaradi njihovih osebnih okoliščin, najpogosteje zaradi narodnosti, spola in družbenega položaja. Dobra desetina anketirancev je zaznala diskriminacijo strank v postopkih, ki jih izvajajo v okviru svojega dela. Delovna okolja na področju spodbujanja enakih možnosti so po oceni anketirancev pomanjkljivo prilagojena. Predlagali so, da bi Zagovornik opozarjal na pomanjkanje prilagoditev, ki omogočajo enake možnosti na področju dela in zaposlovanja, predvsem osebam z invalidnostmi in vsem, ki potrebujejo obravnavo ali pomoč v tujih jezikih.

Anketa med javnimi uslužbenci je pokazala, da je bila skoraj polovica vprašanih že priča diskriminaciji sodelavcev na delovnem mestu zaradi njihovih osebnih okoliščin. Najpogostejši razlogi so bili: narodnost, spol in družbeni položaj.

Dobra desetina anketiranih javnih uslužbencev je zaznala diskriminacijo strank v postopkih, ki jih izvajajo v okviru svojega dela. Delovna okolja v javni upravi so glede spodbujanja enakih možnosti po oceni anketirancev pomanjkljivo prilagojena.

⁶² Projekt je sofinanciran iz Programa Evropske unije za državljane, enakost, pravice in vrednote - CERV-2022-Equal in se izvaja v letih 2023 in 2024. Več o projektu na: <https://zagovornik.si/soocimo-se-z-diskriminacijo/>.

⁶³ Celotna analiza je dostopna na: <https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2023/07/Spletna-anketa-Soocimo-se-z-diskriminacijo-povzetki-rezultatov.pdf>.

Približno dve tretjini anketirancev ni poznalo ZVarD. Med tistimi, ki so ga poznali, ga je pri svojem delu uporabljala polovica. Štiri petine anketiranih je že slišalo za Zagovornika, nekaj manj kot polovica v službi in le nekaj manj kot četrtnina na izobraževalnem dogodku. Velika večina, več kot pet šestin tistih, ki so za Zagovornika že slišali, je zanj izvedela iz medijev.

Skoraj tri četrtine anketiranih je ocenilo, da bi jim znanja s področja varstva pred diskriminacijo koristila, predvsem znanja s področja pristojnosti in dela Zagovornika, pa tudi splošne informacije o diskriminaciji ter o možnostih uvajanja ukrepov za krepitev enakih možnosti in enakega obravnavanja zaposlenih in strank v javni upravi. Večina anketiranih se je pripravljena udeležiti krajšega brezplačnega spletnega tečaja.

Rezultati ankete so bili Zagovorniku v pomoč pri pripravi izobraževalnih vsebin za javne uslužbence na lokalni ravni, ki jih bo pripravil v okviru projekta.

12.4.2 Pregled uresničevanja Sklepnih ugotovitev in priporočil Odbora Združenih narodov glede uresničevanja pravic oseb z invalidnostmi v Sloveniji

Zagovornik je pripravil analizo, s katero je pregledal uresničevanje priporočil Odbora Združenih narodov za pravice oseb z invalidnostmi (Odbor). Priporočila je Odbor podal v poročilu Sklepne ugotovitve Odbora OZN za pravice oseb z invalidnostmi glede uvodnega poročila Slovenije o izvajanju Konvencije o pravicah invalidov (MKPI).⁶⁴ Zagovornik je analizo pripravil na podlagi javno dostopnih pisnih informacij.

Ob vsaki posamezni določbi MKPI so v Zagovornikovi analizi navedena priporočila Odbora. Sledi ocena Zagovornika, ali je priporočilo uresničeno, ter utemeljitev, kako se je na priporočila in zaznane nepravilnosti odzvala država.

Zagovornik je pri svoji oceni odziva na posamezna priporočila Odbora upošteval stopnjo uresničevanja njegovih preteklih priporočil s predmetnega področja, letna poročila o izvajanju Akcijskega programa za invalide 2014–2021⁶⁵ od 2018 dalje, delovanje Sveta za invalide Republike Slovenije od 2. seje mandata 2017–2021 dalje⁶⁶ ter vsebino posameznih sektorskih strategij, morebitne spremembe zakonodaje ter stanje na posameznih področjih. Upoštevani so bili tudi ključni poudarki iz letnih poročil in druge dostopne informacije o delu Varuha človekovih pravic.⁶⁷

Zagovornik je v analizi ugotovil, da je napredek pri uresničevanju priporočil Odbora sicer zaznaven, a skromen, ter da pri skoraj vseh členih MKPI in ključnih točkah priporočil Odbora ostajajo pomembna sistemska neskladja. Na podlagi opravljene analize je 15. junija 2023 izdal Vladi Priporočilo glede uresničevanja priporočil Odbora za pravice oseb z invalidnostmi v zvezi s Konvencijo o pravicah invalidov.⁶⁸

V njem je Vladi RS v 33 točkah priporočil, da v sodelovanju z drugimi državnimi organi uresniči vsa priporočila, ki jih je Odbor v svojem poročilu leta 2018 izdal Republiki Sloveniji. Vlada RS je 20. julija 2023 Zagovorniku poslala sklep z odgovorom, v katerem opisuje aktivnosti države v zvezi uresničevanjem priporočil Odbora ter ugotavlja, da se zakonodaja uresničuje in implementira skladno z MKPI. Do konkretnih priporočil pa se ni opredelila.

Napredek pri uresničevanju priporočil Odbora MKPI je skromen. Pri skoraj vseh členih MKPI in ključnih točkah priporočil Odbora ostajajo pomembna sistemska neskladja.

Zagovornik bo zato v letu 2024 neizpolnjevanje priporočil Odbora MKPI v Sloveniji podrobneje predstavil v posebnem poročilu.

⁶⁴ Sprejete na 386. seji 5. marca 2018 (CRPD/C/SVN/CO/1). 58. odstavek tč (b). Besedilo je v slovenskem jeziku dostopno v Rednem letnem poročilu Zagovornika načela enakosti za leto 2018, str. 167.

Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

⁶⁵ Poročila so dostopna na: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/akcijski-program-za-invalide/>.

⁶⁶ Zapisniki sej so dostopni na: <https://www.gov.si/zbirke/delovna-tesesa/svet-za-invalide-republike-slovenije/>.

⁶⁷ Dostopno na: <https://www.varuh-rs.si/porocila-projekti/publikacije-gradiva/letna-porocila-priporocila-dz-odzivna-porocila-vlade/>.

⁶⁸ Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki/priporocilo-zagovornika-nacela-enakosti-vladi-republike-slovenije-glede-uresnicenja-priporocil-odbora-za-pravice-oseb-z-invalidnostmi-v-zvezi-s-konvencijo-o-pravicah-invalidov/>.

Zagovornik je oktobra 2023 poslal poizvedbo v obliki anketnega vprašalnika 255 naslovnikom – nevladnim organizacijam, ki se ukvarjajo s področjem pravic ljudi z invalidnostmi. Naslovnike je izbral na podlagi registra invalidskih organizacij, članstva v Nacionalnem svetu invalidskih organizacij Slovenije in med organizacijami, s katerimi je v preteklosti že vzpostavil kontakt. Zaprošil jih je, da se opredelijo do 33 točk Zagovornikovih priporočil Vladi RS oziroma podajo svojo oceno glede na njihovo poznavanje področja. Na anketo je vsaj delno odgovorilo 96 predstavnikov nevladnih organizacij.

Zagovornik bo izsledke analize uporabil pri nadaljnjem delu in pri pripravi posebnega poročila.

12.4.3 Dostopnost taksi prevozov za osebe, ki uporabljajo invalidski voziček

Zagovornik je analiziral, ali taksi prevozniki v Ljubljani z okolico in Mariboru z okolico omogočajo prevoz oseb, ki uporabljajo invalidski voziček. To so preverili sodelavci Zagovornika po telefonu 18. januarja 2023. Preverjali so možnost prevoza oseb, ki uporabljajo invalidski voziček na ročni ali elektromotorni pogon. Pri uporabi vozička na ročni pogon se oseba z vozička presede v taksi, voziček pa se shrani v prtljažniku taksija. Pri uporabi vozička na elektromotorni pogon pa se oseba lahko zapelje na vozičku po posebni rampi v taksi.

Ljubljana in okolica

V Ljubljani in okolici je po javno dostopnih spletnih podatkih 33 taksi služb. Sodelavci Zagovornika so poklicali 28 taksi služb, saj jih pet na spletni strani ni imelo navedene telefonske številke. V šestih primerih telefonska številka ni delovala. Sedem taksi služb se na telefonski klic po petih klicih ni odzvalo. Stik je bil vzpostavljen s 15 taksi službami, od katerih jih je sedem zatrdilo, da omogočajo prevoz oseb, ki uporabljajo invalidski voziček z ročnim pogonom, pri čemer sta dve službi pojasnili, da je prevoz mogoč le ob predhodnem dogovoru. Nobena od 15 taksi služb ne omogoča prevoza za osebe, ki uporabljajo voziček na elektromotorni pogon.

Javno dostopni spletni podatki kažejo, da v Ljubljani in okolici obstaja ena taksi služba za prevoz oseb z invalidnostmi, ki »nudi prevoz oseb z omejeno gibljivostjo«. Služba ima dve prilagojeni vozili za prevoz oseb, ki uporabljajo invalidski voziček, ne glede na to, ali je na ročni ali elektromotorni pogon, ter možnost spremljanja osebe z invalidnostjo. Za prevoz oseb, ki uporabljajo invalidski voziček, se je treba predhodno dogovoriti, nudijo pa ga vse dni v tednu le podnevi.

Maribor in okolica

V Mariboru in okolici je po javno dostopnih spletnih podatkih 18 taksi služb. Sodelavci Zagovornika so poklicali deset taksi služb. Pet jih na spletni strani ni imelo navedene telefonske številke ali pa navedena telefonska številka ni delovala. Tri taksi službe se na telefonski klic po petih klicih niso odzvale.

Od desetih taksi služb jih je sedem zatrdilo, da omogočajo prevoz oseb, ki uporabljajo invalidski voziček z ročnim pogonom, če je ta zložljiv. Eden izmed prevoznikov je dodal, da se mora biti oseba sama zmožna prestaviti iz vozička v taksi vozilo. Nobena od teh taksi služb ne omogoča prevoza za osebe, ki uporabljajo invalidski voziček na elektromotorni pogon.

Povzetek ugotovitev

Od 51 taksi služb iz Ljubljane in okolice ter Maribora in okolice, ki so svoje storitve prevozov oglaševale na spletu, so sodelavci Zagovornika priklicali 35 taksi služb. Od priklicanih jih je 14, od tega sedem v Ljubljani in okolici ter sedem v Mariboru in okolici, zatrdilo, da omogočajo prevoz oseb, ki uporabljajo invalidski voziček z ročnim pogonom. Ena specializirana taksi služba v Ljubljani je omogočala prevoz oseb, ki uporabljajo tudi voziček na elektromotorni pogon, medtem ko v Mariboru ni bilo te možnosti.

Le ena specializirana taksi služba v Ljubljani je omogočala prevoz oseb, ki uporabljajo tudi voziček na elektromotorni pogon, medtem ko v Mariboru ni bilo te možnosti.

12.4.4 Ustreznost prevoda Konvencije o pravicah invalidov v slovenski jezik v primerjavi z angleškim izvirnikom

Zagovornik je opravil pregled slovenskega prevoda besedila Konvencije o pravicah invalidov (MKPI)⁶⁹ in ugotovil, da so v njem številne, tudi resne napake, ki zbuja dvom v jezikovno istovetnost z izvirnikom ter strokovno in pravno terminološko ustreznost, ponekod tudi jezikovno pravilnost. Zaradi vrste napak v veljavnem slovenskem prevodu MKPI je za pravilno razumevanje pogosto potrebna zahtevna pravna razlaga, tudi upoštevanje določil MKPI v izvirniku.⁷⁰

Odbor MKPI je v Sklepnih ugotovitvah⁷¹ iz leta 2018 glede izpolnjevanja splošnih načel in obveznosti države v tč. 4 (c) izrazil zaskrbljenost zaradi »neustreznega prevoda Konvencije v slovenščino«. V tč. 5 (b) je priporočil, naj Slovenija »pregleda sedanji uradni prevod Konvencije v slovenščino, da bi zagotovila točnost prevoda v vseh dostopnih oblikah«.

Neustrezen veljaven slovenski prevod otežuje ljudem z invalidnostmi razumeti, kakšne so njihove pravice. Pravilna razlaga je otežena tudi tistim, ki morajo spoštovati in varovati pravice ljudi z invalidnostmi. Napake v prevodu MKPI, ki zbuja dvom v jezikovno istovetnost z izvirnikom ter strokovno in pravnoterminološko ustreznost, ponekod pa tudi jezikovno pravilnost, so zaznane ob neposredni uporabi posameznih določb MKPI v praksi Zagovornika in nekaterih nevladnih organizacij s področja varstva človekovih pravic. Pri tem ne gre le za terminološke nedoslednosti, temveč imajo napake pomembne vsebinske posledice. Tako je zaradi napačno prevedenih besed (na primer »večkratna« diskriminacija), izpadlih besed (npr. »staroselsko« poreklo) ali napak pri prevajanju celih besednih zvez (npr. opredelitev invalidnosti) zelo oteženo razumeti varstvo pred diskriminacijo po MKPI.

Na podlagi opravljene analize glede ustreznosti prevoda MKPI v slovenski jezik v primerjavi z angleškim izvirnikom je Zagovornik ob 75-letnici sprejetja Splošne deklaracije človekovih pravic priporočil Vladi, naj zagotovi nov in izboljššan prevod MKPI, ki bo odpravil napake in nedoslednosti v besedilu veljavnega uradnega prevoda MKPI. Opozoril je, da je zaradi vrste napak in nedoslednosti v uradno veljavnem slovenskem prevodu oteženo razumevanje in zagotavljanje vseh pravic vsem ljudem z invalidnostmi v Sloveniji.⁷²

⁶⁹ Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov, Uradni list RS, št. 47/2008. MKPI v slovenskem pravnem redu učinkuje od 16. 4. 2008, mednarodnopravno pa od 24. 4. 2008. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5314>

⁷⁰ Dostopno na: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>.

⁷¹ »Sklepne ugotovitve Odbora OZN za pravice oseb z invalidnostmi glede uvodnega poročila Slovenije o izvajanju Konvencije o pravicah invalidov (MKPI)«, sprejete na 386. seji 5. marca 2018 (CRPD/C/SVN/CO/1). 58. odstavek tč. (b). Besedilo je v slovenskem jeziku objavljeno v Rednem letnem poročilu Zagovornika načela enakosti za leto 2018, str. 167. Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

⁷² Celotno besedilo priporočila je dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki/priporocilo-zagovornika-nacela-enakosti-vladi-republike-slovenije-glede-revizije-in-ujeljavitve-ustrezneiseqa-prevoda-konvencije-o-pravicah-invalidov/>.

V odzivu na Zagovornikovo priporočilo je prof. dr. Petra Roter, profesorica mednarodnih odnosov na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, med drugim zapisala:

»Iskrena hvala za to pobudo in za odlično vsebinsko utemeljitev, ki jo seveda v celoti podpiram.

Sama že leta študentom razlagam pomembno vsebinsko razliko, opozarjam ne neustrezen slovenski prevod 'persons with disabilities', od študentov pričakujem razumevanje razlik in ustrežnejšo rabo termina – kljub uradnemu slovenskemu prevodu.

Upam, da bodo ustrezne institucije zmogle ta pomemben vsebinski prispevek, ki seveda vse breme za enake možnosti z oseb premakne na okoliščine.«

12.4.5 Pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2022 po osebnih okoliščinah oziroma skupinah ljudi z vidika pristojnosti Zagovornika

Zagovornik je v letu 2023 opravil strokovni pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2022⁷³ po osebnih okoliščinah oziroma skupinah ljudi z vidika pristojnosti Zagovornika načela enakosti.⁷⁴ Namen analize je bil pregled vsebinskih opredelitev in priporočil, o katerih je poročal Varuh človekovih pravic, ter primerjava oziroma določitev stopnje ujemanja z opredelitvami Zagovornika.⁷⁵

Pregled je bil narejen glede 17 različnih osebnih okoliščin oziroma skupin ljudi ter glede na dve presečni temi, in sicer o varstvu pred diskriminacijo na splošno in glede drugih sistemskih vprašanj, ki sta jih obravnavala oba neodvisna organa.

Zagovornik je v 14 primerih ugotovil vsebinsko ujemanje odločitev obeh neodvisnih organov in v petih primerih delno ujemanje. V enem primeru je zaznal neskladnost v stališčih obeh organov, in sicer glede odvzema volilne pravice osebam z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi.

---

⁷³ 28. Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2022. Dostopno na: https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/lp/LP_2022/Letno_porocilo_VC_P_RS_za_leto_2022.pdf.

⁷⁴ Celotna analiza je dostopna na: <https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2023/11/Pregled-Letnega-porocila-Varuha-clovekovih-pravic-za-leto-2022-.pdf>.

⁷⁵ Zagovornikove opredelitve so dostopne na: <https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2023/11/Pregled-Letnega-porocila-Varuha-clovekovih-pravic-za-leto-2022-.pdf>.

13 IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE

13.1 Vloga in pomen izobraževanja ter informiranja

Z namenom izobraževanja, ozaveščanja in obveščanja splošne javnosti in izbranih ciljnih javnosti je Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) v letu 2023 izvedel vrsto dejavnosti. Te dejavnosti po svoji vsebini in ciljih ustrezajo zakonskemu določilu **pete alineje 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD)**. Ta kot eno od nalog in pristojnosti Zagovornika opredeljuje ozaveščanje splošne javnosti o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje. Pod to Zagovornik šteje tudi izobraževanje (ciljnih) javnosti.

Zagovornik pri svojem delu ugotavlja, da se kršitelji prepovedi diskriminacije včasih ne zavedajo, da so ravnali diskriminatorno. Ko so na prepovedano prakso opozorjeni, pa svoje ravnanje brez težav odpravijo.

Razumevanje in poznavanje, kaj je diskriminacija in kakšne posledice povzroča, se vsakič znova izkažeta za ključno orodje za njeno odpravo ali preprečevanje.

Nalogo izobraževanja in ozaveščanja o varstvu pred diskriminacijo in ukrepih za njeno preprečevanje je opravljal tudi z obveščanjem v medijih, z ažurnimi objavami na spletni strani Zagovornika in z objavami na družabnih omrežjih.

13.2 Izobraževanje

Izobraževanje na področjih zagotavljanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo je temelj za njihovo spoštovanje. Zagovornik se je v letu 2023 osredotočil na izobraževanje zainteresirane javnosti, v tem okviru pa zlasti tistih, ki imajo možnost nadaljnjega posrednega širjenja teh znanj in informacij po svojih kanalih do svojega članstva kot tudi do splošne javnosti. Ta prizadevanja so usmerjena k strokovnjakom, javnim uslužbencem, socialnim partnerjem in organizacijam v javnem sektorju, učiteljem in nevladnim organizacijam.

Zagovornik Miha Lobnik in drugi zaposleni so z izobraževalnimi aktivnostmi sodelovali pri izvedbi **16 dogodkov** za različne ciljne javnosti, prek spleta ali v živo. Ti dogodki so bili:

1. Predstavitve Zagovornika načela enakosti in varstva pred diskriminacijo za zaposlene na Univerzi v Mariboru, 14. februar 2023;
2. Predstavitve nalog in pooblastil Zagovornika načela enakosti delegaciji Varuha človekovih pravic Republike Turčije, 28. februar 2023;
3. Predavanje o varstvu pred diskriminacijo v zdravstveni dejavnosti in kadrovske postopkih v okviru strokovnega srečanja glavnih medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov zdravstvenih in socialnih zavodov ljubljanske regije, 10. marec 2023;
4. Predavanje v okviru zaključnega dogodka okvira projekta Erasmus+ Disenex - Disability Entrepreneurship Expert o diskriminaciji in vključevanju oseb z invalidnostmi, delu Zagovornika načela enakosti na tem področju in storitvah, ki jih Zagovornik nudi, 10. marec 2023;
5. Predavanje o diskriminaciji, varstvu pred diskriminacijo in Zagovorniku načela enakosti za dijake v okviru dogodka 6. Nacionalnega Unescovega projekta Živa knjižnica v organizaciji Gimnazije Novo mesto v sodelovanju z Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, 22. marec 2023;
6. Predavanje o diskriminaciji, varstvu pred diskriminacijo in Zagovorniku načela enakosti za dijake Gimnazije Jožeta Plečnika v Ljubljani, 13. april 2023;
7. Predavanje o diskriminaciji z vidika Zakona o varstvu pred diskriminacijo in Zagovorniku načela enakosti za študente in zaposlene Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru v okviru projekta Krepitev podpore posebnim skupinam študentov, ki ga je izvajal Karierni center Univerze v Mariboru, 13. april 2023;
8. Predavanje o varstvu pred diskriminacijo in Zagovorniku načela enakosti za študente magistrskega programa Sociologija pri predmetu Družbene neenakosti in politika Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani, 18. april 2023;
9. Predavanje o Zagovorniku načela enakosti in sistemu varstva pred diskriminacijo v Sloveniji za študente Pravne fakultete Univerze v Ljubljani pri predmetu Pravno varstvo pred diskriminacijo, 18. april 2023;
10. Usposabljanje za mladinske delavce o diskriminaciji, varstvu pred diskriminacijo, Zagovorniku načela enakosti, njegovem delu in izdelkih, ki je bilo izvedeno na podlagi povabila Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, 22. maj 2023;

11. Predavanje za zaposlene na Uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je bilo namenjeno ozaveščanju in poglobitvi razumevanja diskriminacije, nalog in dela Zagovornika načela enakosti s posebnim poudarkom na osebnih okoliščinah spola, spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza, 6. junij 2023;
12. Predstavitev varstva pred diskriminacijo, dela in pristojnosti Zagovornika ter načinov, na katere lahko Zagovornik pomaga pri uresničevanju varstva pravic, na dogodku »Vodnik po človekovih pravicah – Spoznajte človekove pravice in poiščite pomoč«, ki ga je organiziral Mirovni inštitut, 25. september 2023;
13. Predstavitev Zagovornika načela enakosti in varstva pred diskriminacijo ter zagotavljanja enakega obravnavanja v okviru konference Zveze Sonček z naslovom Ena šola za vse v Mariboru, 18. oktober 2023;
14. Predavanje za mednarodne študente Fakultete za družbene vede pri izbirnem predmetu Gender, Work and Organisations o Zagovorniku načela enakosti kot organu za enakost ter globalnih, evropskih in nacionalnih pravnih podlagah za prepoved diskriminacije in načelu enakosti s posebnim poudarkom na osebni okoliščini spola, 30. november 2023;
15. Pilotno usposabljanje javnih uslužbencev o varstvu pred diskriminacijo in zagotavljanju enake obravnave izvedeno v okviru Upravne akademije Ministrstva za javno upravo, 5. december 2023;
16. Predavanje o diskriminaciji, varstvu pred diskriminacijo, Zagovorniku načela enakosti, njegovem delu in izdelkih za starejše na povabilo socialnega podjetja Simbioza Genesis, 18. december 2023.

13.3 Ozaveščanje z organizacijo lastnih dogodkov

Zagovornik z organizacijo lastnih dogodkov ozavešča javnosti o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje. V letu 2023 je Zagovornik organiziral **štiri dogodke**, namenjene posebnim javnostim. V okviru ozaveščanja je Zagovornik v letu 2023 nadaljeval izvajanje EU-projekta »Face Discrimination – Soočimo se z diskriminacijo«.

Okrogla miza Raznolikost in vključenost v soorganizaciji z Združenjem Manager

Zagovornik načela enakosti je ob izdaji priročnika o zagotavljanju enakih možnosti in preprečevanju diskriminacije pri zaposlovanju in delu z Združenjem Manager 4. aprila 2023 pripravil okroglo mizo.⁷⁶ Sodelovali so Petra Juvančič, izvršna direktorica Združenja Manager; Sonja Gole, generalna direktorica Adrie Mobil; Andraž Štalec, izvršni direktor agencije Red Orbit; Tomaž Žnidarič, direktor Ljubljanskih mlekarn, in Marjana Lavrič Šulman, direktorica marketinške agencije Futura DDB. Na dogodku so govorci poudarili pomen vključujočega delovnega okolja za dobro vzdušje v kolektivih, večjo produktivnost in pozitiven družbeni ugled organizacij ter druge prednosti, ki jih prinaša premišljeno spodbujanje raznolikosti in vključenosti. Potrdili so, da je zakonska dolžnost zagotavljati varstvo pred diskriminacijo ne le obveza, ampak tudi priložnost.

Predstavitev delovanja Zagovornika tujim diplomatom v Sloveniji

Zagovornik je redno letno poročilo za leto 2022 prevedel tudi v angleški jezik. V angleščino prevedeno letno poročilo je zagovornik Miha Lobnik na posebnem dogodku 3. oktobra 2023 predal veleposlanicam, veleposlanikom in drugim diplomatskim predstavnikom tujih držav v Sloveniji. S sodelavci jim je predstavil delo in izdelke slovenskega organa za spodbujanje enake obravnave v letu 2022. Poudarili so, da so žrtve diskriminacije zaradi osebnih okoliščin državljanstva, narodnosti, rase ali etničnega porekla in jezika tudi tujci. Udeležence sprejema je nagovorila tudi vodja predstavništva Evropske komisije v Sloveniji dr. Jerneja Jug Jerše. Dogodka, ki je potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani, so se udeležili veleposlanice in veleposlaniki, namestniki veleposlanikov in drugi predstavniki veleposlaništev Avstrije, Albanije, Bolgarije, Francije, Hrvaške, Irske, Italije, Kosova, Poljske, Romunije, Španije in Švice.

Okrogla miza Pravica do enake obravnave in enake možnosti ljudi z invalidnostmi

Zagovornik je ob mednarodnem dnevu invalidov in svetovnem dnevu človekovih pravic, ki ju obeležujemo 3. in 10. decembra, pripravil okroglo mizo o pravici do enake obravnave in enakih možnosti ljudi z invalidnostmi.⁷⁷ Izhodišče za pogovor s predstavniki organizacij civilne družbe, ki si prizadevajo za dostojanstveno obravnavo ljudi z invalidnostmi, so bila posebna poročila Zagovornika o nedostopnosti avtobusov in objektov v javni rabi ljudem z invalidnostmi. Na dogodku, ki je potekal 7. decembra v knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, so sodelovali predsednik Zveze paraplegikov Slovenije Dane Kastelic, predsednik Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije Matej Žnuderl, Tanja Potočnik Hönigsman iz Združenja Gluhih Slovenije 14 11, soustanoviteljica in sekretarka Združenja gluhoslepih Slovenije – Dlan dr. Simona Gerenčer, odvetnica, profesorica in pisateljica dr. Sara Ahlin Doljak ter Saša Lesjak in Tatjana Strmčnik iz Zavoda Risa.

⁷⁶ Posnetek je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=i7o-0ZTVK6Q&t=6939s>.

⁷⁷ Posnetek je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=ORW0mGvy2qk>.

Konferenca Soočimo se z diskriminacijo: Le skupaj lahko ustvarimo družbo enakih možnosti

Zagovornik je skupaj s partnerji – Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani, Skupnostjo občin Slovenije in Fundacijo Prizma – soorganiziral konferenco v okviru EU-projekta. Uvodni nagovor konference je imela predsednica Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič, ki je povedala, da je diskriminacija še zmeraj globoko zakoreninjena v naši družbi in da prizadene posameznike, družine ter tudi celotne skupnosti. Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je pri tem poudaril pomen povezanosti različnih ustanov pri osvetlitvi problema diskriminacije iz različnih perspektiv. Konferenca je bila sestavljena iz dveh vsebinskih okroglih miz in gledališke predstave na temo diskriminacije.

Na prvi okrogli mizi konference so bile predstavljene zgodbe in razmišljanja štirih, ki so zaradi svojih osebnih okoliščin še vedno deležni slabše obravnave.⁷⁸ Igralka Metka Pavšič, ki ima okvaro vida, je navedla primer dobre prakse, ko so ji na umetniški akademiji vedno poskušali ustreči, če je potrebovala prilagoditve. »Če grem sam na banko položiti gotovino, je zaradi mojega videza in priimka nočejo sprejeti. Potem denar na banko prinese žena, ki je Slovenka, in ga sprejmejo,« je primer diskriminacije, ki je bil deležen, opisal glasbenik Sunny al Saleh, ki že od osmega leta živi v Sloveniji. »Vsakodnevno vidim dvoličnost, ko je v igri belec ali pa rjavokožec.« Izkušnjo z diskriminacijo zaradi spola je imel vzgojitelj predšolskih otrok Tadej Vesenjaj, ki je moral po nekaj dneh dela zaradi očitkov sodelavk, da je njegov način dela neprimeren, na zagovor k ravnateljici. Pisatelj Goran Vojnovič pa je poudaril, da se mnogi ne morejo izmakniti predsodkom in temu, da bi se sami ne dojemali tako, kot jih vidijo drugi. »Ti predsodki jim določajo življenje in identiteto. In tu vidim diskriminacijo.«

Druga okrogla miza je bila posvečena ranljivim skupinam, ki jim v občinah posvečajo največ pozornosti.⁷⁹ Gostje okrogle mize so bili: predsednik Skupnosti občin Slovenije in župan Občine Kočevje dr. Vladimir Prebilič, županja Občine Domžale mag. Renata Kosec, županja Občine Črna na Koroškem mag. Romana Lesjak, županja Občine Poljčane dr. Petra Vrhovnik in podžupanja Mestne občine Novo mesto Sara Tomšič. Opozorili so, da so najštevilčnejša diskriminirana skupina starejši. V njihovih občinah zato na različne načine vključujejo starejše v družbo. Predstavili so tudi ukrepe zaradi zapostavljenosti mladih in ljudi z motnjami v duševnem razvoju in zdravju.

Konferenca se je zaključila z uprizoritvijo avtorske predstave študentov AGRFT o različnih vidikih diskriminacije z naslovom Kaj pa z Rdečo kapico?,⁸⁰ ki je na kreativen in izviren način predstavila nekatere primere, katerimi se je pri svojem delu srečal Zagovornik.

⁷⁸ Posnetek je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=5yyJQYqgfE0&t=2255s>.

⁷⁹ Posnetek je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=rMi7Ez3OQ11&t=3609s>.

⁸⁰ Posnetek je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=XhqZ6d6sWXY>.

13.4 Ozaveščanje z udeležbo na dogodkih

Zagovornik s svojo udeležbo na različnih dogodkih in prireditvah ozavešča in obvešča udeležence o pomenu varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakopravnosti. Opisi nekaterih izobraževalnih in ozaveščevalnih dogodkov, ki so se jih udeležili predstavniki Zagovornika, so navedeni po osebnih okoliščinah.

1. SPOL

Predavanje o diskriminaciji na podlagi spola, spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza na Uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

Predstavnica Zagovornika je na podlagi povabila Urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu 6. junija 2023 izvedla izobraževanje za zaposlene na uradu. Predavanje je bilo namenjeno ozaveščanju in poglobitvi razumevanja diskriminacije, nalog in dela Zagovornika načela enakosti s posebnim poudarkom na osebnih okoliščinah spola, spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza.

Interaktivno predavanje Zagovornika o diskriminaciji na podlagi spola

Predstavnica Zagovornika je na podlagi povabila 30. novembra 2023 izvedla predavanje za mednarodne študente Fakultete za družbene vede pri izbirnem predmetu Gender, Work and Organisations. Predavanje se je osredotočalo na predstavitev institucije Zagovornika ter globalnih, evropskih in nacionalnih pravnih podlag prepovedi diskriminacije in načela enakosti. Poseben poudarek je predavanje namenilo osebnim okoliščinam spola.

2. INVALIDNOST

Predavanje o vključevanju oseb z invalidnostmi in diskriminaciji

V okviru projekta Erasmus+ Disenex – Disability Entrepreneurship Expert, ki je zajemal široko področje socialne ekonomije in podjetniških iniciativ posameznikov, ki se srečujejo z invalidnostjo, je predstavnik Zagovornika načela enakosti 10. marca 2023 na zaključnem dogodku projekta izvedel krajšo ozaveščevalno predavanje o diskriminaciji in vključevanju oseb z invalidnostmi, v okviru katerega je med drugim predstavil tudi delo Zagovornika na tem področju in storitve, ki jih izvaja Zagovornik.

Okrogla miza Drugačni, a zadovoljni in enakopravni

Predstavnik Zagovornika se je 20. aprila 2023 udeležil okrogle mize z naslovom »Drugečni, a zadovoljni in enakopravni«, ki jo je v okviru projekta Krepitev podpore posebnim skupinam študentov organiziral Karierni center Fakultete za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Razprava, ki so se je udeležili relevantni deležniki iz lokalnega in nacionalnega okolja ter študentje in zaposleni fakultete, se je osredotočila na zagotavljanje enakega obravnavanja in preprečevanja diskriminacije, predvsem glede storitev in prilagoditev za gibalno ovirane in slepe ter slabovidne študente. Poudarili so tudi že izvedene in načrtovane ukrepe, ki jih za te ciljne populacije izvaja oziroma pripravlja fakulteta.

Izgubljeni 19.a člen ali Zakaj se invalidom odvzemajo pravice?

Predstavnica Zagovornika se je 22. junija 2023 udeležila okrogle mize Izgubljeni 19.a člen ali Zakaj se invalidom odvzemajo pravice? v organizaciji Gibanja Nediskriminacija, kjer je kot govorka predstavila pristojnosti Zagovornika, definicijo diskriminacije ter zahtevo za oceno ustavnosti 6. člena Zakona o osebni asistenci, ki jo je Zagovornik vložil na Ustavno sodišče.

Predavanje na konferenci Zveze Sonček Ena šola za vse

Sodelavec Zagovornika se je 18. oktobra 2023 v Mariboru udeležil konference Ena šola za vse, ki jo je pripravila Zveza Sonček. S konferenco je hotela zveza okrepiti strokovno razpravo o vključevanju otrok z invalidnostjo v redne vzgojne in izobraževalne programe. Sodelavec Zagovornika je predstavil aktivnosti, povezanih z osebno okolščino invalidnosti, ki jih je v letu 2023 izvedel Zagovornik načela enakosti. Pojasnil je tudi pristojnosti institucije in načine, kako lahko ta podpre prizadevanja za preprečevanje in odpravljanje diskriminacije ter zagotavljanje enakih možnosti, enakih pravic in enakega obravnavanja ljudi z invalidnostmi.

3. STAROST

Usposabljanje o diskriminaciji in zagotavljanju enakega obravnavanja za mladinske delavce

Predstavnik Zagovornika je na podlagi povabila Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto 22. maja 2023 izvedel usposabljanje za mladinske delavce. Izvedeno usposabljanje je bilo eno v nizu izobraževalnih aktivnosti za krepitev veščin in znanj mladinskih delavcev in tistih, ki si to prizadevajo postati. Udeleženci izobraževanja so bili iz različnih lokalnih/regionalnih nevladnih organizacij in tudi iz javnih zavodov. Predstavnik Zagovornika je izvedel izobraževanje o diskriminaciji s posebnim fokusom na ranljivi skupini mladih; v tem okviru je predstavil tudi organ Zagovornika, njegovo delo in izdelke.

Okrogla miza Naprej brez predsodkov: Kako se boriti proti starostni diskriminaciji v vseh starostnih skupinah?

Predstavnik Zagovornika se je 7. junija 2023 udeležil okrogle mize Naprej brez predsodkov: Kako se boriti proti starostni diskriminaciji v vseh starostnih skupinah? v organizaciji Zavoda OPRO. Izhodišče pogovora so bili rezultati Evropske družboslovne raziskave, ki so pokazali, da je starostna diskriminacija v Evropi celo bolj razširjena kot diskriminacija na podlagi spola ali rase, zaznavajo pa jo tako mladi kot stari ljudje. Udeleženci so zato razpravljali o pojavnih oblikah starizmov, analizirali so vzroke za njihovo pojavljanje in načine, kako jih preprečiti oz. odpravljati njihove posledice.

Posvet za boljšo prihodnost starejših in upokoencev

Predstavnik Zagovornika se je 13. junija 2023 udeležil strokovnega posveta Za boljšo prihodnost starejših in upokoencev, ki ga je organiziral Urad predsednice Državnega zbora. Sodelovali so predstavniki državnih institucij in civilne družbe, ki sooblikujejo področje politik upravljanja staranja in starosti. Šlo je za posvet na visoki ravni, ki je poglobljeno razgrnil teme in izzive, s katerimi se na polju staranja in starosti spopadamo kot država.

Predavanje o diskriminaciji s posebnim poudarkom na osebni okoliščini starosti

Predstavniki Zagovornika je na podlagi povabila socialnega podjetja Simbioza Genesis, ki se ukvarja med drugim tudi z digitalnim opismenjevanjem starejših, 18. decembra 2023 izvedel spletno izobraževalno aktivnost v obliki predavanja o varstvu pred diskriminacijo, s posebnim poudarkom na osebni okoliščini starosti.

4. SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ

Pogovor po projekciji filma *Animals* ob Mednarodnem dnevu boja proti homofobiji, bifobiji in transfobiji (IDAHOBIT)

Svetovalec Zagovornika se je 17. maja 2023 udeležil pogovora po projekciji belgijsko-francoskega filma »Animals«, ki ga je v organizaciji Društva ŠKUC, Festivala LGBT-filma Ljubljana in Ministrstva za kulturo predvajala Slovenska kinoteka. Pogovor je potekal v okviru obeleževanja Mednarodnega dneva boja proti homofobiji, bifobiji in transfobiji. Tema pa je bila spoprijemanje s homofobnim in transfobnim nasiljem. Udeleženci so poudarili pomen prijavljanja nasilja nad LGBTQ osebami in opolnomočenja žrtev, ki takih primerov pogosto ne prijavijo zaradi nezaupanja v institucije ali minimalizacije nasilja.

Predavanje o diskriminaciji na podlagi spola, spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza na Uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

Predstavnica Zagovornika je na povabilo Urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu 6. junija 2023 izvedla izobraževanje za zaposlene na uradu. Predavanje je bilo namenjeno ozaveščanju in poglobitvi razumevanja diskriminacije, nalog in dela Zagovornika, s posebnim poudarkom na osebnih okoliščinah spola, spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza.

5. VSE ALI VEČ OSEBNIH OKOLIŠČIN HKRATI

Predavanje o institucionalnih in zakonodajnih okvirjih varstva pred diskriminacijo

Zagovornik Miha Lobnik je 14. februarja 2023 izvedel predstavitveno predavanje o institucionalnih in zakonodajnih okvirjih varstva pred diskriminacijo za zaposlene na Univerzi v Mariboru v okviru izobraževalnega programa Izpopolni UM, ki je namenjen razvoju kulture kakovosti med zaposlenimi Univerze v Mariboru. Udeležencem je predstavil ključne pojme iz Zakona o varstvu pred diskriminacijo, pristojnosti in naloge neodvisnega državnega organa za enakost v Sloveniji, Zagovornika načela enakosti. Skozi primere je predstavil postopke in storitve, ki jih izvaja Zagovornik. Predstavil je tudi sistemsko delo in izdelke Zagovornika. Na koncu je predstavil temeljne statistike, ki izhajajo iz dela Zagovornika, nekaj relevantnih primerov ugotovljene diskriminatornosti ravnanj in predpisov iz različnih področij družbenega življenja ter nekatere druge dosežke Zagovornika.

Predstavitel nalog in pooblastil Zagovornika načela enakosti za delegacijo Varuha človekovih pravic Republike Turčije

Predstavniki Zagovornika so 28. februarja 2023 na sedežu organa izvedli predstavitev nalog in pooblastil Zagovornika ter v okviru tega delovanje organa, njegove storitve in izdelke ter tudi zakonodajno-politični kontekst organa za enakost v Sloveniji. Dogodek je bil organiziran v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Turčije na njihovo pobudo, namenjen pa je bil delegaciji Varuha človekovih pravic Republike Turčije, ki so v okviru študijskega obiska več držav članic EU obiskali vsakokratne organe za enakost, Varuhe človekovih pravic in druge sorodne institucije.

Predavanje za medicinske sestre, babice in zdravstvene tehnike o varstvu pred diskriminacijo v zdravstveni dejavnosti in kadrovskih postopkih

Svetovalec Zagovornika načela enakosti se je 10. marca 2023 udeležil strokovnega srečanja glavnih medicinskih sester zdravstvenih in socialnih zavodov ljubljanske regije, ki ga je organiziralo Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana. Na srečanju je svetovalec Zagovornika aktivno sodeloval – predstavil je naloge in delo Zagovornika, osnovne elemente diskriminacije in postopek njenega ugotavljanja ter nekaj primerov obravnave diskriminacije v kadrovskih postopkih in pri delu s strankami v zdravstveni dejavnosti. Odziv slušateljic in slušateljev je bil pozitiven. Poudarili so koristnost pridobljenih informacij in znanj za svoje delo.

Predavanje za dijake različnih srednjih šol o diskriminaciji

Predstavnika Zagovornika sta se 22. marca 2023 udeležila dogodka v okviru 6. Nacionalnega Unescovega projekta Živa knjižnica v organizaciji Gimnazije Novo mesto v sodelovanju z Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto. Dogodek je bil namenjen ozaveščanju dijakov različnih gimnazij in srednjih šol iz vse Slovenije o temeljnih človekovih pravicah, predsodkih, stereotipih in diskriminaciji. Predstavnika Zagovornika je izvedel ozaveščevalno predavanje o diskriminaciji, v okviru katerega je predstavil tudi organ Zagovornika načela enakosti. Poleg predavanja predstavnika Zagovornika je bila v okviru dogodka izvedena še predstavitev prostovoljnega dela z ranljivimi skupinami na Gimnaziji Novo mesto, predstavitev metode in izvedba Žive knjižice.

Ozaveščevalna delavnica o diskriminaciji in Zagovorniku za dijake Gimnazije Jožeta Plečnika

Sodelavec Zagovornika je 13. aprila 2023 na povabilo izvedel izobraževalno delavnico za dijakinje in dijake 3. letnika Gimnazije Jožeta Plečnika. Na njej so spoznavali temelje varstva pred diskriminacijo ter se poučili o pristojnostih in delu Zagovornika. Izobraževanja se je udeležilo 20 dijakinj in dijakov. Delavnica je bila izvedena z aplikacijo Mentimeter. Rezultati kažejo, da se je v razpravo aktivno vključevalo v povprečju 70 odstotkov prisotnih, ki so pravilno dogovorili na 64 odstotkov vprašanj.

Interaktivno predavanje za študente in zaposlene Fakultete za varnostne vede v Ljubljani

Predstavniki Zagovornika je na povabilo Kariernega centra Univerze v Mariboru 13. aprila 2023 izvedel interaktivno predavanje za zainteresirane študente in zaposlene Fakultete za varnostne vede v Ljubljani. Predavanje je bilo izvedeno v okviru projekta Krepitev podpore posebnim skupinam študentov, ki ga izvajajo karierni centri več univerz v letih 2022 in 2023. Predstavniki Zagovornika je izvedel izobraževanje o diskriminaciji z vidika Zakona o varstvu pred diskriminacijo, predstavil pa je tudi delo, storitve in izdelke Zagovornika.

Predavanje o varstvu pred diskriminacijo za študente magistrskega programa Sociologija na Fakulteti za družbene vede

Zagovornik Miha Lobnik je 18. aprila 2023 izvedel predavanje za študente in študentke magistrskega programa Sociologija pri predmetu Družbene neenakosti in politika na Fakulteti za družbene vede. Predstavil je bistvene družbene in zakonodajne razvojne točke varstva pred diskriminacijo, ključne pojme in določila iz Zakona o varstvu pred diskriminacijo, naloge in pristojnosti neodvisnega državnega organa Zagovornika načela enakosti. Posebej je pojasnil pristojnost priprave in izdaje priporočil in tudi ocen diskriminatornosti predpisov ter predstavil primer uspešne strateške litigacije Zagovornika. Pojasnil je postopek ugotavljanja diskriminatornih ravnanj in predstavil storitve in izdelke Zagovornika. Študente je pozval k prebiranju rezultatov izvedenih raziskav, posebnih in rednih letnih poročil kot tudi drugih publikacij Zagovornika. Skozi predavanje je kot sociolog študente in študentke iz prve roke seznanil z vsebinskim področjem varstva pred diskriminacijo kot področja, na katerem lahko delujejo sociologi.

Predavanje o varstvu pred diskriminacijo za študente prava na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani

Zagovornik Miha Lobnik je 18. aprila 2023 izvedel predavanje za študente v okviru študijskega procesa pri predmetu Pravno varstvo pred diskriminacijo, ki se izvaja na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Predstavil je bistvene družbene in zakonodajne razvojne korake varstva pred diskriminacijo, ključne pojme in določila iz Zakona o varstvu pred diskriminacijo ter naloge in pristojnosti neodvisnega državnega organa za enakost, Zagovornika načela enakosti. Posebej je pojasnil pristojnost priprave in izdaje priporočil, postopek ugotavljanja diskriminatornih ravnanj ter ocen diskriminatornosti predpisov. Predstavil pa je tudi primer uspešne strateške litigacije Zagovornika. Na koncu je predstavil še storitve in izdelke Zagovornika. Študente je pozval k pregledovanju izdanih odločb in opravljenih svetovanj Zagovornika v iskalniku, ki se nahaja na spletnem mestu Zagovornika, kot tudi k prebiranju rezultatov izvedenih raziskav, posebnih in rednih letnih poročil in drugih publikacij Zagovornika.

Predstavitev ureditve varstva pred diskriminacijo in Zagovornika načela enakosti

Predstavnica Zagovornika je 25. septembra 2023 na povabilo Mirovnega inštituta sodelovala na predstavitvenem dogodku »Vodnik po človekovih pravicah – Spoznajte človekove pravice in poiščite pomoč« ter predstavila ureditev varstva pred diskriminacijo, delo in pristojnosti Zagovornika ter načine, na katere lahko Zagovornik pomaga pri uresničevanju varstva pravic. Vodnik po človekovih pravicah je evropska platforma za izobraževanje o človekovih pravicah, namenjena informiranju o možnostih varstva človekovih pravic za splošno javnost in strokovnjake, ki vključuje tudi predstavitev dela Zagovornika.

Programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV) in Pravosodje (JUST) od blizu: soustvarjamo demokratične, vključujoče in pravične družbe

Predstavnica Zagovornika je 11. oktobra 2023 v Ljubljani sodelovala na okrogli mizi, ki sta jo pripravila Ministrstvo za pravosodje in Kulturno-izobraževalno društvo PiNA kot nacionalna kontaktna točka programa Evropske unije Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV). Okrogla miza je potekala v okviru javne predstavitve programov Evropske unije CERV in Pravosodje (JUST). Predstavnica Zagovornika je na okrogli mizi predstavila dveletni projekt Soočimo se z diskriminacijo, za katerega je Zagovornik pridobil sredstva v okviru programa CERV in ga izvaja skupaj s partnerji. Predstavila je glavne cilje projekta in načrtovane rezultate v letih 2023 in 2024. Pojasnila je, kako je Zagovornik pripravil prijavo projekta na razpis in na katere izzive je naletel pri izvajanju projekta. Med drugim je poudarila, da je za uspešnost prijave pomembna dobra predhodna analiza razpisa in programa EU. Zagovornik bo lahko izdelke, ki bodo nastali v okviru projekta, uporabljal tudi po izteku projekta in jih nadgradil.

Pilotno usposabljanje javnih uslužbencev o varstvu pred diskriminacijo in zagotavljanju enakega obravnavanja v okviru Upravne akademije Ministrstva za javno upravo

Predstavnika Zagovornika načela enakosti sta v okviru Upravne akademije Ministrstva za javno upravo 5. decembra 2023 izvedla pilotno usposabljanje javnih uslužbencev o varstvu pred diskriminacijo in zagotavljanju enake obravnave. Do sodelovanja med Zagovornikom in Upravno akademijo je prišlo na podlagi ugotovitev Zagovornika, da je ozaveščenost uslužbencev javnega sektorja o varstvu pred diskriminacijo in usposobljenost za zagotavljanje enake obravnave pomanjkljiva. Udeleženci usposabljanja so se seznanili z zakonodajnim in institucionalnim kontekstom varstva pred diskriminacijo. Nadgradili in poglobili so razumevanje diskriminacije in njenih pojavnih oblik ter zakonsko predvidenih ukrepov za njeno preprečevanje. Na koncu so dobili tudi praktičen vpogled v storitve in izdelke Zagovornika načela enakosti, ki so jim lahko v pomoč pri delu.

13.5 Ozaveščanje s publikacijami in s sodelovanjem na sejmskih dogodkih

Zagovornik poleg rednega letnega poročila o svojem delu izdaja tudi posebna poročila in druge publikacije. Cilj publikacij je tudi ozaveščati ciljne javnosti o varstvu pred diskriminacijo in vlogi Zagovornika pri tem. Zagovornik deli publikacije ob različnih priložnostih, na dogodkih, ki jih organizira sam ali pri katerih sodeluje. To, da ljudje razumejo koncept diskriminacije in enakosti, da poznajo možnosti pravnega varstva v primeru diskriminacije in druge vsebine iz ZVarD, je pogoj za uspešno preprečevanje in odpravljanje diskriminacije.

V letu 2023 je Zagovornik izdal naslednje publikacije:

1. Redno letno poročilo za leto 2022 (v slovenščini)
2. Redno letno poročilo za leto 2022 (v angleščini)
3. Redno letno poročilo za leto 2022 (v italijanščini)
4. Redno letno poročilo za leto 2022 (v madžarščini)
5. Zagotavljanje enakih možnosti in preprečevanje diskriminacije pri zaposlovanju in delu: Povzetek priročnika za delodajalce (v slovenščini)
6. Zagotavljanje enakih možnosti in preprečevanje diskriminacije pri zaposlovanju in delu: Priročnik za zaposlene in iskalce zaposlitve (v slovenščini)
7. Zagotavljanje enakih možnosti in preprečevanje diskriminacije pri zaposlovanju in delu: Priročnik za zaposlene in iskalce zaposlitve (v angleščini – elektronska oblika)
8. Posebno poročilo o nedostopnosti objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (v slovenščini)
9. Posebno poročilo o nedostopnosti objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (v angleščini – elektronska oblika)
10. Posebno poročilo o nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane (v slovenščini)
11. Posebno poročilo o nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane (v angleščini – elektronska oblika)
12. Posebno poročilo o nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane (v slovenščini)
13. Posebno poročilo o nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane (v angleščini – elektronska oblika)
14. Brošura »Recimo ne diskriminaciji ljudi z invalidnostmi« (v slovenščini)

Sodelovanje Zagovornika na sejemskih dogodkih

Dnevi medgeneracijskega sožitja

Strokovni sodelavci Zagovornika so 24. in 25. maja 2023 na razstavnem prostoru Gospodarskega razstavišča v Ljubljani informirali, svetovali, ozaveščali in predstavljali delo osrednjega neodvisnega državnega organa za varstvo pred diskriminacijo. Poudarek je bil na informiranju udeležencev o možnostih varstva pred diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine starosti. Na voljo so jim bili promocijski materiali Zagovornika, zloženka s predstavitevijo Zagovornika, zloženki o preprečevanju diskriminacije za mlade in starejše, obrazec za obravnavo diskriminacije, posebna poročila in letno poročilo Zagovornika.

Paradno mesto v okviru Festivala Parada ponosa

Predstavniki Zagovornika so se 17. junija 2023 na Kongresnem trgu v Ljubljani udeležili Paradnega mesta, ki je potekalo v okviru Festivala Parada ponosa 2023. Z ozaveščevalnimi aktivnostmi so sodelovale organizacije, ki se zavzemajo za pravice LGBTIQ+ skupnosti. Na stojnici so predstavniki Zagovornika širšo javnost informirali o delu in nalogah Zagovornika ter o ugotovitvah iz posebnih poročil o položaju interpolnih in transspolnih ljudi. Pri ozaveščanju so si pomagali s promocijskimi materiali Zagovornika.

Otroški bazar

Strokovni sodelavci Zagovornika so 2. in 3. septembra 2023 na razstavnem prostoru Gospodarskega razstavišča prek igre in izdelovanja brošk otroke ozaveščali o pravici do enake obravnave in enakih možnosti, starše pa s pogovorom. Poudarek je bil na informiranju o možnostih varstva pred diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine nosečnosti in starševstva. Starševstvo, nosečnost in skrb za družinske člane so namreč osebne okoliščine, ki so večkrat razlog za diskriminatorno obravnavo. Obiskovalcem so bili na voljo tudi promocijski materiali Zagovornika, zloženka s predstavitevijo Zagovornika in drugi njegovi izdelki. Prireditev je v dveh dneh obiskalo 15.100 ljudi.

Festival za tretje življenjsko obdobje

Sodelavci Zagovornika so med 27. in 29. septembrom 2023 na razstavnem prostoru Cankarjevega doma v Ljubljani predstavljali delo Zagovornika. Udeležence dogodka so informirali o osebni okoliščini starosti z vidika varstva pred diskriminacijo. Pri ozaveščanju obiskovalcev so si pomagali s publikacijami in drugimi promocijskimi izdelki Zagovornika. Prireditev je v treh dneh obiskalo več kot 15.000 ljudi.

13.6 EU-projekt Soočimo se z diskriminacijo

Zagovornik je decembra 2022 pričel izvajati dveletni projekt »Face Discrimination – Soočimo se z diskriminacijo«. Za projekt je skupaj s partnerji - Akademija za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani, Skupnost občin Slovenije in Fundacija Prizma – na javnem razpisu pridobil sredstva Evropske komisije iz programa CERV – 2022 – Equal.

Projekt ima dve ciljni skupini: uslužbenke javnega sektorja in splošno populacijo. Ključni cilji projekta so:

- Izboljšanje sodelovanja in izmenjave informacij med javnimi organi;
- Povečanje ozaveščenosti o pomenu diskriminacije ter možnosti ukrepanja v javnem sektorju in v splošni javnosti;
- Krepitev veščin in kompetenc javnih uslužbencev prepoznavanje diskriminacije, poznavanje možnosti za ukrepanje ter za ustvarjanje pogojev enakega obravnavanja za vse.

V letu 2023 so bile izvedene osrednje aktivnosti in pripravljene ključni izdelki projekta.

Opravljena je bila analiza stanja, ki je potekala na dveh ravneh, in sicer na ravni splošne populacije ter na ravni zaposlenih v javnem sektorju. Na podlagi izsledkov analize stanja je bila pripravljena kampanja ozaveščanja in informiranja splošne populacije o diskriminaciji.

Na podlagi izsledkov analize stanja je bil pripravljen tudi program usposabljanja za krepitev veščin in kompetenc javnih uslužbencev na področju zagotavljanja pogojev enakega obravnavanja za vse, ki se bo izvajal v drugem letu projekta. Program tvori pet modulov. Štirje so namenjeni didaktično strukturiranemu samoizobraževanju prek spleta, zadnji peti modul pa je zasnovan kot facilitirana praktična delavnica. Za namen izvedbe izobraževalnih tečajev za javne uslužbenke je bila vzpostavljena spletna platforma za e-učenje.

V okviru projekta je nastala tudi gledališka predstava »Kaj pa z rdečo kapico?«, ki so jo pripravili študentke in študenti AGRFT.⁸¹ Predstava se je ukvarjala s tem, zakaj do diskriminacije pride, kaj imata pri tem vzgoja in politična korektnost, kako se počutijo žrtve in priče diskriminacije, kako se boriti proti diskriminaciji. Premiera in prva ponovitev sta bili izvedeni v okviru festivala AGRFT 9. in 10. oktobra 2023. Tretja ponovitev je bila 8. novembra, četrta ponovitev pa v okviru konference projekta 9. novembra 2023. Študentje AGRFT in njihovi mentorji so sodelovali tudi pri pripravi treh kratkih filmov,⁸² ki bodo uporabljeni v okviru projektnih aktivnosti ozaveščanja in izobraževanja.

9. novembra 2023 je bila v Ljubljani izvedena prva konferenca projekta. Vsebina konference se je izvedla v okviru dveh okroglih miz. Na prvi okrogli mizi so sodelovali gostje, ki so delili svoje izkušnje z diskriminacijo v Sloveniji.⁸³ V okviru druge okrogle mize pa so o diskriminaciji in spoprijemanju z njo spregovorili župan in županje nekaterih občin.⁸⁴

Za namen informiranja in ozaveščanja je bila vzpostavljena posebna projektna spletna stran,⁸⁵ na kateri so objavljeni vsi izdelki in rezultati projekta ter projektne novice. Lansirano je bilo tudi ozaveščanje in informiranje prek družbenih omrežij Facebook,⁸⁶ Instagram⁸⁷ in LinkedIn.⁸⁸

⁸¹ Posnetek predstave je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=XhqZ6d6sWXY>.

⁸² Dostopno na: <https://zagovornik.si/soocimo-se-z-diskriminacijo/ucna-gradiva/>.

⁸³ Posnetek okrogle mize je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=5yyJQYggfE0>.

⁸⁴ Posnetek okrogle mize je dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=rMi7Ez3OQ1I>.

⁸⁵ Dostopno na: <https://zagovornik.si/soocimo-se-z-diskriminacijo>.

⁸⁶ Dostopno na: <https://www.facebook.com/soocimo.se.z.diskriminacijo>.

⁸⁷ Dostopno na: https://www.instagram.com/soocimo_se_z_diskriminacijo.

⁸⁸ Dostopno na: <https://www.linkedin.com/company/soocimo-se-z-diskriminacijo>.

13.7 Obveščanje

Zagovornik o vseh svojih dejavnostih javnost obvešča na svoji spletni strani in omrežjih Facebook in Twitter ter z nastopi v medijih.

V letu 2023 je predstojnik Zagovornika Miha Lobnik nastopil v skupno 21 televizijskih, radijskih in spletnih oddajah.

Zagovornik je prejel 69 novinarskih vprašanj, ki so se nanašala na aktualne družbene teme, domnevne primere diskriminacije in zadeve, ki jih obravnava Zagovornik.

Pripravil je 70 sporočil za javnost, v katerih je predstavil obravnavane primere diskriminacije, ocene diskriminatornosti predpisov, priporočila, opravljene raziskave, posebna poročila in druge aktualne zadeve s področja dela organa.

Na spletni strani www.zagovornik.si je objavil 76 vesti o delu Zagovornika. Na spletni strani Zagovornik objavlja zaključene primere svetovanja strankam, anonimizirane primere postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj in ocenjevanja diskriminatornosti predpisov, priporočila, raziskave in druge izdelke.

Zagovornik je v letu 2023 skupaj z zunanjim izvajalcem pripravil šest krajših in šest daljših televizijskih oglasov ter tri radijske oglase za ozaveščanje o diskriminaciji. Televizijski in radijski oglasi poskušajo pri gledalcih vzbuditi spoštovanje vseh ljudi in razumevanje do tistih, ki so samo zaradi svojih osebnih okoliščin deležni slabše obravnave.

Radijski oglasi se nanašajo na osebne okoliščine spola, spolne usmerjenosti in invalidnosti, televizijski pa na osebne okoliščine starosti, invalidnosti, narodnosti, spolne usmerjenosti, nosečnosti/starševstva in vere. Televizijski oglasi so dostopni na Youtube kanalu Zagovornika (@Zagovornik).⁸⁹

Radijski oglasi so bili predvajani v drugi polovici decembra 2023, dodatno predvajanje je predvideno v začetku leta 2024. Televizijski oglasi so bili predvajani v prvih dveh mesecih leta 2024, ko je bila izvedena tudi ozaveščevalna kampanja na družbenih omrežjih.

---

⁸⁹ Dostopno na: <https://www.youtube.com/@zagovorniknacelaenakosti/videos>.

14 SODELOVANJE S CIVILNO DRUŽBO

14.1 Načini sodelovanja z nevladnimi organizacijami

Nevladne organizacije, socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe predstavljajo eno od oblik sodelovanja državljanov pri upravljanju javnih zadev. Številne izvajajo programe in projekte v javnem interesu na ključnih področjih zagotavljanja enakopravnosti, enakih možnosti ter varstva pred diskriminacijo. Organizacije civilne družbe zaznavajo probleme in potrebe v državi in družbi na individualni in sistemski ravni in so pomembni povezovalci med posamezniki in javnimi strukturami. Prav tako pomembno prispevajo k učinkovitemu opozarjanju in odpiranju vprašanj glede enakega obravnavanja, varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin s pomočjo zagovorništva in neposredne pomoči diskriminiranim osebam.

Za Zagovornika so organizacije civilne družbe pomembni strateški partnerji pri spremljanju stanja na področju varstva pred diskriminacijo v državi (**21. člen ZVarD**) ter tudi pri oblikovanju rešitev in predlogov za izvedbo ukrepov.

V skladu s **15. členom ZVarD** Zagovornik pri oblikovanju rešitev in predlogov za doseganje namena zakona sodeluje z nevladnimi organizacijami, socialnimi partnerji in drugimi organizacijami civilne družbe, ki delujejo na področju enakega obravnavanja, varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, varstva pred diskriminacijo ranljivih skupin ali pravne, socialne in druge pomoči diskriminiranim osebam.

Zagovornik je leta 2023 aktivno sodeloval z vsaj 300 organizacijami civilne družbe.

Oblike sodelovanja so bile:

1. Poizvedbe Zagovornika za pripravo raziskav, analiz, posebnih poročil, ocen diskriminatornosti predpisov, ugotavljanj diskriminatornosti ravnanj. Poizvedoval je pri vsaj 300 nevladnih organizacijah.
2. Odgovori Zagovornika na poizvedbe civilnodružbenih organizacij. Pripravil je odgovore na osem poizvedb osmih nevladnih organizacij.
3. Sestanki s civilnodružbenimi organizacijami. Udeležil se je štirih sestankov s predstavniki sedmih nevladnih organizacij.
4. Aktivnosti informiranja in ozaveščanja. Organiziral je en obsežnejši ozaveščevalni dogodek; aktivno sodeloval pri osmih dogodkih in se udeležil 14 dogodkov organizacij civilne družbe.
5. Izobraževalne aktivnosti. Pripravil je sedem izobraževalnih dogodkov za organizacije civilne družbe.
6. Pisma podpore projektom civilnodružbenih organizacij. Podprl je pet projektov nevladnih organizacij.

15 SODELOVANJE NA DRŽAVNI RAVNI

15.1 Vloga in pomen sodelovanja

Dejavnosti, predstavljene v tem poglavju, imajo več različnih ciljev, ki izhajajo iz pristojnosti in nalog Zagovornika načela enakosti (Zagovornik), določenih v Zakonu o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD).

Te dejavnosti so vezane predvsem na:

- Predstavljanje rednega letnega poročila o delu Zagovornika, ki ga skladno z 22. členom ZVarD vsako leto predloži Državnemu zboru, Državnemu svetu, predsedniku republike, Vladi, evropskim poslancem in drugim v državni upravi oziroma javnem sektorju;
- Spremljanje splošnega stanja v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo (21. člen ZVarD), vključno z dialogom z institucijami države ter civilno družbo;
- Ozaveščanje splošne javnosti o diskriminaciji (21. člen ZVarD).

Najpogostejše oblike sodelovanja so bila srečanja s predstavniki države na najvišji ravni in sestanki delovne narave z ministri, državnimi sekretarji, drugimi predstavniki ministrstev in vladnih služb ter predstavniki drugih državnih organov. Na teh srečanjih je predstojnik Zagovornika predstavil delo organa z rednim letnim poročilom za preteklo leto in s pomočjo skupnih tematik, ki sodijo v delovno področje različnih institucij in sodijo med pristojnosti Zagovornika.

15.2 Predsednica Republike Slovenije

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je 24. maja 2023 predsednici Republike dr. Nataši Pirc Musar predal letno poročilo in predstavil delovanje Zagovornika v letu 2022. Seznanil jo je z izzivi na področju varstva pred diskriminacijo in poudaril, da je bilo med obravnavanimi primeri domnevne diskriminacije največ zadev s področja zaposlovanja in dela. Kot posebej zaskrbljujoče je označil področje dostopnosti javnih prostorov za gibalno ovirane in ob tem opozoril na zakonsko obvezo zagotovitve dostopnosti objektov v javni rabi in s tem omogočanje enakovrednega položaja invalidov. Predsednici je v tej luči predstavil tudi posebno poročilo o dostopnosti srednjih šol za gibalno ovirane, ki ga je izdal preteklo leto in ki jasno kaže na zaskrbljujoče stanje na tem področju.

Zagovornik je opozoril še na področje zdravstva, kjer izstopa slabšanje dostopnosti pacientov do zdravstvenega varstva zaradi digitalizacije, pri čemer imajo otežen dostop do kakovostne obravnave predvsem nekatere najbolj ranljive skupine.

Predsednica Republike se je zagovorniku zahvalila za dobro opravljeno delo v času od ustanovitve institucije do danes in poudarila pomemben prispevek Zagovornika pri zagotavljanju enakopravnosti v naši družbi. Še posebej je poudarila izjemno pomembno dejavnost ozaveščanja o diskriminaciji in ob tem zagovorniku zagotovila podporo pri zavzemanju za enakopravno obravnavo vseh prebivalcev Slovenije in pri opozarjanju na diskriminacijo.

15.3 Državni zbor Republike Slovenije

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je 15. maja 2023 predstavil delo organa v letu 2022 predsednici Državnega zbora mag. Urški Klakočar Zupančič. Na srečanju ob predaji rednega letnega poročila je zagovornik izpostavil diskriminatorno obravnavo oseb z invalidnostmi in ovire, ki jih imajo določene skupine oseb pri dostopu do zdravstvene obravnave zaradi digitalizacije storitev. Zagovornik in predsednica sta se zavzela za spoštovanje načel enake obravnave in enakih možnosti vseh ljudi ne glede na njihove osebne okoliščine.

S predsednico Državnega zbora sta tako govorila tudi o diskriminaciji na podlagi osebne okoliščine invalidnosti. Kot je na srečanju poudaril Miha Lobnik, bomo morali še veliko storiti na področju invalidov, predvsem glede dostopnosti javnih prostorov. S predsednico sta opozorila tudi na omogočanje dostopnosti zdravstvenih storitev. Zagovornik je namreč prejel več pričevanj ljudi s težko izkušnjo nedostopnosti osebnega zdravnika. Za zagotovitev dostopnosti v zdravstvu se je zavzela tudi Klakočar Zupančič, ki je pristojne pozvala, naj pri iskanju rešitev v zdravstvu na prvo mesto vedno postavijo pacienta.

Omenila sta še problem diskriminacije pri zaposlovanju in delu, ki se dogaja v zasebnem in javnem sektorju. Zagovornik je med ugotovljenimi primeri diskriminacije opozoril na diskriminacijo Romov na podlagi njihovega etničnega porekla in na uspešen zaključek zagovarjanja zaradi starosti diskriminiranega kolesarskega sodnika, o čemer je Zagovornik poročal tudi v letnem poročilu.

Zagovornik je 15. septembra 2023 predstavil redno letno poročilo na seji Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide. Poslance je seznanil tudi z ugotovitvami Posebnega poročila o nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane. Iz podatkov, ki jih je prejel pri pripravi poročila, izhaja, da država na področju dostopnosti do javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za ljudi z invalidnostmi ne spoštuje zakonskih obveznosti.

15.4 Državni svet Republike Slovenije

Miha Lobnik je državnim svetnikom letno poročilo Zagovornika za leto 2022 predstavil 25. maja 2023 na seji Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, nato pa še na plenarni seji Državnega sveta 21. junija 2023. Državni svetniki so ocenili, da je poročilo kakovostno, pregledno in informativno. Pohvalili so tudi Zagovornikov angažma pri obveščanju različnih javnosti o varstvu pred diskriminacijo.

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je v predstavitvi rednega letnega poročila državnim svetnikom povedal, da je v letu 2022 Zagovornik svetovanje zaradi domnevne diskriminacije nudil 440 ljudem. Ti so v prošnjah za svetovanje oziroma prijavah diskriminacije kot razlog neupravičeno neenake obravnave, ki so je bili deležni, največkrat navedli osebno okoliščino invalidnosti.

Državni svetniki so se ob seznanitvi z letnim poročilom Zagovornika za leto 2022 sklenili, da je to kakovostno, pregledno in informativno. Ocenili so, da Zagovornik s svojim delom dokazuje, da država nujno potrebuje organ za varstvo pred diskriminacijo. Pohvalili so Zagovornikov angažma pri obveščanju različnih javnosti o varstvu pred diskriminacijo, izrazili pa zaskrbljenost, da je velik odstotek Zagovornikovih priporočil ministrstvom neuresničen.

15.5 Vlada Republike Slovenije

V okviru Kabineta predsednika Vlade je Zagovornik sodeloval tudi pri dveh delovnih telesih.

Strateški svet za preprečevanje sovražnega govora

Na pobudo Predsednika Vlade je Zagovornik predlagal predstavnika, ki je sodeloval pri delu Strateškega sveta za preprečevanje sovražnega govora. Zagovornik je dal obsežen povzetek vseh ključnih odprtih vprašanj in zaznanih vrzeli glede pravnega odzivanja na primere različnih kršitev prepovedi zburjanja nestrpnosti, sovraštva in opravičevanja diskriminacije. Prispevek temelji na številnih priporočilih Zagovornika za ustrežnejše urejanje v tem polju v zadnjih letih. Predstavniki Zagovornika je sodeloval na več sestankih pri delu sveta od 17. marca dalje, delo pa je potekalo do konca julija 2023, ko so bila sprejeta Priporočila za preprečevanje sovražnega govora.

Koordinacijska skupina za ureditev statusa in pravic oseb z gluhoslepoto

Predstavniki Zagovornika ter predstojnik so sodelovali pri delu Koordinacijske skupine za ureditev statusa in pravic oseb z gluhoslepoto. Pri tem so predstavniki Zagovornika vztrajali pri upoštevanju poudarkov, ki jih je Zagovornik dal v priporočilu Vladi glede nujne vsebine zakona, ki bi moral urejati vsa ključna vprašanja in pravice gluhoslepih. Sodelovali so na delovnih sestankih, ki so potekali v drugi polovici leta 2023.

V okviru sestankov z ministri se je zagovornik Miha Lobnik v letu 2023 srečal z:

- ministrom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Luko Messem,
- ministrico za digitalno preobrazbo dr. Emilijo Stojmenovo Duh,
- ministrico za javno upravo Sanjo Ajanović Hovnik,
- ministrom za okolje, podnebje in energijo mag. Bojanom Kumrom,
- ministrom za vzgojo in izobraževanje dr. Darjem Feldo.

15.5.1 Sodelovanje Zagovornika z MDDSZ

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je predstavil delo Zagovornika v letu 2022 ministru za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Luki Mesecu

Na sestanku, ki je potekal 11. julija 2023, sta govorila o Zagovornikovih priporočilih glede mirovanja poklicnega zavarovanja. Za določbe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju o mirovanju poklicnega zavarovanja je namreč Zagovornik ocenil, da so diskriminatorne do zaposlenih, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati. Minister Mesec je na srečanju dejal, da je ministrstvo pričelo pripravljati prenovo pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pri čemer bodo upoštevali tudi to Zagovornikovo priporočilo.

Minister je povedal še, da se na MDDSZ strinjajo z Zagovornikovo oceno o diskriminatornosti Zakona o urejanju trga dela v delu, ki določa pogoje, da priseljenci še ostanejo v evidenci brezposelnih oseb. Za državljane Evropske unije in nekaterih drugih držav časovni rok za izpolnitev teh pogojev ni določen, za državljane tretjih držav pa je in razlikovanje temelji samo na osebni okoliščini državljanstva. Kot je dejal, je sprejetje sprememb zakona predvideno še v letu 2023.

S spremembo zakonodaje bo MDDSZ odpravilo tudi različno obravnavo mladoletnih oseb, ki so zaradi svojih oviranosti odvisni od tuje nege in pomoči, pri pravici do dodatka za pomoč in postrežbo, je na delovnem srečanju napovedal Mesec. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju namreč zdaj daje dodatek za pomoč in postrežbo zgolj slepim in slabovidnim otrokom in mladostnikom do 18. leta, drugi otroci in mladostniki s posebnimi potrebami, ki so prav tako odvisni od tuje pomoči in imajo podobne ali celo večje težave, pa pravice do tega nimajo, kar je po oceni Zagovornika diskriminatorno. Minister je zagovorniku napovedal, da bodo ti dodatki na novo urejeni v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.

Zagovornik in minister sta govorila tudi o tem, da za delo nezmožne osebe z duševnimi boleznimi nimajo pravice do nadomestila za invalidnost samo zato, ker jim po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov ni mogoče dodeliti statusa invalida. Zagovornik je ocenil, da je taka ureditev diskriminatorna. Minister Mesec je povedal, da je ministrstvo zaradi te Zagovornikove ocene in njegovih priporočil imenovalo delovno skupino, ki bo začela delo jeseni 2023.

Miha Lobnik je ministra ponovno opozoril, da je treba čim prej sprejeti pravilnik o minimalnih zahtevah za dostopnost do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti. To, da tega pravilnika še vedno ni, pomembno vpliva na uresničevanje pravic ljudi z invalidnostmi iz Zakona o izenačevanju možnosti invalidov.

Strokovni svet za enakost spolov v letu 2023

Zagovornik načela enakosti se je v letu 2023 udeležil dveh sej Strokovnega sveta za enakost spolov, ki deluje pod okriljem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Januarska dopisna seja je bila posvečena pregledu predloga resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030. Zagovornik je na osnutek resolucije podal šest priporočil. Na oktobrski seji strokovnega sveta pa so udeleženci razpravljali o predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah, ki v slovenski pravni red prenaša Direktivo o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb, ki kotirajo na borzi, in s tem povezanih ukrepih.

Predstavniki Zagovornika je predstavil stališče neodvisnega državnega organa za varstvo pred diskriminacijo do predloga zakona. Ministrstvo je članice in člane na seji seznanilo še z Direktivo o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje plačil, s priporočili Odbora za odpravo diskriminacije žensk (CEDAW), z načrtovanimi aktivnostmi ministrstev za obdobje 2024-2025 na področju enakosti spolov ter z zakonodajni projekti ministrstva.

Delovna skupina za prenos direktive o izboljšanju zastopanosti spolov na neizvršnih direktorskih mestih družb, ki kotirajo na borzi

Predstavniki Zagovornika je sodeloval na delovnem sestanku 5. septembra 2023, na katerem so člani obravnavali nekatera odprta vprašanja, povezana s predvidenimi pristojnostmi Zagovornika v osnutku predloga novele ZGD-1 in v zvezi z nalogami, ki jih predvideva direktiva za organe za enakost. Zagovornik je na sestanku prejel osnutke predloga zakona in nanj podal priporočila.

15.5.2 Sodelovanje Zagovornika z MDP

Zagovornik Miha Lobnik je predstavil letno poročilo Zagovornika za leto 2022 ministrici za digitalno preobrazbo dr. Emiliji Stojmenovi Duh

Zagovornik Miha Lobnik je 7. junija 2023 predstavil delovanje Zagovornika v letu 2022 ministrici za digitalno preobrazbo dr. Emiliji Stojmenovi Duh. Govorila sta tudi o spodbujanju digitalne vključenosti ljudi, ki imajo zaradi svojih osebnih okoliščin pri tem težave, in o zagotavljanju hitrega prenosa podatkov po spletu po vsej državi.

Ministrica je povedala, da ima v Sloveniji že vsakdo pravico zahtevati dostop do interneta kot univerzalne storitve, kadar dostopa do interneta ne zagotavljajo komercialni ponudniki. Napovedala je tudi nadaljnje dobro sodelovanje z Zagovornikom pri zagotavljanju načela enake obravnave in enakih možnosti pri izvajanju krovne strategije Digitalna Slovenija 2030 in uvajanju zakonodaje s področje umetne inteligence. Poudarila je, da morajo biti pri razvoju in uporabi orodij umetne inteligence človekove pravice vedno v ospredju.

Posvetovalna medresorska delovna skupina za pripravo EU-uredbe o umetni inteligenci

Medresorska delovna skupina se v letu 2023 ni sestala.

Večdeležniška medresorska strokovna skupina za izvajanje Nacionalnega programa spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v Republiki Sloveniji do leta 2025 (NpUI)

Medresorska delovna skupina se v letu 2023 ni sestala.

15.5.3 Sodelovanje Zagovornika z MJU

Zagovornik Miha Lobnik je predstavil redno letno poročilo Zagovornika za leto 2022 ministrici za javno upravo Sanji Ajanović Hovnik in jo seznanil z delom Zagovornika v letu 2023

Zagovornik in ministrica sta na sestanku 30. maja 2023 podrobneje govorila o dostopnosti objektov v javni rabi ljudem z invalidnostmi, s katerimi upravlja ministrstvo, saj je skrajni rok za zagotovitev dostopnosti po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov december 2025. Zagovornik je ministrici ob tem predstavil prve rezultate Zagovornikove ankete med približno 2.500 upravljavci objektov v javni rabi, ki kažejo, da je ponekod dostopnost še vedno omejena. Ministrica je poudarila, da ministrstvo kot upravljalec številnih nepremičnin, v katerih delujejo državni organi, pri obnovah in preureditvah stavb v največji možni meri upošteva tudi vidik zagotavljanja dostopnosti – od klančin, dvigal pa do taktilnih oznak.

Ker je Ministrstvo za javno upravo med drugim pristojno tudi za pripravo volilne zakonodaje, je zagovornik opozoril, da je po oceni Zagovornika možnost odvzema volilne pravice osebam z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi diskriminatorna do teh ljudi. Po 7. členu Zakona o volitvah v državni zbor se namreč samo za te osebe predvideva možnost odvzema volilne pravice, medtem ko se pri ostalih državljanih ne ocenjuje zmožnosti razumeti namen, pomen in učinek volitev. Ministrica Ajanović Hovnik je poudarila, da bo Ministrstvo za javno upravo glede omenjene teme sledilo priporočilu Zagovornika, da pa bo sicer volilni sistem predmet širše javne razprave, ki jo bo vodil Državni zbor.

Zagovornik in ministrica sta se nazadnje osredotočila še na priporočila Zagovornika glede prenove sistema plač javnih uslužbencev, ki ga ministrstvo pripravlja skupaj s socialnimi partnerji. Zagovornik je povedal, da morajo rešitve preprečevati možnost diskriminacije pri zaposlovanju, plačah, napredovanjih in drugih delovnih pogojih javnih uslužbencev. Poudaril je tudi pomen zbiranja razčlenjenih podatkov o zaposlenih, kar bi omogočalo prepoznavanje morebitnih neupravičenih razlik v plačah in drugih pogojih dela zaradi osebnih okoliščin zaposlenih ter ukrepanje na tej podlagi. Ministrica je zagotovila, da bo v okviru prenove plačnega in uslužbenskega sistema upoštevan tudi ta vidik. Dodala je, da intenzivno potekajo aktivnosti za vzpostavitev kompetenčnega centra in prenova sistema usposabljanja javnih uslužbencev z namenom krepitev kompetenc zaposlenih.

15.5.4 Sodelovanje Zagovornika z MKGP

Svet za ženske na podeželju (SŽP)

Na pobudo MKGP je predstavnica Zagovornika članica SŽP, ki je posvetovalni organ ministra, pristojnega za kmetijstvo, in mu svetuje glede vprašanj, povezanih s položajem žensk na podeželju.

SŽP se v letu 2023 ni sestal.

15.5.5 Sodelovanje Zagovornika z MKRR

Medresorska delovna skupina za koordinacijo izvajanja Listine o temeljnih pravicah in Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov v okviru evropske kohezijske politike

Zagovornik je imenoval dva predstavnika v delovno skupino, ki se je sestala dvakrat, 23. februarja 2023 in 21. aprila 2023. Delovna skupina je na sestankih usklajevala izvedbo obveznosti države, po kateri morajo države članice in Evropska komisija pri izvajanju evropske kohezijske politike zagotoviti spoštovanje temeljnih pravic in skladnost z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov. Na eni strani to vključuje ureditve za zagotovitev skladnosti programov, ki jih podpirajo skladi, in njihovega izvajanja z ustreznimi določbami Listine, na drugi pa ureditve poročanja Odboru za spremljanje o pritožbah in primerih neskladnosti operacij z Listino in Konvencijo.

Odbor za spremljane Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027

Predstavnik Zagovornika se je 9. marca 2023 udeležil delovnega sestanka Odbora za spremljanje Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027. Izvedli so moderirane delavnice na temo prihodnje nadgradnje meril za izbor operacij v okviru Programa evropske kohezijske politike za prihodnja leta.

15.5.6 Sodelovanje Zagovornika z MOPE

Zagovornik Miha Lobnik je predstavil redno letno poročilo za leto 2022 ministru za okolje, podnebje in energijo mag. Bojanu Kumru

Zagovornik Miha Lobnik je 6. junija 2023 predstavil delo Zagovornika v letu 2022 ministru za okolje, podnebje in energijo mag. Bojanu Kumru. Govorila sta tudi o zagotovitvi dostopnosti javnega linijskega avtobusnega prevoza ljudem z različnimi oviranostmi. Po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov se je rok za zagotovitev dostopnosti javnega avtobusnega prevoza iztekel decembra 2020. Zagovornik je napovedal izid posebnega poročila o tej temi.

Minister Kumer je v odzivu dejal, da na ministrstvu podpirajo Zagovornikova prizadevanja za odpravljanje neenakosti. Pri pripravi novih potencialnih solidarnostnih in drugih posebnih ukrepov bodo upoštevali zahteve iz ZVarD. Predstavil je tudi ukrepanje ministrstva pri zagotavljanju dostopnosti medkrajevnega linijskega potniškega prometa za ljudi z invalidnostmi, pri čemer sodelujejo tudi z Geodetskim inštitutom Slovenije in Nacionalnim svetom invalidskih organizacij Slovenije. Napovedal je uvedbo dveh pilotnih projektov za izboljšanje dostopnosti, ki ju bodo začeli izvajati prihodnje leto.

15.5.7 Sodelovanje Zagovornika z MSP

Posvetovalna delovna skupina o dolgotrajni oskrbi

Na pobudo Ministrstva za solidarno prihodnost je Zagovornik predlagal predstavnika, ki je sodeloval pri delu posvetovalne delovne skupine o dolgotrajni oskrbi. Ta svetuje ministru za solidarno prihodnost. V skupini so številni deležniki na tem področju. Zagovornik je za delo tega telesa prispeval izhodišča za urejanje pri pripravi novega Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki morajo temeljiti na pravicah utemeljenem pristopu. V njih je strnil dosedanja priporočila Zagovornika. Predstavniki Zagovornika se je udeležil več sestankov, ki so potekali od 24. marca 2023 dalje.

15.5.8 Sodelovanje Zagovornika z MVI

Zagovornik Miha Lobnik in minister za vzgojo in izobraževanje dr. Darjo Felda o rednem letnem poročilu Zagovornika načela enakosti za leto 2022

Zagovornik Miha Lobnik je ministru za vzgojo in izobraževanje dr. Darju Feldi 30. avgusta 2023 predstavil delo Zagovornika v letu 2022. Na delovnem srečanju sta namenila pozornost nekaterim primerom ugotovljene diskriminacije in napredku pri zagotovitvi dostopnosti izobraževanja za gibalno in senzorno ovirane učence in dijake.

Zagovornik je ministru predstavil podrobnosti Zagovornikove ocene, da je Zakon o glasbenih šolah diskriminatoren do učencev s posebnimi potrebami. Kot je pojasnil, bi bili ti otroci šele ob uvedbi prilagoditev pri opravljanju sprejemnih izpitov izenačeni z vrstniki brez invalidnosti in šele tako zmogli pokazati svojo nadarjenost za glasbo. Minister Felda je na srečanju povedal, da bo Pedagoški inštitut jeseni predstavil analizo stanja, ugotovitve analize pa bo ministrstvo upoštevalo ob pripravi predloga spremembe zakona.

Zagovornik je v letu 2022 pripravil tudi posebno poročilo o dostopnosti srednjih šol za dijake z gibalnimi oviranostmi in ugotovil, da je to velik problem. Minister Felda je povedal, da je ministrstvo upoštevalo priporočila Zagovornika in že pristopilo k urejanju dostopnosti srednjih šol, kot je to predvideno po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov.

Govorila sta tudi o primeru ugotovljene diskriminacije dijakinje s težavami pri branju, ki ji Državna komisija za splošno maturo ni omogočila, da bi tudi pri opravljanju mature uporabljala ustrezne pripomočke za branje. Minister je dejal, da bi se lahko Pravilnik o splošni maturi spremenil, ko bo svoje stališče o tem vprašanju povedala pedagoška stroka. Zagovornik je poudaril, da je šlo pri obravnavanem primeru za vprašanje razumne prilagoditve po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov in ne za vprašanje medicinske stroke.

Zagovornik in minister sta govorila tudi o ukrepih ministrstva, da bi zmanjšali izostajanje od pouka pri otrocih romskega porekla, kar je eden od ukrepov Nacionalnega programa za Rome za obdobje od 2021 do 2030.

15.5.9 Sodelovanje Zagovornika z MZEZ

Skupina za spremljanje izvajanje Nacionalnega akcijskega načrta za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu

Medresorska delovna skupina se v letu 2023 ni sestala.

Sestanek o delovanju Republike Slovenije v Svetu Evrope

Predstavnica Zagovornika se je 24. januarja 2023 udeležila sestanka o delovanju RS v Svetu Evrope. Na sestanku je stalni predstavnik Slovenije pri Svetu Evrope uvodoma predstavil odprte tematike. Sledila je predstavitev aktivnosti vseh udeležencev sestanka. Razpravljali so o dogajanju v Svetu Evrope po zadnjem sestanku o delovanju RS v Svetu Evrope septembra 2020, o izhodiščih za sodelovanje RS s Svetom Evrope v obdobju 2023–2024 ter načrtih za obeležje 30. obletnice članstva Republike Slovenije v Svetu Evrope.

16 MEDNARODNO SODELOVANJE

16.1 Pravna podlaga in pomen mednarodnega sodelovanja

Mednarodno sodelovanje Zagovornika načela enakosti (Zagovornik) delno opredeljuje Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD), ki v **deveti alineji 21. člena** Zagovorniku določa nalogo zagotavljanja izmenjave razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi Evropske unije (EU). Zagovornikove aktivnosti na mednarodni ravni so sicer bistveno obsežnejše in vključujejo:

- Sodelovanje v okviru različnih večstranskih organizacij;
- Izmenjavo informacij o najboljših protidiskriminacijskih praksah;
- Mednarodna izobraževanja o aktualnih izzivih varstva pred diskriminacijo;
- Skupno načrtovanje odgovorov na te izzive ter
- Sodelovanje z mednarodnimi mehanizmi za nadzor nad uresničevanjem mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na področju varstva pred diskriminacijo in varstva človekovih pravic.

V okvir mednarodnega delovanja Zagovornika sodijo tudi dvostranske aktivnosti – srečanja z diplomatskimi predstavništvi drugih držav v Republiki Sloveniji ter s sorodnimi organi za enakost iz drugih držav. Pomen mednarodnega delovanja organov za enakost ter odgovornost držav članic EU, da jim tako delovanje omogočijo, izpostavlja tudi priporočilo Evropske komisije (EK) o standardih za organe za enakost.⁹⁰

Mednarodno sodelovanje pomembno prispeva k prepoznavnosti institucije v širšem evropskem prostoru ter k razvoju slovenskega organa za enakost, tako na področju razvoja protidiskriminacijskega prava kot oblikovanja politik varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakosti.

V letu 2023 je Zagovornik izvedel **77 mednarodnih aktivnosti** – udeležb na strokovnih posvetih, konferencah in drugih dogodkih v živo in po spletu ter izmenjav informacij:

Poglavje 16.2: Sestanki v okviru delovnih skupin Evropske mreže organov za enakost – Equinet (14) in drugi dogodki v organizaciji ali soorganizaciji Equineta (7),

Poglavje 16.3: Dogodki v okviru Evropske unije in organizacij pod njenim okriljem (4),

Poglavje 16.4: Dogodki v okviru Sveta Evrope (2),

Poglavje 16.5: Dogodki v okviru Organizacije združenih narodov (2),

Poglavje 16.6: Drugi mednarodni strokovni dogodki (21),

Poglavje 16.7: Medsebojna izmenjava informacij z namenom spremljanja mednarodnih praks s področja varstva pred diskriminacijo (27).

⁹⁰ Priporočilo Komisije (EU) 2018/951 z dne 22. junija 2018 o standardih za organe za enakost, točka 1.3 (3).

16.2 Evropska mreža organov za enakost – Equinet

Mednarodna nevladna organizacija Evropska mreža organov za enakost – Equinet združuje 47 nacionalnih organov za enakost iz 37 evropskih držav. Ključni namen mreže je zagotavljati stalno izmenjavo informacij med članicami Equineta s ciljem medsebojnega učenja na podlagi dobrih praks in izzivov, na katere naletijo organi za enakost pri izpolnjevanju svojih mandatov.

Na letni skupščini Equineta v Bruslju, 11. oktobra 2023 je bil zagovornik načela enakosti Miha Lobnik tretjič zapored izvoljen za člana izvršnega odbora evropske zveze organov za enakost.

Delovne skupine Equineta (Working Groups – WG) predstavljajo redna srečanja strokovnjakov nacionalnih organov za enakost, obravnavajo vprašanja o razvoju varstva pred diskriminacijo, vrzelih in potrebah za nadaljnje delo ter izmenjujejo informacije o primerih dobrih praks.

V letu 2023 se je Zagovornik udeležil **14 sestankov delovnih skupin**:

Delovna skupina za oblikovanje politik

1. Srečanje, kjer so bile obravnavane prednosti in slabosti s področja avtonomije in moči organov za enakost. Standardi na mednarodni ravni bi omogočili organom za enakost večjo mero neodvisnosti, zastopanje posameznikov v primerih diskriminacije na sodišču in vodenje postopkov po uradni dolžnosti. (19. april 2023)

Delovna skupina za pravo enakosti

2. Srečanje, kjer so člani predstavili razvoj protidiskriminacijskega prava in prava o enakosti v svojih državah, ter delavnica na temo nadlegovanja, vključno z nadlegovanjem na spletu; predstavitev pravnih virov in definicij nadlegovanja v EU in zunaj EU ter predstavitev pravne prakse. (3. do 5. maj 2023)
3. Srečanje, kjer so člani predstavili razvoj dogodkov v državah članicah, obravnava načrta dela za leto 2024 in spremljanje sodne prakse ESČP. (24. oktober 2023)

Delovna skupina za komunikacijske strategije

4. Sestanek o preteklem delu delovne skupine in načrtih za prihodnje aktivnosti, vezane na prihajajoče volitve v Evropski parlament in pri sprejemanju novih standardov za organe za enakost, izmenjava dobrih praks na področju odnosov z mediji, priprave ozaveščevalnih kampanj in kriznega komuniciranja. (23. do 25. maj 2023)

Delovna skupina za raziskave in zbiranje podatkov

5. Sestanek z namenom izmenjave informacij o dobrih praksah s področja zbiranja podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih ter predstavitve novosti, povezanih z zakonskim urejanjem tega področja na ravni Evropske unije. (9. maj 2023)
6. Sestanek delovne skupine in seminar o presečni in večkratni diskriminaciji. (16. in 17. oktober 2023)

Equinetova skupina za tematiko invalidnosti

7. Sestanek delovne skupine za pregled preteklega dela ter pripravo načrtov za leto 2024, predstavitev glavnih poudarkov iz manifesta organizacije, kjer so predstavljena pričakovanja skupnosti ljudi z invalidnostmi pred volitvami poslank in poslancev v Evropski parlament v letu 2025. (Bruselj, 17. november 2023)

Equinetova skupina za umetno inteligenco

8. Študijski obisk in sestanek, predstavitev delovanja francoskega organa za enakost na področju umetne inteligence in diskriminacije, na sestanku obravnava novosti na področju umetne inteligence in diskriminacije pri uporabi algoritmov. (Pariz, 13. in 14. april 2023)
9. Spletno srečanje, na katerem so člani skupine predstavili napredek in stanje v zvezi z aktom o umetni inteligenci. (23. oktober 2023)
10. Spletno srečanje delovne skupine s predstavitvijo aktualnega dogajanja v zvezi z aktom o umetni inteligenci. (12. november 2023)

Equinetova skupina za standarde organov za enakost

11. Sestanek, na katerem so bili predstavljeni napredki glede procesa sprejemanja predlogov dveh novih Direktiv EU o standardih za organe za enakost, predstavitev dela Equineta. (Po spletu, 16. marec 2023)
12. Sestanek za predstavitev novosti ter razpravo o možnih indikatorjih, ki bodo vključeni v novi Direktivi EU o standardih za organe za enakost. (Po spletu, 31. maj 2023)
13. Sestanek za obravnavo osnutka seznama indikatorjev za merjenje ustreznosti razpoložljivih virov (finančnih, organizacijskih, kadrovskih, drugih) za učinkovito delo telesa za enakost. (Po spletu, 20. september 2023)

Equinetova skupina za enakost in socialno ekonomske pravice

14. Sestanek skupine se je osredotočil na tematiko reševanja primerov diskriminacije zaradi socialno ekonomskega stanja v posameznih državah, gost srečanja je bil posebni poročevalec Združenih narodov za skrajno revščino in človekove pravice. (Helsinki, 29. september 2023)

Seminarji in druge aktivnosti v okviru Equineta

V letu 2023 se je Zagovornik udeležil tudi **sedmih drugih dogodkov** v okviru Equineta.

1. Delavnica na temo prispevanja organov za enakost k nacionalnim okvirom za Rome. (27. februar 2023)
2. XIII. srečanje platforme evropskih institucij o socialnih in ekonomskih pravicah, predstavitev vplivov digitalizacije na evropsko družbo, s poudarkom na umetni inteligenci in algoritemskem upravljanju na področju trga dela in socialnih storitev. (28. september 2023)
3. Equinet letna skupščina v Bruslju, izvolitev izvršnega odbora, katerega član je ponovno postal Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik. (11. oktober 2023)
4. Konferenca o izvajanju oziroma izvrševanju protidiskriminacijske zakonodaje, ki je bila namenjena vsem sodelujočim v procesih izvajanja oziroma izvrševanja zakonodaje o enakosti in preprečevanju diskriminacije, zlasti pravnim strokovnjakom organov za enakost, nacionalnim in evropskim zakonodajalcem ter nevladnim organizacijam civilne družbe. (12. oktober 2023)
5. Konferenca posvečena deinstitutionalizaciji, ki je pomembna za ljudi z različnimi osebnimi okoliščinami, zlasti tiste z invalidnostjo, starejše in ljudi s slabšim duševnim zdravjem. Proces deinstitutionalizacije pomeni prehod iz institucionalnega varstva v življenjsko ureditev, ki posameznikom omogoči uživanje pravice do neodvisnega življenja, v njem pa lahko imajo na različne načine pomembno vlogo tudi telesa za enakost. (Bruselj, 16. november 2023)
6. Konferenca v organizaciji Equineta in nemškega organa za enakost na tematiko zagovorništva obeh direktiv, ki bi pomenili sprejem zavezujočih minimalnih standardov za urejanje in delovanje organov za enakost v EU. (Berlin, 14. december 2023)
7. Equinetova delavnica na temo zagovorništva položaja teles za enakost, izmenjava izkušenj. (Berlin, 15. december 2023)

16.3 Evropska unija

Evropska komisija (EK) skrbi za oblikovanje zakonodajnih predlogov in politik EU ter pravilno in popolno izvajanje pravnega reda Evropske unije. Področje boja proti diskriminaciji v okviru EK pokriva Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike. Aktualna komisija z mandatom 2019–2024 ima tudi poseben samostojni portfelj, ki ga vodi evropska komisarka za enakost Helena Dalli ter posebna Projektna skupina EK za enakost.

Skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost

Skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost (*High Level Group on Non-Discrimination, Equality and Diversity – HLG*) ima status neformalne stalne strokovne skupine. HLG je v skladu s svojim mandatom v prvi vrsti namenjena sodelovanju med predstavniki nacionalnih vlad oziroma odločevalskih (policy-making) organov, predstavniki organov za enakost pa v njej sodelujejo kot drugotni člani.

Zagovornik je od leta 2019 član Podskupine za področje zbiranja podatkov v okviru HLG. V okviru podskupine se je predstavnica Zagovornika udeležila **dveh srečanj in enega posveta**.

1. Prvo srečanje je potekalo 25. aprila 2023, njegov namen je bila predstavitev aktivnosti držav članic in mednarodnih organizacij pri zbiranju podatkov o enakosti, možnosti sodelovanja v prihodnje ter zaključkov evalvacije dela podskupine po petih letih od njene ustanovitve.
2. Drugo srečanje je potekalo 9. in 10. oktobra 2023, sestanek je vključeval predstavitev raziskovalnih dejavnosti na Finskem in primere dobrih praks zbiranja podatkov o potrebah manjšinskih etničnih skupnosti pa tudi glede pojavnosti rasizma in spolnega nadlegovanja ter zločinov iz sovraštva.
3. Zagovornik se je v letu 2023 udeležil tudi posveta v organizaciji Evropske komisije, in sicer: Enakost spolov – kako se vključiti?, ki ga je organizirala Nacionalna kontaktna točka programa CERV v Ljubljani 23. marca 2023.

EU je leta 2007 ustanovila **Agencijo Evropske unije za temeljne pravice (Fundamental Rights Agency – FRA)**, da bi institucijam in državam članicam EU zagotavljala neodvisno pomoč in strokovno znanje s področja temeljnih pravic. FRA izvaja tudi več vseevropskih raziskav s posameznih področij, ki pomembno prispevajo k razumevanju in obravnavi negativnih družbenih pojavov, kot sta npr. diskriminacija ali sovražni govor. FRA izdaja pravne priročnike o zakonodaji in sodni praksi Evropske unije.

Platforma za temeljne pravice – FRP (Fundamental Rights Platform) se uporablja za gradnjo dialoga s civilno družbo. Znotraj FRP sodeluje približno štiristo organizacij civilne družbe iz vse EU, ki se sestanejo enkrat letno in zajemajo raznolike sodelujoče z različnih področij delovanja.

4. Predstavnica Zagovornika je v okviru FRA sodelovala na **spletni informativni seji** »FRA Data Explorer – ključno orodje za nacionalne organe«, 23. junija 2023. Organizator je predstavil uporabnost orodja, ki služi za pridobivanje statističnih podatkov s področja temeljnih pravic znotraj Evropske unije.

Zagovornik je 16. novembra 2023 na delovnem obisku gostil Evropsko komisarko za enakost Heleno Dalli in podpredsednika Evropskega parlamenta Marca Angela

Zagovornik Miha Lobnik je visokima gostoma predstavil razvoj in delovanje slovenskega organa za varstvo pred diskriminacijo. Povedal je, da organ vsako leto pomaga in svetuje več sto posameznikom, ki menijo, da so diskriminirani. Navedel je, da je diskriminacija problem tudi v Sloveniji. Raziskave Zagovornika kažejo, da vsak peti prebivalec Slovenije meni, da je že bil diskriminiran. Govorili so tudi o zakonodajni pobudi Evropske komisije o standardih za organe za enakost, ki bi veljali po vsej EU in ki od držav članic EU zahtevajo, da zagotovijo organom za enakost dovolj sredstev za učinkovito opravljanje dela. Zagovornik je pozdravil pobudo in dejal, se ob sprejetju teh standardov ne bo več moglo zgoditi, da bi vlade enostransko in brez argumentov spremenile temeljne pogoje za delovanje organov za enakost.

Evropska komisarka za enakost Helena Dalli je na delovnem srečanju in nato tudi javno izrazila priznanje Sloveniji in celotni ekipi Zagovornika zaradi obsega in kakovosti dela slovenskega organa za varstvo pred diskriminacijo. Ocenila je, da je takšno zavzeto delo organov za enakost najustreznejši način zagotavljanja pravice vsakega od nas, da smo varni pred diskriminacijo ne glede na naše osebne okoliščine.

16.4 Svet Evrope

V okviru Sveta Evrope (SE) delujejo štiri organi, ki so pomembni z vidika varstva pred diskriminacijo:

- Komisar za človekove pravice Sveta Evrope,
- Komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope (*European Commission against Racism and Intolerance – ECRI*),
- Svetovalni odbor za Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin,
- Evropski odbor za socialne pravice.

Posebej pomembno vlogo v sistemu SE ima **Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP)**, ki zagotavlja, da države članice SE spoštujejo pravice in svoboščine, določene v Evropski konvenciji človekovih pravic (EKČP). Sodna praksa ESČP je za delo Zagovornika pomembna, ker med drugim postavlja zavezujoče standarde pravnega varstva pred diskriminacijo.

V okviru delovanja SE je Zagovornik sodeloval **na dveh dogodkih**:

1. letno usposabljanje za nacionalne institucije za človekove pravice ter telesa za enakost v organizaciji oddelka Evropske socialne listine pri Svetu Evrope (13. februar 2023) in
2. letni seminar z organi za enakost »Izboljšanje neodvisnosti in učinkovitosti« (27. oktober 2023).

16.5 Organizacija združenih narodov

Spoštovanje in varstvo človekovih pravic, katerih temelj je načelo nediskriminacije in človeško dostojanstvo, so ena izmed glavnih prednostnih nalog delovanja Organizacije združenih narodov (OZN). Človekove pravice so torej eno izmed ključnih področij razvoja OZN in njenih struktur.

Urad Visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice (Urad VKČP) zastopa zavezo sveta univerzalnim idealom človeškega dostojanstva. Je del sekretariata OZN in pretežno deluje v Ženevi. Zagovornik se pri svojem delu v določeni meri opira tudi na priporočila in smernice Urada VKČP, prav tako pa sodeluje z njihovo regionalno izpostavo.

V letu 2023 se je Zagovornik udeležil **dveh dogodkov** v organizaciji organov OZN.

1. **Mednarodna organizacija za migracije**, ki deluje v okviru OZN, je 31. januarja 2023 organizirala spletni seminar »Proti-diskriminacija: transformativni pristop za organizacije«, kjer je bilo predstavljeno, kako prepoznamo in preprečimo sistemsko in strukturno diskriminacijo, predvsem rasno, v lokalnih okoljih.
2. Predstavniki Zagovornika se je 16. februarja 2023 prek spleta udeležil **84. zasedanja Odbora za odpravo diskriminacije žensk** (CEDAW) v Ženevi, na katerem je slovenska vladna delegacija predstavila 7. periodično poročilo Slovenije o izvajanju Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

16.6 Drugi mednarodni dogodki

Predstavniki Zagovornika so se v letu 2023 udeležili in aktivno sodelovali na **21 mednarodnih dogodkih**, ki so potekali izven obsega navedenih organizacij. Ti dogodki so bili:

1. Predstavitve dela Zagovornika za delegacijo turškega ombudsmana na študijskem obisku v Sloveniji. (28. februar 2023)
2. Konferenca »Pravice oseb z invalidnostmi, dostopnost in umetna inteligenca (Disability Rights, Accessibility and Artificial Intelligence)« v organizaciji Swedish Disability Rights Federation v sodelovanju z European Disability Forum (EDF). (31. marec 2023)
3. Mednarodna konferenca v organizaciji Univerze v Trstu »Govorjeni lahki jezik: Usklajevanje glasov iz dopolnjujočih se svetov«. Predstavljeni so bili zaključki mednarodnega projekta SELSI (Spoken Easy Language for Social Inclusion), katerega cilj je razvijati in spodbujati načine lahkega oziroma preprostega govornega jezika za vključujoče učenje in družbo priložnosti za vse ljudi. (12. april 2023)
4. Mednarodna konferenca »Equality Data as a Tool for Combating Discrimination« v organizaciji Švedskega varuha človekovih pravic za enakost; razprava o tem, kako je mogoče uporabiti podatke o enakosti za boj proti diskriminaciji v družbi in za spodbujanje enakih možnosti za vse. (12. maj 2023)
5. Mednarodna konferenca o človekovih pravicah v poslovnih razmerjih oziroma gospodarstvu v organizaciji Nove Univerze v Ljubljani / Novi Gorici. Na konferenci so udeleženci v treh panelih obravnavali dobre prakse in izzive v zvezi z varovanjem človekovih pravic v poslovnih razmerjih, vlogo mednarodnih organizacij pri tem ter razmere v Sloveniji. (5. junij 2023)
6. Mednarodna konferenca »Equality Law in Context: Illuminating intersections in Search for Global Justice« v organizaciji Univerze v Kaliforniji, Berkeley, in Univerze v Utrechtu; razprava o različnih izzivih ljudi z različnimi osebnimi okoliščinami s posebnim poudarkom na presečni diskriminaciji. (Utrecht, 28.–30. 6. 2023)
7. Mednarodna konferenca o človekovih pravicah LGBTIQ+ oseb (Europride, Malta, 13.–15. september 2023).
8. Študijski obisk malteške Komisije za pravice ljudi z invalidnosti. (18. september 2023)
9. Spletno izobraževanje o umetni inteligenci na področju izobraževanja ter povezanosti umetne inteligence in protidiskriminacijskega prava v organizaciji Univerze v Kaliforniji, Berkeley. (19. september 2023)
10. Okrogla miza »Izboljšanje dostopa Romov do pravnega varstva na Slovaškem, Madžarskem in v Sloveniji – strategije nevladnih organizacij in državnih institucij za boj proti diskriminaciji Romov« v organizaciji madžarske nevladne organizacije, ki je partner v mednarodnem projektu PRESS – Spodbujanje enakosti Romov v Sloveniji in na Slovaškem. (26. september 2023)
11. Mednarodna konferenca »Towards Gender Equality in Europe« v organizaciji slovaškega centra za človekove pravice. (26. in 27. september 2023)

12. Konferenca »Enforcement of Antidiscrimination Legislation«, ki je bila namenjena vsem sodelujočim v procesih izvajanja zakonodaje o enakosti in preprečevanju diskriminacije. (12. oktober 2023)
13. Predstavitev Gender Equality Index 2023 v organizaciji Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE), ki na primerljiv način meri dosežene ravni enakosti spolov v evropskih državah. (24. oktober 2023)
14. Usposabljanje v okviru letne konference Academy of European Law (ERA) o položaju ljudi z invalidnostmi. Med temami je poleg različnih standardov (pravo EU, Sveta Evrope ter OZN) ter vidikov presečne (intersekcijske) diskriminacije ter posebnosti položaja posameznih skupin posebej izstopalo vprašanje zagotavljanja volilne pravice in dostopnosti volitev v luči volitev v Evropski parlament v letu 2024. (25.–26. oktober 2023)
15. Mednarodna konferenca ILGA Europe 2023. (Ljubljana, 25.–28. oktober 2023)
16. Spletni seminar v organizaciji Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE), »Premik k zelenemu in enakopravnemu energetskega prehodu«. (14. november 2023)
17. Sedma regionalna konferenca organov za enakost jugovzhodne Evrope ob mednarodnem dnevu strpnosti »Diskriminacija starejših ljudi – starizem«. (15. do 16. november 2023)
18. Sodelovanje z Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) ob pripravi novega Ekonomskega pregleda za Slovenijo. Predstavnik Zagovornika je na sestanku na Ministrstvu za finance sodeloval pri podajanju odgovorov in informacij na vprašalnik, pri čemer je bilo osrednje vprašanje področje spodbujanja enakosti spolov in enakopravnosti. (23. november 2023)
19. Spletno izobraževanje, ki ga je organizirala Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice ENNHRI na temo invalidnosti, natančneje, o vlogi nacionalnih organov za človekove pravice ter organov za enakost pri spremljanju in zagotavljanju, da se sredstva EU porabljajo v skladu z mednarodnim pravom na področju človekovih pravic. (24. november 2023)
20. Spletno izobraževanje o umetni inteligenci, algoritmih ter vplivu na diskriminacijo, v organizaciji Univerze v Kaliforniji, Berkeley. (28. november 2023)
21. Projekt s srbskim organom za enakost, 1. del – enakost spolov v gospodarstvu, naziv dogodka: »Strateški dialog o enakosti spolov na lokalni ravni, tema: Žensko podjetništvo, izzivi in perspektive, ki ga je organiziral srbski organ za enakost. (11. december 2023)

16.7 Mednarodna izmenjava informacij v zvezi z diskriminacijo

ZVarD v deveti alineji 21. člena določa Zagovorniku nalogo zagotavljanja izmenjave razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi EU. V praksi je Zagovornikova izmenjava mnenj in informacij precej širša in vključuje širok nabor mednarodnih akterjev, ki se jim Zagovornik odziva v okviru njihovih poizvedb in raziskav. Posebna oblika izmenjave mnenj je Delovna skupina Equineta za pravo enakosti, ki je namenjena izmenjavi mnenj in informacij o vprašanih, ki se zastavljajo članom mreže pri njihovem delu. Poleg tega Zagovornik aktivno sodeluje tudi pri izmenjavi mnenj in informacij z drugimi mednarodnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami.

Zagovornik je v letu 2023 izvedel **skupaj 27 medsebojnih izmenjav informacij** s področja varstva pred diskriminacijo:

- odgovoril je na 25 prošenj za informacije o tem, na kakšen način so določena področja urejena v Sloveniji (12 v okviru Delovne skupine Equineta za pravo enakosti in 13 drugih mednarodnih izmenjav informacij oziroma vprašalnikov in poizvedb različnih mednarodnih organizacij);
- poslal je dve prošnji za informacije o ureditvi določenih vprašanj v drugih državah v okviru Delovne skupine Equineta za pravo enakosti.

16.7.1 Prejete prošnje za informacije

V okviru Equineta ter drugih mednarodnih poizvedb in vprašalnikov je Zagovornik v letu 2023 **prispeval k 25 izmenjavam informacij**. Gre za krajše poizvedbe ali za konkretnejše in obsežnejše vprašalnike, ki zajemajo več področij ali vprašanj, povezanih z diskriminacijo. V nadaljevanju sledi pregled izmenjav informacij, razčlenjen po organizacijah, ki so poslale poizvedbe in prošnje za informacije.

Equinet

V okviru Equineta je Zagovornik odgovoril na vprašalnik glede vključenosti Zagovornika v strateške dokumente na štirih področjih, in sicer na področju strategij za urejanje romske problematike, načrta aktivnosti glede rasizma, antisemitizma ter aktivnosti glede sovraštva in nestrpnosti do muslimanov.

Zagovornik je v letu 2023 v okviru Delovne skupine Equineta za pravo enakosti od organov za enakost iz drugih držav članic Equineta prejel dvanajst prošenj za informacije o tem, na kakšen način so določena konkretna področja ali pravna vprašanja urejena v Sloveniji. Zagovornik je pripravil odgovore na vse poizvedbe.

1. Zagovornik je podal informacijo o dostopnosti taksi prevozov za ljudi za invalidnostmi.
2. Zagovornik je podal informacijo glede ureditve dokaznega bremena v slovenski pravni ureditvi s področja diskriminacije.
3. Zagovornik je pripravil odgovore na vprašanja o diskriminaciji v izobraževanju s poudarkom na osebnih okoliščinah, na katerih temelji diskriminacija na tem področju.
4. Zagovornik je podal informacijo glede psov pomočnikov in psov vodnikov v Sloveniji.
5. Zagovornik je podal informacijo o primerih pravnega priznanja izobrazbe, pridobljene v tuji državi.
6. Zagovornik je odgovoril na prošnjo po informaciji o obravnavi muslimanskih žensk, ki nosijo hidžab, pri opravljanju varnostnega pregleda na letališčih.
7. Zagovornik je odgovoril na prošnjo glede vprašanja o zahtevi po odstranitvi naglavne rute pri zobozdravniški obravnavi.
8. Zagovornik je podal informacijo glede mnenja Zagovornika o pripravi evropske direktive o varstvu potrošnikov.
9. Zagovornik je podal informacijo glede vprašanja o obstoju telovadnic, namenjenih osebam točno določenega spola, in o pravilih oblačenja na kopališčih.
10. Zagovornik je na vprašanje o publikacijah na tematiko trans oseb poročal o izdaji dveh posebnih poročil Zagovornika, in sicer o Posebnem poročilu Zagovornika »Položaj transspolnih ljudi v postopkih medicinske potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola v Sloveniji (december 2021) in Posebnem poročilu »Položaj interpolnih ljudi v medicinskih postopkih« (junij 2020).
11. Zagovornik je podal informacijo o tem, ali je zaznal primere diskriminacije pri izobraževanju ruskih in beloruskih državljanov na univerzah s tehničnega področja.
12. Zagovornik je podal informacijo o tem, ali je določena kakšna zahteva glede enakosti spolov pri zastopanosti med ustavnimi sodniki.

Evropska komisija

Zagovornik je v letu 2023 pripravil tri prispevke v okviru posvetovanj Evropske komisije.

13. Zagovornik je poročal Generalnemu direktoratu za pravosodje in potrošnike, podskupini za LGBTIQ, o oceni razvoja stanja pravic LGBTIQ-oseb v Sloveniji na osnovi LGBTIQ Strategije za enakost 2020–2025.
14. Zagovornik je generalnemu direktoratu za pravosodje in potrošnike Evropske komisije (JUST) poslal odgovore na vprašalnik o učinkovitosti pravne zaščite, tudi dostopnosti pravnih poti in podpore ter učinkovitosti sicer razpršenih pravnih sredstev v primerih diskriminacije.
15. Zagovornik je s svojim prispevkom sodeloval pri pripravi letnega poročila Evropske komisije o stanju vladavine prava za leto 2024.

Agencija EU za temeljne pravice (FRA)

V letu 2023 je Zagovornik v okviru FRA odgovoril na šest njihovih poizvedb.

16. Zagovornik je odgovoril na vprašalnik o uporabi Listine Evropske unije o temeljnih pravicah v Sloveniji v letu 2023.
17. Zagovornik je odgovoril na vprašalnik glede dostopnosti do pravnega varstva v Sloveniji.
18. Zagovornik je odgovoril na vprašalnik za letno poročilo. Na zaprosilo Mirovnega inštituta kot partnerja multidisciplinarne raziskovalne mreže FRANET je Zagovornik posredoval osvežene podatke o praksi v preteklem letu.
19. Zagovornik je na zaprosilo Inštituta za kriminologijo, partnerja multidisciplinarne raziskovalne mreže FRANET, pripravil poročilo o glavnih grožnjah demokratičnim vrednotam (zaščiti državlanskega prostora, krepitev udeležbe in pravic do svobode združevanja, mirnega zbiranja in izražanja).
20. Zagovornik je pripravil obsežne odgovore na vprašalnik na področju vključevanja ljudi z invalidnostmi v politične procese (odvzemi volilne pravice, dostopnost volilnih in drugih postopkov, vključno z rabo dostopnih načinov komunikacije, predstavništvo v postopkih povezovanj, vprašanje možnosti združevanja v društva).
21. Zagovornik je na zaprosilo Mirovnega inštituta kot partnerja multidisciplinarne raziskovalne mreže FRANET pripravil prispevek za poročilo o politični participaciji oseb z invalidnostmi / oviranostmi ter poročal o načinu obravnave oseb z odvzeto poslovno sposobnostjo v posameznih postopkih oziroma pri storitvah, ki jih lahko zagotovi Zagovornik pri varstvu njihove pravic, povezanih s politično participacijo.

Druge mednarodne organizacije

Zagovornik je v štirih primerih podal informacije drugim mednarodnim organizacijam.

22. Zagovornik je za Bolgarski helsinški odbor prek zaprosila Pravno informacijskega centra (PIC) pripravil informacije o dobrih praksah uporabe Listine EU o temeljnih pravicah v sodnih postopkih v Sloveniji. Zagovornik je podal informacije o praksi pri pripravi priporočil ter pri ocenah in zahtevah za presojo ustavnosti ter sodelovanju pri delu Medresorske delovne skupine za koordinacijo izvajanja Listine o temeljnih pravicah in Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov v okviru evropske kohezijske politike. Zaposilo PIC za raziskavo je dal Bolgarski helsinški odbor (Bulgarian Helsinki Committee), ki pripravlja pregled uporabe Listine v državah članicah EU
23. Zagovornik je na prošnjo Ministrstva za zunanje zadeve prispeval svoj pogled na ključne izzive, ki bi jih morala potencialno urediti nova konvencija OZN o pravicah starejših, o katerih razpravlja Odprta delovna skupina za starejše (OEWGA).
24. Zagovornik je podal odgovore na vprašalnik Komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope – ECRI.
25. Zagovornik je na zaprosilo Ministrstva za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti pripravil prispevek zlasti glede izvajanja 19. člena Evropske socialne listine – pravica delavcev migrantov in njihovih družin do varstva in pomoči.

16.7.2 Poslane prošnje za informacije

Zagovornik je v letu 2023 pripravil **dve poizvedbi**, ki ju je poslal Delovno skupino Equineta za pravo enakosti.

26. Prva poizvedba se je nanašala na osebno okoliščino vere, in sicer na vprašanje primerne prilagoditve prehrane v vrtcih in šolah za otroke iz muslimanskih družin, ki ne jedo svinjine. Zagovornik je prejel štiri odgovore, in sicer s strani belgijskega, švedskega, češkega in irskega organa za enakost. Belgijski in švedski organ za enakost sta predstavila nekaj svojih primerov, kjer so se srečali s tem vprašanjem, in njihovo obravnavo. Češki in irski organ za enakost pa sta sporočila, da doslej še nista obravnavala primera, ki bi vključeval diskriminacijo na podlagi vere v zvezi z zagotavljanjem hrane v šolah ali vrtcih, je pa češki organ za enakost predstavil obravnavo več primerov v zvezi z zahtevami po posebnih obrokih zaradi zdravstvenega stanja ali prepričanja (vegetarijanstva, veganstva itn.).
27. Druga poizvedba se je nanašala na osebno okoliščino spola, in sicer na vprašanje pokrivanja prsi na področju javnih kopališč. Zagovornik je prejel šest odgovorov, in sicer s strani angleškega, nizozemskega, belgijskega, hrvaškega, švedskega in češkega organa za enakost. Noben od organov za enakost še ni obravnaval po vsebini enake tematike, v svojih odgovorih pa so navedli, da je potrebno v konkretnih situacijah preučiti, kako družba dojema žensko telo oziroma prsi, ter da morajo biti morebitna drugačna pravila za moške in ženske v skladu z načelom enakosti spolov, pri čemer je pri obravnavanju posameznega spola nujno upoštevati tudi trenutne socialne in kulturne razmere v družbi.

17 KRATICE IN OKRAJŠAVE

AGRFT	Akademija za gledališče, radio, film in televizijo
AKOS	Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije
BS	Banka Slovenije
covid-19/SARS-CoV-2	Koronavirusna bolezen
CSD	Center za socialno delo
DPP	Dodatek za pomoč in postrežbo
Državni zbor	Državni zbor Republike Slovenije
DSO	Dom starejših občanov
DZ	Državni zbor
ECRI	Komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope (European Commission against Racism and Intolerance)
EK	Evropska komisija
EKČP	Evropska konvencija o človekovih pravicah
ENNHRI	Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice
Equinet	Evropska mreža organov za enakost
EU	Evropska unija
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
GZ	Gradbeni zakon
HLG	Skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost (High Level Group on Non-Discrimination, Equality and Diversity)
IJS	Inšpektorat Republike Slovenije za javni sektor
IRSD	Inšpektorat Republike Slovenije za delo
IRSID	Inšpektorat Republike Slovenije za informacijsko družbo
IRSNZ	Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve
IRSŠŠ	Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
KP VIZ	Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji
KZ	Kazenski zakonik
LGBTIQ+	Lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interpolne osebe ter osebe z drugimi spolno nenormativnimi identitetami
Listina	Listina Evropske unije o temeljnih pravicah
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MDP	Ministrstvo za digitalno preobrazbo
MF	Ministrstvo za finance
MGTŠ	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MK	Ministrstvo za kulturo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MKPI	Konvencija o pravicah invalidov
MKRR	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
MORS	Ministrstvo za obrambo
MP	Ministrstvo za pravosodje
MSP	Ministrstvo za solidarno prihodnost

MVI	Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
MVZI	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije
MZ	Ministrstvo za zdravje
MZEZ	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NHRI	Nacionalna institucija za človekove pravice
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NPUR	Nacionalni program ukrepov za Rome
NSIOS	Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije
NVO	Nevladne organizacije
OA	Osebna asistenca
OBMP	Oploditev z biomedicinsko pomočjo
Odbor	Odbor Združenih narodov za pravice oseb z invalidnostmi
OHCHR / Urad VKČP	Urad visokega predstavnika Združenih narodov za človekove pravice
OVSE	Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi
OZN	Organizacija Združenih narodov
PCT	Prebolelost / cepljenost / testiranje
PIC	Pravno informacijski center
POZZ	Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja
PVP	Posebni vladni projekt
RS	Republika Slovenija
SE	Svet Evrope
SVIZ	Sindikata vzgoje in izobraževanja
SZJ	Slovenski znakovni jezik
TIRS	Tržni inšpektorat Republike Slovenije
UE	Upravna enota
UL	Univerza v Ljubljani
UN	Urad vlade za narodnosti
UOIM	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov
Upravno sodišče	Upravno sodišče Republike Slovenije
Ustava	Ustava Republike Slovenije
Ustavno sodišče	Ustavno sodišče Republike Slovenije
VDT	Vrhovno državno tožilstvo
Vlada	Vlada Republike Slovenije
Zagovornik	Zagovornik načela enakosti
ZDGNS	Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
ZDoh	Zakon o dohodnini
ZDR	Zakon o delovnih razmerjih
ZDVDTP	Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
ZGla	Zakon o glasbenih šolah
ZIMI	Zakon o izenačevanju možnosti invalidov
ZIN	Zakon o inšpekcijskem nadzoru
ZINNI	Zakon o izplačilu neizplačanega nadomestila za invalidnost
ZIntPK	Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije
ZIRS	Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije

ZIUPOPDVE / PKP7	Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19
ZJRM	Zakon o varstvu javnega reda in miru
ZJU	Zakon o javnih uslužbencih
ZKoIT	Zakon o kolektivnih tožbah
ZMZ	Zakon o mednarodni zaščiti
ZNB	Zakon o nalezljivih boleznih
ZNUDDVE	Zakon o nujnem ukrepu na področju davka na dodano vrednost za omilitev dviga cen energentov
ZOA	Zakon o osebni asistenci
ZObr	Zakon o obrambi
ZOFVI	Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja
ZORF	Zakon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev
ZP	Zakon o prekrških
ZPacP	Zakon o pacientovih pravicah
ZPCP	Zakon o prevozih v cestnem prometu
ZPIS	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
ZRomS	Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji
ZSDV	Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti
ZSVarPre	Zakon o socialnih prejemkih
ZSVDP	Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
ZSVI	Zakon o socialnem vključevanju invalidov
ZŠpo	Zakon o športu
ZŠtip	Zakon o štipendiranju
ZUNEO	Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja
ZUOPVCE	Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov
ZUP	Zakon o splošnem upravnem postopku
ZUS	Zakon o upravnem sporu
ZUSZJ	Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika
ZUTD	Zakon o urejanju trga dela
ZVarD	Zakon o varstvu pred diskriminacijo
ZVDZ	Zakon o volitvah v Državni zbor
ZViS	Zakon o visokem šolstvu
ZVKD	Zavod za varstvo kulturne dediščine
ZVrt	Zakon o vrtcih
ZVV	Zakon o vojnih veteranih
ZZdr	Zakon o zdravilih
ZZPri	Zakon o zaščiti prijaviteljev
ZZRZI	Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
ZZUOPD	Zakon o začasnih ukrepih za odpravo posledic druginje za najbolj ranljive skupine prebivalstva
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

###

Redno letno poročilo Zagovornika načela enakosti za leto 2023

Izdajatelj
Zagovornik načela enakosti Republike Slovenije

Zanj
Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Uredila
mag. Karmen Merlov

Pri pripravi vsebine so sodelovali
Miha Lobnik, mag. Karmen Merlov, Majda Hostnik, mag. Jelena Aleksić, Mateja Galič,
mag. Simona Hribar Motore, Mitja Blažič, Filip Burnik, mag. Eva Cankar Farkaš,
Aljoša Gadžijev, Eva Gračanin, Katja Grubar, Črt Kaker, Petra Klepec,
dr. Matevž Kokol, mag. Anže Krajnc, dr. Bogdan Lešnik, Urška Osterc,
Sergeja Oštir, Nevenka Prešlenkova, Anja Remic, Mojca Šmid, Jaka Vatovec,
Boštjan Vernik Šetinc, Denis Vičič, Mateja Zobarič Trplan.

Avtor celostne grafične podobe
Luka Pajntar, kaloop.si

Priprava za splet
Blaž Rat, IDEJA.si

Ljubljana, 2024

Uporaba vsebine poročila je dovoljena z navedbo vira.
Uporabljen slovnični spol v poročilu se nanaša na kateri koli spol.
Publikacija je brezplačna in dostopna vsem.

Redna letna in posebna poročila Zagovornika načela enakosti so objavljena na spletni strani
www.zagovornik.si

Spletna izdaja
ISSN 2630-1954

###

Zagovornik načela enakosti je samostojni državni organ za varstvo pred diskriminacijo, spodbujanje enakopravnosti, enakega obravnavanja in enakih možnosti. Ustanovljen je bil leta 2016 na podlagi Zakona o varstvu pred diskriminacijo, s katerim je Slovenija v svoj pravni red prenesla pet evropskih direktiv s področja enakih možnosti. Zagovornik načela enakosti je polnopravni član Evropske mreže organov za enakost – Equinet.

www.zagovornik.si